

မြတ်

နှေ့

ချိုးလေ့တိုက်လုံး၊ အောင်သံကျူးပို့မြှုံး³

ပတ်ကုံးရှုပါ၊ သောနသတွင်³

သူ့ အရိယာ၊ မိုးပြောလျှင်⁴

ကမလာတော်၊ ဉာဏ်ပတ်သား⁵

ကြောမှုတ်ဟိတ်ဖိုလ်၊ နိမိတ်လိုဖြင့်⁶၊ ခြိုက်ဥက္ကာ⁷

ကုန္တ္တာစွဲရတ်၊ ဘုံပြာသာန်တွေ⁸၊
သမသတ်ရောင်ရွန်းပေါ်ပြောတွန်းသည်⁹၊
မောင်ကွန်းပည်သွေးကုန်ကား¹⁰၊

သရွေ့ဥက္ကာ¹¹၊
နို့ပွာန်းမည်၊ ကြောန်းတည်လျက်¹²၊

အောင်စည်ကြေးရိုက်၊ အစဉ်လိုက်ဖြင့်¹³၊
အမြိုက်သဘင်၊ ယင်လတ်သောအား¹⁴၊
ကပ်တပါးထက်စွေတ်ဖျားမိပတို့တင်ထိုက်ဘို့၏¹⁵

ဖြေသဟသို့၊ လောကမြတ်လည်း¹⁶၊
ဥက္ကာမှုန်းကူး၊ ဉှုံးတိုက်မူလည်း¹⁷၊

တဆူပြောန်း¹⁸၊ သပြောကျွန်းထက်၊ ဦးစွန်းမကိုင့်၊
မှုန်းသမိုက်၏¹⁹ တိုက်တလောက်ဉာဏ်သွှေး²⁰၊
ပြဟ္မာဂိုဏ်းပွား၊ ကမ္မာသားတို့²¹၊

မြောက်စားဘိသိက်၊ ရှိုးညိုးညိုးသည်²²၊
ဂိသို့တွေ့ဥွှာက်းကူး²³၊
ဘူးမဏ္ဍာလိပ်၊ လေးကျွန်းမိပ်ကို²⁴၊
ဘုန်းရိပ်မိုးဖြန့်တန်းခိုးကွန်းလျက်²⁵၊
အားဖြူများစွာ၊ သတ္တဝါအား²⁶၊ ခေမွာန္တာ၊
ထွေတော်သံဟူ²⁷၊
ကျိုးကျူးမြည်းတရားစည်ဖြင့်²⁸၊
ပတ်လည်ကျော်ဟိန်းမွှုံးထိန်းသည်²⁹၊
အောင်ကျိန်းလက်မွန်ပွဲဦးတည်း³⁰။

success to my task!

I shall speak about the victory. Let the entire continent sing words of praises!

(At the beginning of the universe) the noble and pure, celestial Brahma - s, Who live in Suddhavasa or sixteenths corporeal Brhma - heaven, by the signs of the sparta - neously - born lotus - flowers,

name the present world -cycle as Bhaddha - kappa, in which the Buddhas and universal monarchs appear at different times.

This Bhaddha - kappa should be regarded as the best or chief of all kappas or worlds, because it is only in this world - system that five Buddhas.

would offer occasions, one after another, on which they world celebrate to

festivals for deathless - ness and bring the beings to Nibban or freedan from rounds of birth, etc.

This human world with its extent of 3,000 yojanas, is also rightly said to be the apex or chief of the Jambudipa - continent.

King Aloung - paya the most prominent and future Buddha, was specially consecrated and respected by numerous men of this visible world who belonged to the sect of Brohma - s.

He ruled, in full authority and great glory, the four flat - surfaced continents and controled the entire Jambu - continent by (beating) the dreem of righteousness,

in accordance with the truth. It was the first and formost sign of victory (for his Buddha - hood.)

1.1 ၃။ 'May I have success'.

၃။ is imitation auspicious formula which the Burmese authors have inverted from earlier Hindi, writings. The earliest trace of putting such prayers at the beginning of a literary work is found on the golden palm - leave manuscripts unearth at the site of Thi-re-khetta of 4th to 7th century A.D. With the Burmese have gradually replaced them with path words like 'Siri', 'glory', siddham 'May there be accomplishment,' Ratattayasin ahani vandhani 'Salutations to Three Jewels', etc. The use of this initiation auspicious formula is technically called in Pali panama 'paying homage'.

1.2 ချိုးလေ့တိုက်လုံး အောင်သကျွဲ့ပို့ 'Let the entire Jambudipa continent sing praises! I shall speak of the victorious deeds!'

In these three Stangas, the poet introduces three most prominent features of a literary composition viz. ၁။ 'Salutation or auspicious formula',
၂။ 'promise what he is doing' and
၃။ 'instigation to the readers.'
ချိုးလေ့တိုက်လုံး အောင်သကျွဲ့ပို့ respectively serves 'promise and instigation.'

1.3 ပတ်ကုံးရှုပသောနသတွင် 'in the 16 abodes of air corporeal Brahma - worlds'

ရှုပ 'form - having or corporeal' (Pa - rupa)
သောနသ 'sixteen' (Pa. cha+dasa)

1.4 သူ၌အရိယာ နှီးမြှုပ္ပါယာလျှင် 'the purest Brahma - s living in the sky'.

Burmese Buddhist cosmogony maintains that these are 20 Brahma - worlds of which 16 are corporeal and 4 incorporeal. Of the former 16, the highest is suddhavasa-heaven where purest (Suddha) Brahma-s take their abode. When the world remains unaffected and same Brahma-s came down to the earth to start another world in a new world- system.

1.5 ကမလာဇတ်၊ အုပါပတ်သား: 'Lotus - species of automatic birth'. i.e. Lotus flowers born of instantaneous and automatic birth.

ကမလာဇတ် 'birth of a lotus' (Pa kamala+ jati)
အုပါပတ်သား: 'of automatic birth.' (Pa .upapatti)

1.6 ကြာမှတ်ဟိတ်ဖိုလ်နိမိတ်လိုဖြင့် 'by the signs offered by lotus - flowers which are causes and results; i.e. Lotus-blooms indicate the kind of the universe or the world.'

Burmese Buddhist cosmology believes that with the new world in the development, there appears a certain number of automatically-born lotus flowers. If only one lotus is in the bloom, there will appear only one Buddha in that world, and so on. The present world is said to have five blooming lotuses, indicating that it will have five Buddhas and so it is called Buddha.

ကြာ 'Lotus'
ဟိတ်ဖိုလ် 'cause and result' (Pa. hetu + phale)
နိမိတ် 'sign, omen' (Pa.nimitta)

1.7 နှိုလိုက္ခာ 'Lit the planet which gives heat; i.e. Sunday planet. Here the word figuratively used to refer to Buddha whose power is as bright as the sun.'

1.8 ගුණුවලුරත් | ගුණුවලුරත් 'the palace of the ruler of cakka-treasure'.

ගුණුවලුරත් 'ruler or owner of wheel-treasure' refers to a universal manarch one of whose seven treasures is Cakka or wheel that serves him as a chariot to go everywhere.

1.9 ටමයත්ගෙංජ්‍යන්: පෙනුවුද්‍යන්:වල් '(they) appear brightly oppositely.

* The statement refer to Buddha and universal manarch (Cakka-raja) who never appear in the world together. Cakka-rulers never come into existence when Buddha are in appearance or in Buddhas' times.

තමයත් (astrol)'in opposites'

1.10 මෙනුග්‍යන්:පෙන්ති | තමුතරුවා: 'the world cycle called Buddha-kappa'.

මෙනුග්‍යන්: 'a historical record put into writing'.

පෙන්ති 'named or made known'. (Pa pannath)

තමුතරුවා: 'the world - cycle of five Buddha-s as indicated by the lotus-flowers'

1.11 ටරපුදාත් 'all - knowing wisdom or Enlightenment of a Buddha.'

තරපුදාත් is equivalent to තමුතුතුතුතාත් 'all - knowing wisdom' attainable by a Buddha. The word ටරපු is a coinage made by the poet and a combination of Pa.sabba 'all' and skt. sarva 'all'. Here the word is used to refer to "Buddhas who have possessed the all-knowing or omniscience".

1.12 අමුත්‍යන්දි:මලු ග්‍රුද්‍යන්:තයුලුරු 'build five palaces of Nibban; i.e. creating five occasions of Nibban for the beings'.

Buddha-kappa is foretold to have five Buddhas - kakkusandha, konagamana, kassapa, Gotama and Arimetteyya - who each would teach and bring beings to Nibbana or the total freedom from births and deaths.

ග්‍රුද්‍යන්: (arch) 'palace'.

1.13 ගොංඩංත්ග්‍රු:රුග්‍රු:ඇත්දිලිග්‍රුද්: 'beating in turns the drums of victory'.

The five Buddhas would each beat the drum of victory when He appeared in the world.

ගොංඩං 'a drum of victory'

ඇත්දිලිග්‍රු 'one after another or in turns'.

1.14 ඇමුර්ග්‍රුවාතාද් | යද්‍යලත්වෙශාභා: '(they would each) celebrate a victorious celebration of deathless-

-ness'. ඇමුර්ග්‍රු 'deathless - ness' (Pa amarita)

වාද් 'celebration' (Pa sabba)

1.15 තර්තපි:යත් | යුත්ජා:සිජත් | තර්තයිග්‍රුවා: '(the Buddha - kappa) should be place on the top of other kappas'.

Since Buddhas, it should be regarded as top of or superior to other kappas or world-cycles ඝිජත් 'top, chief' (Pa adhipati).

1.16 ග්‍රුවගතය් | ලෙගම්ලිත්වලුව්: 'the continent of 3,000 yojanas'

Their refers to Janbupi - continent which stand on the southern part of Mt. Meru and is often called the southern continent. The name Janbupi is taken from the fact that a rose apple tree (Jambu) grows at the top of the land. According to Buddhist cosmology, the Jambupi has a total extent of 10,000 yojanas' (1 yojana equivalent to 6½ miles) of which 4,000 are covered by water, another 3,000 by mountains, leaving only 3,000 for human habitation.

တိသဟသ '3.000 yojanas' (Pà tri + sahassa)

လောကမိတ် 'the world element (Pà laka + dhàtu)

1.17 ဥက္ကာမှန်ကူ ဤတိုက်မူလည်: 'their continent which is superior'

ဥက္ကာ 'superior or better' (Pà. ukkacattha)

မှန်ကူ 'top or tip'

1.18 တစ်ဆူပြောန်: 'determined as one'

ပြောန်: 'determined or considered' (Pà patthàna)

1.19 သပြောကျန်းထက် ဦးစွန်းမကိုင်၊ မှန်သမိုက်၏ '(is) truly determined as the chief of the Jambu-continent'.

သပြော 'a kind of tree of Eugenia species.'

မကိုင် 'jewelled royal head - wear or top.' (Pà-mokuta)

1.20 တိုက်လောက၊ ဉာကာသု 'in their visible world'.

လောက 'world' (Pà. loka)

ဉာကာသ 'visible, material'. (Pà okasa)

1.21 ပြေားရိုက်းဖွား၊ ကမ္မာသားတို့ 'man of the world who belong to the sect of Brahmà-s.'

Burmese cosmognony believes all human beings are children of 4 Brohmà-s who come down to earth at the beginning of the universe.

ပြေား 'brohmà of Suddhàsa-heaven'(Pà-Brahmà)

ရိုက်း: 'group or sect (Pà-gana)

ကမ္မာ 'world' (Pà-kappa)

1.22 မြောက်စားဘီသိက်၊ ရှိုးညိုးညိုက်သည် '(is) consecrated and bowed to'

ဘီသိက် 'to consecrate; to make a king.' (Pà abhi + seka)

ရှိုးညိုး 'is) paid hamage by

1.23 ဂီသိုင်လူ၊ ဓာဒကုံကား 'the distinguished man who is Buddha embryo'.

ဂီသိုင် 'distinguished, distinct' (Pà visiththa)

ဓာဒကုံ 'future Buddha or Budhisat' (Pà Buddha+ankura)

1.24 ဘူမဏ္ဍာလိုင်၊ လေးကျန်းဒိုင်ကို 'four continents of flat earth'.

ဘူမဏ္ဍာလိုင် 'flat or even surface of earth'. (Pà-bhùmi+mandala)

ဒိုင် 'island or continent'. (Pà-dipa)

1.25 ဘုန်းရိပိုးဖြန့်၊ တန်ခိုးကွန်လျက် 'Lit. spreading the cover of glory and authority: i.e. ruling (over the people) with glory and authority'.

ဘုန်း: 'glory ; power' (Pà-punna)

တန်ခိုး: 'power; authority'.

1.26 အဝါန့်များစွာ၊ သတ္တဝါအား 'numerous being'

အဝါန့် (arch.) 'many; numerous'

သတ္တဝါ 'being; creatures' (Pà-satta)

1.27 ဓမ္မာန့်၊ ထွေတော်သံဟု 'order in accordance with thamma or truth'.

ဓမ္မာန့် 'according to the truth'.(Pà dhamma+ anudhamma)

ထွေတော်သံ (arch.) 'order; command'

1.28 ကျေကျေတူမြည် တရားဓည်ဖြင့် 'Lit by a drum of Dhamma producing a peal of ringings; by beating repeatedly the dum of truth.'

ကျေကျေ 'peal of ringing' is anomatopoeia.

1.29 ပတ်ပတ်လည်ကျော်တိန်း၊ အျော်ထိန်းသည် 'Lit. control or keep the Janipudipa - continent by beating the thomma-drum; i.e. rule the continent by truth'.

1.30 အောင်ကျိန်း လက်မွန်ပွဲးတည်း 'the earliest sign of victory'. Since king Alaung-paya, great grandfather of Mindon, was a Bodhisat, his present victory was the earliest sign for his Buddha-hood.

မဟာသမ္မတ¹,
ခတ္ထယရာဇာ², ခရာတံဆိပ်³,
ဘွဲ့ခြေလိပ်⁴နှင့်၊ မိပ္ပ (ပ?) တိထွတ်⁵

ကမ္မာနတ်မှု⁶, သိဒ္ဓတ်ဘုရား⁷
နှစ်ပါးခဲ့ဝေ၊ ဂိုက်းနှစ်တွေဖြင့်၊ နေအာဒိဝင်၊
သာကိဝင်⁸ ဟု၊ နှစ်စင်သူ့နှင့်၊ ထွန်းခဲ့တိန်မှု၊
အာလိရ် (ဂ?)ဝည်¹⁰

သဏ္ဌာန¹¹တည်သည်၊ ပတ်လည်ရစ်ဝိက¹²,
ကိုးရာတိက်ဝယ်¹³, အကိုက်အညွှန်¹⁴,
ကွန်းကွန်းကဲလျှော့၊ မင်းပွဲခံချုံ¹⁵

စံခဲ့နှောင်းလည်း¹⁶, တကောင်းမြစ်ခြေ၊
ခေတ်သရေနှင့်¹⁷, မြေဘူးမရတ်¹⁸,
ရီမမိမြှင်ခိုင်း¹⁹, စစ်ကိုင်းပန်းယ²⁰,

နေဝံသတို့²¹, ခွဲဝမဏ္ဍာ့င်²², ဘုံးကိုင်ထက်²³,
ချွေစိုင်ရတနာ²⁴, သွားရှိုးလက်²⁵,
မြတ်မျိုးမျက်တည်²⁶,

ကိုးချက်နေဟန်၊ ပစ္စာဖြန့်လျက်²⁷,
သတ္တာက် (ပဏ်?) နောင်²⁸, တောင်၏တံခွန်၊
ဝေယေနသို့²⁹, မိမာန်³⁰ခြေဘုံးတရားထုံသည်³¹,

ချက်ကုံ³²လောက်ငံ³³ကျေးဇူး³⁴တည်း။

(In the beginning of this cosmic age) there was a ruler of khathing a - caste, the supreme chief, the lord, of the world,

who held the title Mahàsammata written in gilden scripts. The Buddha, whose secular name was Siddhattha, (descended from the Sakyen race founded by him.) These two pure and unbroken pedigrees of Solar race and sakyen clan had Shone bright and their.

descendants had reigned, in magnificence and ceremony of an exceeding nature over lozenge-shaped Majjhima desa with its circumference of 900 yojanas.

After them, their descendants, the kinsmen of the Sun, had ruled Ta-gaung at the foot of the river (Aye-yar-wa- dy), Tha-ye-khit-taya, Arimaddana the land of jewels, Myin-saing, sa-gaing and Pin-ya.

Spreading simultaneously the royal parasal, made of precious sokid gokd with coral shafts and ribs and gems of best quality, they reigned in the palace of glorious In-wa, the central seat of authority,

analogous to We- ja-yan-tar mansion which looks like the pennon on the summit of Mt Meru, and were infused will righteousness.

(Their reigns occur) for the benefit of each and every being.

2.1 မဟာသမ္မတ (Pà.) The name of the first selected monarch. Belonging to the Solar Race (Pà-àdiccavansa), he is said to be the ariginal ancestor of the sakyā clan into which the last Buddha was born. Burmese kings tend to proudly identify themselves as direct descendants of the Sun Race (Pà. àdiccabandhu) and the sakyān clan (Pà-sàkiyavansa).

2.2 ခတ္တိယရာဇာ (Pà.) 'King of warrios caste' According to Bràhmanical beliefs, there are four Vannas (Lit: colours) of people born of the Creator:viz. Bràhmains (Bràhmaṇa), War-riors (Khattiya), Ordinary men (Vessa) and the poor (suddha). Those not belonging to any to these castes are called Paùc class or Untouchables.

2.3 ခရာတံဆိပ် 'the cmblem of Letters' ခရာ is the abbreviated from of Pà. akkhara 'script or letter'.

2.4 ကွဲ့ချွဲလိပ် 'title an.golden alphabets'. i.e. royal title written in gold-letters. လိပ် is from Pà. Lipi 'writing or script'.

2.5 ဓိပတိတွတ်. 'the supreme chief' (Pà-adhipati)

2.6 ကမ္မာနတ် 'Lord of the world'. i.e. Mahàsammata.

2.7 သိဒ္ဓတ်ဘုရား 'Buddha whose scular name is siddhattha' i.e. Gotama Buddha (Note: There is another Buddha by the same name in the list of 28 Buddha, i.e. Siddhattha Buddha).

2.8 နေအောင်၏ သာကိ (ကိ?) ဝင် 'Solar Race, sakyān race င် and အောင် means 'the sun, the latter beeing an abbreviated from of Pà - àcicca: equally abbreviated is သာကိ from Pà. sàkiya/ sakyā, the clan name of the Buddha. ဝင် in both contexts is derived from Pà-vanisa 'race'.

2.9 နှယ်ဝင်သွိုန် 'pure an dun-interrupted pedigree'. နှယ် 'pedigree, lineage', ဝင် 'clean, pure' and သွိုန် 'not broken, unadulterated from Pà. asamblinna.

2.10 အာလိုင်စည် 'a small drum called àlinga in Pàli', having a lozenge shape.

2.11 သဏ္ဌာန် 'from, shape' Pà santhàna.

2.12 ပတ်လည်ရစိုက် 'encircling or surrounding on all sides'

2.13 တိုးရာတိက်ဝယ် Lit, means ' in the continent of 900' i.e. Middle Country Pà majjhimadesa. In Pàli Buddhist literature, Majjhimadasa is the large stretch of land comprising Magadha (modern Bihar State) and Kosala (modern Oudh State) in Utclar pradesh in India. The cradle an dStranghold of Buddhism, the area is said to have 300 yojanas in length, 250 yojanas in breadth and 900 yojanas in circumference, in theshape of a lozenge. တိုးရာတိက် here refers to this region by oblique reference.

2.14 အကိုက် and အညွှန် are synonyms meaning 'sprout, tendril'. Descendants from Solar Race and Sakyān clan are here figuratively depicted as 'tendrils' of human society'.

2.15 ကွန် and ကဲ are synonomous meaning 'to overdo, while လျှော့ means 'to over flow': ကွန် is doubled for the sake of emphasis and the phrase is here used as a qualifies for သင်္ကာ:ပဲ့ 'Lit, to perform.'

2.16 စံခဲ့နောင်းလည်း 'after (they had) reigned, in the times posterior of their reigns'. ခဲ့ 'to be crowned as in နှုန်းခဲ့' to reign'. ဦး is an auxiliary indicating 'part', while နောင်း refers to 'a time after the ever.'

2.17 ခေတ်သရေ or သရေခေတ္တရာ 'Land of Glory'; the classical name of modern Pyay in central Myanmar
Pà- Thirikhetlara, skt. Sri kestra.

2.18 မြေသူမရတ် 'earth as precious as jewels'. cpd. of မြေ' earth '+ဘူမိ 'Pà-earth'+ ရတ် (=Pà-ratana) 'jewels'. Both Pàli words are truncated for the sake of rhyme.

2.19 ရိမ်တ် is a contraction of Pà Arimaddana 'crushing the enemies' one of the ancient names of modern Ba-gan. The local legends have it that in the time of King Pyu-saw -hti the city was endangered by five kinds of enemies - a - carnivorous bird, a gigantic pig, a ferocious tiger, a giant flying squirrel and rapidly - growing wild gourd plants. Pyu -saq-hti had to fight and kill them one after another. Hence the name Arimaddana.

2.20 ပန်းယာ is the original name of present ပင်းယာ

2.21 နေဝါဘ် 'descendants of Solar Kings' Pà àdiccabandha.

2.22 ရွှေဝမ္မာိုင် 'golden In -wa as the centre' It is customary in Burmese to prefox ရွှေ' golden ' to pagodas or objects or places or personal names as a means of glorification or eulogization as in ရွှေတိဂုံး ရွှေထိုး 'golden umbrella' ရွှေမန်း 'golden Mandalay', ရွှေတျိုးညိုး 'name of a popular dancer'. မဏ္ဍာိုင် 'centre' Pà mandaia'.

2.23 ဘုရားကိုင်ထက် 'in the stately , mansian of supreme sovereignty. A compound of four words ဘု (Pà .bhùmi) 'stately mansion, ရား 'head' ကိုင် 'v. to hold' and ထက် 'on or in', the phrase in its extended meaning refers to a place of significant authority.

2.24 ရွှေဆိုင်ရတနာ 'precious gold- mass or solid gold'

2.25 သွန်းရိုးလက် 'shafts and ribs made of corar'.

2.26 မြတ်မျိုးမျက် 'gems of best quality'.

2.27 ကိုးချက်နေဟန်၊ ပစ္စာဖြန့်လျက် 'sitting under the royal parasol that contains nine tiers'.

2.28 သတ္တာ ပက် နောင် 'Elder brother of seven mountains'. Buddhist cosmogony says that Mt. Meru, the centre of the cosmic system, is surrounded by seven mounts (Pà. sattapanna). By virtue of its sheer, unexcelled height, Mt Meru appears the eldest of all. By oblique reference, therefore, this expression indicates Mt. Meru.

2.29 တောင်၏တံခွန်၊ ဝေါးယန်သို့ 'like We-ja-yan, the pennon of the mountain'. We-ja-yan or we-ja-yan-tar (Pà Vejayanta) is the Burmese derivative for the celestial mansion of Sakka, the King of goals, as well as for his divine chariot. Situated in Tàvatimsa heaven on the summit of Mt. Meru, this We - ja - yan - tar palace stands like the pennant of the mount.

2.30 ဓိမ္မာန် 'a magnificent building, a celestial abode, palace'. Pà -vinàna

2.31 တရားထုသည် 'infused or permeated with Dhamma or righteousness'.

2.32 ချက်ကုံ (arch) 'totally'

2.33 လောက်ငံ (arch) 'be sufficient for distribution'

2.34 ကျေးဇူး 'good deed for others, benefit'

ပူရရတနာ¹၊ ပြည်အောင်ချာလျှင်²၊ သခါရမျိုး³၊
သို့ကိုပါတ်ညိုး၍⁴၊ တန်ခိုးမြို့န်သော်⁵၊

ဆုံးချိန်အာဘယ်၊ ဘုံအတွက်⁶ကို၊ သဝန်ညီးညီး
ကမ္မာမီးဖြင့်⁷၊ အကျိုးမဟု့၊ လောင်သကဲ့သို့⁸၊

ပြည်ထဲအလုံး၊ ညီးချုးပျောင်းမျည်း⁹၊
တလိုင်းည်း၍¹⁰၊ လုံးကျည်းဖြောင်း¹¹၊
ရှိရာတွင်း၊ ကောင်းကင်ပိတ်လိန်း၊
သုဘကိုက်းမှု¹²၊

သိန်းကုဋ္ဌတိုက်¹³၊ ပတ်ဝိုက်ဖြိုးမောက်၊
အောက်အဇူး¹⁴၊ ညီညာတင်းကျမ်း၊
ရေတိမွမ်းလျှက်¹⁵၊ လျမ်းလျမ်းပြည့်ဝန်း၊
ကပ်မီးသွန်သို့¹⁶၊

မန္တန္တရာင်¹⁷၊ နေမြတ်နှစ်ယုင်¹⁸၊ အာဒိမင်း¹⁹နှင့်၊
ခံတွင်းကြာမှု၊ ရွှေပုံးမှု²⁰၊ ဝိမ့်မာလာ၊
ဝင်းဝင်းဖြာသည်²¹၊ ဥက္ကာမှုကွဲ (ခ?)၊
သာကိုယုမှု²²၊

ပေါက်ပြုမထင်²³၊ မဟာဝင်ဖြင့်²⁴၊
သုံးခွင်လူဟိုလ်၊ ဘုန်းရိပ်ခို့သည်²⁵၊
ရွှေးပိုဘုရား၊ လောင်မြတ်ဖျားလျှင်²⁶၊
ဖွားဖွားဖွင့်လွှတ်၊ ကုန်းပို့ပို့ဟူ²⁷၊ အာဝန်ဂို့၊
ဘုန်းမိုးရွာလျှက်²⁸၊

မဟာရဟာ၊ သိမ် (ယ်?) ရန်အောင်၊
ပြည်ကုန်းဘောင်း၍²⁹၊ တထောင်ရွှေခုံ၊
ပြေားခံသို့³⁰၊ အသွေးဝင်³¹၊ ပြမ်းကြီးဆင်၍³²၊
ဘုရင်းပို့လုံး³³၊ စက်ရိပ်လုံးသည်³⁴၊

အုပ်ခြုံသပြေ³⁵စိုးမှုးတည်း၊

When the capital Ratana-pura, the centre of victory, which was of the transient nature, declined in power as its prophecy withered,

the entire kingdom faded weakened and longuished, and its people were filled with grudge and bitter fellings,

because the Ta-laings tortured them. It was like the time when the world-fire, which occured at the dissolution of this sanivatta-cycle devoured the world completely upto Abhassara-Brahma heaven,

the top of planes of existence, leaving not even a live-coal. Them, just as the life-giving rains poured from Subhakinna-Brahma world, out of the totally darkend sky, that made the surface of 100,000 croes of cosmic systems under the sky completely flooded and drowned in overflowing water,

there appeared King Alaung-paya, the embryo-Buddha of Shwe-bo, who belonged to that

great unblemished and un-interrupted lineal descent of the first ruler King Manu, the blood relative of the Solar family and Ukkamukha, the sakyam King from whose golden lotus-like mouth.

issued radiant lights. While he wielded his powers as Forcefully as torrents of River Auata-gangà, there came a mutitude of men, gods and grahamas to take refuge in the shadow of his authority. That King of pure and unadulterated descent reigned in

Kon-baung, also befittingly called Yadansimigha and Yan-gyiaung, as if he were a Brachma waited upon by 1000 attendants, and afforded refuge to an assembly of kings who come to take shelter under the shadow of his feet, He was the supreme lord of entire Jambu-dipa continent.

3.1 ဗုရရတနာ or ရတနာပူရ 'city of precious jewels', i.e. In-wa / Ava

3.2 ပြည်အောင်ခာလျှင် 'the kingdom of centre of victory'.

3.3 သီရမီး: 'the nature of inpermanence or transience' သီရ (Pà.) in this context simply implies a sense of liability to decline and fall'.

3.4 သိုက်ခါတ်ညီး၍ 'When the element of prophecy turns withered'. သိုက် 'prophecy' here refers to an 'imaginary prediction' as to how long the capital could prosper. The Burmese writers on historical events love to introduce into their works such ideas, as if its fate has been told by a supernatural being. ခါတ် 'element' does not carry any special meaning; a superficial noun as in အပူခါတ် 'heat', အအေးခါတ် 'cold' etc. (Pà dhàti)

3.5 တန်ခိုးမိန်သံး 'When the glory or fades out'.

3.6 ဆုံးချိန်အာဘသ် ဘုံအတွတ်ကို 'at the time of dissolution of the world, the topmost heaven of Ābhassara-brahmā world' In Buddhist cosmogony when the world is destroyed by fire the fire spread up to Ābhassara-brahmā heaven. The place is so called because it is inhabited by brahmā gods whose bodies 'shine bright'.

3.7 သံဝန်ညီးညီးကဗ္ဗာမီးဖြင့် 'by the world-fire which puts this sanivatta-world on flames'

သံဝန်, the contracted form of Pà-sanivatta kappa, 'Lit: rolling an', refers to the evolution of the Universe and time. Here the poet uses the expression သံဝန်ညီးညီး: 'the world in flame just to mark the end of sanivatta-period-or evolution.

3.8 အကျိုးမဟု့၊ လောင်သကဲ့သို့ 'Just as (it) burns completely not leaving a live coal'. As a result of aphesis, မီးကျိုး: 'Live coal' becomes ကျိုး to which အေး is prefixed to form a general noun. မဟု့ 'is not' is an archaic work equivalent to modern မရှိ။

3.9 ညီးချုးပျောင်းမျည်း 'to fade, to wither, to become weak and longuid'. A cpd of four noun-verbs, all express a generic sense of total suffering from oppression.

3.10 တလိုင်းညည်း၍ 'being oppressed or tortured by Ta-laings' Ta-laing is allegedly derived from a place name Ta-laings on the eastern coast of India, and the world is used, until recently, to refer to Mons in Ramanna-desa, Lower Myanmar.

3.11 လုံးကျည်းမြို့ငြင်း 'all felt hurt and full of grudge'. This foot contains 3 words လုံး: 'all (fr. အေးလုံး)', ကျည်း (ကြည်း?) 'feel gurt' (fr. နာကျည်း) an မြို့ငြင်း 'grudge', and is taken to express the general condition of the subjects of Ava kingdom, rather than the kingdom itself.

3.12 ကောင်းကင်ပိတ်လိန်း၊ သူဘကိုက်းမှ 'from Subiha kinna-Brahma heaven in the totally darkened sky' subhakinna is the 9th corporeal (rūpā Brahama-world which forms the limit to which the water rises, when the world is destroyed by water.

3.13 သိန်းကုဋ္ဌတိက် '100,000 croes of world -system (Pà koti-sata-sahassa-dhàt)

3.14 အောက်အဇူး 'under the sky' (Pà-ajatà)

3.15 ရေတိမှုမြောက် 'completely drawned, in water' contains four words ခေ 'water', စိ (fr. အတိ) 'replete with,'မှုံး 'be drowned or suffocated' and အောက် 'while'.

3.16 ကပ်ပို့သွန်သို့ 'Just as the life-giving rains pour'. ကပ်ပို့ 'world-rain' indicates that particularly torrential rain which occurs, after the whole universe has been destoryed by fire, to re-generate a new one: so the Burmese consider it 'life-giving'.

3.17 မန္တန္တရာဇ် 'King Manu' He is often identified with Mahàsammata and claimed the first ancestor of humans. (Pà. Manu+india+ ràjà)

3.18 နေမြစ်နယ်ရင်: 'blood relative of the Sun'

3.19 အာဒိမင်: 'the first king' (Pà-àdiràjà)

3.20 ခတ္တုံးကြား၊ ရွှေပုံးမှ 'from the mouth that looks like a golden Lotus-bud'. ခတ္တုံး 'mouth', ကြား 'Lotus-flower', မှ (fr. အမှု) bud', ရွှေ 'gold or golden' ဗုဒ္ဓ (fr. ဗုဒ္ဓမ္မ) 'Lotu' and မှ (post - positional marker for separation) 'from'.

3.21 ဂိဏ္ဍမှာလာ၊ ဝင်းဝင်းဖြာသည် 'a garland of lightning shines bright'. Here ဂိဏ္ဍ 'lightning' is changed to ဂိဏ္ဍး to harmonize with preceding မှု. (Pà. vijjumàlà)

3.22 ဥက္ကာမှာ၊ သာကိယမှ 'from Okkàmukha, the Sakyan king' Accorking to Pàli traditions, king okkàka (or Okkàkamukha was the ancestor of the Sakyan race and he was so called because when he spoke light issued from his mouth. (Pà. okkà 'glow of fi.

3.23 ပေါက်ပြေမထင် or ပေါက်ပြေမထင် 'no break age and tear visible'. ပြေ is changed to မြင် to match in rhyme with preceding .

3.24 မဟာဝင် 'great pedigree' (Pà. mahàvannsa)

3.25 သုံးခွင်လူဗိုလ်ဘုန်းရိပ်ခိုသည် 'multitude of being from 3 planes of existence come for shelter under the shadow of (his) power'. သုံးခွင် 'three planes of existence' refer to the world of men, that of gods and that of brahmàs (Pà. tiloka) လူ+ဗိုလ် 'men + strength' here simple means 'multitude'.

3.26 ရွှေပို့ (ဘို့) ဘုရား၊ လောင်းမြတ်ဖျားလျှင် 'King Alaung paya of Shwe - bo , the supreme fature Buddha'.

3.27 ကြိုးပိုင် 'bases of power'. They are four, viz the making determinations in respect of concentration on purpose, on will, on thoughts and on investigation. (Pà. iddhipàda)

3.28 အာဝုံဂို့၊ ဘုန်းမိုးရွာလျက် ' -- wields (his) powers as forcefully as torrents of River àvatta-gangà ဘုန်းမိုးရွာ 'Lit: the rains of power pour down'. Àvatta-ganga is a river which orginates in Anotatta lake and joins Kanha-gangà. Because it has to flow on a rocky bed, the torrents are said very strong and terrible.

3.29 မဟာရဟာ၊ သိယ်ရန်အောင်၊ ပြည်ကုန်းဘောင်း 'at the royal capital in Kon-baung also called befittingly Sigha (Yadanà-Singha) and Yan-aung (Yan-gyi-aung). မဟာရဟာ 'Largely befitting, much appropriate' (Pà. mahàraha)

3.30 တထောင်ရွှေ့ပြုဟာခံသို့ 'as if the Brahmà sat on the throne being waited upon by 1,000 attendants'.

3.31 အသမ္မန်ဝင် 'the un-adulterated family line' (Pà.asambhinna-vansa)

3.32 ဌော်ကြီးဆင်ရှု 'forming or affording great refuge'.

3.33 ဘူရင်ဗိုလ်ပု 'an assembly of rulers' ဗိုလ်ပု in this context should be taken in the sense of 'a mass assembly'.

3.34 စက်ရိပ်လှုသည် 'come under (his) feet for refuge: In this cpd. of four words, စက် foot or authority', ရိပ် 'Shadow', လှု 'to takeshelter' and သည် (verb-marker), စက် is interpreted to mean 'foot', so as to strengthen the other virtues of the king စက် in the sense of 'foot', comes fr. Pà cakka 'circle, wheel' which is the principle characteristic of Buddha's foot. (c.f. စက်တော်ရာ 'foot of the Buddha). This is a case of what is called a shift in the focus of interest.

3.35 အုပ်ခြီးသပြေားများတည်း 'the chief ruler of entire continent of Thapye or Rose -apple tree'. သပြေား here indicates the southern continent of the Universe where a huge rose-apple (Pà. Jamby -tree grows, More popular name is Jambu-dipa which is often indiscriminately used both for India and Myanmar.

နေရာလက္ခာ၊ သပြောသက်¹၊ ရာဘုရင်ချည်း²၊
မကိုဋ်လူည်း၍³၊

ယမ်းပည်းညွတ်ပျောင်း⁴၊ ခက်အောက်လျောင်းသည်⁵၊
အလောင်းမင်းတရား၊ မင်းခေါင်ဖျား၏⁶၊ ပတ္တမြားစတော်
မြောက်ပေနှင့်၊ ရွှေအကွာရာ၊ နေဆက်စာမူ⁷၊

ငါးဖြာမာန်သတ်၊ အရိုမန်ဝယ်⁸၊ နတ်ဝေယန်၊
အောင့်မာန်ဖြုံး⁹၊ ရန်မာန် ချွေးနည်း၊ သပြောတည်သည်¹⁰၊
စည်သူမင်းစစ်၊ ဒီပရာ၏¹¹၊ မြစ်ရတနာ၊ သိဒ္ဓကာမှ¹²၊

အာဒိစွာပန်¹³၊ သွေ့မလှန်တည့်၊ ရွှေသနလျက်ခုံ
လေယားကို¹⁴၊ စက်စုံကွန်းနှင့်၊ ဘုန်းဘန် (ဖန်?)
ဆင်းသား¹⁵၊ မိုးညှင်းဘုရား၊ ယင်းသို့အားဖြင့်၊
သားသားဝှုန်တင့်၊ တံခွန်လွှင့်သည်¹⁶၊ ဘုရင့်စတော်
ခုနှစ်နေတည့်¹⁷၊

ပရမေမှန်ကင်း၊ မိုးညှင်းမင်းမှ¹⁸၊ ဖြစ်ရင်းစင်ကြယ်
သကျွန်းဖြင့်¹⁹၊ နန်းလယ်ရိပ်ဖြူး၊ ဆုနှစ်ဆူတွင်²⁰၊
ဗုဒ္ဓကိုကျော်၊ ဘေးလောင်းတော်ကား²¹၊ အဟောဝတ္ထာ²²၊
ကြံ့လောကကို၊ စောင်မတန်းတန်း²³၊

မြိုက်ရည်သွန်းလျက်²⁴၊ ကြောန်းရွှေတောင်၊
ပည်ကျိုးဘောင်း၌²⁵၊ နောင်ရာလာရာက်²⁶၊ ကမ္မာကျိုးလည်း²⁷၊
တမူးနှုန်းဖြူလွှာ၊ မတိမ်သာအောင်²⁸၊ သမ္မာချိန်ဘုန်း၊
တုမဲ့ဘုန်းဖြင့်²⁹၊

အနှစ်းတော်မြတ်၊ တံဆိပ်ခတ်သည်³⁰၊
နာဂတ်ပြောပရှည်ကြူးတည်း³¹။

The solar pedigree of Alaunmain-taya, the topmost king of all, which was as pure as an unallay ruby, under whose feet one hundred genuine kings of Jambudipa continent come for shelter most respectfully and submissively, after abdication, was

written in gold letters on the emerald-green palm-leaf manuscripts.

(According to it), he (on one side) descended from siddhikà, the treasured great-grandson of Si-thu who established and reigned, in the mansion of victory comparable to the divine we-ja-yan-tar palace, Arimaddana, after the five-fold enemy was annihilated.

(On the other) he was truly of Solar lineage from king Mo-hnyin who created and ruled in Zeyyabhùmi (Ava), the spit of earth.

In this way three were seven rulers of unblemished solar race distinct and over-whelmingly comely like a .

banner on its post. Of twelve rulers of Sakyablood descending from most excellent King Mo-hnyin, (your) great-grandfather King Alaung-Paya, the famed embryo-Buddha, on the thrane in palace, truely ruling by peaceful means and repeatedly aiding this world,

gave to this dynasty, after a cautious consideration through his un-excelled glory, the name Kon-baung, so that an iota of royal prestige in future connot get lost in oblivion, Until the world comes to an end.

This will be talked of for long in posterity.

4.1 နေရှုလက္ခာ သပြညာ the continent of rose-apple tree on the right side of Mt.Neru'. နေရှုတဲ့ the same as Mt. Meru. (myint-mo-taung in Burmese) which is also known by other names as Sineru, Sumeru, Himaneru and Mahāmeru, which လက္ခာ and ညာ (synonyms) refer to one's rights-hand side. လက္ခာ is sometime used in the sense of 'South', because if you stand facing east, south is on your right. သပြ (Eugenia-tree) indicate the rose-apple tree (Pà.Jambu) said to mark this particular continent

4.2 ရာဘုရင်ချည်: '100 who are all kings'. One Burmese tradition claims the Jambudipa is being inhabited by 101 human races under 101 kings so ရာဘုရင် '100 kings' refers to 'all other kings except Alaung-paya'.

4.3 မကိုင်လှည်း၍ 'Laying down (their) crested royal head-dress' Since မကိုင် 'exested royal head-dress' forms one of the items in Burmese regalia the expression implies 'to abolate, to surrounder, their kingship'.

4.4 ယမ်းပည်းညွတ်ပျောင်: 'with respect and submission? ယမ်းပည်း (arch) and ညွတ် are synonyms meaning 'respect, reverence' and ပျောင်: conveys a sense of 'softness, humble supplience'.

4.5 စက်အောက်လောင်းသည် 'lie down under (his) feet စက် here refers to me's foot.

4.6 မင်းခေါင်ဖား: 'the topmost king'

4.7 ပတ္တမြားစတော့ မြရှုက်ပေနှင့် ရွှေအကွဲရာ၊ နေဆက်စာမူ Of there four feet in a row , ပတ္တမြားစတော့ 'the ruby of purest quality' should go together with နေဆက်စာ 'letter recording the lineage of the sun family to which it serves as a qualifier. The poet here makes a comparison between the purity of the 'unallooyed nature' of the king's decent from the sun race. In မြရှုက်ပေ or မြပေရွှေက်, Lit, meaning 'emerald palm-leaf', ရွှေ 'emerald' is again used as a symbol for its 'green color'. The entire expression, therefore, goes to mean 'the letters recording the king's descent from the Sunrace, which is as pure and unallooyed as a ruby, written in gold scripts on green palm-leaves'.

4.8 ငါးဖြာမာန်သတ်၊ အရိမ်ဝိယ် 'At Arimadalamā-pura where five kinds of enemies had been killed'. (see note 2.19)

4.9 နတ်ဝေယန်၊ အောင်မိမာန်ဖြင့် 'in the abode of victory (like) divine We-ja-yan-tar palace'. ဝေယန်း is the name give to the celestial abode of king of gods as well as his chariot. (Pàvejayanta)

4.10 ရန်မာန်ချွေနည်း သပြတည်သည် 'remove dangress and harms and build the sourthen continent, the Jambu-dipa'. ချွေ normally means 'to pluck, to strip' leaves etc, but here should be understood as 'removing, climinating' etc.

4.11 စည်သူမင်းစစ်၊ ဒီပရာန် 'Sithu, the true ruler of the continent. i.e. Jambu-dipa (P. diaràjà)

4.12 မြစ်ရတနာ၊ သိဒ္ဓိကာ 'Thiddhikà, the treasured great-grandchild' ရတနာ 'gem,precious things' (Pà Rotana)

4.13 အာဒိစွဲပန် 'a relative of the sun (Pà-àdiuabandhu)

4.14 ရွှေသန်လျက်ခုံ၊ ငောယာ့ 'golden spit: of land known as Zw-ya-bhum or Land of Success (Pà-Jeyyabhù

4.15 စက်စုံကွန်နှင်း၊ ဘုန်းဖန်ဆင်းသား 'create through (his) glory and stepping on (it) with feet' စက်စုံ indicates a 'pair of feet' and ကွန်း and နှင်း respectively means 'go' and 'step or tread'.

4.16 သားသားဂျွန်တင့်၊ တံခွန်လွှင်သည် 'a fluttering banner, distinct and overwhelmingly camely? သား fr ပြတ်သား 'be explicit, distinct, is doubled for emphasis's sake and ဂျွန်း 'to overwhelm' goes to modify တင့် 'camely, pleasant'.

4.17 ဘုရင့်စတော့ ခုနစ်နေတည့် 'seven genuine kings of Solar dynasty' စတော့ 'un-alloyed, genuine, pure ခုနစ်နေ 'Lit. seven sun's indirectly and symbolically refer to seven kings of solar dynasty.

4.18 ပရမေမှန်ကင်း၊ မိုးညှင်းမင်းမှ 'from king Mohnyin, the top of the excellence' မှန်ကင်း 'on ornamental painacle of a many-tiered, spiral-like roof is here figuratively used as a person holding an exalted position as a မှန်ကင်း၊ ပရမေ 'excellence' (Pà parama)

4.19 သကျွန်ထု ' (of) the sakyān clan' (Pà-sakyakula)

4.20 နန်းလယ်ရိပ်ဖြူ။ ဆဲနှစ်ဆူတွင် 'of the 12 rulers who sat under umbrellas in the palace'.

4.21 ဗုဒ္ဓကုံကျော်၊ ဘေးလောင်းတော် 'the royal great grand-father, the well-fomed Embryo-Buddha (Lit: Buddha-shrou) (Pà-Buddhankura)

4.22 အဟောဝတ် or အဟောဝတ် ' surely, indeed, alas! အဟောဝတ် is a Pàli indeclinable used very often as an exclamation to express wonder,surprise and the like. (Pà-aho+vata)

4.23 စောင်မတန်းတန်း ' to give succour repeatedly'. တန်းတန်း fr အတန်းတန်း(adv.) 'repeated successively'.

4.24 မြိုက်ရည်သွန်းလျက် ' pour the peaceful water'. မြိုက်ရည်သွန်း (မြိုက် 'peaceful, deathless from . Pàamatatà, ရည် or ရေ 'water' and သွန်း 'to pour (on his subjects) goes to suggest a happy reign, peaceful and prosperous.

4.25 ကြွောန်းရွှေတောင်၊ ပြည်ကုန်းဘောင် ' the royal palace at Kon-baung capital' ကြွောန်း and ရွှေတောင်, (synonymous and archic) 'palace'.

4.26 နောင်ရာရွှေက် ' royal prestige in future' ရာရွှေက် 'royal honour, prestige' (Pà rāja-guna)

4.27 ကမ္မာကုန်လည်း ' though the world comes to an end'

4.28 တမျှန်မြှူးလွှာ၊ မတိမ်သာအောင် ' so that not even an iota (of royal prestige) gets lost in obsurrrity'

4.29 သမ္မာချိန်ဆုန်း၊ တူမဲ့ဘုန်းဖြင့် ' considering (it) with cautian by means of his unexcelled power'.

4.30 အနှစ်းတော်မြတ်၊ တံဆိပ်ခတ်သည် ' put the seal which is the magnanimous royal specimen'

4.31 နာဂတ် ပြောပရှည်ကြွေးတည်း ' sth. to talk about for a long time in future'. နာဝတ် 'future' (pà-anàgata)

အလောင်းမင်းမြတ်၊ ဟော့သတ်၏၊
သည်ပွတ်တော်ကြီး²၊
ဘုန်းမီးလျှုတိန်၊ ဘေးနရိန်ကား³၊ သိန်ရတနာ⁴၊

ပြည်အောင်ချာနှင့်၊ ထော်ပူရ၊ ဌာနရန်ကြီး၊
စစ်ကိုင်းမြို့ကုံ၊
မြင်းမြို့ရို့သင်းကျော်၊ မရှုရောင်လျှင့်⁶၊ ကသစ်မဟာရိုက်⁷၊

နှစ်ပြည်ပိုက်ရှုံး၊ ထိန်ချိုက်တန်ခိုး⁸၊ နှစ်နန်းစီးသို့၊
ဖြီးဖြီးဘုန်းလျှော့၊
ထိုးသစ်စံသော်⁹၊ နိုင်ငံငါးရာ၊ နယ်ပါမျှေး၊
မြေကျွန်းငှါးထက်¹⁰၊

ရန်သူခုပ်သိမ်း၊ ဦးခေါင်းကျိန်းချုံ¹¹၊ မတိမ်းစည်ဝေး၊
ပြည်ထဲခွဲ¹²၊
ရွင်ဘေးတော်လတ်၊ သူရိန်နတ်လည်း¹³၊

ထုတ်ခတ် (ပိ?) စက္ကဝါ¹⁴၊ ကောင်းမီး(ချီး?) ဌာ (ညာ?)
လျက်¹⁵၊ သိမ်းလော့၊ ရတနာပူရ၊ သုံးဌာနထက်¹⁶၊
ကမ္မာတန်ခိုး၊ တိသိက်ကျိုးဖြင့်¹⁷၊ တိမ်းမိုးခွန်ဆွတ်¹⁸၊

သုန်သုန်ညွှတ်သည်¹⁹၊ အာစွှတ်မုံ (မုန်?) သောက်၊
ဥပေါ် (ပေါ?) ပေါက်ကို²⁰၊

စက်အောက်ထားတင်²¹၊
ဆင့်ဖြူရှင်ဟု၊ သောင်းခွင်ကျောက်²²၊
ဘုန်းရှိန်တောက်သည်²³၊
ရန်ညျာက်(ဌာ့န်?)တွင်ထွင်ထူးထူးတည်း²⁴၊

your great grand-father, the elder loved son of King Alaung-paya, the future Buddha, whose glory shone as bright as flames, ruled over two kingdoms of Yadanà-sâikha,

the centre of victory, and Sa-gaing, also known as Zeyyà-pùra, to which all emissaries bowed down, just as Sakka, the king of gods and the chief lord of Myint-mo-taung (Mt. Meru) holds sway, with authority resounding as a thundu, over two kingdoms of Mt. Meru and Tàvatimsa-heaven where the huge Ka-thit tree grows.

When in overwhelming glories he reigned on the emerald colored Jambù-dipa together with its 500 minor islands, every antagonist had a head-smart, the Kingdom knew no havocs.

and was prosperous and peaceful.

your middle great grandfather, the valiant lord, for whom good words of praise floated across the world,

ruled three kingdoms of Yadanà-sinkha, Zeyyà-pura and Yadanà-pùra. He glowed with radiance of glories and amazingly renowned,

throughout 10,000 world-system as Sin-byu-shin (Lord of white Elephant) who, as the consequence of his consecration brought about by the power born of his past merits, could keep under him, to rest his feet on, a young, white male elephant.

its mouth wet with musth, that bowed briskly and ate the rain-clouds. He removed extraordinarily all sources of danger.

5.1 ဟေးသတ်၏ ‘of the future Buddha’ refering to king Alaung-paya. (Pà-Bodhisatta)

5.2 သည်းပွတ်တော်ကြီး: ‘the elder royal loved one’. သည်း (fr အသည်း) ‘liver’ is often used in Burmeseas the seat or source of love and has a wide currency as popular as ‘heart’ in English. Here သည်းပွတ် incicates ‘one who is like liver to someone else’ and တော် ‘royal’ and ကြီး: ‘elder’ all goto obliquely refer to king Naung-daw gyi, the eldest son of King Alaung-paya.

5.3 ဘုန်းမီးလျှော်နှင့် ဘေးနရိန် ‘the great -ground father, the ruler of men, whose glories shone as bright a flames’.နရိန် ‘ruler of men’ (Pà nareùda)
Thouth ဘေး ‘great-grand father’ is used , the person described here is Naung-daw-gyi who should properly be addressed as ဘုံး: ‘grand-father’.

5.4 သီခံရတနာ or ရတနာသို့ is one of the five names of Kon-baung capital, the others being Moke-so-bo, Yan-gyi-aung and Shwe-bo.

5.5 ဧညာပူရ ဌာနရန်ကြီး၊ စစ်ကိုင်းမြို့ ‘Sa-gaing also named Zeyyàpura to which all enemies turn subservient or bow down.

5.6 မြင်းမိုးသင်းကျော်၊ မရှုရာနဲ့ ‘the chief and King of Mt. Meru’ မြင်းမိုးရှုရာ (မြင်းမိုးတောင်) is the Burmese appellation for Mt Meru and သင်းကျော် means ‘the decorative fratlet on the farehead of a Buddha image. Since သင်းကျော် is an the forehead of the Buddha, it also comes to mean figuratively any person of exalted standing or authority. မရှုရာနဲ့ ‘king of Meru or Sakka’(Pà-Meru-ràjà)

5.7 ကသစ်မဟာရှိက် ‘the huge kathit-tree’ (Pà mahà-rukkha). Of the six deva-words, the second is Tàvatimsa situated on the apex of Mt. Meru and marked by a large Kathit-tree (Erythrina arbescens). ကသစ်မဟာရှိက် here indirectly refers to Tàvatimsa-heaven.

5.8 ထိန်ရှိက်တန်ခိုး: ‘with powers as resounding as a thunder’ တန်ခိုး: ‘power, glory’ and ထိန် ‘reasound’ and ရှိက် (fr ရှိက်ခြောင်း) ‘thunder or a thunderous sound’.

5.9 ထိုးသစ်စံသော် ‘Lit. to sit under a new (while) umbrella’ umplies that the king wielded his sway over a new country. History have it that Naung-daw-gyi was first the governor of Sa-gaing while Alaung-paya, his father, was alive, and after the king’s death he was alive, and after the king’s death he was coronated as the king of Ava. So ထိုးသစ် here refers to the time he was made king of the empire.

5.10 နှင်ငံးရာ၊ နယ်ပါမ္မာ။ မြတ္တန်းငှါးထက် ‘on the emerald coloured Jambudipa continent together with its 500 minar island’. Buddhist cosmogony says that each of the four great continents en circling Mt, Meru, the centreof universe, is surrounded by 500 smaller islands and that each of the four sides of their mountain glitters with four different colours: gold on the north, silver on the east, emerald on the south and glass on the west. မြတ္တန်းငှါး, therefore, obliquely refers to Jambùdipa, the southern contiment.

5.11 ရန်သူခံသိမ်း၊ ဦးခေါင်းကျိန်း၍ ‘every enemy has a head-smart’ ခံသိမ်း (arch) ‘every’ ဦးခေါင်းကျိန်း ‘smart in the head’ implies that the king is so powerful that his antagonists could not think of any plot or intrigue to damage his kingdom.

5.12 မတိမ်းစည်းဝေး ပြည်ထဲခွဲ ‘the country knows no havoc, is replete with bustle and peaceful’ မတိမ်း (fr.မတိမ်းမတော်း) suggests the country does not ‘topple or bend’.

5.13 ရှင်ဘေးတော်လတ် သူရိန်နတ် ‘your middle great grand-father, the valiant lord’. This refers to sin-byu-shin, the middle of three sons of Alaung-paya သူရိန်နတ် ‘the lord who is valiant’ or the valiant, heroic lord. (Pà surinda)

5.14 ထုတ်ခံပွဲပါ ‘throught the world’. ထုတ်ခံ (fr.ထုတ်ချင်းခံ) ‘straight through’ ပွဲပါ and ‘world sphere’ (Pà cakkavàla)

5.15 ကောင်းချီးညာလျက် ‘good words of praise floating’ ချီး (fr ချီးမှမဲ့) ‘to praise, honour’ and ညာ (fr. ကျေညာ) ‘to announce, declare’.

5.16 သိဒ္ဓါယော၊ ရတနာယူရ၊ သုံးငှာန ‘three capitals of yandana-sinnga, Zwyyàpùra and Yadana-pùra’. These three names respectively represent modern Shwe-bo, Sa-gaing and Ava.

5.17 ကမ္မတနှစ်ဦးဘိသိကိုပြုင့် ‘as a consequence of consecration brought about by the power born of his past meritorious deeds’. ကမ္မ ‘born of one’s own deeds (Pà Kammaja) andဘိသိကို consecration’ (Pà-abhiseka)

5.18 တိမိမိုးခွန်ဆွဲတ် or မိုးတိမိခွန်ဆွဲတ် ‘Lit: to pluck tax on rain clouds’ figuratively means ‘eat rain clouds. An Indian myth about elephants says that a kind of while elephants called Chaddanta (Lit. Six- tusked), can fly in the air and eat rain clouds as their fodder. Most national beliefs in the east tend to link all elephants to Airavata (the three- headed carrier-elephant of Sakka, the king of gods) in general and clouds in particular.

5.19 သုန်သုန် ညွှတ်သည် ‘to bow briskly’ သုန် ‘brisk’ here is reduplicated to form an adv: to qualig ညွှတ် ‘to bow to stoop’.

5.20 အာစွဲတ်မှန်သောက်၊ ဥပေါပေါက်ကို ‘the young, strong male elephant on musth that wets its mouth’. when bull elephants are on musth, their mouths are filled with secretrains from musth-glands, and become restless, uncontrollable and extremely dangerous. ဥပေါပေါက် is a combination of two words ဥပေါ (Pà-uposatha) ‘an excellent kind of elephants’ and ပေါက် (Bur.) ‘an animal of growingage’. So ဥပေါပေါက် is a bull-elephant young, strang, often aggressive and dangerous.

5.21 စက်အောက်ထားတင် ‘(to)put under him to rest feet an’ စက် ‘feet’, အောက် ‘under’ and ထား ‘place,put’ all mean ‘to keep sth. under one’s feet’ andတင်(ဥဲ) ‘rest on’.

5.22 သောင်းခွင်ကျော်ခေါက် ‘amazingly renowned throughout 10,00 world-system’ In သောင်းခွင်ကျော်ခေါက် သောင်း is a numerical 10,000 believed to be the numger of world systems in cosmogony,ခွင့် ‘area, region’ here goes as a description of the world:ကျော် (fr.ကျော်အော် ကျော်ကြား) ‘famous, removed’ and ခေါက်(fr.ခေါက်ခြား)’be alarmed: be agitated.

5.23 ဘန်းရှိန်တောက်သည် 'glow with might' .

5.24 ရန်ပြောင်ထွင်ထွင်ထူးထူးတည်း 'remove extra. dinarily the source of danger' ငြောင် 'Lit. spike
'and ထွင် 'Lit, to pick out.'

ဆင်ဖြူသွင် (ရှင်?) သား တရားပဝရ၊ နရိန္ဒနှင့်¹၊
ဘဝသန်းဘော်းကားမင်းဟု²၊ ဘေးရင်းမြတ်ခေါင်၊
ဖွူးအောင်၍³၊ တန်ဆောင်နှစ်ဆူ၊ လွန်ပြီးမူကား⁴၊
ဝို့လောက်၊

မည်ထိုက်လှသည်၊ ဘုရားဘေးလောင်း၊
မင်းကော်းဘုန်းဟေး၊ ဘူးမတော်ကို⁶၊ ရေမြေအလုံး၊
ပတ်ကုံးပြီး (ချီး?) ကြွေး၊ အောင်ဆုပေးသော်⁷၊
ကမ်းမေးမြစ်ဆုံး သန်လျက်ခုမှု၊ မိုလ်ပုံအပြီး
ပြောင်းခဲ့ချီး၍⁸၊

မဟိနက်သန၊ မြေကြန်မင်းလာ⁹ခဲ့ယော (ယှော?)သန¹⁰၊
ထီးပေါင်းခထက်¹¹၊ အမရပိမာန်၊
ပြည်ကြီးဘန် (ဖန်?)ပြီး¹²၊

နိုဗ္ဗာန်လက်ဆောင်၊ ရွယ်လူးပြောင်နှင့်¹³၊
မိုးခေါင်လည်လှည်း၊ လိုတော်ပြည့်၏¹⁴၊
စည့်စည့်ထွန်းတင်၊ နေလူလင်သို့¹⁵၊

ရွှေ့လွှာ၊ အနှစ်ဖြင့်¹⁶၊ ဒီပလွှံပေါ်၊
သောင်းလုံးကျော်သည်¹⁷၊ မြေးတော်ဘေး၊
ရှင်ဘကြီးလည့်¹⁸၊ ရန်မီးသတ်နှစ်၊ ဝရွှေအိမ်ကို¹⁹၊

လေးကြိမ်သမိုက်၊ နန်းရှုံးစိုက်သည်²⁰၊
ဆောင်ရှိက်ပွဲင်ရင့်ကျူးတည့်²¹၊

After the region of those two lights, Singu Main the excellent and righteous son of Sinyu-shin and Phaung-ga Mun, the lord of life, your most excellent, blood-related great grandfather conquered the Jambudipa and he, who should be

designated the knower of the universe, was praised loudly by all beings, both aquatic and terrestrial, and was crowned as king.

Leaving for good Ava at the sand-spit where two rivers met, the king, together with (his) multitudinous following, moved

to the site, where the earth was blessed with auspiciousness, and founded the magnificent and deathless capital of Amarapura, the seat of victory, to which bow all the rulers of men.

He (also) visited with (his) youthful white elephant to drought-striken areas and (his) wishts were fulfilled (by producing rains.) Your uncle bagyi-daw, the royal grandson of Alaung-paya, who, like the bright and beautiful rising sun, was

widely formed for (his) practice of the ten-fold conducts of kingship, across the Jambudipa continent as well as 10,000 world-systems. It was he who named victorious and golden In-wa for the fourth time.

and established the royal dynasty (of King Alaung-paya) amidst melodious sounds made by the five classes of musical instruments.

6.1 ဆင်ဖြူသွင် (ရှင်?) သား တရားပဝရ နရိန္တနှင့် 'with excellent and righteous king, son of Sin-byu-shin. This refers to Sin-gu Min, the king of Sin-gu. Pavara 'excellent' (Pà.pavara) narinda 'king of men' (Pà. narinda)

6.2 ဘဝသနင်း ဘောင်းကားမင်း 'king of Phaung-ga, the ruler of men? ဘာ 'the current life of all human beings' (Pà. bhava) သနင်း (arch) 'a ruler, chief or king'.

6.3 ဘေးရင်းမြတ်ခေါင်း မွှေ့ အောင်၍ 'the excellent great grandfather conquered the Jambrudupa continent'

6.4 တန်ဆောင်နှစ်ဆူ လွန်ပြီးမှုကား 'after passing away of the two lights'. တန်ဆောင် 'light, flame' and နှစ်ဆူ 'two' refer to Sin-gu-min and Phaung-ga Min. ဆူ is a classifier for sacred personages or objects as in ဘုရားနှစ်ဆူ 'two Buddha images, ဘုရားသုံးဆူ 'Three Pagoda' etc.

6.5 ဂုဏ်လောက or လောကဝို့ 'knowing the universe'. လောကဝို့ is one of the epithets attributed only to the Buddhas, in the sense that their 'enlightenment' includes Sabbaùutooo-nàna or omniscience.

6.6 မင်းကောင်းဘုန်းဟော့ ဘူပတော့ 'good and glorious king, Lord of earth' ဟော့ is an archaic and obsolete word equivalent to ရှိ 'is, have' in modern Burmese. ဘူပတော့ or ဘူပတိ 'the lord of all creatures' or 'Lord of earth'. (Pà bhùpati)

6.7 ရေမြေအလုံးပတ်တုံးချီးကြွား အောင်ဆုပေးသော် 'Lit. sb.is awarded with success being praised loudly by all water and earth'. ရေမြေအလုံး 'all water and earth' is here used in its extended meaning to signify all creatures living both on land and in water. အောင်ဆုပေး again goes to suggest that sb. is awarded with success or, in its applied meaning, that 'one is made king'.

6.8 ဗိုလ်ပုံအပြီး ပြောင်းခဲ့ခြီး၍ 'the multitude of men moved for good. ဗိုလ်ပုံ is here used in the same sense as ဗိုလ်ပါ 'multitude, populace, while အပြီး: 'for good, once for all' is here changed to အပြီး for the sake of meter.

6.9 မဟိနက်သန် မြေကြန်မင်းလာ 'earth blessed with auspicious characteristics' မဟိနက်သန် 'auspicious earth' (Pà. mahi an dskt, laksana) မြေကြန်မင်းလာ 'propitious characteristics of earth'. ကြန် (fr.ကြန်အင်) 'characteristics or signs'. မင်းလာ 'propitious or auspicious' (Pàmangala)

6.10 အော်သန သန 'seat of victory' (Pà jeyya+ àsana)

6.11 ထိုးပေါင်းခဲ့ 'all embrellas bow to'. ထိုး: 'umbrella' in this context obliquely refers to white umbrellas or rulers of men, while ခဲ့ indicates that all these kings have to be subserient to Amarapùra, the capital of Bodaw-paya.

6.12 အမရပါမာန် ပြည်ကြီးဖန်ပြီး 'created the heaven-like capital known as Amarapura' မြိမ်ာန် 'a heavenly abode' (Pà. vimàna) အမရပူရ 'the city of Deathlessness'. (Pà. Amarapùra)

6.13 နိုဗ္ဗာန်လက်ဆောင် ရွယ်လူးပြောင်နှင့် 'with the youthful, husky (white) elephant namedနိုဗ္ဗာန်ပစ္စယနာဂရာဏေး။

6.14 မိုးခေါင်လည်လှည့်၊ လိုတော်ပြည့်၏။ 'wonder wherever drought occurs and (his) wishes are fulfilled'.

In Indian mythe about elephants, the white elephant is considered gurdian of rains and coulds and one of the reasons why it is so adored in agrarian societies is that the very presence of the animal it is believe, brings rains to drought-striken areas. The pàli Vessaantara Jàtaka, for instance,supports this belief. The expression therefore, implies that the king made tours of drought-stricken, areas with the animal and gave rains to the sufferers.

6.15 စည်စည်ထွန်းတင်၊ နေလှလင်သို့ 'Like the youth ful sun that shines brightly and beautifully' ဝည် 'bright' is here reduplicated to turn into on adv. and သင် 'beautifully' is used as သင် for the sake of meter. လှလင် 'a youthful gent;lad'.

6.16 ရွှေ့ငွေ့မွှေ့၊ အန္တဖြင့် 'with the priceless rules of conduct for kingship'. ရွှေ့ငွေ့ (Pà. rajja) is so changed as to rhyme with လှလင် and is here used as a variant of ရာစော့ 'urles of governing', usually mentioned as a set of ten. (Pà. ràjadhamma) အန္တ 'priceless, invaluable' (Pà. an+aggha)

6.17 ဒီပလ္းပေါ်၊ သောင်းလုံးကော်သည် 'widely known inthe Jambudipa continent as well as the 10,000 world-systems. ဒီပ 'island' means Jambudipa, the Rose- apple continent, while သောင်း '10,000 refers to the number of world-systems supposed to be extant in Buddhist cosmic system.

6.18 မြေးတော်စောထီး၊ ရှင့်ဘက္း 'the king, your uncle and grandson of Alaung-paya' စောထီးး (arch) 'ruler or king'.

6.19 ရန်မီးသတ်နှစ်၊ ဝရွှေအိမ်ကို 'Ava capital which extinguished the fire of danger' ဝရွှေအိမ် or ရွှေအိမ်၂ 'capital at Ava'.

6.20 လေးကြိမ်သမိုက်၊ နန်းနိုးစိုက်သည် 'name (it) for the fourth time and establishes the royal lineage'. နန်းနိုးစိုက်သည် 'Lit.to plant the royal ancestry' သမိုက် 'to name (Pà. sammati)

6.21 ဆောင်ရွက်ပွဲ့ငွေ့ရင့်ကျူးတည်း 'the five kinds of musical instruments are played melodiously'. ဆောင် and ရွက် (synonyms) 'beat', ဝါ့ငွေ့ 'five kinds'and ရင့်ကျူး or ကျူးရင့် 'omits melodious sounds'. Five calsses of Burmese musical instruments are (1) brass, (2) string, (3) Leather-covered drum,(4)wind-instrument and (5) percussion instruments)

စတုတ္ထဘူရင်၊ ကျွန်းလုံးရှင်ဟု¹၊ ချစ်ခင်သက်နှင်း
ညီတော်ရင်းဟု²၊ ခပင်းအတူ၊ နတ်နှင့်လူတို့³၊
သျောင်စူးဆင့်၊ တင်ထိုက်သင့်သည်⁴၊
သူင့်ခမည်းမြတ်⁵၊

လောင်းမန္တာတ်ကား⁶၊ ဘုံးထွေးတ်အမရ၊ ပြည်ဌာနထက်၊
ခုတိယကွန်းပြောက်၊ ကြောင်းဆောက်လျက်⁷၊
ထက်အောက်ညာကြော၊ မြေမကြေားကျွန်းလောက်ဌာနကို⁸၊

နှုန်းတင်းကျမ်း၊ ဘုန်းရှိန်လွမ်း၏⁹၊ နတ်ပြေားစိုက်ထဲ၊
ဘ(အ?)ရာယူသည်¹⁰၊ မြော့လွှားကျော်၊
သူင့် (ရှင့်?)နောင်တော်လည်း¹¹၊ ဒူဘော်စက်ရောင်¹²၊
ထိန်ထိန်ပြောင်များ လောင်လလိုလို၊
အုံဘွယ် (ဖွယ်?)ရှိ၏¹³၊

အတိတော်ရှိက်စိုးလိုက်မင်းလာ၊ ထိုအခါကား၊
သာသနာတော့၊ နှစ်ထောင့်သုံးရာ၊ သချိုာတိုးပွား၊
ကိုးဆယ့်ငါးတိ¹⁴၊ ဓာတ်သွားဂတ်၊ ဂိတ်ဝက်၊
ဓုဒ္ဓသဟု၊ မြို့တွေကိန်းဝင်၊ ဆန်းဆဲတွင်၍¹⁶၊ ပစ္စ်ကဒက်၊
ပိမ္မာန်စိုးည့်၊ ညီးလတ္ထံ့ဟု¹⁷၊ မိုးပုံးစတော်¹⁸၊

မူနေသရာ၊ ပညာဝါတို့¹⁹၊ အခါပရို့နှင့်၊ သိုက်နှင့်ချိန်၍²⁰၊
ကြုံ့ယာ၊ ရွှေတိုင်းရပ်၊ မိမိုင်းကွပ်သည်²¹၊
မိ(ဘ?)လပ်သူရှုံး²²၊ မိုလ်ထုအင်နှင့်၊ သေနင်္ဂုံးဟာ၊
ပြိုင်ဆိုင်လာ၍²²၊ ဟံသာဝတာ၊ ရာမညာကို²³၊

စွန်းစထိပါး²⁴၊ အရေးများသည်၊
တိုင်းကားပူပင်ဖြစ်ပြီး(ညစ်ညူး?)တည်း²⁵၊

Your illustrious father, the beloved younger brother of the fourth king and lord of entire Jambudipa continent, who should be considered by all gods and men the most excellent, like the top-most hair-knot of all

was destined to be born as Mondhàtu, the universal king. He built the second palace at Amarapura, the most splendid realm, and the unfluence of his power spread and filled to the brim every corner of the world both up-country and down country.

your royal elder brother, who succeeded the throne in accordance with noble tradition, was renowned across the Jambu-continent and, surprisingly, the glow of his power was almost a blaze.

The time of his regnal period (coincided with) 3295 Buddhist Era, when the normal courses of planetary travels deviated and the time eas 14th. year Amritta or unfavourable number. That was the accurate time when the sky-flying and knowledgeable lord seers,

in consultation with prophetic sayings, predicted that the owner of the throne, the white umbrella and the royal palace would be ill-fated and wilt. Then the king of England, who governed the country of India, come with a vast army of troops and made war.

They encroached parto of Hamsàvati in Ràmanna-desa and the (Burmese) kingdom was in turmoil, was troubled and disrupted.

7.1 ဓတ္ထဘူရင်၊ ဘွန်းလုံးရှင် 'the fourth king, the Lord of entire (Jambù)-continent.'

7.2 ချုစ်ခင်သက်နှင်း၊ ညီတော်ရင်း 'dear and beloved young brother by blood' သက်နှင်း Lit: means 'he in whom one intrusts one's life'.

7.3 ခပင်းအတူ၊ နတ်နှင့်လူတို့ 'all gods and men'.

7.4 သျောင်ရူဗြာဆင့်၊ တင့်ထိုက်သင့်သည် 'the most excellent like the hair knot in the top-most position'.
Synonyms သျောင် (Myan.) and ရူဗြာ (Pà) mean a 'top-knot of hair on one's head' which obliquely refers to 'kings'. ဆင့်, meaning 'to put one upon the other', by oblique reference, implies that Mindon's father (i.e. Thayawady Min) is the top -most hair-knot, i.e. the most excellent of all.

7.5 သူ့ချုင်းခမည်းမြတ် 'your illustrious father' ခမည်း (arch) 'father'.

7.6 လောင်းမန္တတ်ဘား 'the embryo-king Mandhàtā'. In Pàli Buddhist tradition, the Buddhist was once born as a universal monarch, Mandhàtā by name, who, living for 252,000 years, ruled, in great pomp and power, the four continents as well as half of Tàvatinisa-heaven for 84,000 years. Accordingly, his fabulous life now becomes a source of human aspiration. (Pà. Mandhàtā/ Mondhàtu).

7.7 ဒုတိယကွန်းပြောက်၊ ကြောင်းဆောက်လျက် 'built the second royal palace' ဘွန်းပြောက် and ကြောင်း, both archaic and synonymous, signify 'a highly decorated mansion or palace'.

7.8 ထက်အောက်ညာကြော်၊ မြေမကြောင်းကျော် လောကွာန်ကို 'virtually every part of the world both up-country and down-country'. In ထက်အောက်ညာကြော်, ထက် 'up' and အောက် 'down, lower' are respectively synonymous with ညာ (fr. အညာ) and ကြော် (fr. အကြော်), which မြေမကြောင်းကျော် 'leaving no part of earth' goes with လောကွာန် (Pà. lokathà-na) 'the world-palace'.

7.9 နှုန်းတင်းကျော်၊ ဘုန်းရှိန်လွမ်း၏ 'the influence of his authority overwhelmingly spreads'.

7.10 နတ်ပြိုးစိုက်ထူး အရာယူသည် 'succeed the king-ship in accordance with the noble tradition' အရာယူသည်, in this succession of the throne by his brother is in accordance with noble tradition.

7.11 မြှေးလွှဲ့ကျော်၊ ရှင်နောင်တော် 'your royal brother who is famous across the Jambudipa continent'.

7.12 နှုတော်စက်ရောင် 'colour of (his) power' Here နှုတော် and စက် are used as synonyms meaning 'power, energh'. (Pà. ànubhàva).

7.13 လောင်လလို့၊ အုံဖွယ်ရှိ၏ 'surprisingly, (it is) almost ablaze'. This expression goes to describe the color of King's power which is 'almost on flames or burning'.

7.14 ထိုအခါကား၊ သာသနဗုဒ္ဓရောင့်၊ နှစ်ထောင့်သုံးရာ၊ သချိုာတိုးပွား၊ ကိုးဆယ့်ငါးတိုး 'the times was 2395 BE. (i.e. 1213 ME. and 1851 A.D.)

7.15 ဓာတ်သွားဂတ်၊ ဂိတိဝက် 'the planets go astray' သွား (Myan.) and ဝက် (Pà.) are synonyms meaning 'going', and ဂိတိဝက် or ဝက်ဝိထိ signifies 'crooked path' (Pà. Varika 'crooked'+vithi 'path')

7.16 စုဒ္ဓသဟု၊ မြိုက်ကိန်းဝင်၊ ဆန်းဆဲတွင်၌ 'while it was 14th year in the waxing of Amritta or unfavourable number'. စုဒ္ဓသ 'fourteenth day' (Pà. cuddasñ) Mritta 'unfavourable number' (Pà amritta)

7.17 ပလ္လာင်ကာဒက် မိမ္မာန်စိုးညဲ့ ညီးလတ္တံ့ဟု 'that the throne, the white umbrella and the owner of the palace would wither'. ပလ္လာင် 'royal seat or throne' (Pà pallaùka) ကာဒက် 'white umbrella' (Pà. Kanakkadonda) မိမ္မာန် 'palace, decorated mansion (Pàvimàna)

7.18 မိုးပျောက် 'those (seeers) who can really fly in the sky'. ခက် (arch) 'reality, actuality'.

7.19 မှုနေသရာ၊ ပညဝါတို့ 'the wise Lord sages' မှုနေသရာ 'Lord sages' (Pà muni+ issara) ပညဝါ 'wise, knowledgeable' (Pàùuavanta)

7.20 အခါပရို့နှင့် သိုက်နှင့်ချိန်၍ 'time (was) accurately fixed in accordance with the prophetic saying' ပရို့နှင့် 'fixed exactly' (Pà paricchinna) သိုက် 'a prophecy or prediction regarding when, where and how a thing will happen'.

7.21 ဒီမိုင်းကွွဲပဲသည်၊ ဘိလပ်သူရှင် 'the imperial ruler of England who rules'. ဒီမိုင်းကွွဲ In 'the august personage who rules, ဒီမိုင်း(arch.)refers to the British Emperor, while ကွွဲ (fr. ကွွဲမဲ့) means 'to rule, to govern'. ဘိလပ် 'England' is the Burmese counterpart of Hindi wilayat.

7.22 သေနင်ပျောက်၊ ပြိုင်ဆိုင်လာ၍ 'Lit. come to complete in the art of warfare'. The phrase, in other words, means 'make war on'. (Pà seneùgabyùhà)

7.23 ဟံသာသတာ၊ ရာမည် 'Hamsàvati in Ràmaùadesa. ဟံသာသတာ is here made ဟံသာသတာ to match in rhyme with ရာမည်' Hamsàvati (Land of hamsabirds, or ducks) is the classical name of Bago.

7.24 စွန်းခတိပါး 'to encroach partially'.

7.25 တိုင်းကားပူပင် ည့်ည်းတည်း 'the country was in turmoil, was troubled and disrupted'.

သိုက်လာဓာတ်လာ၊ ကုပ်တံတွာနှင့်¹၊ နတ်စာနိမိတ်²၊
ဟိတ်အတိုင်းလျှင်၊ ထုံးပိုင်းတည်³၊ ထိခါပြီကား၊
လောကီသိမ်းပိုက်၊ တတိုက်သနှင့်⁴၊ မင်းနှင့်မျှးမတ်၊
မညှတ်မည်⁵၊ ဝါဒီယုံယွက်⁶၊

နှုတ်လတ်မစောင့်၊ တရားထောင့်၍⁷၊ မခေါင်မအား၊
ပြည်ထိ(ရိ?)ပါးသော်⁸၊ ပြည်သားအထူး၊
မကြည်မျှကြောင့်၊ လိုဆုမတောင်း⁹၊
ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ နတ်ကောင်းမမ¹⁰၊

ထိုကိစ္စကြောင့်¹¹၊ တန္တမိစ္စာအခွင့်သာ၍¹²၊
ရောဂါနိပိစက်၊ စစ်မက်မဆိတ်၊ ဒုဘိက်ညွှန်းဆီ¹³၊
ပြည်တန်ခိုးလည်း၊ သမ်းညီးသိမ်ဖျင်း¹⁴၊

ပြည်းကင်းလည်း¹⁵၊ အထင်းလုံးပိုး၊ သစ်ဆွေးကျိုးသို့¹⁶၊
ကိုးရာမူချဉ်း၊ အချည်းနှီလျှင်၊ ပျက်စီးတတ်လျည်¹⁷၊
သိုဖြစ်သည့်ကြောင့်¹⁸၊ လူ၏အကွပ်၊ ဟိရောတ္ထပ်ကို¹⁹၊
ထက်ကြပ်မြိမ်း၊ အသက်နှုံလျက်²⁰၊ ရာဇာက်တော်၊

ဝတ်ညီလျော်အောင်၊ ပယ်ဂြို²²၊ သူမမှုလည်း²³၊
ပွင့်ဆုံးသိသိက်၊ ရှစ်ပါးဟိတ်နှင့်၊
ဗျာမိတ်ဘက် (လက်?)ရှိုး၊ ဖြစ်သိရကား²⁴၊
ကိုယ်တော်အားကို²⁵ကိုယ်ပွားမကူး၊ သယမ္မာဖြင့်²⁶၊
ဓမ္မာပဒေသ၊ တင်ထိုက်လှ၏²⁷၊

ရာဇာမှု၊ စာရထိန်းစောင့်၊ မင်းလမ်းဖြောင့်က²⁸၊
ပြည်ထောင့်မျက်နှာ၊ လမ္မားကြာသို့²⁹၊

ချမ်းသာပြည်လင်း၊ ရန်မျိုးကင်းသည်³⁰၊
မင်းလည်းဘုန်းရောင်ကွန်းမြို့းတည်း³¹။

In accordance with the auguries written by gods and as predicted in the prophetic sayings, the inevitable period of catastrophe come. Then the king of the continent who ruled the world come to differences with (his) mistress.

Ideology diverged. They lost restraint verbally and bodily and their moralities turned tortuous. Losing the top-place and out. Being unhappy, the populace of the country did not pray for wished.

As a consequence, the benevolent goods did not assist them. The heretical, malevolent spirits, therefore, found it opportune to torture badly the people with pestilence, war and famine. The glory of the country faded and wilted,

while the king become helpless, useless and went to ruins, just like a decayed and broken piece of wood eaten by insects. Therefore, entrusting one's life in the shame and fear of sir, which are hems to humanity, one should exert to practise them steadfastly,

in the same way as one will abide by the principles punishable by royal penalty. Through others do not notice, your power of self-dependence, developed by no external assistance, should be regarded as the indication of Dhamma, because you have already been endowed with prophecy to be consecrated as an

enlightened Buddha as well as with the eight-fold virtues of a Bodhisat. If the king uprightly practises the norm of kingship, the country is

peaceful, affluent, famous and danger-free, like the white lotus hoping for moon shine. The king (himself) also radiated brightly in glory.

8.1 သိက်လာတတ်လာ၊ ကပ်တံတွာန် 'The inevitable period of catastrophe as foretold in prophetic saying's ကပ် 'a time of calamity'. တံတွာ (arch.) inevitable, unavoidable'.

8.2 နတ်စာနိမိတ် 'omen written by gods, a divine augury'. နိမိတ် 'augury, omen, portent' (Pànimitta)

8.3 ဟိတ်အတိုင်းလျှင်၊ ထုံးပိုင်းတည်း 'in accord with signs and as custanary' ဟိတ် 'omen, sign,' (Pàhetu)

8.4 တတိက်သန်း: 'ruler of the continent'. သန်း(arch.) 'ruler, king'.

8.5 မင်းနှင့်မူးမတ်၊ မညှတ်မည် 'the king and minister are at variance' မူးမတ် 'ministers, high officials of Burmese palace' (Pà. amacca) မညှတ်မည် or မည်မညှတ် 'not in agreement, not in harmony'.

8.6 ဝါဒိယုံယွက် 'ideology diverges' ဝါဒ 'belief, ideology' is made ဝါဒိ to rhyme with ည်း, and ယုံယွက် indicates a sense of deviation or deterioration from normal course.

8.7 နှုတ်လက်မတော့၊ တရားထောင့်၍ 'Lit: to not protect lip and hand and righteousness becomes tortuous'. The applied meaning of နှုတ်လက်မတော့ 'do not protect lip and hand' is that 'one loses constraint both verbally and bodily' and တရားထောင့် 'righteousness goes tortuous' implies that 'one's ethics deteriorate'. The expression, therefore, may conveniently be translated as 'they do not restrain themselves verbally and physically and fail to keep moral ethics'.

8.8 မတော့မအား၊ ပြည်ရိပါးသော် 'Losing its top-position the kingdom grows weak and worn-out'. မတော့ is မတော် (i.e. တော် is used for the meter) 'not top' and မအား 'not strength or weak'.

8.9 ပြည်သားအထူး၊ မကြည်မှုကြောင့်၊ လိုအုမတော်း 'the multitudinous countrymen, being unhappy, do not pray for what they want'.

8.10 ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ နတ်ကောင်းမမာ 'as a consequence of that, benevolent gods do not help'. မ 'to help, to give assistance to'.

8.11 ထိုကိစ္စကြောင့် 'because of that matter, therefore' ကိစ္စ'matter, business' (Pà.kicca)

8.12 တန္တမိန္ဒာ၊ အခွင့်သာ၍ 'the wicked and the heretical, malevolent (spirits) get a chance'. (Pà.tanta+micchà)

8.13 ရောဂါနိပ်ဝက်၊ စစ်မက်မဆိတ်၊ ဒုဘိက်ညှင်းဆိုး: 'Lit. disease oppresses, war does not cease, famine tortures badly'. There three items ရောဂါ 'disease', စစ်မက် 'war' and ဒုဘိက် 'famine' constitute what is called in Buddhism as 'The Three catastrophes' which every Buddhist devotee prays daily not to encounter in his or her life. Here the poet attributes the occurrence of these three to the punitive character of wicked and malevolent spirits whom Burmese animism recognizes as micchadeva 'heretics not believing in Buddhism'. The three are known in Pàli as Rogantara-kappa 'period of epidemics', Sattantara-kappa 'period of war' and Dibbhikkhantara-kappa 'period of famine'.

8.14 ပြည့်တန်ခိုးလည်းသမ်းညိုးသိမ်ဖျင်း: 'the glory of the country fades and wilts'.

8.15 ပြည့်ဦးကင်းလည်း: 'the supreme head of the state or king'. ဦးကင်း: 'Lit. forehead'

8.16 පාඨයේ ප්‍රතිඵලියා යෝගීයා වැනියේ ප්‍රතිඵලියා 'like a decaying, broken wood eaten by insects'

8.17 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'helpless, useless an liable to ruin'.

8.18 වැනියේ ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'the case being so, or therefore' ප්‍රතිඵලියා is made ප්‍රතිඵලියා to match with ප්‍රතිඵලියා in the preceeding stanza.

8.19 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'the shame and fear which are hems to humans'.

8.20 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'tenaciously and steadfastly by entrusting (one's) life'. ප්‍රතිඵලියා to entrust one's life' conveys a sense of too great attachment or adoration for sth or sb. and here the implied meaning is that 'one attends to it as if it is one's own life'.

8.21 ප්‍රතිඵලියා 'to exert, to undertake' (Pà .payaga)

8.22 ප්‍රතිඵලියා: 'though others do not take notice' ප්‍රතිඵලියා (fr ප්‍රතිඵලියා) here means 'other people'.

8.23 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'has received the sacred prophecy to be consecrated as an enlightened Buddha and has in possession the eight special characteristics (of a Buddhisat)'. Any Buddhisat, who has recircled the ordainment to become a Buddha is future from a living Buddha, has come to possess 8 virtues of a Buddhisat such as 'being born as a human being, a male, becoming a monk. seeing a living Buddha, endowment with super-natural powers,etc.

8.24 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'your power'.

8.25 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'through self-dependence without external help' ප්‍රතිඵලියා 'self-dependence (Pàsayambhù)

8.26 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ' --should be regarded as an indication of Dhamma. (Pà dhamma+upadresa)

8.27 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'If the king walks straight by observing the rules of conduct of a king'. Pàli literature recommends a set of ten items to be practised by a king as his rules of conduct, such as 'dàna' alms-giving', sila 'marality', pariccàga 'liberality' etc., called ràjadhamma. ප්‍රතිඵලියා 'practice, conduct' (Pà. àcàra)

8.28 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'the face of the country (is peaceful) as the lotus waiting for the moon'. ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'face of the country' is here metaphorically used and it simply means 'kingdom' ප්‍රතිඵලියා 'like a lotus hoping for the moon conveys the idea of a natural phenomena in which lotus-flowers,especially white-lotus called kumuda in Pàli, can bloom only when they are touched by moon-shine.

8.29 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'peaceful, affluent, famous and free from dangers'

8.30 ප්‍රතිඵලියා ප්‍රතිඵලියා 'the king also radiates brightly with glory.'

အပရွှေ မြန်ဒေသလျှင် တန္ထားအိုက် စစ်မက်ဆိုက်၍၊
အရှိုက်အရာ၊ သာသနာလည်း၊ အဝါန္မားညီး၊
မင်းသတိုးလည်း၊ တန်ခိုးလှိုက်။

လူဗိုလ်ပုလည်း၊ မလုကိုယ်စိတ်၊ ဝိပရိက်ဖြင့်၊
လန့်ထိတ်ဗျာပါ ရှိုက်ခါသောမြတ်စွာဘုန်းရှုန်း၊
ခန္ဓမာရ်ကို၊ ပယ်လျှန်ချီးဖျက်၊ အောင်မည့်ရက်တွင်။

ရွှေစက်တော်ပါး၊ မိုးသက္ကားအား၊ ရှုစ်ပါးသံအိန္ဒိုး၊
ဗျာဒိတ်မိန့်ကြောင့်။

ဝတိန်စိပတ်၊ ထောင်မျက်စီဖြင့်၊ ဇာတိလူပြည်၊
ရှုလသည်တွင်၊ သုံးမည်သာသနာ၊ ဝန်ကြီးစွာကို၊

သမ္မာခိုင်ခံ၊ ဘုန်းတော်ပုံ၍၊ ဆောင်အုံသံကျော်း၊
ပြည်ရေးငန်းလည်း၊ တကျွန်းမျှသာ၊ မဟူရာတိ၊
စကြားဂိုလ်ခွေ၊ တတိက်မြောင့်၊ ဒေဝါလယာနှစ်ငှာနသို့
ဒေသစာရီ၊ ရွှေစက်ချီး၍၊ လောကီပတ်ဝါတ်၊
မို့လ်အစုတ်ကို၊ ဝိဖုတ်မြှုက်ဆေး၊ ပေးအုံသကား။

တို့ဘူရားကို ထင်ရှားမျက်ခြေ၊ မြင်တဲ့လေသော်၊
ဘယ်ခွေညာဘွန်း၊
မလျမ်းဟန်ဖြင့်၊ သံရှုန်ထစ်ထစ်ခြားအိုးဟစ်လျက်၊
ကသစ်သခင်၊ ဝမ်းတော်ရွှေ့သည်၊
သို့ခင်မဖြစ်စဘူးတည်း။

When war come to sultry Myanmar, called Aparanta, the sàsanà, the legacy of the Buddha, was on the ware. The king's glory also decreased in brilliance and splendour.

felling insecure both physically and mentally, due to changed situation, the people were filled with anxiety and panicstricken. On the day of his Great Denice the highly glorious Buddha had asked Sakka, the celestial god,

in His melodious voice endowned with eight qualities, to defend His Sàsanà.

Accordingly, when the lord of Tàvatimsa Surveyed, the human world his one thousand eyes, he distinctly saw our lord who would execute,

by virtue of his well-established slory, the significant responsibility of supporting the three branches of Buddha-sàsana As for administration, he would rule two kingdoms of the universe as well as the divine would and , while making intenesaries, would save the multitude of the world from rounded of existence by teaching them the truth.

Overjoyed there-upon, the lord of kathit and the king of Tavatimsa walked lightly and shouted in exultantion the joyous utherance in a thunderous voice. Such an event had never happened previously.

9.1 အပရန္တမြန်ဒေသလျှင်၊ တန္တပါဒိုက် 'the hot Myanmar region, the Aparanta'. Originally indicating the region to the west of Majjhimadesa (Middle country) in India, Aparanta(=Sunāparamita) is the classical name given to the regions of on the western bank of River Aye-yar-wa di, as opposed to Tambadipa referring to Bagan on the eastern bank. The term, however is often indiscriminately used to designate Burma as a whole.

9.2 စစ်မက်ဆိုက်၍ 'war arrived'

9.3 အရှိုက်အရာ၊ သာသနာလည်း၊ အဝိန္တမ်းညီး 'the order which is the legacy of the Buddha fades away'. အဝိ'yellow', being the color of Buddhist Order in Burma, is synonymous with the Order.

9.4 မင်းသတိုးလည်း၊ တန်ခိုးလိုကြုံ 'the king's glory also becomes thin and stunted' သတိုး 'the king's is a traditional title of honour conferred upon princes as opposed to နန္ဒိုး 'Relative of the Sun' given to servicemen of other descent. သတိုး 'the Valiant one' (Pà+dhara)

9.5 လူဗိုလ်ပုလည်း 'the populace also' မိုလ်ပု same as မိုလ်ပါ indicates 'abundance of men or the multitude'

9.6 မလုံကိုယ်စိတ်၊ ဝိပရိတ်ဖြင့် 'be insecure or unsafe physically and mentally due to change'. ဝိပရိတ် 'change' bright about by war' (Pà viparinàma)

9.7 လန္တထိတ်မျာပါ ရှိကြုံခါသော 'when (they) become alarmed and panic-stricken'. ချာပါ 'anxiety' (Pà byàpàra)

9.8 မြတ်စွာဘုန်းဝါန် 'the exceedingly glorious Buddha'.

9.9 ခန္ဓမာရ်ကို၊ ပယ်လှန်ချီးဖျေကို၊ အောင်မည့်ရက်တွင် 'Lit: the day (the Buddha) was about to conquer the evil of body', i.e. 'on the day of His Great Demise', One of the popular epithets of the Buddha is 'Conqueror of Five Evils', and one of these five is Evil of Body (Pà khanda-màra). As one who had already attained Nibbàna (Buddhist summum bonum) while alive, Buddha had no reasons to be reborn again or, in other words, to possess another new body after Parinibbàna or death. So the Him and, to dispose of it at death is in itself a unquest or a victory for Him.

9.10 ရွှေစက်တော်ပါး၊ မိုးသကြားအား 'to celestial Sakka who was near His golden feet'. ဝါ 'foot' is here the Burmese derivative from Pà cakka 'the wheel' which is one of the principal characteristics of the Buddha's feet. ပါး 'near' fr နီးပါး .

9.11 ရှုစိပါးသံအိန္တ၊ ဗျာခိုတ်မိန္ဒကြာင့် 'because (the Buddha) had made the prophecy in his melodious voice replete with eight qualities'.
 One late commentarial tradition in Pàli states that the Buddha, immediately before His Demise at Kusunagara(mod. kasia), entrusted Sakka, the king of Gods, with the responsibility of preserving, purifying, protection and promoting His Sàsana (i.e. Buddha-sàsana) which would last for 5000 years, and that the second half of that period (i.e. 2500) would be governed by Sakka. This very controversial subject, however, is discarded and ignored by many scholars. Buddha's voice is said to possess eight special qualities such as clarity, pleasantness, comprehensibility, etc. ၁၁ in this context is a numerical classifier for sacred or royal personages as in ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါး 'a monk', ဘုရင်တစ်ပါး 'a king', etc.

9.12 ອົກົດືອິບຕິ ແຫວັນມູກົດືອິເຟຸດ 'chief of Tavatimsa Heaven or Sakka with 1000 eyes'. King of gods, sakka, is believed to possess 1000eyes.

9.13 ຢ່າ:ມ່ນໍວ່າວ່າວົກວາ ອົກົດືອິ:ຫຼາກີ 'the significant responsibility of three branches of Sàsanà.

The Sàsanà(Dessinination) is popularly divided into three branches, viz. Study of Scriptures (Pà. paryathi-sàsanà), Practice of Dhamma (Pà. patipathi-Sàsanà) and Insight into Scriptures and Dhamma (pativedha-sàsanà).

9.14 ວັດທະນີດືອິນົດ ວັດທະນີ:ຕະນົວບຸກົງ 'being assisted by glory firmly established' ວັດທະນີ 'glory' (Pà. samblaàra)

9.15 ແສັດຈຸ່າວ່າກົງົນ: 'would carry out '

9.16 ເປົ້ນແລະອົກ:ລະນີ: 'lit. as far the extent of the state affairs, i.e. concerning the politics, administration.'

9.17 ຕາງູັນ:ໜູວວາ ມຫຼຸບາທີ 'not to speak of one continent only' ອຸ (arch.) 'speak, say'.

9.18 ຂອງວັດທະນີ:ຕະນົວບຸກົງ ຕະຫຼາກົດືອິເຟຸດ 'the circular sphare encircking the world ; i.e. the earth forming the continent.

9.19 ແຕິລາຍ 'the abode of gods, heaven' (Pà. devatâlaya)

9.20 ແວທາສີເຮືອດົກວິ່ນ 'make an itinerary' (Pà. desa.càra)ເຮືອດົກວິ 'Lit to lift the goldend feet, i.e. to march.

9.21 ເລັກີບຕົວດູຕິ ຊິ້ນອາຊູຕິກີ 'the multitude of the world' ຊິ້ນ 'many men' (Pà.bala) and ອາຊູ (arch.) 'multitude, a large number'.

9.22 ດີມູຕິເມື່ອງເຂົາ: ເບ:ອ່າວກວາ: 'Lit pay the remedy of deathlessness to be free (from rounds of births) i.e. (be)would save (the multitude) from rounds of existence by teaching them the Truth. ດູຕິ 'freedom from rounds of existence' (Pà. vimuthi)

9.23 ຕື້ຫຼາກ: 'our lord, i.e. Prince Mindon'

9.24 ດັບເຂົ້າກູັກ ມລູ້ມະກັນເຟຸດ 'walked quickly and happily'. ດັບເຂົ້າກູັກ 'keeping left foot behind and advancing with the right'. ມລູ້ມະກັນ 'in a gait of walking'.

9.25 ຢົດົກທັດທະນີ ແກ້ວມືກ: ກາທລະກົດ 'made an utterance in exultation in a thunderous roar' ແກ້ວມືກ: 'a joyous utterance, an utterance made in exultation'. (Pà. udâna)

9.26 ກວັດວັນ ອົດ:ຕະນົວບຸດົດວັນ 'the Lord of Kathit-tree felt delightful or happy'. (Erythrina arborescens)is the world-tree which grows at, and marks, the Tàvatins heaven.

9.27 ວິຊົດມູນົດທະວະ:ຕະນົດ: 'such an event has never been before'.

ကသစ်သခင်¹မိတ်ခြင်ဝမ်းသာ၊ သောင်းမျက်နှာ၌²၊
မြို့ဟန်တောင်း၊ ဘော် (ဖော်?) ညီပေါင်း၍³၊
ဆယ်ချောင်းဦးမွှတ်⁴၊ ဟောမိသတ်ကို⁵၊ နတ်တူသိတာ
ဘုရိုမာမှု⁶၊

လူရွှာသက်ခွင့်၊ သင့်ပြီးသမ္မန်၊ လျှောက်တောင်းပန်သို့⁷၊
စက္ကတရာ လောကတလွှား⁸၊ လူနတ်များလျှင်၊
ဘုရားဘုန်းကြီး၊ တို့စောထိုးကို⁹၊ မြှောက်ခြီး(ချီး?)ရှိပန်¹⁰၊
ခွင့်တောင်းဟန်အား၊ နောင်ဘန်သာသနာ၊
နှစ်ထောင်သာ၍၊ လေးရာတိုင်းရှည့်၊
အလှိုင်းပြည့်သော်¹¹၊

ငါ၏မမှတ်၊ မြှုဂ်နက်တံ့ခို¹²၊ နှုံးခဲ့ဘက်ကျွန်း၊
တုမူးထွန်းသား¹³၊ မန္တလေးတောင်သာခေါင်မင်္ဂလာ၊
မြေအချာထက်¹⁴၊ ရတနာပုံမည်၊ ပြည်ကြီးတည်သည်¹⁵၊
မြန်ပြည်အုပ်စိုး၊ နေနတ်မျိုးသွင်(ရှုံး?)¹⁶၊
မြတ်နှီးမြီး(ချီး?)ပုံ၊ ဆောင်လတ္ထုဟု¹⁷၊

ချိုပုံသံမြေ၊ ဗျာဒိတ်ထွေကြောင့်¹⁸၊ ရက်ရေမြင့်ကာ၊
လင့်လျက်ကြော၏¹⁹၊ အခါလျှော်ညီ၊ တော်ပြီးဘုရား၊
လူသုံးပါးကို²⁰၊ သနားထောက်ကူး၊ ကယ်တော်မူးဟု၊
မွေးစိုးရန်၊ ခွင့်တောင်းပန်သည်²²၊
မုဋ္ဌာန်သာယာညံနှီးတည်း²³၊

Being joyful and elated, the king of gods, together with gods and men from all over the world within the cosmic system, reverently praised and petitioned our lord of glory, in the same way as benevolent

gods and brahmās from 10,000 cosmological system, who were companions in unity, requested the Bodhisat, bowing to him in respect with their palms raised on the foreheads, to descend to human world from Tusitā heaven.

Saying that the Buddha had made a prediction in His mellifluous voice to the effect that, in the year of 2400 BE, there would appear a ruler of Myanmarm, a descent of Solar race, who would build Ya-da-na bon capital at Mt. Mandalay, the centre of auspicious land and who

would patronize, in a manner matchless and beyond comparison, His Teachings and Disciplines (Dhamma and Vinaya); it had was time for you to help and save gods, men and brahmā-gods and to rule the Jambūdipa continent. (The request was made) in sweet and soft wards.

10.1 ကသစ်သင် 'Lord of Kathit-tree, King of gods'.

10.2 ၁၀,၀၀၀ မျက်နှာ၏ 'Lit. at 10,000 directions, i.e. 10,000 cosmological systems. Buddhist cosmogony recognizes 10,000 cosmic systems to be existant. (Pà dasa-sahassa-dhatu)

10.3 ပြုဗျာနတ်တောင်း၊ ဖော်လှိုပေါင်း၍ 'good brahmà-s and gods making companionship in unity' 'most excellent and purest beings occupying 20 uppermost levels of existence in the Buddhist hierarchy'. (Pàbrahmà)

10.4 ဆယ်ခေါင်းဦးညွတ် 'bow in respect with ten fingers' This expresses the Buddhist way of paying respect with palms raised together on the forehead.

10.5 ဟောမိသတ်ကို 'the frture Buddha ' (Pà Bodhisatta)

10.6 နတ်တူသိတာ ဘုရိမာမှ 'from Tusita, the heaven of gods'. Trsita (pleasant one) is the fourth divine heaven where, it is claimed, all Embryo Buddhas spent their time before being born to the human world to become Buddhas. ဘုရိမာ 'highly decorated mansion' (Pà vimàna)

10.7 လူရွာသက်ခွင့်၊ သင့်ပြုဗျာများ၊ လျှောက်တောင်းပန်သို့ 'Just as (they) petition (him), in submision and reverence, that it is appropriate to descend to human world'. သက် 'to descend , to go down ' from ဆင်းသက် အြမွန် 'in submision and reverence', 'submision'(Pà. Okàsa)

10.8 ဓက္ခနရဲ လောကတာလွှား 'throughout the world within the cosmological system'. ဓက္ခနရဲ 'within, inside the cosmic sphere' (Pà. cakkavàla+entera)

10.9 ဘုရားဘုန်းကြီး၊ တို့စောထိုးကို 'Our king who was the lord of glory'. စောထိုး (arch) 'ruler, king, lord'.

10.10 မြောက်ခါးရှိပန် 'hon-our and request respectfully' မြောက်ခါး or ခါးမြောက် 'to honour, to praise ရှိ 'respectfully, with respect' ပန် from တောင်းပန် 'to request, to petition'.

10.11 နှစ်ထောင်းသာ၍၊ လေးရာတိုင်းရှည့်၊ အလှိုင်းပြည့်သော် 'when the Sàsana-era turned fully 2400 years'

10.12 ငါ၏ဓမ္မကု၊ မြိုက်နက်တဲ့ကို 'my most excellent doctrine and legal procedures in accordance with rules of order. ဓမ္မကု 'legal procedures according to Vinaya rules' (pà dhamma+kamma) မြိုက်နက်တဲ့ 'excellent teachings of deathlessness'.

10.13 နှိုင်းခဲ့ဘက်ကျွန်းး၊ တုမဲ့ထွေန်းသား ' --will render (Dhamana and vinaya) unexcelled and shine out matchlessly'. ကျွန်းး in this context is a verb meaning 'not to be found', and thus ဘက်ခဲ့ကျွန်းး means 'comparison be not in existence'.

10.14 မန္တလေးတောင်၊ သာခေါင်မင်္ဂလာ၊ မြေအချာထက် 'Mt. Mandalay, the centre of highly propitious earth'. အချာ 'top, centre' from အချက်အချာ

10.15 ရတနာပုံမည်၊ ပြည်ကြီးတည်သည် ' built the capital named Yandanabon'. Yandanabon 'city of Jewels'.(Pà. Ratanapura) is the classcial name of modern Mandalay.

10.16 မြန်ပြည်အုပ်စိုးနေနတ်မြို့ရှင် 'Lord of solar descent who rules Burma' နေနတ် 'sun god' is a figurative use for solar race to which all Burmese kings are said to belong.

10.17 မြတ်နိုးချီးပုံ၊ ဆောင်လတ္ထံ '---will undertake to support sth. adorably'.

10.18 ချိပျိသံခြေ၊ ဓာတိတွေကြောင့် 'because of (the Buddha's) prophecy made in (His) mothfluous voice' ထွေ 'say, speak' and ဓာတိတွေ 'prophecy' (pābyādita)

10.19 ရက်ရေမြင့်ကာ၊ လင့်လျက်ကြော၏ 'Lit. high number of days elapsed, i.e. it took a long time.'

10.20 လူသုံးပါး 'Lit. three of men, i.e. three types of beings, viz. gods, men and brahma-s.'

10.21 သနားထောက်ကူ၊ ကယ်တော်မူ 'help and save (them) through compassion'.

10.22 အမွှားရန်ခွင့်တောင်းပန်သည် 'request for permission to govern the Jambudipa continent'.

10.23 မူးကန်သာယာည့်နဲ့တည်း: Lit 'those produced by mouth are sweet and soft, i.e. in sweet and soft words. In pāli grammar, ကန် 'place of different syllabes or letters: ka, kha---, for example, are gutturals because they are produced in throat and, therefore, or called belonging to Kanda-than throat-place' and so on. So မူးကန် (Pā. မူးကန်) 'mouth-place' refers obliquely to words' produced in mouth.

ထိသရော်ခါ။ တို့မြတ်စွာကား၊ မင်္ဂလာရွှေအိမ်²၊
ရိုင်းမြို့မြို့ရွှေ၊ စံပယ်ဆဲတည်³၊ သသကျော်လှိုက်၊
ကျွန်လုံးမြို့က်မျှ⁴၊ သိုက်တဘောင်တော်⁵၊

ကောင်းကျော်စနည်း⁶။

ပါတ်လည်းအုပ်ယုဂ်⁷၊ နှုတ်ပြုဘာမြှေက်၊ အီမီမက်တော်ရိပ်၊
နတ်တံဆိပ်ကို⁸၊ နိုင်းမြို့မြို့လှိုင်၊ သမ္မတော်ဖြင့်⁹၊ ခိုင်းမျှော်မရှိ
လုံးထွန်းသိ၍¹⁰၊ စရိယသုံးပါး၊ ဘုရားဖြစ်စာ၊
ကျင့်တံထွာကို¹¹၊

ငါလည်းသင့်လော်၊ ဖြည့်ခွင့်တော်ပြီ¹²၊ ဗုဒ္ဓိဘေးအော်
မှုတွောမော်ပျော်၊ တိကျော်ဘာရော်¹³၊
ကျေး(ကြီး?)သုတွတ်တွတ်၊ ခွဲခွန်းလွတ်ပြီး¹⁴၊

သိဒ္ဓတ်ဘုန်စည်၊ ကပိုလ်ပြည်မှ¹⁵၊ ရွယ်ရွယ်အာရုံး
ပောမိဘုံသို့¹⁶။

ကိုယ်ယုံညွှန်ဝယ်၊ ထွက်စံပယ်သို့¹⁷၊ ပြိုတွယ်လျေးမွား၊
မာန်ကိုတားလျက်¹⁸၊ မြေသားမိုးသူ၊ စိုက်ထူညီထောင်၊
မီးရှုံးရောင်မြှင့်¹⁹၊ ရွှေတောင်အမရ၊ နန်းဌာနမှု²⁰၊

သတ္တသတာ²¹၊ အဝါညီးညီး၊ စက်ယာဉ်စီး၍²²၊
ထီးလိုမင်းလို²³၊ ယာယီကြိုးသည်၊
ရွှေဘုံပောမိရည်စုံတည်း²⁴၊

By then our exalted lord was still sojourning
quietly in his auspicious golden home. Knowing perfectly,
without hindrance, though his penetrating comprehension,
the prophecies.

the random ceterances of predictive nature,
for showing portending favourable omens, words
of praise and augural dreams which had widely
spread like a wild fire almost putting the entire con-
tinent on flames, he made the decision that

it was time for him to observe three
custanary practices conducive to Buddha-hood, viz.
perseerverance for the benefit of the world, that for
the benefit of Buddhahood. (Thinking so,) he
increassantly proclaimed (to himself) saying 'he who
has (himself) been enlightened should enlighten other:

he who has (himself) freed should free oth-
ers and he who has (himself) attained Buddha-hood
show save others'. Then, just as glorious and self-
confident prince Siddhattha left, in the middle of the
night, kapila city for the Bodhi-land which had been
in his mind,

Prince Mindon left , checking mirror and
trifling dangers, on a mechanized yellow veticle by
the light of torches ignited and provided gy gods
and men, the Amarapura palace, for Shwe-bo.

He, who was unanimously like an dfavoured
for kingship, made in aidvance this temporary trip,
as if Shwe-bo were Bodhi-land.

11.15 သိဒ္ဓတ်ဘန်းစည်ကပိုလ်ပြည့်မဲ 'glorious Siddhattha from kapilavatthu'. Siddhat (Pà. Siddhattha, i.e.one whose desires are accomplished) is the personal name of the last Buddha, Buddha Gotama, and Kapila(vall modern Piprāwà / Tilaura kof) his capital. Kapila is often spelt in Burmese as ကပိုလ်, as in this context, and the poet changes it into ကပိုလ်, following the general principle of turning final 'ω' in the Pàli word to 'လ' in Burmanized forms, a in ကုသလ > ကုသိလ , ဓလ > ဓိလ and the like.

11.16 လေခိုဘုရို 'to the Bodhi-land' i.e. to Buddhagàyà where the Bodhi-tree stands. Bodhi 'enlightenments' (Pà. bodhi) and ဘုရို 'earth, land' (Pà. bhùmi) A bochi-tree (or bo-tree) may be any tree under which a Buddha attained enlightenment.

11.17 ကိုယ်ယုညျှော်ဝယ်၊ ထွက်စံပယ်သို့ 'just as he goes out in the night and sojourns (near the bo-tree), confident of himself'.

11.18 ပြုတွယ်လေးမှား၊ မာန်ကိုတားလျက် 'to prevent the insignificant dangers in which he gets entangled' ပြုး and မှား(synonymous) mean. 'tiny, insignificant, small' and မာန်(from ရန်မာန်)'danger'. N.B. This expression virtually refers to personal threaths to Mindon, caused by 'rumours' of his conspiracy against his brother king Ba-gan, which forced him to leave for shwe-bo.

11.19 မြေသားမိုးသူ၊ စိုက်ထူည့်ထောင်၊ မိုးရှုးရောင်ဖြင့် 'by the light of torches ignited and posted by humans and gods' မြေသား 'earthlings, terrestrial beings' and မိုးသူ 'gods, celestial beings'.

11.20 ရွှေတောင်အမရ၊ နန်းဌာနမှဲ 'from the palace at Amara (Pàra)' ရွှေတောင်(arch.) 'palace'.

11.21 သတ္တသတာ 'with a retinue of 700' (Pà satta+ satàni)

11.22 အဝိညီးညီး၊ စက်ယာဉ်စီး၍ 'rides a mechanized vehicle glowing bright yellow'

11.23 ထိုးလို့မင်းလိုး 'wanted by the umbrella as well as by the king'. ထိုး: 'umbrella' here signifies ထိုးဖြူ 'white umbrella' which is one of five coronation regalia of Burmese kings and also a symbol of sovereignty, in almost in the same sense as မင်း: 'king' လိုး (fr. လိုလား) 'want, need'. Since the phrase is frequently used to express 'concensus or universality in actions or opinions', it here conveys the idea that Prince Mindon is unanimously wished by all to be the king.

11.24 ယာယီကြိုးသည်၊ ရွှေဘို့ဟောမိ ရည်စုံတည်းဗီ 'make is advance a temporary trip, considering Shwe-bo as the Bodhi-land' 'temporary' and စုံ (fr.) in advance'. The poet here compares again the aim of Mindon's sojourn to shwebo with that made by the Bodhisat to Bodhi-land, implying that, just as the Bodhisat attained enlightenment at Bodhi-tree, so would Prince Mindon win sovereignty at shwe-bo.

နေမြစ်ပင်မှု၊ နန်းသိမ်း၍ ဘဝအခေါင်၊
ပြည်ထဲအောင်သော်²၊ နောင်တော်ဘူရင်၊
လက်ထက်တွင်ကဲ³၊ သူရှင်သန်း၊ ဝိ(ဘိ?)
လပ်မင်းလည်း၊ ဝင်းဝင်းလျှောင်း၊
နေရှိန်ထောင်းသော်⁴၊ ဘ(ဖ?) ယောင်းခဲဆိုင်
ကြောကွဲယိုင်သို့၊ လက်ပိုင်ခုခဲ့၊ မလုပ်ကြံဘဲ⁶၊
ကျိုးနှံးကြောက်ရှပ်၊ စက်အောက်ကုပ်၍⁷၊

ထည်ဘုပ်ဘုးလွန်⁸၊ အမွန်ရတနာ⁹၊ စကြောသသော¹⁰၊
ဆင်ရောမြင်းပုံ၊ လက်နက်စုဖြင့်၊ ကြည်ယုံဆက်နှုံး၊
အည့်ခံလျက်¹¹၊ သံလည်းစေလွှတ်¹²၊ မန်စွဲယျွတ်၏¹³၊

မညှတ်သည်ဘို့၊ မရှိရလေ၊ မိုးနှင့်မြေကို
ပရမေဘူန်းစည်း၊ မျက်နှာရည်က¹⁴၊ မတည်ထိန်းနန်း၊
ဖြန်းဖြန်းလန်း၍¹⁵၊ လေးကျွန်းအလုံး၊ ခွဲစက်အုံးသည်¹⁶၊
ပတ်ကုံးရန်ညာ ဆွဲတူခူးတည်း¹⁷၊

After king Mindon, the great grandson of Solar race, firstly secured victory within the kingdom while at Yandana-seikha, the top abade of human existence, the British ruler (who come here) in the regin of his elder brother, king Bagan, was like a block of wax that broke and bent when severely burnt by sun-heat.

Practically, he was neither on defensive nor on offensive; (instead) he humbly retreated in fear and cringed under the king's feet. Surrendering in submision, the British offered respectfully to the king, in good faith, boths of highly expensive cloth, excellent jewels, the ship called Ye-nan-sak-kya, elephants, houses and all sorts of weapons.

Being mellowed in temperament the British sent envoys and there was nothing contrary or in discard. When the most illustrious and glorious king turned his face towards the earth and the sky, the four continents could not stand firms; there resulted a tumult and the populace awa overcome with a shivering alarm and pillowd on his golden feet. The king annihilated all aources of danger in every nook and corner (of the land.)

12.1 နေမြစ်ပွဲမ 'first great grandson of solar descent, i.e. King Mindon'.

12.2 ဘဝအခေါင်၊ ပြည်ထဲအောင်သော် 'when he secured conquest within the kingdom, the topmost of human world'

12.3 နောင်တော်ဘုရင်၊ လက်ထက်တွင်က 'in the time of his brother, the king, i.e. Ba-gan Min.'

12.4 ဝင်းဝင်းလျှောင်း၊ နေရှိန်ထောင်းသော် 'When steamed by the brightly shining sun' နေရှိန်ထောင်း: 'Lit. meaning 'pounded by the heat of sun' obliquely indicates that 'sth. is steamed severely by the sun'.'

12.5 ဖယောင်းခဲဆိုင်း၊ ကြောကွဲယိုင်သို့ 'just as a block of wax turn broken and decline'

12.6 လက်ပိုင်ခုခဲ့၊ မလုပ်ကြော့ 'practically neither an defensive nor offensive'.

12.7 ကျိုးခွဲ့ကြောက်ရှပ်၊ စက်အောက်ကျပ်၍ 'be humble, retreat in fear and cringe under his feet'. စက် (fr. Pà. cakka) 'feet' and ကျပ် 'to cringe'

12.8 ထည်အပ်ဘိုးလွန် Lit 'bolt of cloth beyond value' i.e. bolt of invaluable or priceless cloth.

12.9 အမွန်ရတနာ 'excellent gems'

12.10 ဝကြောသဟော 'the ship named ရေနှင့်ဝကြော'

12.11 ကြည်ယုံဆက်နှုံ၊ အည့်ခံလျက် 'offering respectfully in confidence and surrendering' ကြည်ယုံ or ယုံကြည် 'to believe, to have faith in'

12.12 သလည်းစော့တွေ် 'send messengers or envoys' သံ 'messenger or a diplomat'.

12.13 မာန့်စွဲကျွော်၏ Lit: 'the eyetooth of pride drop off: i.e. becomes mellowed in temperament'

12.14 ပရမေဘူးစည်း၊ မျက်နှာရည်က " if the most illustrious and power looks" ရည် (fr. ရည်မြော်) 'to face, to look hoping for'.

12.15 မတည်ထိတ်နန်း၊ ဖြန်းဖြန်းလန်၍ 'connot stay firmly; there occurs a tumult and people become extremely alarmed'.

12.16 ရွှေစက်အုံးသည် 'to pillow on his golden feet'

12.17 ပတ်ကုံးရန်ညာဆွတ်ခူးတည်း 'pluck off sources of danger from all corners'.

မြေပြင်ခ်ပ်သိမ်း၊ ရန်မီးပြိုမ်းသော်¹၊
ခြောက်(ခြောက်?)မြိမ်းစကြော၊ အသူရာကို²၊
အောင်ခါခြင်ကြည်၊ ဝတိန်ပြည်သို့³၊
ခွဲစည်ပြိုမြောင်း(ညောင်း?)၊ နတ်ပိုလ်ပေါင်းနှင့်⁴၊
တင်ကြောင်းကလွန်၊ သိကြားမြန်သို့⁵၊

အောင်ပန်လယ်အောက်⁶၊ ကွန်းပြောက်ပိမာန်⁷၊
ဘေးတော်ဘန်(ဖန်)သည်⁸၊ တောင်သမန်ညာ၊
နန်းသိရှိသို့⁹၊

အာကာမိုးပွေ့၊ နတ်ပိုလ်ခြေသို့¹⁰၊ မြေတကြောတူနှင့်¹¹၊
အခါဘကို (အကျွားဘို?) ဆယ့်ရှစ်လိတ္တည်¹²၊
ရုံးညီးညီးလျှော်လျှော်၊ ထိုးရာဆူလည်း ကြယ့်တူရုံပတ်¹³၊
ဓမ္မ(တ?)ရန်နှင့်¹⁴၊

နတ်ရေနဒီ၊ ဗာသုကိုသို့¹⁵၊ ကိုယ်စီခြုံရုံး
ကိုယ့်ဘုန်းကဖြင့်¹⁶၊ စက်ထံးခိုက်¹⁷၊
နောက်တော်လိုက်လျက်၊ မကိုင်မုံရင့်၊ ပွင့်အုံတျားတျား
ဘုန်းဘူရားလျှင်¹⁸၊

စဝါးဦးတည်၊ ပြန်တော်လည်သည်¹⁹၊
ရန်နည်စက်ရှိန်ဟူးဟူးတည်း²⁰၊

After the entire land had been pacified, king Mindon returned to the elegant palace built by his great grand-father at a place down Aung-pin-lei-lake an dup- Taung-tha-man pond, in the same splendour as Tha-gyar Min went back happily, with his huge army of godly

troops, amids the melodious sounds of drums, after beating the titans who threatened the universe.

Just like the multitude of godly troops in the centre of the sky, (there was on the ground with Mindon) a hugarmy of troops, numbering 18 akkhobhini-s, who made the earth tremble. A populace together with one hundred rulers surround the king like the stars do round the moon, just as

hainsa-king Dhatharatha and legendary drayon -king Bà-su-lù of the rivers. Each, with his own retinue according to his power and result of former merits, bows to his feet and accompanies him. The magnificent lord, who was

about to be consecrated as king, come back heading to Amarapura. His kingly autharity was intense.

13.1 မြေပြင်ခံသိမ်း၊ ရန်မီးြိမ်းသော် Lit.' when the fire of danger was extinguished all over the earth; i.e. 'when peace had been restored to the entire kingdom' ခံသိမ်း (arch.) 'all, all over.'

13.2 ခြောက်ခြိမ်းစကြာ အသူရာကို 'Asura-s who threatened the universe'. ခြောက်ခြိမ်း or ြိမ်းခြောက် 'to threaten, to intimidate'. စကြာ abbreviated from စကြာဝြော 'universe'.

13.3 ဝတီနြုပြည်သူ့ 'to Tavatimsa, the second level of heavens where sakka residers in Vejayanta-palace.

13.4 ရွှေစည်ြိမ်းလောင်း၊ နတ်ြိုလ်ပေါင်းနှင့် 'together with the multitude of godly troops amid melodious aounder of golden drums'. ြိုလ် 'multitude' (Pà. bala)

13.5 သီကြားပြန်သူ့ 'just as Tha-gyar Min returns'. သီကြား is the popular Burmese appellation for Sakka, the king of gods. Burmese most likely derives this name from skt. Sakya rather than PàSakka.

13.6 အောင်ပန်လယ်အောက် 'down Aung -pin lai'. အောင်ပင်လယ် is the name of a big man-made lake to the north of Mandalay.အောက် (Lit. lower, under, below etc.) refers to a position further down, as in အောက်မြန်မာပြည် 'Lower Myanmar'.

13.7 ကွန်းပြောက်စိမာန် 'richly decorated mansion or place'. ကွန်းပြောက် (arch.) and စိမာန် (Pàvimàna) are synonyms.

13.8 ဘေးတော်ဖန်သည် 'created or built by greated grandfaths ဖန် 'to creat' (fr. ဖန်ဆင်း)

13.9 တောင်သမန်ညာ၊ နန်းသိရှိသူ့ 'to the elegant palace up Taung-tha-man pond' တောင်သမန် is the name of a natural pond is Amarapura township. ညာ 'up, further up' c.f. အောက် 'under' သိရှိ 'elegant, grace-ful' (Pà singàra)

13.10 အာကာမိုးပွဲနတ်ြိုလ်ခြေသူ့ 'like the multitude of god-troops in the centre of the sky'. အာကာ (Pà.àkàsa)and မိုး both signify the sky, while ပွဲ means 'centre'. နတ်ြိုလ်ခြေ 'the armed forces of gods'.

13.11 မြေတော်ကြောတူန် 'earth-nerve trembles, i.e. the earth trembles or shakes'.

13.12 အကျောဘိကီ၊ ဆယ့်ရှစ်လီတည့် '18 times of akkhobhini number' အကျောဘိကီ is the highest numeral in which 1 is followed by 42 ciphers. One Akkabhini is usually claimed to contain a huge host of men under whose tread sixty fascines of sixty bomboos each can be turned into dust.

13.13 ထီးရာဆူလည်း ကြယ်တူရဲပတ် 'one hundred rulers also surround him like stars (round the moon) ထီးရာဆူ 'Lit. one hundred umbrella, i.e. one hundred rules', ထီး meaning ထီးဖူး 'white parasol or king'.

13.14 ဓာတ်ရှင်နှင့် 'like Dharattha, king of Hansas' The Buddhisat was once born among hamsa-birds as a hainsa named Dhatarattha. When he come of age, he was made king of 90, 000 hamsas who followed him on his journeys. Once he was caught by men of king Bahuputtaka who, on hearing the bird's teaching together with his wife Queen Khenà, homoured him and released him again. Very often in Burmese literature as well as in Pàli, this Dhata. rattha Hamsa-king is described as an example of splendid following.

13.15 နတ်ရေနနီ ဘသုကီသို့ 'like Bà-su-kì in the divine waters. Bà-su-kì or Và-su-kì, a legendary snake-king mentioned in Anàgata-vainsa, is often used as an example of great following.

13.16 ကိုယ်စိမ္ပုံ၊ ကိုယ့်ဘုန်းကံဖြင့် 'each with his own entourage according to his glory and result of one's meritorious deeds' က 'result of one's good or bad acts (Pà. kamma)

13.17 စက်ထံးခိုက် 'bow to his feet'.

13.18 မကိုင်မူရင့်၊ ပွင့်အံတွားတွား၊ ဘုန်းဘူရားလျှင် 'Lit. the illustrious lord who is like a mature bud of crested headdress an the verge of blooming', i.e. 'Prince Mindon who is about to be crowned as king'. မကိုင် 'crested head-dress froms one of the five items of Burmese coronation regalia. (Pà. makuta) မူရင့် 'bud+mature, i.e. a mature bud' ပွင့်အံတွားတွား: 'on the verge of blooming'.

13.19 ဖဝါးလိုးတည်၊ ပြန်တော်လည်သည် 'Lit. come back heading his soles towards royal capital: i.e. 'return to Amarapura'.

13.20 ရန်နည်းစက်ရှိန် ဟူးဟူးတည်း 'the authority of the king was greatly intense'. ရန်နည်း (arch.) 'king' is here made to ရန်နည်း match in metre with ပြန်လည်. ဟူးဟူး (arch) 'raging: intense'.s

အမရရွှေနန်း၊ မြန်းဦးချိန်း¹၊ ဂေါပိန်ကာဇာ²၊
ပြိုလ်လာပြိုလ်သွား³၊ ဆယ်ပါးဂတ်⁴၊ ပရီမဏ္ဍာလာ
နိုင်ငံ့သား⁵၊

ခြောရာသီ⁶၊ သုံးလီပြောင်း⁷၊ နဝင်းတိုးချက်⁸၊
အဖျက်အဆန်း၊ ဓာတ်ပန်းဇုန်ယုဂ်⁹၊ အဆုတ်အရပ်¹⁰၊
ကပ်ခရာပုံ¹¹၊

တိထုံးနိမိတ်¹²၊ အစိတ်အဖန်¹³၊ ဤရွှောက်လည်း၊
မကန်လေစွဲ¹⁴၊ ဆန်းတိုး၊ ဝေးသုတ္တာ¹⁵၊ သုတိကျမ်းကို¹⁶၊

ဖက်မဲးထုတ်ချောက်၊ ရွှောက်ပေါက်သည်¹⁷၊
မြှောက်ဦးတင်ယူ၊ ဟူစခေါက်ရက်၊ စံမဖက်တည်¹⁸၊
စကြာသနင်း၊ မင်း၏ရတနာ¹⁹၊ ဥတေမဟေသီ၊
နတ်အော်နှင့်²⁰၊ လေးခီပရှင်²¹၊ ဘို့ာက်မြင်တွေ²²၊

ဆန့်ကျင့်မရှိ၊ နှစ်ပါးညီး၍၊ သီရိမဏ္ဍာ့ပိုင်၊
မန်းဦးကိုင်ထက်²³၊ နေမြိုင်လဝါ မနှုန်းသာသား²⁴၊
ရတနာပုံ၊ ပြည်ရန်လုံကို²⁵၊ အာရုံဆောက်တည်
ဖန်အုံရည်သည်၊ အနည်နရရန်းတည်း²⁶၊

It was at the start of his reign at Amarapur that the king wished to build the capital of Mandalay. He was a man knowledgeable about the ten movements of plants, both in the current year and in the cycle of 12 months,

the three-fold plants called torrin and the nine-fold duster of plants known as na-win, benevolent or malevolent attributes of planets and their soujourns during long (keep) and short (kha-rà) periods.

He also know the means of reading or interpretation of dreams and omens. His knowledge and skill in the Vedas, or Suti texts, and its six-fold divisions was perfect and unexcelled. The king, who was the universal ruler of four continents,

and also with certain psychic power, and his graceful chief queen unanimously agreed that they would build, on the central the auspicious earth of Mandalay, the capital of safe and secure Yada-nar-pura, like sun and moon shinning together. The king was a marvelous destroyer of enemies,

14.1 အမရရွှေနှုန်း၊ မြန်းဦးချိန်း 'at the start of going to Amarapura palace'.

14.2 ကော်ပိန်ကာဇာ 'current era'

14.3 ဗြိလ်လာဗြိလ်သွား 'the paths of plants or their movement' ဂြိလ် 'planet' (skt. graha)

14.4 ဆယ်ပါးကဗျာ 'ten kinds of going or ten paths, ဝါဗျာ 'going or journey' (Pà. gati)

14.5 ပနိမဏ္ဍာလ၊ နိုင်ငံ့သွား 'travelling in the cycle (of seasons)' ဝရိမဏ္ဍာလ 'circle' (Pà. parimenda-la) နိုင်ငံ့ 'going or visiting the kingdom'.

14.6 ဗြိဟရာသီ 'group or collection of plants' ရာသီ 'collection, pile'. (Pà. ràsi)

14.7 သုံးလီပြောင်း 'a group or cluster of three plants'.

14.8 နှင်းကိုးချက် 'a group or cluster of nine planets'. နှင်း 'nine' (Pà. nava)

14.9 ဓာတ်ပန်းအုန်ယုန် 'the flower of elements like division of time in world's history'.

14.10 အဆုတ်, အရပ် '(various positions of a planet, just as) withdrawal or stop'.

14.11 ကပ်ခရာပုံ 'long and short periods in a planetary travel'.

14.12 တိတ္ထိနိမိတ် 'interpretation of dreams or the text an that particular art, and omens or signs'. တိတ္ထိ 'art of reading the dreams'. (Pà. titthuin) တိတ္ထိနိမိတ် 'omen, sign'. (Pà. nimitta)

14.13 အစိတ်အဖန် 'analysis or study in details'.

14.14 ဤရွှေဗြာက်လည်းမကန်လေစွာ 'this golden knowledge cannot grasp' ဤက် 'knowledge, wisdom'. (Pà. nàna)

14.15 ဆန်းတို့ ဝေးသုတ္တာ 'the six-fold division of Vedas and discourses'. ဆန်းတို့ 'six divisions' (Pà. cha+aṅgati) ဝေးသုတ္တာ 'Vedic texts and discourses'. (Pà. Vediaka and Sutta)

14.16 သုတိကျမ်း 'Suti text'. Suti (skt, gruti) is the Vedic texts.

14.17 ဖက်ကမ်းထုတ်ချောက်၊ ရွှေဗြာက်ပေါက်လည်း 'Lit. the golden knowledge goes through to another band: i.e. expert or well-versed.'

14.18 ဘူးခေါက်ရက်၊ စံမဖက်တည်း 'not comparable, not to speak'. ဘူး 'to talk'

14.19 ဓာတ်သန်း၊ မင်း၏ရတနာ 'the jewel of the universal monarch'.

14.20 ဉာဏ်ဘောသီ နတ်ဒေဝိနှင့် 'with the chief queen who is like a goddess'. ဉာဏ်ဘောသီ 'queen sitting on the right (of the king). ေဘောသီ 'queen' (Pàmahesi)

14.21 လေးဒီပရှင် 'owner or leader of four continents' i.e. universal monarch

14.22 ဘိဉာဏ်မြင့်တို့ 'one who possess the psychic powers'.ဘိဉာဏ် 'six-fold psychic powers such as 'divine sight, divisive hearing, telepathy' etc.(Pà. abhi+nàna)

14.23 သီရိမဏ္ဍိုင်၊ မန်းဦးကိုင်ထက်၊ 'on the auspicious, central ground of Mandalay.

14.24 နေ့မြိုင်လဝါ မနှုန်းသာသား 'not comparable to sun and moon; i.e. grander or more glorious than sun and moon placed together'.

14.26 ရတနာပုံ၊ ပြည်ရန်လုံကို 'the safe or danger-free Ya-da-nar-bon'.

14.25 အနည်းရရန်းတည်း '(the king was) a marvellous and distinguished killer of enemies'. အနည်း 'distinguished or marvellous' (Pà. àjàneyya) ရန်း (arch.) 'killer of enemines or king'.

ခေတ္တပြည်ထောင်၊ ဒွဲတ္ထပေါင်နှင့်¹ ကျော်ခေါင်နှုန်း
ပါဋ္ဌယ်ပတ်၊ သီရိဓမ္မဘာ ရာဇ်သောက္ခာ သီဟနှုန်း
ဒုဋ္ဌဂါမကို³၊ အရိမ်စိုး၊ နေမျိုးမင်းကြီး၊ စောထီးရာဘာ
နောက်ရထာတို့⁴၊

သာသနုရှင်၊ ဘုရင်မင်းကောင်း၊ ဟူတုရှောင်းလည်း⁵
ဆူးစောင်းတစက်၊ ပျေားတခွက်သို့⁶၊ သက်သက်မြှုမြှု၊
မကင်းခဲ့တည်⁷၊ ချို့တဲ့အဂို့၊ အကြောင်းမှာကား၊
ပါကာတိပါတ်၊ မလွတ်ပြွေ့စွန်း၊ တက္ကတွန်းကို⁸၊
ရဟန်းအရိယာ၊ ထင်စပါ၍⁹၊

သရဏိဂုံ၊ ယုံစားမီ¹⁰၊ နှဲတွေ်ရှိ၏၊ ဟာရိတနတ်၊
ပြဟာမြှုတ်တို့¹¹၊ အထွက်မာရဇ်နှုန်း၊ ဘုန်းရှိန်လျှောက်၊
တို့ရွှေမောက်ကား¹²၊ မြိုလောက်ပွဲ့၊ မရှုပါ၍¹³၊

သာသနာရှင်ဗျာဒီတ်ဝင်နှင့်¹⁴၊ သိုက်ဝင်မင်းဆုံး၊ ဘက်
(ဖက်?)မဲကျိုး၏¹⁵၊ သုံးလေးငါးခြောက်၊ မြောက်တုံခုံနှင့်
ရှုစွန်းကိုးသွယ်၊ ဆယ်ဆုံးနှစ်မည်¹⁶၊ စွမ်းရည်သြို့လ်၊
ပိုလ်ဂုဏ်ရွှေင်း၊ မင်းတွင်ကျေးလူး၊ ရောင်မြှေးနာဝရတ်၊
မြတ်ရာဇံး၊

စက်ပုံယာဉ်စီး၊ မင်းကြီးကျင့်တမ်း၊ ဘွယ်ရာငြမ်းလည်း¹⁷၊
ညွှန်လမ်းမရှိ၊ လုံးစုံသိ၍¹⁸၊ ဝိနာယကာ၊
မည်တင့်လူသည်¹⁹၊ စကြေးသခင်ရွယ်လူးတည်း²⁰။

King Dutta-baung, the founder of Thirikhetta, the widely well-renowned king, Thiridhammasoka of Pàtaliputta, king Dutthagàmani of Sihala and king Now-ra-tha of solar dynasty at Arimaddana

were all the noble and pious rulers who supported and patronized the (Buddha) sàsanà. They, however, had not been completey blameless. Their life was like a glass of honey with a drop of soo-zaung sap in it king Asoka had once approached a non-Buddhist ascetic,

holder of dualism, who had committed killing life, for taking Buddhist refuges, believing that he was a true, nobel monk. Our magnificent and glorious victor of evils, the head of Mahàbràhmà know as Harita, had no remorse of the size of a dustiota even. He was predicted

to be a patran of Buddha-sàsana as well as an unparalleled top most ruler already mentrained in prophetic sayings. He was conversant with several virtues and practices of a king, such as Three Powers of a king, four characteristics of Sympathy, five-fold forces of a king, Six Virtues

of a leader, Seven Jewels of a Universal monarch, Eight-fold Qualities of a ruler, Nine kinds of the king's Jewels, Ten-fold code of conducts for kingship and Twelve Rules observable by a universal king. He knew then all with no guide or no tutor and was fittingly designated leader. He was a youthful lad about to be a universal king.

15.1 ဓောတ္ထပြည့်တောင်၊ ဒွတ္ထပါင်နှင့် 'King Dvatta-baung, the founder of Thiri-khetta' ဓောတ္ထ (fr. သီရိဓာတ္ထ is supposedly to be the site of earliest human settlement and Burmese dynasty: modern Pyay in central Burma. သီရိဓာတ္ထ 'Land of Glory'. (Pà. Thirikhatta: skt. sriksetra)

15.2 ကျော်ခေါင်နှုန်းသို့ ပါဋ္ဌလိပတ်၊ သီရိဓမ္မာ၊ ရာဇာသောက 'the celebrated and renowned king Thiri-dhammäsoka of Pātahipatta'. Pātaliputta (mod. Patnā) is the capital of Magadha (mod. Bihar state) in India, which was built and ruled by king Asoka.

15.3 သီဟန္တု၊ ဒုဋ္ဌဂါမတကို 'King Dutthagāmani of Sihala-rattha or Sri lanka.

15.4 အရိမ်စိုး၊ နေမျိုးမင်းတြိုး၊ စောထီးရာဇာ၊ နော်ရတာ 'King Naw-ra-tha (Pà. Aniruddha) of the solar dynasty, the ruler of Arimaddana (mod. Bagan in Burma). မင်း, စောထီး, and ရာဇာ (Pà.) are all synonyms referring to the king.

15.5 သာသန္တအရှင်၊ ဘုရင်မင်းကောင်း၊ ဟူတုရွှောင်းလည်း 'though (they) are said to be good and pious kings who patronized the (Buddha) Sāsanā'. In ဟူတုရွှောင်းလည်း 'thouth said', ဟူ (arch.) 'say' and တုရွှောင်း (parts.) used for emphasis, while လည်း (conj.) from 'သော်လည်း' means 'although').

15.6 ဆူးစောင်းတစ်စက်၊ ပျေားတစ်ခွက်သို့ 'Like a glass of honey with a drop of soo-zaung sap in it' ဆူးစောင်း is a tropical tree whose sap is extremely bitter.

15.7 သက်သက်မြှုမဲ့ မကင်းခဲ့တည့် 'have not been pure and free from an iota of dust'. မြှု 'smallest quantity of dust or haze'

15.8 ပါကာတိပါတ်၊ မလွတ်ပြီစွဲန်း၊ တဏ္ဍာတွန်းကို 'the non-Buddhist ascetic who has committed himself to taking life'. ပါကာတိပါတ် 'taking down one's life' (Pà. pāna+ atipāta) တဏ္ဍာတွန်း 'one who holder dualism as his doctrine' (Pà. takka+dvanna)

15.9 ရဟန်းအရိယာ၊ ထင်စပါ၍ 'thinking (him) to be a noble, true monk'. ရဟန်း: 'monk အရိယာ 'noble' (Pàariya)

15.10 သရဏရုံ၊ ယုံစားမိ 'approached (him) an faith for the Three Refuges'. သရဏရုံ 'going to refuge' signifies ones's taking refuge in Three Jwels of Buddhism-Buddha, Dhamma and Saigha-which not only forms th every basic principle to be observes by its devotees but an 'un-written' formular for the initiation as a Buddhist. (Pà sarana+gamana)

15.11 ဟာရိတနတ်၊ ပြဟ္မာမြတ်. 'Hāita, the head of 100, 000 noble Brahmā-gods'

15.12 အထွတ်မာရဇိန်၊ ဘုန်းရှိန်လျှောက်တောက်၊ တို့ရွှေမှောက်ကား 'our lord the lofty conqueror of evils whose glory shines brightly' မာရဇိန် 'conqueror or victor of evils' (Pà. māra+jina) ရွှေမှောက် (arch.) 'Lord, king'.

15.13 မြှုံးလောက်ပစ္စာ၊ မရှိပါ၍ 'has no remorse (for evil) as big as an iota of dust' မြှုံးမြှုံး 'iota, the smallest, tiniest quantity. ပစ္စာ 'remorse, repentance' (Pà. paccha+anutāpa)

15.14 သာသန္တ၊ များဒိတ်ဝင် 'the patran of Buddha-sāsanā who has been prophesied' များဒိတ် 'prophecy' (Skt. byāditta)

15.15 သိက်ဝင်မဆုံး ဖက်မဲကျူး၏ 'the un-paralleled and loftiest king mentioned in the prophetic sayings'.

15.16 သုံးလေးငါးခြာက်၊ မြောက်တုံခုနှစ်၊ ရှစ်နှင့်ကိုးသွယ်၊ ဆယ်ဆဲနှစ်မည်။ 'The expression simply gives a set of Burmese cardinal numbers from 3 through 12 (excepting 11) as '3,4,5,6,7,8,9,10, and 12' These are to be considered in connection with the following context:

15.17 စွမ်းရည် ,သရြိုလ် , ဗိုလ် , ဂုဏ် , ရဇ္ဇ်၊ မင်းတွင်ကျေးဇူး၊ ရောင်မြှေးနိုင်ရတ်၊ မြတ်ရာဇာခံ၊ စက်ပုံယာဉ်စီး၊ မင်းကြီးကျင့်တမ်း။ 'In this long series of words, each syllable or syllabic group, marked by a comma (,) is the abridged or abbreviated title, suggestive of different kingly virtues or duties, corresponding to the number in the first list: namely, 3 စွမ်းရည် 'Three power of a king', 4 သရြိုလ် 'four characteries of Sympathy', 5 ဗိုလ် 'five -fold forces of a king', 6 ဂုဏ် 'Six Virtues of a leader' 7 ရဇ္ဇ် (Pà. rajjanga) 'Seven Jewels of a Universal king', 8 မင်းကျေးဇူး 'Eight Qualities of a king', 9 နိုင်ရတ် 'Nine kinds of kingly Jewels', 10 ရာဇာခံ (fr. rājadhamma) 'Ten - fold code of Conducts for kingship and 12 မင်းကြီးကျင့်တမ်း: 'The Twelve Rules observable by a universal king'.

15.18 ညွှန်လမ်းမရှိ၊ လုံးစုံသိ၍ 'comprehends everything with no guide or tutor'.

15.19 ဝနာယက၊ မည်တင့်လှသည် 'befitting with the title 'leader' ဝနာယက 'leader' (Pàvinàyaka)

15.20 စကြာသခင်ရွယ်လူးတည်း 'a youthful lad to be an owner of cakka, i.e a universal king. (arch.) 'a lad, a youthful man'.

ଠକିଗି¹ । କୁପିଲକୁଣ୍ଡ² । ତିରତୁଳିତକୁଣ୍ଡ³ । ବୃଦ୍ଧିଲିଙ୍ଗତିକୁଣ୍ଡ⁴ । କୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ⁵ । ତେବେଗି ଲକ୍ଷ୍ମୀ⁶ । ଲିଲାକୁଣ୍ଡକିରତିକୁଣ୍ଡ⁷ । ମହିଳିରହିତ⁸ । ରୋଗବ୍ରଦ୍ଧିତା⁹ । ଶ୍ରୀପଲେଲାଲ୍କୁଣ୍ଡ¹⁰ । କ୍ରିତିକୁଣ୍ଡ¹¹ । କାନ୍ତିକୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ¹² । କାନ୍ତିକୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ¹³ ।

ଦୂର୍ଲଭକୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ¹⁴ । ଲାକ୍ଷ୍ମୀକୁଣ୍ଡ¹⁵ । ତେବେଗିମଦୁର୍ଲଭ¹⁶ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ¹⁷ । ବ୍ୟାପକକୁଣ୍ଡ¹⁸ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ¹⁹ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁰ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²¹ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²² । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²³ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁴ ।

ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁵ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁶ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁷ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁸ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ²⁹ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁰ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³¹ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³² । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³³ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁴ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁵ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁶ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁷ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁸ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ³⁹ । ତିରମଦୁର୍ଲଭକୁଣ୍ଡ⁴⁰ ।

There is an adage that the forest dear, the ruler and the wiseman are three individuals who cannot sleep peacefully and assuredly, due to the agitated restlessness caused by fear from dangers. Mere Kings without glory cannot sleep, in fear of others.

who excelled them in pride, health, power, sternness and physical strength. The illustrious one and the mirror of the entire world, who owned the miraculous vehicle that traveled everywhere, however, could sleep, soundly and peacefully at his elegant

palace, because of the fact that there was no other one superior to him and also by his noblest virtues of observing the three practices (of a Bodhisat) for the assemblage of men and gods. A Brahmà may probably be able to count the

tiny and delicate mustard- seeds covering, in serial order, the surface of the in measurable universe from one end to another, but you glory and power cannot be described in terms of numbers. Your attributes are distinctive, priceless and unfathomable,

16.1 ට ට ට 'the deer in the forest' (Pà. vana+miga)

16.2 ට ට 'lord or protector of the earth, i.e. 'the king (pa. bhùmi+ pàla)

16.3 ට 'the wiseman' (Pà dhira)

16.4 ට ට ට 'restless from the fear of danger'

16.5 ට ට 'cannot sleep peacefully and assuredly' (Lit. min dropped)i.e. be assured.

16.6 ට ට ට 'though there have been in existence ancient sayings or adager' (Lit. low;; regulation) i.e. adage (Pàupaclesa)

16.7 ට ට ට 'mere kings, or kings just for name's sake, without glory' ට ට 'glory, grace' (Mon. kyàk+Pà suri) ට 'not bright, not brilliant'

16.8 ට ට ට 'superior than oneself in pride, health, power, harshness and strength' ට (fr . Pà. màna) 'pride', ට (fr. ට : ට) 'health, ට (fr. ට : ට) power, ට (fr. ට : ට) 'harshnes and ට or ට : 'strength'. ට 'superior than meself,' refers to self while (Lit up, above, over) here serves as a cong. in the sense of 'mare-- than'.

16.9 ට ට ට 'because there be men who excell than in honour'.

16.10 ට ට 'cannot sleep'. ට (fr. ට : ට) and ට (fr. ට : ට) 'to sleep'.

16.11 ට ට ට 'owner of the minaculows vehicle (able to travel) all over the earth, i.e. Universal king. ට ට 'all over the earth' (Pà. sabba+ bhùmi). Here 'වැළැ' is made 'වැළැ' to match in metre with 'පෙළැ'. ට 'the Jewelled, miraculous vehicle of a universal monarch which can travel everywher. (Pà. cakka-rata-na)

16.12 ට ට ට 'the mirror of the entire world, the illustrious one' ට 'mirror' is frequently used in Brumese to incate 'fame or popularity' of sth. or st., in the sense that it is 'looked at' by populace. ට 'illustrious one, fortunate one'. (Pà-bhagavanta)

16.13 ට ට ට 'assemlage of men and gods'

16.14 ට ට ට 'by his noblest virtue of observance of three practices'. ට 'three practices' refers to the three customary practices of a Bodhisat. (Pà. cariya+taya) (see not 11.11) ට 'best, most excellent virtue' (Pà. guna+settha)

16.15 ට ට ට 'Laying down his head' ට ට 'head'

16.16 ට ට 'does not take into account because there is no man' ට 'no man' ට (arch.)'--- ට is 'not head, not consider'

16.17 ඝුණ්වාදුන්හින්දා ඔක්තෝන්ගුන්දා 'sleep soundly and peacefully'. ඔක්තෝන්ගුන්දා (of monks and royalty) 'to sleep'.

16.18 පැගින්දා පැන්දා ඔක්කිලිගි 'the universe which is not worthy of number', i.e.the universal system which cannot be described in terms of numerals. ගින්දා , පැන්දා and ඔක්කිලි are synonyms meaning 'number or numeral'. ඔක්කිලි 'universal system'. (Pà. cakkavàla)

16.19 සයුදාවිම්මු! මුන්දන්දීගුද් 'with delicate and minute mustard seed'

16.20 තැදුෂාතැදුෂා තේලිලිඟුදු 'dropping (mustard seeds) in serial number all over the continent ' තැදුෂාතැදුෂා 'the whole continent'

16.21 ප්‍රභුගැබෙලන්දා රෙක්කිංඡලන්දා ' Brahmà may probably count them ' Brachmàs (noble beings) are always considered to be superior to men and gods in everything, in power, in intellect, in longevity, etc.

16.22 රුද්‍යත්තාගා: 'your glory and power' (Pà.sambhà)

16.23 වැඩ්‍යාත්තාගා ගින්දා මයුරාගා 'does not yield results in terms of numerals'.

16.24 අයුදුල්ලුගාන්දා තේලන්දා ' your distinctive attributes are both priceless and unfathomable'. අයුදුල්ලු 'priceless' (Pà.anaggha) තේලන්දා 'profound, unfathomable' (Pà. gambhira)

သရေအတွတ်၊ ရွင်သိဒ္ဓတ်အား¹၊ ဒုက္ခန်းခြာက်နှစ်၊
ဘုရားဖြစ်၍၊ သံဝစ်အတွင်း²၊ မာရ်နတ်မင်းလျင်³၊
ညီးလင်းတိမ်းတောင်း၊ မကောင်းကျင့်နှီး၊ လင့်ခိုးမပြတ်၊
ကြည့်ရှုလတ်လည်း⁴၊

နိုင်ရတ္တက၊ အာစာရကို⁵၊ မြှော်မမြင်⁶၊ သန့်ရှင်းစင်း၊
လုလင်ဥတ္တရာ မာကာဝလည်း၊ ခုနှစ်လစင်း၊
ထံတော်ဝင်၍⁷၊ ရွင်ပင့်အပြစ်၊ လစ်မလစ်ကို၊
ကုပ်ကျစ်သံသဲ၊ ခွာရှာကြံးလည်း⁸၊ ဆံတမှုင်ရှိုး
ပြစ်မရှိ၍⁹၊ ပြီးဘိသာအား၊ ခွာထွက်သွား၏၊

နှစ်ပါးခြင်းရာ၊ ထိုပဲမဟတည်း၊ နာနာစောဒကာ
ဝိတက္ကာတို့¹⁰၊ ရာဇာလက္ခဏာ၊ ဓမ္မာစီရိ¹¹၊ ညီမညီကို၊
နှစ်လည်ကြာမြင့်၊ စီးတောင်းချင့်၍၊ နှုရင့်ဒေါသ၊
ရှာကြံးကြလည်း၊ သူရိယမိတ်၊ တိဟိက်ဘုရား၊
နရဖျား၏¹²၊ လေးပါးပေါင်းညီး၊ အဘိသမစိုး
တရားကိုယ်ကား¹³၊

မယိုမယွင်း၊ တမုန်ညင်းမူး၊ လစ်ဟင်းမမြှုံး¹⁴၊
ကျေးဇူးတော်သည်း၊ အမွှေ့နိတုံလျှော်ဦးတည်း¹⁵။

During the years of Buddhahood of the magnificant Prince Siddha-ttha including six years of his austerities, Māra the Evil one kept vigil all the time watching what error or wicked acts He would ever do.

But the Buddha was elru of any vain conduct the size of an iota even, Ultrar the Brāhmin lad also spent seven months in the presense of the Master, living decorously and observing seriously if He would ever commit a guilt and finding no fault even the size of a single hair he felt almost baring and left.

Like these two instances, numerous persons, who would like to criticize and rebuke him, could not find fault with the friend of the Sun, the chief endowed with three well-springs of merets and the top of men. He never deviated , not even the size of a mustard seed, for observing

the four- fold conducts of sympathy. His unfashning good deeds for others are as valuable as the newly-roasted gold of excellent quality.

17.15 ကျေးဇူးတော်သည်၊ အမွှေ့နိတုလျော်ဦးတည်း၊ 'your good deeds are as valuable as the newly- roasted gold'. ကျေးဇူး 'good deeds, benefits' (pà. katannuta) အမွှေ့ (or အမျှောစ်) and synonymous mean 'gold of excellent quality under the name ' ဗုဒ္ဓရွှေ '.

အမိပတိ၊ တိုင်းမသိသား၊ ပါရမီသခင်၊ စကြာရှင်ကို¹၊
သောင်းခွင်ပြောထူး၊ နတ်နှင့်လူတို့၊ ကြည်ပြောသွှေး၊
လက်မှကြာဖြင့်²၊ အာကာတန်ခိုး၊ ဖြေးထက်ဖြေး၏၊
တိုးပစ်မြှုံးသာသနာလျှင်၊ သုံးရာညွှန်သွယ်၊
ကိုးဆယ့်နှင့်ရှစ်နှစ်ထောင်နှစ်၌³၊ ဘုန်းသစ်အာန္တော်၊
အောင်မျို့တော်ကို⁴၊

ခေါ်လေ့ပရမေး၊ တောင်းပန်ထွေကြာန့်၊
ရေမြေတောင်ထွေး၊ ဥပပတ်တည့်⁵၊ နတ်နာဂရာင်း၊
တလုစ်မိုးဖျား၊ သိကြားသုယ်၊ သန့်ကုမ္ပါး၊

သုဒ္ဓါဘုံသူ၊ သယမျှတို့၊ ပစ္စာဖွင့်ဖွင့်၊ ပူးလောင်လျှက်¹¹၊
လိုက်သင့်ညီညာ၊ ရုစကာတည့်၊ စုစွာသီတို့၊
တောင်ရှိခရိုင်း၊ ထိုးနှင့်ပိုင်လည်း¹²၊ အပြိုင်လက်အုပ်၊
ကြာသိရှုံးရှုံးလျှက်¹³၊ ပတ်ချုပ်မို့လွှာ(ဖွဲ့?)¹⁴၊
သုံးဆယ့်ခြာက်ယူနော¹⁵၊

ပြဟာနိကါယ်၊ သဘင်လယ်၌¹⁶၊ စွဲယောက်အန်း၊
ခုန်စဟနှင့်¹⁷၊ ဂုဏ်ဟန်ရောင့်ရောင့်၊
ခြေသံ့စောင့်သည်၊ အမြောင့်စားစား၊
ပတ္တမြားရောင်ရိပ်၊ ပလွှင်ထိပ်ထက်¹⁸၊ မာန်နှိပ်နှင်းနှံး၊
တင်းတင်းစံလျက်၊ အောင်သံ့ကြေား၊ မင်္ဂလာဖြင့်¹⁹၊
မူဒ္ဒါရောင်၊ သိဒ္ဓိတင်သည့်²⁰၊
ကောင်းကင်ဘတ်တိမူးတည်း²¹၊

It was in the Buddhist Era 2398 that gods and men of the Jambūdipa continent of 10,000 yojana-s, expecting to promote his authority and power, made requests, with their palms placed in the shape of a lotus bud on the foreheads, in faith and adoration, that the chief

whose virtues are beyond calculations, the possessor of the cakka-vehicle and the bearer of unusual power and splendour, should be invited. Being of instantaneous birth living in the water, on the earth and on summits of mountains, such as dragon-king, celestial Thagyar Min, Suyàma the king

of Yàma-gods, the Mahà-Brahmà Sanikumàra and self-dependent Brach-mà-s from Suddhàvàsa heaven, waiting (for his coming) with a white parasol already spread in his honour, accompany him in unity on all sides. The ruler of the district with 80.

small mountains, keeping his palms in the shape of a lotus bud formed a big organization (among his subordinates.) In the middle of the assemblage of Brohmas extending 36 yojanas, and while seated bravely as a conqueror of enemies on the green lion's throne having several prismatic segments, he was consecrated (as a king) by being poured lustral water on his head. The voices of victory, applause and auspiciousness (accompanying the ceremony) state of existence in the sky.

18.1 အမိပတိ တိုင်းမသိသား၊ ပါရမီသခင်၊ ဓက္ခာရှင် 'the chief whose virtues are beyond calculations and the owner of cakka-velicde'. အမိပတိ 'chief' (Pà. adhipati) ပါရမီ 'acquired virtue's ဓက္ခာရှင် 'possessor of Dakka', i.e. universal monarch (Pà. pàrami)

18.2 သောင်းခွင်ပြောထူး၊ နတ်နှင့်လူတို့ assemblage of gods and men in Jambu-dipa continent of 10,000 yojanes' ပြောထူး 'density, thickness'.

18.3 ကြည့ဖြူသဒ္ဓါ လက်မုံကြာဖြင့် 'faithfully and adoringly with two palms on the forehead in the shape of a lotus bud'. သဒ္ဓါ 'faithfully, confidently'. (Pà. saddhà) လက်မုံကြာ or လက်ကြာမုံ 'hands in the shape of a lotus-bud i.e. Buddhist wayof paying homage.

18.4 သာသနာလျှင်၊ သုံးရာညွန့်ဝယ်၊ ကိုးဆယ်နှင့်ရှစ်၊ နှစ်တောင်နှစ်။ 'in the Buddhist Era of 2398 (i.e. 1216 ME and 1854 AD)

18.5 ဘုန်းသစ်နတော်၊ အောင်မြို့တော်ကို ' (Prince Mindon) of splendid victory and bearer of novel power'. နတော်'power (Pà. ànubhàva) မြို့ 'splendour'. (Skt. sri)

18.6 ခေါ်လေ့ပရမေး 'Lit. call the noblest, i.e. invite the most excellent' လေ့ (part.) a term of command in Imperative mood.

18.7 ရေမြေတောင်ထွေ်၊ ဥပပတ်တည့် ' (those beings of) in stantaneous birth in the water, on the earth and an the summits of mountains'. ဥပပတ် 'of instantaneous, automatic birth'. (Pà. upapatti)

18.8 နတ်နာဂရာန် ' the godly king of dragon' (Pà. nàtha+ nàga+ràjà)

18.9 သီကြားသူယုံ၊ သနံကူမာ 'Tha-gyar Min (Sakka), Suyàma and Senaigakumàra Brahmà-king'. သီကြား: 'is the Burmese appellation for Sakka, king of gods: သူယုံ (Pà. Suyàma) is the Lord of Yàma-devas who appeared along with Sakka in the company of Buddha, such as when He descended from Tàvatinnsa. သနံကူမာ (Pà. Sanankumàra) is one of Mahà Brahmà-s. A devout follower of the Buddha, he used to teach the assenbly of gods an the advantages of taking Three Buddhist Refuges, etc.

18.10 သဒ္ဓိဘုံသူ၊ သယမြှောတို့ 'self-dependent being from Suddhàvàsa-Brahmà-world'. Suddhàvàsa is one of the five heavens where pure brahmà-s live. (Pà. suddha+àvàsa) Sayambhù 'knowing by oneself' is an epithet of the Buddha. (Pà. syan+bhù)

18.11 ပစ္စာဖွင့်ဖွင့်၊ ပူးလောင့်လျှက် 'awaits with the while parasol already spread in his honour' ဝါး 'white umbrella' (Hind. paccùsa) ပူးလောင့် 'to do honour' (Pà. pàjà)

18.12 စုလွှာသီတိ၊ တောင်ရှိခရိုင်၊ ထီးနန်းပိုင်လည်း 'the ruler of the district with so small mountains'. စုလွှာသီတိ 'so small (mounts) (Pà. culla+ asili)

18.13 အပြိုင်လက်အုပ်၊ ကြာသို့ရပ်လျက် 'Lit. wrapping the palm- buds in the worshipping gesture' ကြာသို့ရပ် 'with draw the gesture of fully- opened lotus into a budding stage, or like a fully-opened lotus going back into a closing budding'. လက်အုပ် 'gesture of respect by putting the palms together on the fore-head'

18.14 පත්වුවුව්හිල්වූ 'organize into a big gathering'. හිල් 'plenty, big group'. (Pà. bala)

18.15 ස්ංචය්ංගාරුයුණා '36 yojana-s (in length)'. (1 yojana is roughly equivalent to 7½ miles.)

18.16 ප්‍රහාන්ගියි වහන්ලයින් 'in the assembly of group of brahmà-s. ප්‍රහා same as Brahmà.(Pà.brachmà) වහන් 'assembly, congregation'. (Pà. sabhà)

18.17 ඉයුලුණාන් ඉන්තහන්කුන් ' in thestyle of jumping with its conine-teeth'. ඉණාන් 'conine-teeth' (Pàunna+danta)

18.18 මුවේශෙන්වල් පෙනුමාද්‍යා:තා:තා: පත්‍රමා:රෙද්‍රින් පැලුද්‍රින්දින් ' on the emerald-green throne, with various prismatic segments,' grarded by a lion, 'i.e. the royal throne called Sihàsna-pallinka or Throne of dions. පැලුද් 'royal seat or throne (Pà. pallanka)

18.19 නොන්වතුවා මර්ද්‍රාපුන් ' amidst voice of victory, apploures and auspiciousness'. තුවා 'praise, applause' (Pà. obhàsa) මර්ද්‍රා 'auspiciousness, propitiousness' (Pà. mangala)

18.20 මුද්‍රිරෙණ් විද්‍යිතද්‍රිවල් ' consecrate sb. by pouring lustral waters on the head '. මුද්‍රි 'head' (Pà.muddhàbhisaṅk) විද්‍යිතද්‍රි 'make sth. or sb. mare potent' (Pà. siddhi)

18..21 ගොද්‍රි:ගන්නවාංදිත්ම්‍රාත්‍යා: 'the voice of this celebration almost reached the highest state of existence in the sky. 'highest level of existence in Buddhist cosmology. (Pà. bhava+agga)

ပုဂ္ဂိုတိသော ကြက်(ကျက်?)သရေမျိုးခေါ်၊
အာနဘော်ကြောင့်¹၊ မနော်ရတနာ²၊ သုံးတွာလုံးဝန်း၊
သွန်းသွန်းအလျား၊ လေးထောင်အားတည့်³၊
သားသားကွန်ဖြူး၊ ကြီးငါးဆယ့်ခြောက်⁴၊
ရာလောက်တိန်ညို၊ ဝေါးရှိနှင့်⁵၊

ဇုတ်မဣ္ဗာ၊ ကာသာရီ၊ မူးချိန်မှုသည်⁶၊ တိမ်ဆီကွန့်ပဲ၊
ပုလဲမျက်နှစ်⁷၊ တကြိုမ်ပစ်ကာ၊ ခြစ်ခြစ်(ချစ်ချစ်?)သဝါ၊
လောင်မီးပါမျိုး⁸၊ တရာအသွား၊
ဖွားဖွား(ဘွားဘွား?)တွက်စည်⁹၊ ဖြတ်ပိုင်းရည်လျက်၊
စိညာဉ်ရှိသူ¹⁰၊ ရွယ်ရာယူသည်၊ ဝါန်ဆူကျိုက်ပွက်၊
နတ်လင်နက်က¹¹၊ စက်နနိုင်တိပိုင်¹²၊ လျှပ်တရိပ်ဝယ်၊

ခွာနှိပ်ခုန်ဆွဲတ်¹³၊ သုန်သုန်ပတ်သား၊ အသာဇာနည်¹⁴၊
ငွေရည်ကိုယ်သွေး၊ ကိုယ်မွေးမင်းစံ¹⁵၊ မျက်လျုံချွဲ
ပုလဲရတနာ¹⁶၊ လျှောအာခြေသည်း၊ သန္တာချည်းတည့်¹⁷၊
လူည်းရထားသန်၊ ဤသာဒန်လည်း¹⁸၊

ဆွဲလျှောရောင်¹⁹၊ ဝင့်တိုင်းပြောင်လျက်²⁰၊
မိုးခေါင်လျည်ပတ်၊ ရွှေ့ရန်တို့²¹၊ မင်းမြတ်ဘုန်းသန်၊
သုံးတော်ရန်ဟု၊ တုတ်ခွန်နတ်တို့၊ ဆက်လာပိုသည်²²၊
ပို့ပို့သမ္မာင်ဖူးတည်း²³။

Owing to the power of glory and splendour of his consecration, the gods respectfully offered him, as a revenue, a precious stone, lapis laguli, measuring 27 in circumference and 72 in length, which contained 56 radiant stars as bright as one hundred torches,

along with a brightly shining, sky-flying pearl of precious quality. he was also offered an externally noisy, divine weapon which, once launched, never missed its targets of men and severed them with 100 protruding bladers making noises like a thunderbolt. A thoroughbred horse that would gallop,

encircling briskly, at the touch of the king's feet, was also had at his disposal a king, wilk eyes like bright gems and precious pearls with its tongue palate and jump about: gallop.

toe-nails of coral collar, and having tuscs as long as a cart -shaft that shine in 6 different hues when ever the animal brandished them. He travelled to drought-stricken place (with the king)

19.1 ဓုဒ္ဓိဘိသော ကျက်သရေမျိုး၏၏ အာနဘော်ကြောင့် 'Oeing to the power of glory and splendour of consecration'. ဓုဒ္ဓိဘိသော 'consecration by pouring lustral water on the head' (Pà, muddhà+abhiseka) ကျက်သရေ 'gory' (Mon. kyàk+P. siri) ရှိ။ 'splendour, magnificence'. (skt. sri) အာနဘော် 'power' (Pà.ànughàva)

19.2 မနောရတနာ 'the jewel of the mind' (Pà. mano+ratana)

19.3 သုံးထွာလုံးဝန်း၊ သွန်းသွန်းအလျား၊ လေးတောင်အားတည့် '3 hand spans in circumference and 4 cubits in length'. In သုံးထွာ '3 hand spans', ထွာ (part) is a numerical equivalent to 9 inches: therefore 3 hand spans means '27 inches'. တောင် (part), another numerical equivalent to $\frac{1}{2}$ a yard or 18 inches: hence, 4 တောင် is equal to 72 inches.

19.3 ကြိုးငါးဆယ့်ခြောက် '56 stars (in a precious hem)

19.4 ရာလောက်ထိန်ညီ ဝေါ်ရိန်င် 'the precious stone (Lips Lazuli) as bright as 100 ignited torches'. ဝေါ်ရိ 'Lapies Lazuli stone' (Pà. veluriya)

19.6 ဇုတိမန္တာ ကာသစာရီ မူးချိန်မှုသည် 'radiant, sky-flying and of standard quality' ဇုတိမန္တာ 'shining, radiant' (Pà. jti+manta) ကာသစာရ 'flying in the blue' (Pà.àkàsa+càri) မူးချိန်မှုသည် 'of standard weight or quality'.

19.7 ပုလဲမျက်နှစ် 'the essence of precious pearl'

19.8 ချစ်ချစ်သံဝါ လောင်မီးပါမူး 'as if it was a thunderbolt blazing and resounding'. လောင်မီး (lit. burning fire) means 'thunderbolt',

19.9 တရာ့အသွား၊ ဖွားဖွားထွက်စည် '100 blades projecting or protruding obviously'.

19.10 ဝိညာဉ်ရှိသူ့ 'Lit. anyone with a spirit', i.e. a living being.

19.11 ရွယ်ရာယူသည် ဝန်ဆူကျိုက်ပွက်၊ နတ်လက်နက် 'the extremely noisily, divine weapon which does not miss what is animated', ရွယ်ရာယူသည် 'Lit. takes what is animated; i.e. never misses its target. ဝန်ဆူကျိုက်ပွက် 'extremely and extraordinarily noisy'.

19.12 စက်နရိန်ထိပ် 'at the top of the kings feet' စက်နရိန် 'feet of the king' (Pàcakka+nara+inda)

19.13 ခွာနှင့်ခွာနွတ် 'jump about: gallop'.

19.14 သွန်းသွန်းပတ်သား၊ အသာဏာနည် 'through bred horse of a good race that encircled briskly'. အသာဏာနည် 'a horse of good Gace and breed' (Pà. assa+àjàniya)

19.15 ငွေရည်ကိုယ်သွေး၊ ကိုယ်မွေးမင်းစံ 'the colour of the body is silver which is the royal model'.

19.16 မျက်ရွှေချွေး၊ ပုလဲရတနာ 'eyes like bright gems and valuable pearls'. ချွေး 'bright gem'.

19.17 ලුවාභාගේටෙයෙන්යා ට්‍රැක්ටාජුන්දෙතෙන් 'the tongue, the palate and the toe-nails are totally (red) as coral'. ව්‍යුතා 'coral' (Pà.santàṅka)

19.18 ලුන්දෙශ්රතායාය් ග්‍රිජාජ්‍න් 'the elephant having tusks as long as plough-pole, or a cart-shaft. ලුන්දෙශ්රතායාය් 'the crat-sjaft' ග්‍රිජාජ්‍න් 'elephant with tusks as long as the cart-shaft'. (Pà. isā+danta)

19.19 ඝප්ප්‍රාජාරොද් 'of six colours'. i.e.a set of brown, gold, red, white sambre and coruscating hues. (Pà. cha+vanna)

19.20 චද්තිද්දීඩ්ප්‍රාජ්‍ඩලුත් 'shines whenever (it) brandished or moved'.

19.21 මිංචේවින්ලුන්දුපත්‍ර රුදුන්ත් 'the lord of golden cave.(i.e. the white elephant) that wondered to places where drought occured'.

19.22 තුත්දුංක්නත්තිං සංගලාඩ්යෙන් 'sth, gods sent as a revenue (to the king.)

19.23 ප්‍රිජ්ඩ්වජ්ඩ්ඩ්ඩ්යෙන්යා 'Lit. a flower-bud of glory beginning to appear'; i.e. 'someone on the verge of becoming a magnificent king'.ව්‍යුතා 'glory' (Pà. sambhàra)

စတုရာသီတိ၊ သဟသီဖြင့်၊ ပရီမဏ္ဍာိုင်၊
သောင်းဦးကိုင်ထက်၊ ခရိုင်သီးသီး၊ ရိပ်ဖြူတီးနှင့်၊
ပြည်ကြီးစီးချုပ်၊ တရိုက်းအုပ်သည်။ တရုပ်သင်းတွဲ၊
လွှဲခဲ့သီခေါင်၊ သံတောင်တံတား၊ ဘုရားငှက်ကြီး၊
ငတီးငယ်း၊ ဥာစည်လှည့်သွား၊ ဥဒုည်လားသော်၊
နားခါးတာဘက်၊ စာနက်ထင့်ဖြူ၊ မွှန်ဖူးစည်း⁴။

ကျော်ကသည်းက်။ ယွန်းလည်းဥသုံး၊ ခုံလည်းပတ်ဝိုက်၊
သမှုပ်ခိုက်လျက်။ စရိုက်တထူး၊ ပသျားဘုမ္မား⁵။

နာဝိအဟီလ၊ သရစိတ္တာ⁶၊ ပန်ထွာပန္တိတ္တရား¹⁰၊
ကုလားရှုက်ကူး၊ ကံထူးတသီး၊ ငနားကြီးနှင့်၊
ရေမီးထိန်ထိန်၊ တက်စိန်တက်ခေါင်၊ ဂေါရခေါင်၊
ဂိုဟတ်၊ အက္ဘာပတ်အာသံ၊ ပတ်ခြီးရုံသည်။ တမ္မဒေသ၊
ပရွှေ့ဟူ¹¹။

တိုင်းမနိမိတ်၊ ခရိုင်စိတ်နှင့်၊ အမြှုတ်အစွန်း၊
ပင်လယ်ရန်းသား¹²၊ ကျွန်းအတည်တည်၊
မင်းတို့သည်လည်း၊ ဖြီးစည်များစွာ၊ ရတနာနှင့်¹³၊
ကညာတင့်ခံ¹⁴၊ ပဏ္ဍာနှုံးလျက်¹⁵၊
စက်ထံလျောင်းလျောင်း၊ မာန်ညွဲပျောင်းသည်¹⁶၊
ဦးခေါင်းမြေထိနှုံးတည်း¹⁷။

In the chief Jambù-dipa the centre of earth extending 84,000 yojanas in area, there are numerous provinces with distinct groups ruled independently by individual kings. There are China, Thin-twe, Than-daung in a far distance, Nhet-kyi Paya, Nga-htee and Nga-yin. If one circumamb.

bulates them towards the east, one comes to well-known ka-thes, who used to make clear tattoos on their ears, waists and who also have shawls wrapped around their foreheads and all kinds of Yans. Also present are land of Pa-shoos (i.e. Malaysia) with beautiful lakes, surrounded by sand-banks on the sea-share who are mariners.

Surrounded by Pan-htwà Patikkayar, Kan-toos connecting with Ka-lars (i.e. Indians), Nga Nar-nyi, Tak-sein and Tak-khaung, replete with water and fire, Gora-khaung, Gwa hat, Akka-pat and Assam, there are big states like Tamba-dipa and Aparanta. There are also several islands and rivers on the frontiers near the sea.

Their pride softening and weakening, these rulers sent plenty of precious presents and beautiful maidens and lie to bow to the royal feet, in the manner that their faceheads touched the earth.

20.1 ဝတ္ထရာသီတိ သဟသိဖြင့် ပရီမဏ္ဍိုင်၊ သောင်းဦးကိုင်ထက် 'at the centre seat of chief Jambudipa continent of 10,000 yojana-s on the earth of 84, 000 yojana-s' The Buddhist cosmogony claims that the total volume of the visible earth is 84, 000 yojanas. ပရီမဏ္ဍိုင် 'centre' (Pà. pari+mandala) ဝတ္ထာ '4', အသိတိ 'so' and သဟသာ '1,000' =84,000

20.2 ခရိုင်သီးသီးရိပ်ဖြူတိုးနှင့် ပြည်ကြီးစိုးချုပ် 'rule or regin over various districts with various while umbrellas (of their own)'. Their expression refers to 'rulers of different countries and districts'.

20.3 တရုက်းအုပ်သည် 'rule or control a distinctive group' ဂဏ်း: 'gang, group' (Pà. gana)

20.4 နားခါးတဘက်၊ စာနက်ထင်ပြီ၊ မွှေနွှေးစည်း ' people who have marked clearly tattoos on their ears and waists and (also) who wrapped their foreheads with shawls'. နား 'ear', ခါး 'waist', တဘက် 'shawl, towel', စာနက် 'tattoo မွှေး (or မှည့်) 'to name, to mark' and နွှေး: 'forehead'

20.5 ကျော်ကသည်း ' well-known Ka-the'. ka-the is a people of the khasi and Jaintia Hilly areas in Assam. (Haidi: Kacàr)

20.6 ယွန်လည်းကောင်း ' all Yun-s' Yun is an ethnic group speaking Shan dialect and ingabiting the eastermmost part of Shan state. (Pà. Yanaka) ဥသုံး ' all '(Mon, ottho)

20.7 ခုံလည်းပတ်ဝိုက်၊ သမုဒ်ခိုက်လျက် ' (people inhabiting an area) surrounded by sand-bands and touching the ocean'.

20.8 စရိတ်တထူး ပသူးဘူးမြို့ ' Land of Pa-shus (i.e. Malaysia) with special characteristic'. စရိတ် 'charcter, nature' (Pà.càrita) ဘူးမြို့ 'Land, earth' (Pà. bhùmi)

20.9 နာဝိမဟိလ၊ သရစိတ္တာ ' beautiful lakes, the Land of boatmen or mariners'. နားဗုံး 'belonging to a boat' (Pà.nàvika) မဟိလ 'earth, land' (Pa. mahi+tala) သရစ် 'lake, pond' (Pa. sara) စိတ္တာ 'beautiful, pleasant' (Pà. citta, sktctitra)

20.10 ပန်ထာ ' seems the name of a princess who once ruled the ancient city of Beik-tha-no.

20.11 တမ္မဒေသ၊ ပရွှေ့ဟူး တမ္မဒေသ (Tamba+ desa 'Land of Copper') is ariginally one of the classical names of Sri danka, and ပရွှေ့ (Aparanta or Sunàparanta) refers to regions west of Majjhima-desa or Middle country. The Burmese borrowed and used these two names to mean, respectively, 'places on the eastern bank and western bank of Aye-yar-wa-di River which divides Burma from north to south. Tamba-desa (=Tamba-dipa) now is one of ancient names of modern Ba-gan.

20.12 အမြတ်အစွမ်း၊ ပင်လယ်ရန်သား ' the frantier or out-lying areas surround by sea'.

20.13 ဖြီးစည်များစွာ၊ ရတနာ ' plenty of precious gems'. ဖြီးစည် and များစွာ (Synonyms) 'much, plenty'.

20.14 ကညားတင်စံ ' beautiful young maidens'. ကညား 'maiden' (Pà. kannà)

20.15 ပဏ္ဍာန်လျက် ' give as presents'. ပဏ္ဍာ 'present' (Pà. pannàkàna)

20.16 စက်ထံလျောင်းလျောင်း၊ မာန်ညဲ့ပျောင်းသည် 'pride becoming soft and supple, they lie down at the feet of the king'. မာန် 'pride' (Pà. màna)

20.17 ဦးခေါင်းမြေတိနဗ္ဗားတည်း 'heads bow toward the earth until forcheads touch the ground. ဦးခေါင်း 'head'.

ဤချွဲလာသည်ကထာမဂ္ဂ၊ ဝစ်ကား¹၊ ဒသမဘုရား၊
မင်းခေါင်ဖျား၏²၊ ဆက်ဖွားစီလျဉ်၊ နှယ်တော်စဉ်နှင့်³၊
ဓမ္မပုလာ ပဝရလက္ခဏာ⁴၊ တုဘက်ကွာသည်။

အသာဓရ၏၊ ရာဇာဂုဏ်မှု၊ ဝသုန်ဘဝ်၊
ခုန်တက်လည်လှိုမ့်၊ တခြားမြိမ့်တည်၊ ချွဲအိမ့်အသည်း၊
တမ္မတရည်လျက်၊ ဥဒည်မဂ်လာ၊ ခံခြေးရာကား⁵၊

သမ္မာတော်ရင့်၊ အောင်ချိန်သင့်၍၊ ပွင့်သည့်တိုင်¹⁰၊
အကိုင်အကန်၊ မရောန်ကို¹¹၊ ချွဲမန္တာမြန်၊
နတ်မြစ်သွန်သို့¹²၊ ဘန်ဘန်ပြို့ချွဲန်း၊
သီတာသွန်းသည်¹³၊ မောက်န်းတင်ထပ္ပမတည်း¹⁴၊

The speech the that has so far come here is about the royal lineage of the tenth excellent lord, king Mindon,in its continuous order and his magnificent characteristics of good fortunes and merits of incomparable quality.

(The sounds praising) his kingly virtues jumped up to the highest plane of existence and were resounding. In dedication to the king as the noblest one, the state of affairs, his increasing auspiciousness,

which cannot be counted due to its hugeness, until the time of his coronation at the right monent, were(described here) in a smooth and melodiousstone, in the some frank and continuous way as waters flowed in Mandakinù lake. This censemblies the first section of (my) Maw-kun.

21.1 ဤ၌လာသည်ကထာမ္မာ ဝစ်ကား 'the speech that has come so far or the talk that has come to this much'. ဤ၌ 'up to this much'. ကထာ and ဝစ် (synonyms in pàli) mean 'speak, talk while မ္မာ (Pà.) signifies 'path, road, track'.

21.2 အသမဘုရား မင်းခေါင်ဖူး၏ 'of the most exalted king, the tenth lord'. အသမ 'tenth' (Pà. dasa+ma) i.e. king Mindon who is the tenth ruler of kon-baung dynasty.

21.3 ဆက်ပွားစီလျဉ်၏ နှယ်တော်စဉ်နှင့် 'the royal line of descent in a continuous order or in succession'.

21.4 ဓလ္လပုသ၊ ပဝရလက္ခဏာ 'excellent signs of good fortune and merit'. ဓလ္လ (fr. Pà. dhana 'wealth' literally means 'grain, corn' which is regarded as manifestations of 'richness'. ပုသ 'merit' (Pà. punna) ပဝရလက္ခဏာ 'excellent signs or characteristics'.

21.5 အသာဓာတ် 'in-comparable, not matched'. (Pà. asàdhàrana)

21.6 ရာဇာ၏ 'royal virtues, kingly honours' (Pà. raja+gu)

21.7 ဝသန်ဘဝ်၊ ခုန်တက်လည်လိမ့်၊ တမြိမ့်မြိမ့်တည့် 'resounding by jumping up and rolling from this earth to the highest plane of existence'. ဝသန် 'earth' (pà. vasundhara) ဘဝ် 'highest plane of existence' (Pà. bhava+ agga)

21.8 ရွှေအိမ့်အသည်၊ တမ္မတ၏ ရည်လျက် 'in dedication to the king as the most noble man'. ရွှေအိမ့်အသည် 'owner of the golden house, i.e. king'. တမ္မတ (arch.) 'most noble, most lofty'.

21.9 ဥအည်မဂ်လာ၊ ခံခြင်းရာ 'circumstances leading to his arising or increasing auspiciousness.

21.10 အောင်ချိန်သင့်၏၊ ပွုင်သည်တိုင်တိုင် 'Lit. until he bloomed as the time come for his success'; i.e. until he was crowded with success at the right moment'

21.11 အကိုင်အကန်၊ မရေရန်ကို 'many events or things that are not to be counted' အကိုင်အကန် (arch.) 'many, numerous' မရေရန် 'that which is not to count; i.e. 'uncountable'.

21.12 ရွှေမန္တာမြို့နှင့်မြို့သည့်သို့ 'like the flow of water from the golden pipe of divine Mandàkini River'. မန္တာကို is the name of one of the seven great lakes in the Hiñavat, eventually flowing into River Ganges in India.

21.13 သီတာသွန်းသည် 'water pours or flows'. သီတာ in original Pàli means 'cold', but Burmese borrow and use this word in the sense of 'water' (Pà. sita)

21.14 မောက်နှုန်းတင်ထ ပုဂ္ဂမတည်း၏ 'this constitutes the first section of (my) Maw-kun'. (ordinal number) 'first'. (Pà. pathana)

အထူးထူး မြတ်ကျေးလူးကို¹ ကျမ်းဦးပင်မ၊
ဂါထာပြဖြင့်² သာတရု(ကု?)မှာ အေဝသုဝက်၊
ချွေစံလွန်ကို³ အမွန်ဘုး(ဖိုး?)နက်၊ ဝေမြှုမျက်နှုန့်⁴၊

မိတ်ဆက်စင်နှယ်၊ တင့်ကြောင်းခြယ်သို့၊
သုံးသွယ်လက်ဘုံး၊ ဉာဏ်ချိန်၊ မြိုက်ဆည်ည်း⁶၊
ဘုန်းသစ်ချွေနှင့်ချွေနှီး၊ ချွေစောင်းတန်းကို⁷၊ သွန်းသွန်းလူ၊
တခန်းထူးပိမ့်⁸။

တဆူမွဲရတ်၊ နောင်တော်မြတ်၏⁹၊
ထိမ်းမှတ်သာသနာ၊ ပျော်တိမှာလျှင်၊ လေးရာပြည့်ရန်၊
လေးရာပြည့်ကျိုးနှင့်၊ သာလွန်ဖြီးမောက်၊
နှစ်ထောင်မြောက်တိ¹⁰၊ ချွေမှောက်ရာအ၊ ဗုဒ္ဓိသဘင်၊
မယ်လမို့၊ နှစ်နှစ်ဆီက¹¹၊

မဟိုတလာ၊ ငော်နကဟူ၊ ရှုံးရှုံးတော်¹²၊
တိုင်းရပ်ကြီးထက်¹²၊ နန်းထိုးသမုတ်၊
တိုင်းစိတ်ထုတ်သည်၊ အယုဇွှရှင်¹³၊ ဝန်းပတ်ရုကာ၊
ခွာရာဝတီ၊ ပူရီနန်းရှိုး¹⁴၊ ကြုံနှင့်စိုးသည်၊
ထိုးဒယားမင်း၊ ယွန်းသနင်းလျှင်¹⁵၊

ချွေအင်းဝပြည်၊ လေးကြိမ်တည်နှုန့်¹⁶၊
ဘုန်းစည်ဘမြတ်¹⁷၊ နောင်စောထွက်တို့¹⁸၊
တမ္မတတင်ထ၊ လက်ထက်ကပင်၊ မြန်မာ့နှိုင်ငံ၊
အရုတိုးနန်း၊ ရှုံးနှင့်ယွန်းကို¹⁹၊ တစွန်းတစာ၊
နှောင့်ရှုက်(ယှက်?)ရ၍²⁰၊

မာနကိုးစား၊ ထင်ရှုံးပါးနှင့်²¹၊ ဘုရားဘုန်းထက်၊
ချွေလက်ထက်လည်း²²၊ အဘက်(ဖက်?)မရာ၊
ကြံစကာသည်²³၊
အာဘာကျံးကျံး(ကြီးကြီး)ပါးပါးတည်း²⁴၊

After narrating numerous good deeds (of the king) in the verses in the first section of the text, I shall speak in three strands of prosody another chapter which will be embedded only in the virtual essence, as if building a golden covered passage consisting of three parts,

in the same proper way as uniting the lapis lazulistane of precious value, called Veluriya, with the excellent gold of the gods.

This is 2396 BE or 1852 A.D. About 2 years prior to the coronation of the king, the sovereign of ancient dynasty of Yo-ola-yar, the lord of Yuns, who was ruling at Dvàrāwady surrounded by Ayorjha-capital which was made the city of Yonaka country, the

level surface of the earth, had disturbed parts of Shan and Yun kingdoms subject to Myanmar,

in the regions of the Bagyi-daw Min who built In-wa for the fourth time, (your) glorious and noble father Tha-yar-wa-di Min and (your) elder brother Bagan Min.

Even in the time of the majestic lord (of yours), they proclaimed loudly of their power, full of pride and whims, and conspired in competitively (against the Myanmar kingdom.)

22.1 ප්‍රතිගෙෂුද්‍යාග්‍රි 'several grand gratitudes (of the king)

22.2 ගුණ්ධීපදුම ගිතාප්‍රාග්‍රින් 'as shown by the verses in the first (section) of the text '. ගිතා'versified compositions in Pāli (Pā. gāthā)

22.3 වත්කුම්‍ය ඔවුන් රුද්‍යාන් ගුණ්ධීග්‍රි 'gold of superior quality used by gods'. වත්කුම් 'gold' (Pā.sāta-kumbha) ඔවුන් 'gold of gods' (Pādeva+suvanna)

22.4 ජාමුණ්දියා ගොඩුමුත්‍රාන් ගුණ්ධීන් ගුණ්ධීන් 'trevusured lapis lazuli of excellent and priceless quality'. ජාමුණ් 'excellent, grand'. ගුණ්ධී 'in-valuable, priceless'. (Pā. an+aggha) ගොඩු 'Lapis lazuli stone' (Pā. veluriya) මුත්‍රා (fr. ගොඩුමුත්‍රා) 'precious gems'.

22.5 ව්‍යාච්‍යාලාග්‍රි 'three strands of prosody' ව්‍යාච්‍යා (part.) a numerical classifier or counting long, sinuous things, such as garlands,ways, etc. ග්‍රාන් ප්‍රාන් 'prosody , a versified piece of literaturee' (Pā. alankāra)

22.6 ප්‍රාන්ඩ්‍රික්‍රිත් ප්‍රාන්ඩ්‍රිත්ප්‍රී: 'squeeze out the sweet essence'. This is a figurative expression which implies that the authar uses as his data only the best and essential points associated with the king. ප්‍රාන්ඩ්‍රි 'essence' (Pā. ojā)

22.7 රුද්‍යාන්:තාන්:ග්‍රි 'covered passage or starway made of gold'.

22.8 ව්‍යාච්‍යාන්:නුද්‍රාලා තෙන්:තාපිද්‍රා 'Lit.'will build another portion (of the passage)which will rise up toweringly'. In 22.7 and 22.8, the authar uses a metaphor between a stairway and his writhing, He states that his work consists of 3 chapters, like a stairway of 3 sections or portions and that, after the first, he will 'build' the second portion which obliqualy refers to second chapter in his work.

22.9 තංුමුරත්‍ය නොද්‍රිත්‍රාන් 'of the king of Dhamma, the noble elder brother', Here (Pā.dhamma-rājā) signifies the Buddha Himself, and 'elder brother' is used to express that the Buddha was 'the kings's elder brother'.

22.10 ලෙ:ජාප්‍රාන්ද්‍රාන් ලෙ:නුත්‍රාන්නුත්‍රාන්:වාලුන්ප්‍රී:මොග්‍රාන් නුත්‍රාන්යොග්‍රාන්වී ' 2396 BE' (i.e. 1214, ME, 1852 A.D)

22.11 රුද්‍යාන්රාභා උද්‍යිවහාන් මයාන්ලම් නුත්‍රාන්වී ' two years before your coronation'. රුද්‍යාන් (arch.) and රාභා (Pa) 'king' උද්‍යිවහාන් 'ceremony of coronation' (Pā.muddhā+sabhā) NB.(Two years before your coronation' suggests 1850-1 A.D)

22.12 මහිතලා යොන්ගහු රුද්‍යාන්වී: තිද්‍රි:බ්‍රි:තාන් 'in an individual large country known as Yonaka on a flat surface of earth' මහිතලා 'level of earth' (Pāmahi+tala) ග්‍රී 'captial , country' (Pā. rattha)

22.13 න්‍යායි:වාඩාන් තිද්‍රි:තිද්‍රිතාන්වාන් පායුෂ්‍රාන් 'Ayujha-capital which was separated and made a kingdom with palace and (white) umbrella'

22.14 ඊටාරාන්තී ප්‍රාණින්දී ප්‍රී: 'Dvārāvati, the ancient dynasty' ඊටාරාන්තී 'a town of doors' (Pā. dvāravati) ප්‍රී 'ancitnt, old' (pāpūra)

22.15 ကြွေန်းစီးသည်၊ ယိုးဒယားမင်း၊ ယွန်းသန်း 'king of Yo-da-yar or lord of Yums who was ruling' ယိုးဒယား (fr. Ayuddhaya) is the Burmese designation for Thailand or Thai people or anything associated with Thai-s, as in ယိုးဒယားအက 'Thai dance', ယိုးဒယားသီချင်း 'Thai song', ယိုးဒယားဟင်းချို့ 'Thai soup', etc.

22.16 ရွှေအင်းဝပြည်းလေးကြိမ်တည်နှင့် ' (the king who built A-va for the fourth times, i.e. king Bagyidaw (1819-37)

22.17 ဘုန်းစည်ဘမြတ် 'the glorious and noble father , i.e. Tha-yar-wa-di Min (1837-46)

22.18 နောင်တော်တ် ' (your)elder brother the king; i.e. Ba-gan Min (1846-53)

22.19 မြန်မာနိုင်ငံ၊ အရုတိုးနန်း၊ ရွှေမြို့နှင့်ယွန်းကို 'the shan and the Yun kingdoms subject to Myanmar'

22.20 တစွန်းတစာ၊ နှောင့်ယူက်ရ၍ 'get a chance to disturb (sth) partially' တစွန်းတစာ (adv.) 'partially, in parts'.

22.21 မာနကိုးစား၊ ထင်ဝိုးဝါးနှင့် 'proudly and whim-sically' မာန 'pride, conceit' (Pà. màna) ထင်ဝိုးဝါး 'think indistinctly in a whimsical manner'.

22.22 ဘုရားဘုန်းတက်၊ ရွှေလက်ထက်လည်း 'even in the golden time of glory-rising lord i.e. in the time of king Mindon.

22.23 အဖက်မရာ၊ ကြိုစကာသည် 'to plot or conspire, though not (being) competitive'.

22.24 အာကာကြံးကြံးဝါးဝါးတည်း 'to proclaim loudly of (one's) power, authority'.

တဆဲနှစ်ခရိုင်၊ နယ်ဆိုင်ယုက်ကူးပြည်ထောင်လူးကို¹၊
ကွပ်မှူးပါတ်ချုံ၊ တုတ်ခွန်ကျျးသား²၊ ကျိုင်းရုံးကြီးစား³၊
သည်ခိုဗ္ဗားနှင့်⁴ မပြားတောင်း၊ ချစ်ကြည်ချမ်းသည်⁵၊
နှစ်းပြေားမိန္ဒာ၊ ဥပရာလျှင်⁶၊

ကြွေမှုဟိတပြု၊ အနိုဖြင့်⁶၊ မိတ္တိနှကာ၊ တည့်အလား⁷၊

ယိုးဗယားသို့၊ ဝင်စားခိုက်ပို့၊ နှလုံးလျှပ်နှင့်⁸၊
မအပ်အလျှော်၊ မကြံတော်ကို¹⁰၊ ဝက်ကော်စားကျင်း၊
နားပါးသွင်းသော်¹¹၊

ယွန်းမင်းဝမ်းထဲ၊ ကြံရင်းခွဲတွင်¹²၊ သဟဲကံ့ပြို¹³၊
ခုပုဂ္ဂိုလ်၏¹³၊ အလိုပြိုတ်ကာ၊ အဘို့ဖြူဖြင့်¹⁴၊
မဟာဝင်ပေါက်၊ ဂုဏ်လွှေ့လောက်သား¹⁵၊
ကျောက်သီဝရာမ်၊ ညီတော်ချစ်ကို၊

စစ်အမှူးကြီး၊ ပိုလ်များထီးဟူ¹⁶၊ မြောက်ချီးဘုရင်၊
သို့ခိုးတင်မှု၊ အမှင်ရဲ့မှုနှင့်ခိုးတင်မှု၊ စစ်ကဲပဲယာ၊
နာခွာနာလုံ¹⁷၊ ရန်ပုံပိုလ်ထဲ၊ ဂုဏ်နှယ်ဝသည်၊
တောက်ခဲမည်ရှိ၊ တောက်သို့တိ¹⁸၊ ဂီရိကျောက်စိုင်၊
တောင်မဏ္ဍာင်ကို¹⁹၊

ပစ်ချိုင်မာန်လို့၊ ငါတို့ပြီးကာ၊ ပြီးအပြီး၊ နှလုံးကြီးနှင့်²⁰၊
ခတ်တီးကြော်ငြား၊ စည်ခရာလည်း၊
ကြာကြာမည်(မြည်?)ရှုန်း၊ ခြိမ့်ခြိမ့်အုန်းမှု²¹၊
ခြကုန်းနှိုင်းပုံ၊ ပိုလ်ပေါင်းရုံလျက်²²၊

ကျိုင်းတုံ့ပြို့ရောက်၊ ချီလာပေါက်ရှိ၊
တပ်ထောက်ဖွေးဖွေး၊ နှစ်ခဲ့လေးကု²³၊
စည်းဝေးခင်းကျင်း၊ မာန်ရည်သွင်းသည်၊
ရန်တင်းလို့လို့လားလားတည်း²⁴။

Thay-wi-bwar, the governor of Kyaing-yon-gyi, who protected, administered and took revenues from the young union of the 12 intertrouining districts and his very intimate and very close and heretical friend the crown prince

whose evil works were about to take effect, approached Yo-da-yar as parasites, in the same way as repulsive Mittavindaka (did towards the hell sufferer.)

With ill-intent, they insistently and persuasively told the Yun king of their improper and unthinkable ideas, in the same maner as hogs wolf down food from the trough.

The latter, who had already harboured a similar idea, agreed with these wicked, ill-fated men through (his own)envy. (Then) he honoured and made his loved younger, royal brother chao si-wa-rit, repleta with numerous honours,

chief of the arway, the commander, the paraeol of all troops. Hairy, brave and tough Na-khwar and Nalon were also made seconds in -command an his right and left. There were Tao-se and Tao-siddhi who flew in circles like a bird over the multitude of enemies.

Thinking that the central mountain of solid rock would topple down for good if they would shell and demolish (it) belligerently, they marched to keng-tung (ken-tung) amidst reverberations from long and thunderous echoes of big drums and bugles being played.

The 24 divisions of huge army of troops, organized and amassed like a white-ant hill, were deplayed haughtily and provokingly.

23.1 ຕະຫຼຸກຸ່ານີ້ອ່ານີ້ນີ້ ພົມລົງຍົກລົງ: ປຸ່ນຍົກລົງ: ດັບລົງ: 'the union of 12 intertrovining Lao districts'.
ປຸ່ນຍົກລົງ: 'union of Lao-s'

23.2 ດັບມູນ: ບິຕ່ຍ່ວນ: ດູຕ່ອົບນົກງວນ: ພວຍ: 'block, administer and collect revenues'

23.3 ກົງດີ: ລົງ: ກົງ: ຕະ: ເວຍນີ້ດີຫຼາ: 'Thay-wi-bwar, the governor of kyaing-yone-gyi or who had kyaing-yone-gyi as his appendage'.

23.4 ພົມງາ: ຕາວັດ: ອົບຕົວລົງລົມ: ພວຍ: ' Lit. intimate, loving ones sharing the same womb', i.e. two very intimate and close friends' ພົມງາ: ຕາວັດ: 'having the single womb'.

23.5 ລົກ: ດູນ: ດູນ: ພິທຸວາ. ແບບາລູນ: ' the crown prince who is heretical'. ແບບາ 'crown prince'. (Pàuparàjā)

23.6 ແກ້ວມູນທີ່ຕົວ ແກ້ວມູນເງິນ: 'unfavourable reasons indicative of (one's) ill-fate' ແກ້ວມູນ 'ill-fate' (skt. kramma) ທີ່ຕົວ 'reason, cause' (Pà. hetu) ແກ້ວມູນ 'unpleasant, unfavourable (Pàan+ittha)

23.7 ຜິ້ນຕົວທີ່ມີມູນ ຕະລູງອາລະ: 'Like disgusting Mittavindaka; A non-believer of very rich and pious parents, Mittavindaka once hit his own mother and as a result he eventually come to attain from a hell-sufferer a wheel as sharp as a razor, thinking it to be a Lotus-bloom. Wearing the thing on his head, he suffered in hell. His illusion and willingness to receive the torturing wreath become an example of one's self-sought punishment when his own evils ripe'.

23.8 ຍິ: ອະຍາ: ພິ: ອົນຕາ: ພິກົນດົນ: ' approached Yo-da-yar depending on her as a parasite' ພິກົນດົນ 'act as a parasite'

23.9 ພິລູ: ພິວັດພິນ: '(Lit. with a wonton heart); i.e. with an ill-intent. 'warton' ພິລູ: 'heart' is very often useal conditions of mind, as in ພິລູ: ພິວັດ: 'to bear in mind', ພິລູ: ພິວັດ: 'beautiful in mind or be good-natured' and so on .

23.10 ພາບົນມະລູງນີ້ ພິຕົວຕົວກິ 'improper, un-thinkable plots' ພິຕົວຕົວ or ພາບົນກິ 'in-appropriat thinking or ideas'.

23.11 ອົນຕົວຕະກົມ: ພາ: ພິ: ພິວັດ: ເວັນ 'tell sth. to sb. persuasively and but forcibly, like hogs wolfin down food from a trough'. ພາ: ພິ: ພິວັດ: or ພາ: ພິວັດ: (Lit. to put into ear) 'speak sith. to sb. both repeatedly and persuasively;

23.12 ພິກິ: ພິນ: ພິນ: ດ່ວຍ: ແກ້ວມູນ: ດ່ວຍ: 'in the mind of Yun ruler who had already had the idea' ອົນ: (Lit .womb), like 'heart', is another term used in place of 'mind'.

23.13 ພິກິ: ພິນ: ພິນ: ດ່ວຍ: ອູບສິ້ນ: ' of the wicked person whose destiny rests an ill-luck' ອູບສິ້ນ: 'of un-favourable fate, ill-fated'. ອູບສິ້ນ: 'a wicked or bad person' (Pà. du +puggala)

23.14 အလိုင်တိကာ၊ အသိန္တဖြင့် 'nod or agree to his want through covetousness' အသိန္တဖြင့် 'covetousness, envy' (Pàabbhijjhà)

23.15 မဟာဝင်ပေါက်၊ ဂုဏ်လောက်လွှဲသား၊ ကျောက်သီဝရာမ် ညီတော်ချိုကို 'his loved younger brother chao Thi-wa-rit of royal, blood, replete with numerous honours' မဟာဝင် 'royal lineage, royal blood ' (Pà.mahà+vaimsa)

23.16 စစ်အမျှုံကြီး၊ ဗိုလ်များထီးဟု၊ မြောက်ချီးဘုရင်၊ သီခိုတင်မှ 'the king honoured and appointed (chao Thi-wa -rit) as the chief commander as well as the umbrella of all troops' ဗိုလ်များထီး 'umbrella of troops' သီခိုတင် 'to honour, to consecrate' (Pà. siddhi+My. tin)

23.17 စစ်ကဲ့ဝယာ၊ နာခွာနာလုံ 'Na-khwar and Na-lon as seconds-in -command on his right and left.

23.18 ရန်ပုံပိုလိထဲ၊ ငှက်နှယ်ဝသည်၊ ထောက်ခဲမည်ရှိ တောက်သီခိုတို့ ' Tao-se and Ta0-siddhi who flew like a bird round and round over the enemy'.

23.19 ဂိရိကျောက်စိုင်၊ တောင်မဏ္ဍိုင်ကို 'the central mountain of solid stone'.(Pà.giri) ဂိရိ 'mountain ' မဏ္ဍိုင် 'pillar, stone-pillar' (Pà. mandalay)

23.20 ပစ်ချိုင်မာန်လို့၊ ငါတို့ဖြေက၊ ပြု၏ အပြီး၊ နှစ်လုံးကြီးနှင့် ' with the main thoughts that (the pillar) would topple down for good, if we would shell and destroy (it) belligerently'. မာန်လို့ 'belligerently' နှလုံကြီး 'lit. big heart' 'big ideas or big thoughts.'

23.21 ခတ်တီးကြော်ပြာ၊ စည်ခရာလည်း၊ ကြာကြာမြည်ရှုန်း၊ ခြိမ်ခြိမ့်အုန်းမူး 'revergerating with long and thunderous sounds of big drums and bugles being played'

23.22 ခြကုန်းနှုန်းပုံ၊ ဗိုလ်ပေါင်းရုံလျက် ' gathering or amassing a huge army like a while-ants' hill' ခြကုန်း 'white-ants' hill' ဗိုလ်ပေါင်းရုံ 'organize or collect or amass large units of troops'

23.23 တပ်ထောက်ဖွေးဖွေး၊ နှစ်ခဲ့လေး '24 divisions of multitudinous troops'

23.24 မာန်ရည်သွင်းသည်၊ ရန်တင်းလိုလိုလားလားတည်း ' steel themselves haughtily and provoke willingly'.

မူလဒ္ဒရာ၊ ပြည်အောင်ချာမှု၊ ယဉာဏ်တော်
ပြောင်းတည်ထောင်သည်¹၊ ဝန်ကောင်ပြောန်း၊ တိုင်းနယ်ယွန်း
က²၊ အနန်မြို့စား၊ မိုင်းပုံသားကို³၊ လူငါးထောင်ကျော်
မိုလ်ရဲဘော်နှင့်၊

ဘုရင်အသီး၊ တင်ပြောက်မြို့ (ချို့⁴) သည်၊ မင်းကြီး
မဟာ၊ မင်းလျမင်းထင်ကျော်⁵၊ အမွှေ့နိခုံ(တု⁶) ဘွဲ့ပုံတမ္မတ၊
မတ်စိတ်ထွေတ်လျှင့်¹⁰၊ နတ်စစ်သည်များ၊ သားစားကြားသည်¹¹၊
ဘီလူးပမာ၊ ရဲရှုပ်ပါနှင့်¹²၊ မဟာအော်၊ တိမ်ကြားမင်းခေါင်း၊
သံတောင်ကျောက်တိုင်း၊ တခဲစိုင်သို့¹³၊ နောက်ယိုင်မယိုင်း၊
တပ်ဦးပိုင်းကို¹⁴၊

ကြိုသတ်ဖြတ်၊ တိုက်စိမ့်လွှတ်သော်၊ ရေးတက်မြော်
တင်း၊ တပ်ဦးမင်းလည်း¹⁴၊ တစင်းထီးခြား၊ ကျိုင်းရုံးစားနှင့်¹⁵၊
ထပါးနော်၊ မြှုစွဲရသည်၊ ဗလယော်ကျော်¹⁶၊ တော်စက်မီး၊
သူ့ရဲ့ကြီးကို¹⁷၊ ဦးစီးကဲကွပ်း၊ အရေးအပ်၍၊ ရာတပ်သုံးသွယ်၊
ကျိုင်းရုံးနယ်မှု¹⁸၊ ညာဘယ်ဖြန့်ချို့၊ ခုံစော်သည်၊ တောင်ကြီး
သူ့ကြာ်နှင့် ဗွားဗွားတည်း¹⁹။

Lord of the town of Anan, a citizen of Maing- pon, in the Yun kingdom called Bangkok which was founded after a move from original centre of victorious city Dvārāvati, in accordance with the astrological calculations in the hope of averting dangers, was given 5,000 troops under his command

The humble governor of Mai-has took the command of the rearm, guarding the army from behind, foreceing the situation of nine Maw states on the eastern border, the lord of Jambutipa continent appointed Minister Mahā-mi-hla min htin- gyaw as the chief (of the area) The diamond like minister with exalted titles written or gold-leaves sent Maādev and

severeign and Ba-la- za - ya kyaw, the mighty and powerful warrior who was near him day and night the charge of 3 forces of 100 troops each and ordered the to defend from Kyai- yor area, deploying the forces or both left and right like towering mauntains

24-1 မူလဒ္ဓရာ၊ ပြည်အောင်ချာမှ' originally from Duārāvati the centre of uictorious capital
 မူလ basic, original, origin (Pā muta)
 ဒ္ဓရာ Dvārāvati (Pā vlārāvati)

24-2 ယတ္တာရည်စောင်၊ ပြောင်းတည်ထောင်သာ: transferred and founded according to the astrological calculations, hoping to avert evil or danger or harn (skt, Yātrā)

24-3 ပန်ကောက်ပြောန်း၊ တိုင်းနယ်ယွန်း the kingdom of the yins called Bangkok. Here ဘန်ကောက် is turned into ဘန်ကောက် for the sake of metre ပြောန်း: designated, eletermined (Pā Pathār)

24-4 အနန်းမြို့စား၊ မိုင်းပုံသား: lord of Anam- town the citizen of Maing pon
 မြို့စား (Lit eater of the town) is the one whom the king granted to collect revenues of a particular city for town by a roya decree.

24-5 ဆော်ဆော်ဖန်ဖန် to manage, have cherge of

24-6 မန်တရိုရို၊ မိုင်းဟန်မြို့စား၊ ဆီးဆိုနောက်အုပ်၊ တပ်ခြေလုပ်၏။ humble governorm of the town to Mai han takes command of the rear, guarding the army from behind
 တပ်ခြေ Lit the foot of the army; i.e rear forces of the main army

24-7 ပြောတကြာ၊ ကိုးပြည်မော nine Maw-king downns on the easter border
 ပြော 'east, eastern (Pā Pubba)

24-8 တိုက်လောကရှင်၊ ရွှေညာက်မြင်၍ 'lit the lord of Jam-judipa- world sees it with his golden knowledge, i.e. the king foresees the situation in there nine states
 တိုက်လောကရှင် Lit owner or posessor of the continent

24-9 ဘုရင်အသီး၊ တင်မြောက်ချိုးသည်၊ မင်းကြီးမင်းလှမင်းထင်ကျော် the king made or appointed Min-gyi- min-hla- htin gyaw an independent chief

24-10 အမွှေ့နိတုံ၊ ဘွဲ့ပုံတမ္မတ၊ မတ်စိန်တွက် diamind like inister who beals most exalted litles (written on) best quality gold
 အမွှေ့ or အဗ္ဗာ gold of best quality (Pā jambunada)
 နိတုံ akind of gold (Skt. niddhuma)

24-11 နတ်စစ်သည်များ၊ သားစားကြီးသည် a divine general and extermely conivorous one

24-12 ဘီလူးပမာ၊ ရဲရှုပါနှင့် with a physical appearance like on ogre' ဘီလူး ogre

24-13 မဟာဒေဝ၊ တိမ်ကြားမင်းခေါင်၊ တံတောင်ကျောက်တိုင်၊ တခဲစိုင်သို့ Tein - kyar- min- gaung the great god, who is as hard as a solid iron- post or stone pillar
 တိမ်ကြားမင်းခေါင် is the title of one the Burmese commanders meaning chief king from among the clouds

24-14 ရေးတတ်မြောတင်း၊ တပ်ဦးမင်း skilled and longsighted commander of troops in the vanguard

24-15 တစ်းထီးခြား၊ ကျိုးရုံးစား။ Lord of kyaing- yone- another independent sovereign

24-16 ထံပါးနှေ့လာ၊ မြှုံးရသည်၊ ဗလဇောက် Ba-la-ze-ya- kyaw who has to attend (upon him) both day and night

24-17 တေဇော်စက်မီး၊ သူရဲကြီး 'power glowing warrior of famed gallantry
တေဇော် or တေဘ power, glory (Pā. teza)

24-18 ရာတပ်သုံးသွယ်၊ ကျိုင်းရုံးနယ်က with three forces of 100 troops each, from Kyaing-yon region

24-19 ညာဘယ်ဖြန့်ချို့၊ ခံစေဘိသည်၊ တောင်ကြီးသူ့ဘန် ငွားငွားတည်း order (them) to defend from kyaing-yon area deploying forces on both right and left
ငွားငွား (arch) clearly

မြေအရည်ရှင် ကြည်သွင်သွင်တည်။ သံလွင်ရစ်ရှု² ရှေ့ကမ်းခုံတွင် ကျိုင်းတုံးစော်ဘွား မိုင်းလိပ်စားနှင့် ဘယား ခန်းဝင်း³၊ တင်းတင်းသံကြွား၊ လွန်ဆတ်မြားသည်။ ဘယား ဗွဲတ်ပါ⁴၊ အာဏာဝှန်ချောင်း၊ ရှမ်းမတ်ပေါင်းကို⁵

On casterm bank of Than-lwin river that flow copiously with emerald-green, clear waters, the overweahmingly infuluancial shan officers such as chief of keni tung, governen of Maileek, Phra Khan-win and Phra Butipa who was reputed for his shart.

ကောင်းလက်ရွှေး၊ သုံးတောင်ပေး၍ စစ်တလေး ကွန်ကွန်၊ တကြောင်းခန်းမှု⁶ လည်ညွှန်းခွွဲတ်၊ ဦးမချွဲ သည်⁷ မြန်ရာ၌ထင်ပေါ်၊ မင်းကျော်တန်းသောင်းခေါင်ခေါင် မာကျွန်း၊ သံကိုသွှန်းသို့⁸

temperadnass and tautness, were given 3000 clite troops to deploy another column for battle. Min-kyaw -da-zaung who was highly famous in Myanmar country for his ability to behead the enernies first and Min-htin-ze- ya-kyaw- khaung who was tip-top healthy as hard as isan

ဟုတ်တွန်းတိုက်နှင့် လေ့နှယ်လျှင်သည်¹⁰ မင်းတင် ထော် (ယျ) ကော်ခေါင်း၊ လက်စောင်းယာဝါ၊ တပ် စစ်က နှင့်¹¹ စိတ်ခဲမာန်ကိုး၊ ချုပ်ရှုပ်ချိုးသည်¹² နေမြို့းသမစ္စ ကျော် သူ၊ မွေ့ဗုံးတန်း၊ လွန်ကျော်ဟိုးသည်၊ နေမြိုးဗူရနော်ရ ထား¹³

and as swift as a gust of wind, were made seconds-in command, close associates an his left and right Brave, proud and enemy crushing Ne-myo-thu-ra-naw-ra-tha, who was well- known all over Jam budipa continent, Min-

ကေသရာပုံး၊ ရင်ဆိုင်ခဲလည်း၊ မရွှေ့ မဖြင့်း၊ တန်း တန်း (တုံးတုံး) နင်းသည်၊ မင်းကျော်သီဟ မင်းတင်¹⁴၊ ရန်မျှင် လွှင့်မောင်း၊ လင့်ပညား၊ (ပြောင်း) သား¹⁵၊ တကောင်းမို့ တား၊ ငပ်ငါးဆုတ်ဖြတ်၊ ဝါးမတတ်မျှ¹⁶

Kyaw-thi-ha-min-htin who would an flinchingly face and fight a lion even and the good-natured and cheer- ful canmandex of campai nago forces, after driving away the sources of danger without hesitation (and in a harrific maner) as if they would rend and chew them, agreed with

သည်းပွန်ကြီးကျယ်၊ စိတ်မင်္ဂလာယ်¹⁷၊ စမှာယ် နိုင်ရှုံး၊ တပ်မျှူးဗိုလ်တို့¹⁸၊ အလိုညီတူ တထောင်လူနှင့်၊ စိုက်ထူး ဝင့်ဝင့်၊ အောင်လဲလွှင့်လျက်¹⁹၊ အသင့်ပြင်ဆင် တိုက် အုံရင်သည်၊ ဆံမျှင်မခုံမပြား (ညား) တည်း²⁰။

1,000 men and made arrangements and stood alext for battle without fear even the size of a hair, white hoisted flage of victory were fluttering overhead.

25-1 မြေအရည်ရှင် ကြည်သွင်သည် clear and emerald- green water" မြေ 'emerald'

25-2 သံလွင်ရစ်ရဲ 'Than Lwin River encircling and meandering' သံလွင် (ferrerly spelt as Salwin) from north to south, close to Thai-Burmere border, mainly through shan state.

25-3 ကျိုင်းတုံးစောဘွား၊ မိုင်းလိုင်စားနှင့်၊ ဘယားခန်းဝင်း 'Chief of Kang-tang, loard of Mai-laik, Phra Khan wai'

26-4 တင်းတင်းသံကြွား၊ လွန်ဆတ်မြားသည် ဘယားဗွဲ့ပါ 'reputed for tautness and much stort-tempered Phra But-pa'

25-5 အကာကာရွန်ချောင်း၊ ရှမ်းမတ်ပေါင်းကို 'Shan ministers or officials with avowhealming rethorcily'

25-6 စစ်တလေးကွန်းတွန်း တကြောင်းခန့်မှ deploys another column for battle'

25-7 လည်ညွန့်ခဲးဆွတ်၊ ဦးမချွတ်သည် Lik pluck the spring of neck first and faremost or before liers, i.e. (he) who baheads (enemnies) firsh'

25-8 မြန်ရှိုး တင်ပေါ် မင်းကျော်တန်ဆောင် 'Min - gyaw Da - zaung well-kmarn in Myanmar' မြန်ရှိုး 'country, kingdom' (Pa, ratha)

25-9 ခေါင်ခေါင်မာကျွန်း၊ သံကိုသွန်းသို့ in tip - top health as if coast in iron' ခေါင်ခေါင် 'top , tip -top' သံကိုသွန်းသို့ 'like 5th cast in iron?

25-10 ဟုတ်တွန်းတိုက်နှင့်၊ လေနှယ်လျင်သည် သံကိုသွန်းသို့ 'as swift as a gust of wind' ဟုတ်တွန်းတိုက်နှင့် 'a gust or a whiff rceshing rapiell? 'နှယ်' in 'လေနှယ်' in same as 'သို့' which dendtes campariorn.

25-11 မင်းတင်အော် ကျော်ခေါင်၊ လက်စောင်ယား၊ တပ်စစ်ကဲနှင့် 'Min-htin-ze-ya-kyaw-khaung, sacand-in-command on left and right'

25-12 စိတ်ခဲ့မာန်ကိုး၊ ရွှေပြရွှေခီးသည် 'brave, proced and able to break (things) ferociovslly'

25-13 အမျှတရှိုး၊ လွန်ကျော်ဟိုးသည်၊ နေမျိုးသူရနော်ရထာ 'Nay myo- thera- naw - ra- tha - well formed all over the Janbudipa cantiment'

25-14 ကေသရာပျုံ၊ ရင်ခိုင်ခဲ့လည်း၊ မရွှေမပြင်း၊ တဲ့တဲ့နင်းသည်၊ မင်းကျော်သီဟမင်းတင် 'Min - gyaw- thi- ha-min htin who will even a flying lion that faces him' ကေသရာပျုံ 'flying lion' signifies a lion that can jump and somersoult in the air.
ကေသရာ (lit. king of manes) is a Burmanized pali word from Kesaraja (kesa'manes') raja 'king')

25-15 ရန်မျှင်လွှင့်မောင်း၊ လင့်မကြာင်းသား 'drives a way source of danger without hesitation'
လင့်မကြာင်း၏ မလင့်ကြာင့် 'without wailing for'

25-16 ငပ်ငါးဆုတ်ဖြတ်၊ ဝါးမတတ်မျှ 'rending and cutting in a gaping manner an if chawing (them) ငပ်ငါး (arch) 'in gaping manner' ဝါး 'to chew' မတတ်သမျှ nearly, almost'.

25-17 သည်းပွတ်ကြီးကျယ်၊ စိတ်မင်္ဂလာယ် 'lit big and wide heart, not a small mind; i.e, good-hearted and not down- hearted.'

25-18 စမ္မာယ်နဂိုရဲ့ တပ်မူးစို့လို့ 'The commanding officer who was lard of Cam-pa-na-go' can - pa - na - go in the name of an old town-site in the Magwe Division in central Burma.
(Pa - Canpo+ nagara)

25-19 စိက်ထူဝင့်ဝင့် အောင်လွှင့်လျက် 'banners or flage of vietary flettering on the posts?

25-20 အသင့်ပြင်ဆင်၊ တိုက်အုံရင်သည်၊ ဆံမျှင်မခုံမညားတည်း၊ 'putan aler, prepared for battle and un - ofraird of (the ememy) even for a degree of a hair', ဆံမျှင် (size of) a hair?
မခုံမညား or မခံမညား: The original verb ခုံညား be afraid of is made negative using two ဗ for emphasis.

အနိုင်အကျဉ်း၊ တောင်ကြီးတည်သို့၊ မှန်ရင်သွင်
သွင်ပြောင့်မာတင်²ကို ဖြေတွင်မျှလောက်၊ လက်တွင်
ပျောက်အောင် သွေးပေါက်စိစွဲတ်၊ ဆုတ်ဖျစ်သတ်သည်³
ကြီးမြတ်ရှုက်ရှိန်၊ ဒါဂျာသိတ်⁴ နှင့် တချိန်တိုင်းထွား
နှိုင်းလောက်စွာသည်။ မဟာအေဝါ တိမ်ကျားမင်းခေါင်၊
စစ်ဆောင်ထိန်းအုပ်⁵ တပ်ခြီးချုပ်သည်။

Maha-dwa Tein-leyar-min- garung,
who shouled properly be compared to the
highly- honoured fanged-lion that killed and
tore into pieces the male, mighty elephant
on mrushth as firm and massive as a monen
tain, just in the same way as squeezing, kill
ing and destroying a

ဗာဟူမှုလ၊ သူရလိုလပါ၊ လူဝါးရာ⁶နှင့်၊ သုံးဖြာသုံး
ကြောင်း၊ တပ်ချုပ်ပေါင်းကို၊ အုပ်ဆောင်းခြုံလျက်၊ ကျိုင်း
တုံမြို့တောင်၊ တာတတောင်⁷တွင်၊ သာခေါင်ပညတ်၊
မြိုင်းဆဲ ရပ်၍၊ တပ်နှစ်ဆဲလေး၊ ယွန်းရန်၏ ဝှေးကို⁸ ဟစ်
ကြွေးရန်ကျော်၊ စည်မောင်းဆော်လျက်⁹၊ ဖျော်ဖျော် (ဖြော်
ဖြော်) ပစ်ကြ¹⁰၊ တိုက်သတ်မဲ့သော်

Mosquito or sand-fly in one's bloody
grips, commandest- and led three columns
of 500 mighty and voliant troops and at-
tached the 24 armies of small Yun enemy at
Pyein- san, about 1000 tar-5 south of keng-
teeng. Under the temedtuous, determined
and heavy assault, with gins shooting
unremitingly, accom-

နားကွဲကျားအမ်း¹¹ (ဖမ်း)၊ ယွန်းမိုးချွမ်းတို့ ဘ(ပ)
ရမ်းဘ(ပ) တာ၊ ရုံးချက်နာ၍¹²၊ စွဲရာမှုလ၊ ပြန်းဆံကလျှင်
ခိုပဟိုလို့ လုညွှေ့ပိုက်ကြုံလျက်၊ မြို့အနောက်ဆီ၊ စွန်းစလိုက်
မြို့အဲလျင်ခုပ်၊ တပ်ခြေလျှင်တွင်¹³ ဖတ်ချုပ်ညီညာ၊ ရှုမ်း
မြန်မာတို့¹⁴၊ ညာ၍ အားသစ်၊ လိုက်တို့ပစ်က¹⁵

arried by beating of dreams, the juns
s of Yun-race were in dis-order and suf-
fered a heavy loss and were killed or cap-
tured in the way as the astray cattle was
preyed upon by the tiger.

They than evacuated their eriginal
camp Pyein-san and, detouring kho-pa-ho,
huriedly moved to sun-sa-

ယွန်းစစ်ယောကျား၊ အင်းမယ်စား၏ ညီဘွား၊
(မှား) မင်းလျာ၊ စောဝန်းနာ¹⁶နှင့် ကြော်သင်ရှား၊ လကွန်း
စား၏ နောင်ဘွား (ဖြား) တပ်မှု¹⁷ မင်းနှစ်ဦးကို၊ ဟူးဟူးပြင်း
ထန်း၊ လှုချက်မှန်၍¹⁸၊ ဝိညာက်ပျော်ကရှု¹⁹ အသေရ၏။

le, wast of keng-tang, where they
hoped to take shelter, The Shan and Myan
amrs, in shouts and in a united effart, chared,
pierced and shot them. Saw Wun-nar the
king-desig- nated yocenger brother of lord
of Zin-main and the commander who was
the elder borhter of well-known lord of da-
geen were killed from ferocious

ရဲကတင်တင်၊ အာဝင်မှန်အုံက်၊ အလုံစိုက်သား²⁰
စိုးထိုက်မင်းစီး၊ စစ်ဆင်ကြီးလည်း²¹၊ ဘမ်း(ဖမ်း)ဆီးလက်ရာ
အရေးလှုသည်။ ခွင့်ပပျော်ပျော်ပါးပါးတည်း²²။

spear-thresh, Also captured was the
flag-bearing mili-tary elephant with a bright
red harness fit for rayals and kings. The
situatian was favourable and The Myanmar
ormy) was cheer ful and happy.

26-1 အခိုင်အကျည်၊ တောင်ကြီးတည်သို့ 'just as a big mountain is built firmly'
အခိုင်အကျည် (arch) firmly, steady fastly'

26-2 မုန်ရည်သွင်သွင်၊ ပြောင်မာတင် 'a male, youth fal and mighty elephant an muslt'
မာတင် 'young, strang, male elephant' (Pa, matinga)

26-3 ဖြေတ်၊ ခြင်မူလောက်၊ လက်တွင်ပျောက်အောင်၊ သွေးပေါက်စိုစွတ်။ ဆုတ်ဖျစ်သတ်သည် like on sand - fly or mosquito killed in blood by squeezing within one's grip till it disappeared'
ဆုတ်ဖျစ်သတ် 'to grip to squeeze and kill'

26-4 ဒါငြာသိတ် 'a fanged lion'
ဒါငြာ 'fang, carrine toolt' (Pa. datha)
သိတ် 'lion' (Pa seka, stet singher)

26-5 စစ်ဆောင်တိန်းအပ် 'led to the battle, maintained and admnitered'

26-6 ဗာဟူဗွဲလ၊ သူ့ရရှိလိုပါ၊ လူငါးရာနှင့် 'with 500 men who are vary strong and courageous troops'

26-7 ကျိုင်းတဲ့ မြို့တောင်၊ တာတထောင်တွင် '1000 tar-s south of keng-tung Tar is a kind of measure for hori-zontal length and tar, avang alhers is thaught equivalent to 2 yards or 72 inches.

26-8 တပ်နှစ်ဆဲလေး၊ ယွန်းရန်လေးကို '24 armies of small Yunenemy' ဆဲး (arch) 'ting, small')

26-9 စည်မောင်းဆောင်လျက် 'playing an both drums and gangs စည်ဗြိ big drum or dreem' မောင်း 'gong' ဆော် 'to beat or strike with force'

26-10 ဖြော်ဖြော်ပစ်ကြ 'shoot unremitingly'

26-11 နွားကွဲကျားမေး: lit the tiger preys on the catle that goes astray' This expression reminds of a popeelar Bummarre sayiung, Tiger bites the lanely bullock' which is often qudted to wam danger or rein for a dio-united community.

26-12 မိုအဲလျင်ခုပ်၊ တပ်မြေလှုပ်တွင် 'in the wake of withtrawl of the army in disorder or without discipline?

26-13 မိုအဲလျင်ခုပ်၊ တပ်မြေလှုပ်တွင် 'in the wake of withrlawl of the army in hated to take refage;' မို '(fr မိုခို) take refuge' လျင်ခုပ် (arch) in haste

26-14 ပတ်ချုပ်ညီညာ၊ ရှမ်းမြန်မာတို့ Shans and Myanmar encireling (the ememy) in cevity'

26-15 ညာ၍ အားသစ်၊ လိုက်တိုးပစ်ကာ (When they) renered their strenght chared (the ememy) and prered a nd shot shouting' ညာ၍ (fr ညာသံလေး) shouting in high note'

26-16 ယွန်းစစ်ယောက်း၊ ဇိုးမယ်စား၏ ညီဘွားမင်းလျား၊ စောဝန်းနာ Saw wum - nar the Crwon Prince, blood younger brother of Lord of Zin- mai who was a Yun warrier? Zin- main Chengr-mai? မင်းလျာ၏ မင်းလောင်း 'one to be destimed to be a future king, embryo- ling , crown Prince'.

26-17 လကွန်းစား၏ နောင်ဖွားဝယ်မျှေး 'the militarey commander, elder brother of lord of la- gum,"

26-18 ဟူး ဟူး ပြင်းထန်၊ လုံချက်မှန်၍ 'being struck by a spear both furious and rident' ဟူးဟူး (arch) 'furious; raging'

26-19 ဝိဉာဏ်ပျောက်၍ lit, (their) socials disappear'. i.e. they lost their souls or died. ဝိဉာဏ် 'mind; cansciousners' (Pa - vennana) ပျောက်၍ 'to disappear, to varirh?'

26-20 ရဲကတင်တင်၊ အာဝင်မှန်အိုက်၊ အလံစိုက်သား 'the young, mighty elephant on musth with a red harness and bearing the flag'
အာဝင် 'militant male elephant' မှန်အိုက် 'be on musth' အပဲ 'flag, banner'

26-21 စိုးထိုက်မင်းစီး၊ စစ်ဆင်ကြီးလည်း 'the military elephant fit for royalty and kings'

26-22 အရေးလှသည် 'lit the affair was beautiful; i.e. the candilian was sateifactory or favourable

အမှာခီလာ၊ ထီးတရာတွင်¹

Chao Tray - wi - raja, younger blood-brother of king of Bangkok and the illustrious and gallant chief of the military, proclaiming aloudy that

ငါလည်းတဆူ၊ ဟူ၍ ကြံးခြင်း၊ ပန်ကောက်မင်း²၏ ညီရင်း၊ ဘုန်းတောက်၊ ကောက်သေသည် ပိရာဇ်³၊ ဘွဲ့သညာနှင့် သေနာမိပါ၊ စေသူရ⁴ ကား၊ ဘဝစိုးတန်၊ တို့ထိပိပန်⁵ ၏၊ ကျွန်းသာပည့်⁶၊ မတ်ငယ်မျှကို ဖွဲ့ရဆိုင်ပြီး⁷၊ မယူနိုင်လျက်

ကြန်နိုင်စိတ်မာန်၊ အားအန်မလျှော့၊ မကန်တော့ဘဲ⁸၊ ဟော ဟော၊ ရမ်းရမ်း၊ နှုတ်းသွမ်း⁹ နှင့် အဟမ်းမမ၊ ကြံးသံပၢ်¹⁰၊ အငြောင်းသတိ၊ ရုံးညီတိုတို့၊ တပ်ပေါင်းပိုလ်¹¹ နှင့်၊

he (too) was one of the 100 kings on the southern continent of Jambudipa, though unable to defeat the minar of ficer and mere servant of the Lord who was destined to rule the world,

remained well-determined and did neither lose heart nor paid any obeisance (as an apology.) Being reckless and ill-wishing, he prodained 'Its' me', con sulted with commanders of 28 units of troops and led item to Sun - sate in Kho-pa-ho, which they out-flanked.

ခိုပဟိုဆီ၊ စွဲန်စလိုသို့၊ တက်ချိုင်းဝန်း၊ မြို့ကို ပန်းလျက်¹²၊ ဖြန်းဖြန်းတိုက်နှစ်၊ သုံးလေးကြိုမ်လျှင်၊ တိမ်အလိပ်လိပ်၊ မိုးသို့ရိုပ်မျှ¹³၊ ကွက်စိတ်ရာမျှတ်၊ ခရာပတ်တည့်¹⁴၊ သေနတ်ဖြောက်ဖြောက်၊ အမြောက်စိန်ကြုံ¹⁵၊ ခဆင်တိုက်နှုံး၊ ကြံးလုံးကြံးလည်း¹⁶၊

and besieged. Three or four times they assaulte the town, perseneringly and heavily, with a mass of troops, manevoured in a closed pattern of a lattice fence, who, like waves of clouds, almost shadowed the sky, while guns were banging, cannons booming and scattering shells and valiant.

မြို့ခံမှုထမ်း၊ မြန်မာရှုမ်းတို့၊ နှမ်းကိုပတ်ပတ်၊ ဆုံးပွတ်သော လား၊ ည်က်ည်က်တွားမျှ¹⁷၊ ဘုန်းအားကိုးကိုး၊ ထိုးပစ်ခုတ် သော်¹⁸၊ ဆုတ်လည်းအခက်¹⁹၊ တက်လည်းပိုလ်ခြော တက်တိုင်းသေ၍²⁰၊ ဆားလျေရောနစ်၊ ဘေးကြံးဖြစ်၏²¹၊

battle - elephants attacking severely. The Shan and Myanmar servicemen, desidential in the town, however, defended themselves continuously and repeatedly, as seasmes are pressed in oil-press to the almost powder-stage, with spears, guns and swards, depending on the power (of the king). The enemies focend it difficult either to withdraw or to advence, because the advance meant death. The situatain (for them) was like a salt-laden boat which was sinking and they faced great danger. The Yun general the parasol of all commanders, was in anear-death delirium from fear.

ယွဲန်းစစ်သူကြံး၊ ပိုလ်မျှထိုး²² လည်း၊ သေနီးမိန်းမှုး၊ ဖျုပ်ဖျုပ် လူးသည်၊ သွေးရှားကြောက်နာကြောက်ဖျားတည့်²³။

27-1 မျှိုးဟာ၊ ထီးတရာတွင် 'among to umbrellas in the Jambudipa continent on the right side မျှိုး 'Jambu-continent' (Pa-Jambudipa) ဥာ 'Lit right side' sometimes refers to 'south' that will be on your right when we stand facing the principal direction east. ဥာ 'on the right" is here used in context with Meree or Myint-mo Mt.

ထီးတရာ '100 umbrellas' here refers to 100 kings each with a white umbrella or parasol, the significant symbol of sovereign authority. In Burmese folk-belief, there are 101 races, each under an individual ruler, on this rose-apple (Jambu) asland and the list constitutes ' 7 kinds Myanmar, 4 kinds Man, 30 kinds Shans and 60 kinds Kala-s (or Indians.)

27-2 ငါလည်းတဆူ၊ တူ၍ ကြံးခြင်း၊ ဗန်ကောက်မင်း 'King of Bangkok who proclaims ' I'm one of them" တဆူ 'one (king)' is a classifier for sacred objects, statues and royalty, as in ဘုရားသုံးဆူ 'Three Pagodas', နယ်တော်တစ်ဆူ 'One Koky Tooth' etc တူ၍ ကြံးခြင်း ' proclaim saying ---

27-3 ညီရင်းဘုန်းတောက်၊ ကျောက်သေသည် ဝိရာဇာ 'glorious, young blood-brother Chao Thay-wi-raja'

27-4 သေနာခိပါ၊ စောသူရ 'Illustrous and brave chief, commander of the army'
 သေနာခိပါ 'commander-in-chief' (Pa-sena+adhipati)
 သူရ 'brave, gallant' (Pa - sura)

27-5 ဘဝစိုးတန်၊ တို့ထိပ်ပန် 'our honourable lord who rules the human world' ထိပ်ပန် (lit. that which is worn on (your) head) signifies ' Lord, chief',

27-6 ကျွန်းသာမည် 'ordinary slave' သာမည် 'normal, insignificant and ordinary' (Pa samanna)

27-7 ပွဲရဆိုင်ပြိုင် 'turn victorious by competition'

27-8 ကြံးခိုင်စိတ်မာန်၊ အားအန်မလျော့၊ မကန်တော့ဘဲ 'strong-minded, not losing heart and not paying obeisance'
 ကန်တော့ 'pay respect' is here used in the sense of ' apology'.

27-9 ဟောဟောရမ်းရမ်း၊ နှလုံးကြမ်းနှင့် 'reckless and evilminded'.
 ဟောဟောရမ်းရမ်း: 'reckless or rude'
 နှလုံးကြမ်း: (Lit.' rough heart) ' evil-minded or wicked-minded' နှလုံး: as in other case, is used here to replace ' mind or intention'.

27-10 အဟမ်းမမ၊ ကြံးသံပ၍ ' proclaiming loudly saying 'its' me.' အဟမ်း: (int), same as ahem in English, is here used in combination with မမ 'of me or I' (Pa-mama), to indicate a ' warnig or threat.'

27-11 အငွေးသတိ၊ ရုံးညိုတိုတို့ တပ်ပေါင်းမိုလ် 'with 28 military officers, he consulted and agreed'
 အငွေးသတိ 'twenty - eight' (pa - attha + visati)

27-12 တက်ချို့ဝိုင်းဝန်း မြို့ကိုပန်းလျက် 'marched, out-flanked and besieged the town'

27-13 တိမ်အလိပ်လိပ် မိုးသို့ရိပ်မူး 'Like waves of clouds or stratus as thick as shadowing the sky'
 တိမ် 'cloud' မိုး 'roof, sky', ရိပ် 'shadow'

27-14 ကွက်စိတ်ရာမှုတ်၊ ခရာပတ်တည့် 'in a sprial , closed pattern like a liattice fence'. This stanza explaine the formatain of the enemy.

27-15 သေနတ်ဖြောက်ဖြောက်၊ အမြှာက်စိန်ကြုံ 'guns and cannons booming'
 သေနတ် 'gun' (Dut-snap)
 အမြှာက် 'canon' and စိန်ကြုံ 'scattering splinters'

27-16 ရဲဆင်တိုက်နှုံး၊ ကြိုးလုပ်ကြုံလည်း 'sbediently brave, mititary elephants fight an attacking perseveringly လုပ်ကြုံ 'toattack, to assisnate'.

27-17 နှမ်းကိုပတ်ပတ်၊ ဆုံးဖွဲ့တော်လည်း ည်က်ည်က်သွားမှု 'asseasanes are being pressed contineously and repeatedly int the oil-press until they turn into powder to yield oil'. နှမ်း 'sesome' yields oil when it was incessantly pressed in the oil-press, drawn by oxen, and becomes totally ponstred to form pastes. The metaplor wanted to make here is to the frequency and degree of pressure Burmese made to defend the town.

27-18 ဘုန်းအားကိုးကိုး၊ ထိုးပစ်ခုတ်သော် 'Lit depending on the power (of the king), they pierced, shot and cut; i.e. They used effectively spear (to pierce), gun (to shoot) and sword (to cut).

27-19 ဆုတ်လည်းအခက် 'difficult for a withdrawal'.

27-30 တက်လည်းစို့လဲခြော တက်တိုင်းသေ၍ 'when advance was made, death resulted'
 တက် 'to advance, to march forwarded'
 တက်တိုင်းသေ 'every advance meets death'

27-20 ဆားလျေရေနစ်၊ ဆားကြိုးဖြစ်၏ 'it is big danger for a salt-boat when it is sunk in water'
 ရေနစ် 'sink, drawn'
 ဆားလျေ 'boat carrying salt'.

27-22 ယွန်းစစ်သူကြီး၊ ဗိုလ်များထိုး 'general of Yun army who is the umbrella of all military commanders'

27-23 သေနီးမိန်းမူး၊ ဖျပ်ဖျပ်လူးသည်၊ သွေးရွေးကြောက်နာ ကြောက်ဖျားတည်း 'writhe in pain deliriously from fear as if in death'
 သေနီး or သေလုံးီး 'almost dying'

ယေသန¹၊ အမည်ရသည်၊ ယက္ခစ္စယ်ပြူ²၊ ဘုတ်ဘီ
လူးနှင့်³၊ ပွဲဦးလယ်ချက်၊ လက်ပမ်းရှုက်သော်³၊ ခုန်တက်လျင်
တွေ၊ လက်ပဲခြေဖြင့်၊ လေသင်စုန်းဖြတ်၊ ဆန့်လိုက်ခတ်က⁴၊
ဘုတ်နတ်ဦးခေါင်း၊ တိတိတောင်း၍၊ ခြောင်းမြောင်းသွေးစိမ့်
မြောက်လိမ့်သည်⁵၊

ကော့နိမ့်လား⁶၊ ယောကျားပိစွာ၊ ဟန်သည်ဝါနှင့်⁷၊
မဟာဒေဝ၊ တိမ်ကြေ့မင်းခေါင်း၊ မတ်တန်ဆောင်လျင့်⁷၊
တောင်စွန်စလို၊ ခို့မြိုတန်စား၊ ယိုးခယားကို၊ လျှင်လျားမကြာ⁸၊
သည်တစ်ခို့၊ အားလုံး၊ ခုကုလက္ခာ⁹၊

ဒေါသမာန်ယစ်၊ မြောက်ပစ်က¹⁰၊ ခဲ့နှစ်နှစ်စင်၊
မြက်တပင်များ၊ မြေပြင်ဟင်းလင်း၊ မပေါက်ကင်းသို့¹¹၊ တျင်း
တင့်းမကျုန်၊ မြစ်ရင်းလှန်အဲ¹²အား၊ အန်ထောင်ထား၊ သံကြံး
ဝါးလျက်¹³၊ ဘယားကော်သောင်း၊ ရှုမ်းမတ်ပေါင်းနှင့်¹⁴၊ သူ
ကောင်းမှုထမ်း၊ မြန်မာရှုမ်းတို့၊

သုံးလမ်းစည်းကြိုး၊ ဖိတိက်ညာပ်က¹⁵၊ တပ်နှစ်ခဲ့ရှုစ်၊
ယွန်းမင်းစစ်လျင့်¹⁶၊ ပြစ်ပြစ်ပျက်သုန်း၊ ချက်ခြင်းကုန်သည်¹⁷၊
သူပုန်ပြည်လျေး၊ ပြည်မွှားတည်း¹⁸။

Like manly warrior Kotayimbora, who could send the head of Jayasena, the agree with proturding teeth, rolling bleeding on the ground, when he out it off, like a rizor, in a wrestling bout, the

distinguis he minister Mahā-deva Teinkyar-min-gaung, porclaing his power with might and main, decided that this time he would soon uproot entirely the Yo-da-yar taking refuge in sun sa te mountain. He would do so as if throwing

Ālāvaka's dukula-weapon which, when thrown in fury on earth, would leave it for 12 whole years barren of any crops, not even a grass. Saying this be supported by than high officers entitled Phra and Myanmars and shans of

Loyal service, starmed the enemy by three columns. The 28 units of the Yun King's troops were anmihitated quickly and completely. They were (now minor and insignificant rebels of the kingdom.

28-1	ଓয়াଙ୍କ name of the ogre, meaning victorious warrior (Pā jaya+ senā)
28-2	ଯକ୍ଷତ୍ରୁତ୍ୟପ୍ରିଣ୍ଣି ହାତ୍ତିଲ୍ଲାଃଫୁଦ୍ଧି 'the ogre with protruding teeth called Yakkha in Pāli ହାତ୍ତିଲ୍ଲା: ogree or a monster
28-3	ପୁତ୍ରିଃଲାଯିଶୁର୍କା ଲାଗ୍ନପତିଃଯୁଗ୍ରିତ୍ୟବ୍ୟନ୍ �when engaged in wrestling in front of many men ଲାଗ୍ନପତିଃ: wrestling
28-4	ଲେବର୍ଦ୍ରଣ୍ଣଃପ୍ରତିଃ ଶକ୍ତିଲ୍ଲିଗ୍ରତ୍ତକ �when kicked (with his left foot) as forcefully as a
28-5	ଭ୍ରାଂତଃଭ୍ରାଂତଃବ୍ୟେଃତିଭୁଃ ଭ୍ରୁଂଯିଲିଭୁତ୍ୟବ୍ୟନ୍ roll an the ground bleeding heavily ଭ୍ରାଂତଃଭ୍ରାଂତଃ: heavily or in force
28-6	କୋତ୍ୟିମ୍ବାରିଲା: Like kotayimbara warrior Kotayimbara one of the ten warriors of king Dutthagāmaui Sri lanka, is said to be powerful, enough to cut the head of Jayasena ogre by a kitk of his left- foot
28-7	ମହାତେଇ ତିଥିକ୍ରୂଃମଦିଃବୋଇ ମତିତକ୍ଷଣେଣିଲ୍ୟବ୍ୟନ୍ the distinguished officer Mahādeva tein- kyar- min gaving
28-8	ଲ୍ୟନ୍ଦିଲାଃମକ୍ରା quickly ଲ୍ୟନ୍ଦିଲା: arch quickly
28-9	ଆଦ୍ଵାତିକା ଓତ୍ତାଲକ୍ଷ୍ମି ଐଲାଵକା the ogre's weapon called dukla. Ālāvalca is the name of a very ferocious ogre who once made an abortive attack on the life of the Buddha but was finally converted to Buddhism. His weapon, tradition says, is made of cloth called, dussa cloth or dukāla cloth made of fibre, and is said to have the power of stopping rain for 12 years if have the power of stopping rain for 12 years if thrown into the sky, of destroying all trees and crops for a similar period if thrown on earth and could dry up waters if hurled into the ocean and could even shatter the Mt. Meru
28-10	ଦେଇମାନ୍ତିରି ଭ୍ରୁଂଯିପଦିକ �if (it is) thrown on earth furiously
28-11	ଶୁନ୍ତିକ୍ଷର୍ତ୍ତିରି ମୁର୍କିତପଦିମ୍ବା ଭ୍ରୁଂପିନ୍ଦିତାନ୍ଦିଃଲାନ୍ଦିଃ ମବେରିତିରନ୍ଦିଃବ୍ୟାହ୍ରି for entire 12 years, the earth be bar- ren of even a grass
28-12	ତ୍ରୁଣିତ୍ରୁଣିଃମନ୍ତ୍ରିନ୍ଦିଃ ମୁର୍କିରନ୍ଦିଃଲ୍ୟନ୍ଦିନ୍ଦିଃ would uproot leaving none at all ତ୍ରୁଣିତ୍ରୁଣିଃ (arch) all entirely
28-13	ତାଃାନ୍ତିକ୍ଷୟାନିତାଃ ଯିକ୍ରିଃତିଃଲ୍ୟକ୍ରିତ୍ତିଃ proclaim with might and main
28-14	ତାଯାଃଗୋପିତାନ୍ଦିଃ ରୁଣିଃମତିପେନିଃଫୁଦ୍ଧି with wellknown shan officress holding titles as Phra.
28-15	ଯୁଃଲାନ୍ଦିଃତନ୍ତିଃକ୍ରିତ୍ତିଃ ତିତ୍ତିକ୍ଷୟାନିତାଃ storm (the enemy) attacking on three sides
28-16	ତବ୍ରିକ୍ଷର୍ତ୍ତିର୍ବୁଦ୍ଧିନ୍ଦିଃ ଯୁନ୍ଦିଃମଦିଃତନ୍ତିଲ୍ୟନ୍ଦିଃ 'the army of the Yun king having 28 units
28-17	ପିତ୍ତିପିତ୍ତିବୁଦ୍ଧିନ୍ଦିଃ ଶକ୍ତିବୁଦ୍ଧିନ୍ଦିଃ ଶକ୍ତିନ୍ଦିଃବ୍ୟନ୍ be annihilated quickly and completely

ပြန်ပြစ် (arch) completely ပျက်သုန်း: be destroyed

28-18 သူဗုံနှင့်ပြည်လျေး ပြည်မှားတည်း small and insignificant rebels of the kingdom သူဗုံန် rebels insurgents

လွှတ်ဆုံးစံဌာ ဘုန်းကဗ္ဗာကြောင့်¹၊ အံရာထူးလည်း
ကြိုက်လတ်သည်ကား²၊ သူပြည်ယွန်းသား မိုင်းလွှန်းဘာ³ဟု
တောင့်ငါးရာအုပ်၊ တပ်ချုပ်ပါမောက်⁴၊ အပြီးမြောက်သည်
တောက်သေသည်စိစဲ၊ မတ်သူရဲ့ကို ပွဲကြီးတဆင်း ဖြစ်စေစိမ့်
ငါး၊ နတ်ကြန်ကို⁷

မာယာဘန် (ဖန်း) ညီ၊ ကျိုင်းတုမြို့သို့ မရှိ (သူ့)
မရှိက်၊ ပြက်ပြက်ထင်စွာ⁸၊ ရို့လိုပါနှင့်⁹၊ ချုံရာကင်းကင်း
ဝင်စေလျှင်းသော¹⁰၊ ခံတွင်းအပါး၊ စွဲသည့်ဖျားကို စားငှါမြိုန်ချို့
မခဲ့ဖြိုသို့¹¹၊ မို့လိုပါနှင့်ကွာ၊ အသာရ၏¹²၊

အနန္တုက်¹³၊ ကြုံး (ကျူး?) ဟန်တွေ (ဖွေ?) လှုပ်
ဘုန်းသနစ်ကို¹⁴ ယာဝေတွေကံ၊ ပိုင်းခြားခံချု့ မကြံကောင်းစွာ¹⁵
ရှင်တော်သာလျှင် အနာဝေဂျက်၊ ရွှေ့ကြော်ဟန်ဖြင့်¹⁶၊

အကုန်အခင်း၊ ကြွောင်းမူမြင်လို့¹⁷၊ သဘင်္တြီမ့်သဲ့
ကြုံအောင်ပွဲကား၊ မှတ်စွဲဂါး (ကေား) အာ တောင့်နှစ်ရာနှင့်၊
သချာတွေကံ၊ မူဒ္ဒသတည့်¹⁸၊ ဘ(ဖ?) ဂုဏ္ဍာစ်၊

ရစ်ညွှန်ညွှန်၊ သာပေါင်းကွန်းသည်²⁰၊ သကြံနှစ်ယော်
မဂ်လာဟု၊ အတာသဘင်း၊ နှေ့သစ်ယင်းသော်²¹၊ အောင်မြင်း
သုံး အရေ့ကုန်၍²² စုပုံရတနာ၊ မင်းလျာစိုးတန်၊ ဘဏ္ဍာမွှုံး
လည်း²³၊ ကိုင်ကန်ခြင်းငှာ၊ မတတ်ရာတည်း²⁴၊

စကြာတော်အောက်²⁵၊ ဖြေးမောက်လွှန်ကဲ၊ ဆက်မစ်
သည်²⁶၊ အောင်ပွဲလက်မွန်ခမ်းနားတည်း²⁷၊

Due to the maturity of his power to gain final salvation and to live last life, a wonderful and mysterious thing happened. In order to enhance the honour of valiant lord of Mai-lum Tao Thay-wi-se, king of goods and a native of Yun country, who

Controlled and led 1500 troops, was persuaded to enter keng-tung, spenly and boldly, together with his retinece of followers, and was easily captured, just as one can eat without difficulty the honey that swarms near one's mouth.

His glory and occurences, sought for and collected exhaustively, should not be decided how much it is, because his honour is beyond calculation. Only the king himself will comprehend all without remainder by his unstructred intelligence.

This victorious event happened during the auspicioius, transitory parioid called sankanta (New year), in the new summer or spring in the year of 1214 Myanmar or which happened to be a phaggun a -year, when

(the season) was replete with tendrib, tender buds and all kinds of pleasance. All affairs attended to and victory obtained, precious treasures in piles fit for royalty and governments, too much to hold in hand.

were incessantly and respectfully presented in heaps to the king. This was the ceremony for the first and formost victory.

29.1 လွတ်ဆုံးစံ၍ ဘုန်းကမ္မာကြောင့် 'due to the maturity of his glory and power to gain freedom and to live for the last time.'

29.2 ကြိုက်လတ်သည်ကာ: 'coincidence or happing ကြိုက် (fr ကြို့ကြိုက်) 'an unexpected coincidence'

29.3 သူ့ပြည်ယွန်းသား မိုင်းလွန်စား: the native of Yun country who is the lord of Maring-Lum.

29.4 ထောင့်ငါးရာအုပ်၊ ဝယ်ချုပ်ပါမောက် 'Leader administering an army of 1500 troops.'

ပါမောက် 'Lead, Leader' (Pa-pamokkha)

29.5 တောက်သေသည်ဝိစား မတသူရဲ 'valient officer Tao Thay-wi-se'

29.6 ပွဲကြီးတဆစ်၊ ဖြစ်စေစီမံုံး 'so that it happens to be a big victory or honour.'

ပွဲကြီး (Lit. big assembly, large festival) 'victory'

29.7 နတ်လူနှုန်းကို 'good-king' ; i.e. Tao-thay-we-se. နတ်-god. (Pa. natha) လူနှုန်း 'king' (Pa inda)

29.8 မလျှို့မှုက်၊ ပြက်ပြက်ထင်စွာ 'Lit. not sacred, not hidden, clearly) i.e. openly and clearly.

29.9 ရုပိုလ်ပါနှင့် 'together with attendant troops'

29.10 ချုံရာကင်းကင်း၊ ဝင်စေလျှင်းသော် 'when (he was) made to enter without fear and suspicion' ချုံရာ to fear with respect, to loathe.'

29.11 ခဲ့တွင်းအပါး၊ ခွဲသည့်များကို၊ စားငါးပြိုမြန်ချို့ မခဲ့ပြိုဘို့ 'just as it is not difficult to eat, egarly and dediciously, the honey which swarms near the mouth; ခဲ့တွင်း: 'mouth, hole.' အပါး: 'near by' ပျား: 'bee' မခဲ့ပြို 'not difficult, not loathsome.' This expression is in meaning suggestive of a native proverb which says 'Bees swarm in your beard when you chance to eat.'

29.12 ပိုလ်ပါနှင့်ကွဲ၊ အသာရ၏ 'obtains them easily along with a huge following of troops'.

အသာ (adv) "easity, without difficulty."

29.13 အနန္တဂုဏ် 'inmeasurable honour or virtues' အနန္တ 'indefinite, inmeasurable.' (PE. an-anta) ဂုဏ် 'honour, virtue' (Pa guna)

29.14 ကျိုးဟုန်ဖွေလှစ်၊ ဘုန်းသနစ်ကို 'Litgathers in momentum, opens and searches for (his) glory and circumstances; i.e. to collect and investigate his glory'

29.15 ယာလဖွေကံ၊ ပိုင်းခြားခံ၍၊ မကြုံကောင်းစွာ 'Lit not proper to think putting an end saying this much only is all his glory,' Together with the previous feet, the poet warms never to think and decide how much is king Mindan's power which is အနန္တ (29.13) or inmeasurable.

ယာလဖွေက 'as much as' (Pa. yava + ettaka)

29.16 အနာဝေဂုဏ်၊ ရွှေညာက်ဟုန်ဖြင့် 'Lit with golden power of lanowledge not shutting off.' i.e. with an un-interupted knowledge (Pa. anan+avarana)

29.17 အကုန်အစင်း၊ ကြုံငါးမှမြင်လိမ့် 'will see all without remainder' ကြုံငါးမှု (fr အကြုံငါးမှု) with no remainder'

29.18 မှတ်စွဲကောဇာ၊ ထောင့်နှစ်ရာနှင့်၊ သခံ့တွေကံ၊ စုနှုန်းသတည့် '1214 Myanmar Era called ကောဇာ ME. i.e. 2396 BE, 1852 CE.' ကောဇာ is the name of Myanmar years beginning from 638 CE in one of the kings of early Bagan period. မှုဒ္ဒသ '14 (Pa. cuddasa)

29.19 ဖွဲ့ကန် 'the phagguna year.' According to our chronological calculations, there is another set of 12 months, apart from lunar one on the ordinary calendar, which, corresponding to planets can be found out in this way. Deduct from the current year 2 and divide the remainder by 12; if 12 is the remainder again, the year is called phagguna (1214 ME, for example, is phagguna because 12 remains when $1214-2 = 12 \div 12 = 12 \therefore 12/12$)

29.20 သရိစ္စည့်ည့်၏ သာပေါင်းကွန်သည် 'replete with tendrils and pleasure' သရိ (arch) tender bud, sprout.'

29.21 သက်နှုန်းတွေ့၊ မင်္ဂလာဟု၊ အတာသဘင်၊ နွေသစ်ယင်သော် 'Lit. when it celebrates the new summer called temporary auspicious transition; i.e. the festive period of auspicious transition called Thein-gyan or New Year.'

သတ္တန် 'transitory period from old year to the new one.' (Pa. sankanta)

အတာ 'time of new year'

29.22 အောင်မြင်ဥသုံး၊ အရေးကုန်၏ 'vanquish all and affairs come to an end.' အရေးကုန် 'Lit. affairs are exhausted; i.e. affairs or matters have been attended to.'

29.23 စုပုရတနာ၊ မင်းလျာစိုးတန်၏ ဘဏ္ဍာမွန် 'precious finances like gems in piles fit for royalty and ruling classes' ဘဏ္ဍာ 'finance' (Pa. bhandā)

29.24 ကိုင်ကန်ခြင်း၏၊ မတတ်ရာတည်း 'not able to hold and carry with hands.'

29.25 စကြာလက်အောက် 'under the foot' စကြာ (Lit. wheel) refers in this context to the foot of the king which, like those of the Buddha, possess special marks, the wheel ek.

29.26 ဖြေးမောက်လွန်ကဲ၊ ဆက်မစံသည် 'does not cease or stop presenting them in heaps.'

29.27 အောင်ပွဲလက်မွန်ခမ်းနားတည်း 'early ceremony of a victory or the ceremony for an early or first victory.'

မွေးဒိုပိမြေ၊ သောင်းချက်တွေ (ငွေ?) တွင်¹၊
ကေဇာသ၊ တရာ့သတ်²၊ ယောနကမျိုး၊ သိမ်းပိုက်စီးသည်
ထိုးသယားမင်း၊ ထိုးတစ်းကား³၊ ဘုန်းချင်းနိုင်းချင့်၊ မခိုင်းသင့်
လျက်⁴၊ တဖွင့်တပါး၊ ကြံ့မောက်မှား၍⁵ အများဖျက်စီး
အချည်းနှီးလျှင်၊ ဘေးကြီးတွေလျှင်⁶၊

သည်ထောင်ချင်းမှာ၊ သတင်းမလှ အရှင်ရလည်း⁷၊
မချစ်တ်လက်⁸၊ ညွှန်လူးဝက်လျှင်၊ ပြောထက်တဖန်၊ အိပ်တုပြန်
သို့⁹၊ မာန်တဘိဘီ (ဖိစိ?)၊ လက်ရုံးချီလျက်¹⁰၊ မွေးဒိုလုံး၊ ကြံး
(ကျေး?) အုံရည်ချိန်၊ ငါနရိန်ကို¹¹၊

ဝရိန်ကွန်းကွန်း၊ ထိုကြားဟန်လည်း¹²၊ မလန်
လိပ်ပြာ၊ ဘယ်တောင်းထား¹³၊

အရာမတော်၊ ခါမလျော်က၊ ချွော်ချော်စမြှေ¹⁴၊
သည်တပွဲမှာ၊ အခဲမကျေ၊ ရှိနှုန်းစေဟူ¹⁵၊ ကွည်းလာရုံး ပိုလ်ရှုံး
တွင်¹⁶၊ သံယံစိုင်းပြိုး၊ အရေးခင်းလျက်¹⁷၊ ခပင်းဝန်းလည်း၊
ရှမ်းကိုပြည်¹⁸ကို၊ နည်မှုံမကျေန်၊ မောက်လှန်တိုက်သိမ်း
ပြိုးပြီးခါသော¹⁹၊

သာသနာတည်တွန်း၊ မြန်းစွန်းတက်၊ ကြွော်းတဆူ
ထူးအုံရည်သန²⁰၊ ကိုယ့်အားအန်နှင့်၊ မတန်လေစွာ²¹
တိမာနဟု²²၊ ဒုက္ခလောလော၊ ဖရာဘော²³ကို၊ မနောဖိုက်
ကျေး၊ အမြှုက်သုံးသည်²⁴၊ လက်ရုံးတောင်ထောင်ထားထား
တည်း²⁵၊

The king of Yo-da-yar, who recled an independent country of Yonaka on the Jambudipa continent, the centre of 10,000 world-systems, though not proper to compete in glory, thought (and acted) disorderly and erroneously, so that many met in vain great dangers and damages.

He received shame and disgrace (in the eyes) of (other) kingdoms, but did not give up (the scheme.) like a mudk-stained hog that sleeps again on a heap of ashes, he raised in fury the upper arm in the shape of challenge and proclaimmed, saying, "(Even) Sakka.

With his radiant thunderbolt cannot deter me, the king of men, who intended to take in possession the entire Jambudipa continent. I'm neither startled nor wracked.

At the audience with his generals, he told them: 'Things used to go wrong when circumstances are inopportune and timing is improper. Let by-gones be by-gones. But I'm implacable.' They (then) zealously plotted and eagerly agreed that, after attaching, occupying,

completely, not leaving even the sediments, and pacifying all nine Shan king-doms in the surrounding, they would found a dynasty on the pinnacle of sasana-shining Myanmar which was beyond their strength and power. Impelled by the conceit of highest degree.

they bare in mind and accepted happily (that scheme) which meant much sufferings and ruins. In a sign of challenge, they raised their upper arms.

30.1	မြှေ့ခိုင်မြေ၊ သောင်းချက်ငွေ့တွင် 'on the Jambcidipa continent, the centre of 10,000 world-systems.'
30.2	ကေဒေသ၊ တွေ့နထက် 'one place' ကေဒေသ 'one place, single region' (Pa-eka+desa) တွေ့န 'one place' (Pa-thana)
30.3.	ယိုးဒယားမင်း၊ ထိုးတစင်းကား 'king of Yo-da-yar, an umbrella', i.e. king who owns a white parasol or an 'independart king'.
30.4	ဘုန်းချင်းနိုင်းချင့်၊ မခိုင်းသင့်လျက် 'though not proper to compare and compete in glory' နိုင်းချင့် (v) 'compare in mass, or length, or height, etc., of two different things. ခိုင်း (fr.ခိုင်းနိုင်း) (v.) compete in 8th.
30.5	တဖုန့်တပါး၊ ကြံ့မောက်မှား၍ 'think erroneously in disorder' တဖုန့်တပါး (arch) 'chaos, at sixes and sevens.' မောက်မှား (v) 'to err.'
30.6	အများပျက်စီး၊ အချည်းနှီးလျှင်၊ ဘေးကြီးတွေ့လျှင်း 'many face or encounter danger and recein for mothing အချည်းနှီး (adv.) 'in vain, fruitlessly.'
30.7	ပြည်ထောင်ချင်းမှ၊ သတင်းမလှ၊ အရှက်ရလည်း 'Lit. though one gets shane and one's news are not beautiful over the kingdoms; i.e. despite shame and disgrace between (two) kingdoms." ပြည်ထောင်'union, country, kingdom.'
30.8	မချစ်တိလက် 'Lit does not drop mind and hand i.e. 'does not give up the struggle.'
30.9	ညွှန်လူးဝက်လျင်၊ ပြု့ထက်တဖန်၊ အိပ်တုပြန်သို့ 'Like a marsh-stained hog sleeps again an ashes' ညွှန် 'mud, marsh' ပြာ 'arh' အိပ် (v) 'sleep' ဝက် 'pig, hog.'
30.10	မာန်တဖီး၊ လက်ချုံးချို့လျက် 'behave belligerent by and roaring out a challenge? မာန် 'pride, conceit' (Pà. màna). လက်ချုံး 'upper arm' ချို့ 'lift up'.
30.11	မြှေ့ဒီလုံး၊ ကျျးအုံရည်ချိန်၊ ငါနရိုင်ကို 'me, the king of man who intended to rule (by collecting all) the entire Jan budipa-continent. ငါနရိုင် 'I, the king' ငါ 'T' နရိုင် 'king of men' (Pá. nara+inda)
30.12	ဝရဒိန်ကွန်ကွန်၊ သိကြားဟန်လည်း 'even though king of goods, with his shining thumderbolt, prevents' သိကြား 'king of goods' (Pà. sakka, skt. sakra) ဝရဒိန် 'diamond, thumderbolt' (Pà. vajira)
30.13	မလန့်လိပ်ပြာ၊ ဘယ်ထောင်းထားအုံ 'Lit. (my) butterfly is not frightened and there is no convolution;

సూడ్: (or సూడ్:ం) is a wrackage to mind ఓస్ (Lit. which, what, where, etc.) is here used as a question to emphasize the fact that there is none of mind-damage'. The whole expression, therefore, should be interpreted as 'feel neither fright end not distressed.'

30.14 အရာမလော်၊ ခါမတော်က ချတ်ချော်စမြေ 'It is a fact that things go wrong when circumstances and timing are not proper.'

30.15 အခဲမကျေ၊ ရှိနှင့်ဟော 'saying' let it be so but I'am implacable' This refers to king of Yo-dayar who had to tolerate the defeat.

30.16 မိုလ်ရှုခံတွင် 'at royal audience'

30.17 သံယစိုင်းပြင်း၊ အရေးခင်းလျက် 'display or discuss the matter to aspire or plot farwently for rally'
 သံယ (arch) 'rally' စိုင်းပြင်း (v) aspire for or plot or conspire zealously.' In အရေးခင်း 'spread the matter, ခင်း (fr ခင်းကျင်း) may also mean 'display before many' or 'discuss among many'

30.18 ခပင်းဝန်းလည်၊ ရှမ်းကိုးပြည်ကို 'all nine shan kingdoms in the surrounding.'

30.19 နည်မျှမကျေနှင့် မှာ်က်လှန်တိုက်သိမ်း၊ ပြမ်းပြီးခါသော် 'after fighting occupying completely and restarting peace; နည် (fr. အနည်)' sediment' မှာ်က်လှန် 'turn upside-down and up'

30.20 မြန်္တီးစွန်းထက်၊ ကြွေ့န်းတဆူ။ ထူးအုံရည်သန 'eager to build a palace on the prinnacle of Myanmar'
 ဦးစွန်း 'peak, prinnacle' is here figuratively used to the country of Myanmar.

30.21 ကိုယ့်အားဟန်နှင့် မတန်လေစွာ 'not competent with (his) strength or power.'

30.22 တိမာန 'conceit of highest quality or degree' (Pà.ati+mána)

30.23 ဓာက္ခလာလော၊ ပရာဘော 'Loss of life full of much suffering or dukkha'
 လောလော 'uery much' ပရာဘော 'Loss in life, defeat, recium, disgrace' (Pà.pará+bhava)

30.24 မနောဂိုက်ကျိုး၊ အမြိုက်သုံးသည် 'take or use (this idea) earmestly as a delicious thing.'

မနော 'mind, consciousness' and ဂိုက်ကျိုး 'gather up fewently.'

30.25 လက်ခုံးထောင်ထောင်ထားထားတည်း 'the upper arm raised up in defiance.'

အယူဇူးသခင်^၁၊ ယွန်းသူသျှင် (ရှင်?) လျင်၊ မာန်ဝင် ဟုံးစုံ၊ သံပကြံးလျက်^၂၊ ကျိုင်းရုံးနန်းလျာ၊ ဥပရန္တ့^၃၊ မိဇ္ဇာရန် လျေး၊ စင်ကြောင်းဆေးသည်^၄၊ ဘထွေးတော်ချုစ်၊ နန်းနှယ် စစ်တည်^၅၊

စုံတစ်ကွဲဖွဲ့၊ ဝံစာမိရသနစ်^၆၊ ချွေစုလတ်နှင့် သင်းကျစ် သားသား^၇၊ ယွန်းယောကျားကို၊ ကိုယ်ဖွားသာန်ဘန် (ဖန်ဖန်?) ကြီးမှုးရုံး၊ ဥပရန့်လက်ရုံးအား၊ အခေါင်ထားသည်^၈၊ ဘယားဘယ်သိဖို့၊ နှုံးသိကျော်ကြား၊ နှုံးယောကျားသိ^၉၊ ဘယားကရုံးပါးဟု မိုလ်စုံကွပ်ကဲ၊ မတ်သူရဲလည်း၊ ယာဝတာသွန် သဲသံဝန်မျှ^{၁၀}၊

ကျိုင်းလွှန်မြို့စား၊ ထိုးစည်ဗြားသည်^{၁၁}၊ စော်ဘွားကြို စုံသာ၊ ငါတခံခဲ့၊ ရာသေးနှင့်၊ မိုင်းနဲ့စားသား၊ ဗညားပရဂံ^{၁၂}၊ ကိုယ်ရည်ယုံတို့^{၁၃}၊ မိုလ်ပုံဖတ်ခြား၊ ထပ်ထပ်ရုံလျက်၊ ဝန်ခံနှစ်သောင်း၊ သူရဲကောင်းတွင်^{၁၄}၊

လက်စောင်းလက်ကူ၊ စွဲမ်းသန်သူ^{၁၅}လည်း၊ လူအဖည်းဖည်း၊ ချပ်ဝတ်ချည်းတည့်^{၁၆}၊ ရုံက်ဟည်းမှန်သွင့်^{၁၇}၊ ရန်လိုခင်သည်၊ ဆင်တထောင်ကျော်^{၁၈}၊ မြေပေါ်ကြားကြား၊ ခွာမနားမျှ၊ မိုလ်ကြားဖောက်ထွင်း၊ ငါးက်တိုင်းနှင့်သည်^{၁၉}၊ မြင်းနှင့်ရထား၊

ရေမအားတည့်^{၂၀}၊ လေးမြားမီးပေါက်၊ အမြောက် စိန်သံ မြေကြီးရွှေမျှ^{၂၁}၊ အောင်လံညီးညီး၊ စည်မောင်းတီး လျက်^{၂၂}၊ စစ်ကြီး၊ အုပ်(တ်?)အား ချိတက်လာသည်၊ မြေချာပိတ်မျှ ဝန်းလျားတည့်^{၂၃}။

Full of pride and proclaiming aloud, the ruler of the Yuns and Lord of Ayujjhaya (prepared for a battle. The crown prince of Kyaiyum kingdom and his loved uncle, a genuine descent of royal blood and clearer of minor.

wrong sponents, Sun-htit Kun-mun Vansar-di-ra-sa-nit by name, who was a male Yun native wearing a prominent frantlet. Lioing in a gold-topped mansion, were given several men of their calibre to surround them. Phra Ba-ya-sid-di who was considered most excellent.

in both mental and physical strength and phra Ga-rum-bar-her, who was widely lanown as a god-man, were placed together with ncemeraces brave, leading officers on his left and right. (The general was also) surrounded repeatedly by the multitude of men-of-arms

under Sawbwa Tri Vain-sa, govermar of independent Kyai-lun and exceedingly stubborn and conceited Banyar Pa-ra-wun, lord of Mainnam. Among the 20,000 warriors who pledged allegiance (to the king) were may strong and skilled in the martial art of self-defence and all were in coats-of-mails.

(Also included) were over 1009 militant elephants on musth, along with in-numerable chariots and horses which would stampede at every berating, nimbly and repeatedly, brough the troops. Bangs of bows and arrows, guns, cannons and mortars made even the earth fear with respect. With flags fluttering and drcems and gongs resounding, the huge army came marching, almost filling the ground in both circumference and length.

31.1 အယုဇ္ဇာသခင် 'Lord of Ayujjha' Ayujjha is here sad in place of usual Ayuddhaya and it means 'not to be fought or inviaible.'

31.2 မာန်ဝင်ဟုံးနဲ့၊ သံပကြံးလျက် 'full of pride and proclaiming aloud in exultation'
 မာန်ဝင် 'pround, conceited, full of pride' (Pa. mana)
 ဟုံးနဲ့ (arch). 'be jubiland'
 သံပကြံး 'proclaim aloud of one's own power, e

31.3 ကျိုင်းရုံးနှစ်းလျား၊ ဥပရာ 'Crown Prince of Kyai-yun kingdom'. နှစ်းလျား 'heir apparent to the throne'
 ဥပရာ 'crown prince' (Pa. upa + rājā)

31.4 မိန္ဒာရန်လျေး၊ စင်ကြောင်းဆေးသည် 'Lit: wash for cleanliness the insignificant enemy-heretics; i.e. clear or remove kminar heretical opponents'
 မိန္ဒာ 'wrong, heretical in thought (Pà. micchā)

31.5 ဘထွေးတော်ချစ်၊ နှစ်းနှစ်ယစ် 'Loved royal uncle, genuine descent of royal family'
 ဘထွေး 'Uncle, brother of father or mother'.

31.6 စုထစ်ကွဲမွဲ ဝံစာမိရသနစ် 'Sun-htit Kun-mun-wan-sar-di-ra sa-nit'

31.7 ရွှေဝါလစ်နှင့်၊ သင်းကျော်သားသား၊ ယွန်းယောက်ား 'Yun native male with a prominent frontlet who dwells in a gold-topped mansion.'
 စုလစ် (archit) 'pinnacle an roofs'
 'decorative frontlet that usually covers the farehead of a Buddha's statue and also used by Myanmar kings.'

31.8 ပိဉာဏ်လက်နှုံးအား၊ အခေါင်ထားသည် 'considered most excellent in physical and mental strength'
 'knowledge, intelligence' (Pà. nñāna)

31.9 နှုံးသိကော်ကြား၊ နတ်ယောက္ားသို့ 'Like a widely-known god-man' နတ် 'god, dirty' (Pà-nātha)

31.10 'multitude of men on both left and right'
 ယာ 'right' ဝဲ 'left'
 သသဲဗုန် 'a very huge crowd'

31.11 ကျိုင်းလွန်မြို့တား၊ ထီးစည်းခြားသည်၊ စော်ဘွားဗြို့သာ 'Sawbwa Tri-van-sar, governar of Kyai-lun which stands independently'
 ထီးစည်းခြားသည် 'Lit' umbrella and drum are dif ferent; i.e. of an independent sovercign.

31.12 ငါတခဲ့၊ ရာဇ်သံနှင့် မိုင်းနဲ့စားသား၊ ဗညားပရုံ 'Lit. Lord of Mai-non, Banyar Pa-ra-wun, who used to say 'I,I' in a royal tome,'
 ငါတခဲ့၊ ရာဇ်သံနှင့် '(speak) I, I in an authoritative, king-like style' expresses the nature of the speaker to be 'exceedingly proud, stubbam and conceited.' So the phrase may be paraphrased as 'Ba-nyar Pa-ra wun who is both very rude and proud'.

ခေမာဝရ၊ သာလုတိုင်းစည်၊ ကျိုင်းတုပြည်က¹၊
ဥဒသည်ပြုခြုံ၊ ယူဇာနာလျှင်၊ သချိခန့်ထောက်၊ ငါးပြန်
လောက်၏² မြေကျောက်တောင်ရေး ပိုက်ခွေးကြီး၊ မိုင်းသောင်း
မြို့၊ သို့၊³ သူတို့စစ်အင်၊ ချင်းနင်းဝင်၍ မြေပြုမလပ်၊
တကြောင်း ရပ်၏⁴။

တပ်တသွယ်တဲ့၊ များဗိုလ်ပုံနှင့်၊ ကျိုင်းတုတောင်
လက်၊ ဘယက်မိုင်းဟဲ့၊ လွန်ခက်ခဲ၍၍၊ ရဲရဲတင်းတင်း၊
ဟိုပုံကွင်းက ဝင်းဝင်းအောင်လဲ စွဲရပ်ခဲ၏⁵ သံသည်ကား⁶၊
ရေကြည် စီးရစ်၊ သလွင်မြစ်ကို၊ အဆစ်အဗိုင်းဖရိုင်း
တားလျက်⁷၊ အရှေ့၊ ဘက်(ဖက်) ကာ၊ ပြည့်နှုက်ကျေးသီး၊
ကျိုင်းရုံးကြီး¹⁰ဟူ။

ထိုးတဖွင့်မျှေး¹¹၊ ဟော်ကွန်းသူးနှင့်¹²၊ လူးဆဲ့နှုစ်ခရိုင်း
ပနားပိုင်ကို¹³၊ လက်နိုင်အုပ်ခြံး၊ ကျားနှုယ်ပုံ၍¹⁴ ကျိုင်းတု
စသား၊ များလှပြိုင်းပြိုင်း၊ ကိုင်းပြည်ကျိုင်းနှင့်¹⁵ မိုင်းလည်း
ကိုးကျော်၊ အရှေ့၊ ခြမ်းကို¹⁶၊

ပြမ်းပြမ်းပြုက်ပြုက်၊ အကုန်တိုက်မှ¹⁷၊ နန်းကိုင်းဟူစွာ
ဥပရာ¹⁸ကို၊ သော့ (ယျား?) သဘင်၊ မင်းခမ်းရင်၍¹⁹
နန်းဘင် ပြီးမြောက်²⁰၊ မြစ်အနောက်ကို²¹၊

လက်ဖြော (ဖျေား?) က်တီးကာ၊ ပြီးလွယ်စွာဟု²¹၊
ခွာရာ ဝတီ၊ ပူရိစစ်သွေး (ရှုံး?) င်၊ စိတ်ကြီးဝင်သည်²²၊
ကျားသွင်မျက် မောင်ဘားဘား (ဟားဟား?) တည်း²³။

The Yo-da-yar army invaded and encamped at Mai-nayung, filling every port of the town, encircled by the emerald-green mountain-waters, about 5 yojana-s to the east of beautiful and prosperous keng-tung also known as noble khama-rattha.

Another column of several troops stood defensive, bravely hoisting up bright banners of incitancy, at hardly-accessible Ho-pong in the open and at Ba-yet and Mai-he south of Keng-tung. The cenrimonious objective was to keep in their possession the 12 doo districts (presently) under the admi.

nistration of Pa-nar and the mansion of Kun-bo sawbwa together with thickly populated kyai-yun-gyi on the east of Than-lwin river, which meanders full of clear waters, using it as a demarcation line, as firmly as a tiger keeps (its prey) in its mouth. They would

(also) occupy, in all-out attack, the various eastern shans known as nine capitals of Mais and nine capitals of Kyais as Kengtung etc. (Only) after the uparājā (crown prince), the heir-apparent to the kingship and royal palace, was enthralled, the regions to the west of Than-lwin would

easily be sized and occupied in such a shart time as that of a snap. The general of the Dvāravati army (thus) became conceited and ware a broad scowl on his face like a tiger.

32.1 ခေမာဝရ၊ သာလူတိုင်းစည်၊ ကျိုင်းတုံးပြည် 'beautiful and prosperous land of keng-tung (also) known as noble khema-rattha.'

Khema 'safe', vara 'noble, magnificant' and Khema-rattha is the classical name of Keng-tung, meaning 'Land of Peace.'

32.2 ဥဒသည်ပြော့မြို့၊ ယူနောလျှင်၊ သခံ့ခာခန့်တောက်၊ ငါးပြန်လောက်နှင့် 'about 5 yujanà-8 to the east of Keng-tung'.

ဥဒသည် and ပြော့မြို့, both signifying the East, are respectively derived from Pà.undaya and skt.purva'

32.3 မြေကျောက်တောင်ရေ၊ ပိုက်ခွေးကြေး၊ မိုင်းညာင်းမြို့ 'Mai-nyaung town encircled by emerald-green mountain-water'

32.4 မြေပြင်မလပ်၊ တကောင်းရပ်၏ 'stopped and comped filling the entire face of the ground'

32.5 တပ်တသွယ်တုံး၊ များမို့လုပ်ပုံနှင့် 'another cohemn of troops in great number'

32.6 ကျိုင်းတုံးတောင်လက်၊ ဘယက်မိုင်းဟဲ 'Ba-yet and Mai-he on the south of Keng-teng'

32.7 ဟိုပုံးကွဲ၊ ဝင်းဝင်းအောင်လုံး၊ ခွဲရပ်ခံ၏ 'camped at Ho-pun open field and defended with hoisting flags brightly fluttering.'

32.8 သံယံသည်ကား (what is decided at) the rally' သံယံ (arch) 'rally' is here used as the outcome of the rally made among Yo-da-yar officers.

32.9 အဆစ်အပိုင်းပရိုင်းတားလျက် 'dividing or making into barricaded partitions or parts.'

ပရိုင်း (arch.) 'barricade, wall'

32.10 အရှေ့ဖက်ကား၊ ပြည့်နှုက်ကေးသီး၊ ကျိုင်းရုံးကြီး 'on the east Kyai-yun-gyi constituting numerous villages.

ပြည့်နှုက် (Lit: stuffed into) 'numerous, mony'

ကေးသီး 'individual villages'

32.11 တီးတပွင့်မှုံး 'release of a (white) umbralla; i.e. a chieftain, a ruler.

32.12 ဟော်ကွန်းဘူး 'manar of the Shan Sawbwa at kcen-boo' ော် 'mansion of a Shan chief'.

32.13 လူးဆဲနှုစ်ခရိုင်း၊ ပနားပိုင် '12 Lao districts under the control of Panà.'

32.14 လက်နိုင်အုပ်ခြံး၊ ကျားနှုယ်ငံ့၍ 'ably control and administer as a tiger keeps 8th in its mouth ကျား 'tiger' (parth.) encting similarity, equivalent in usage to adus. 'as, like' etc. ငဲ 'keep 8th. in the mouth without chewing'.

32.15 ကျိုင်းတုံးစသား၊ များလှပြိုင်းပြိုင်း၊ ကိုးပြည့်ကျိုင်းနှင့် 'nine different and various Kyai cities like keng-teng (i.e. kyai-ton) etc.

စသား 'beginning with, or ecetras'

32.16 မိုင်းလည်းကိုးဂုမ်း၊ အရှေ့ရှမ်း 'nine Mais or shans on the east (of Than-lwin)'

32.17 ဖြမ်းပြောမြိုက်ပြိုက်၊ အကုန်တိုက်မှ 'attack-all without discrimination thoroughly and continuously'
 ဖြမ်းပြောမြိုက် 'all mixed without discrimination'
 ပြိုက်ပြိုက် 'continuously or heavily'.

32.18 နန်းကိုင်ဟူစွာ၊ ဥပရာကို 'the corwn prince said to be heir-apparant'
 နန်းကိုင် (or နန်း+ မကိုင်) 'palace and decalated head-dress.'

32.19 အေသာသဘင်၊ မင်းခမ်းရင်၍ 'arrange or prepare a victorious, royal occasian'
 အေသာ 'victary' (Pà. jeyya)
 သဘင် 'celemony, fastivity' (Pà. sabhà)
 မင်းခမ်း (fr.မင်းခမ်းမင်းနား) 'royal occasion'

32.20 နန်းတင်ပြီးမြောက် 'after enthronement'
 နန်းတင် 'place sb.on the throne'

32.21 လက်ဖျောက်တီးကာ၊ ပြီးလွယ်စွာ 'it would be) easily finished in so shart a time as that of a snap'

32.22 ဒ္ဓရာဝတီ ပူရီစစ်ရှင်၊ စိတ်ကြီးဝင်သည် 'the ruler of Duàràvati capital felt conceited'

32.23 ကျားသွင်မျက်မှုာက်ဟားဟားတည်း ' (he had) a broad frown or scowl like a tiger'

မင်္ဂလာရွှေပို(ဘို့)၊ ရန်ဖြီပင်မ၊ အောင်ဦးစဉ်¹ ဥထ္ထရဟိမဝန်၊ ကာစွန်တောင်တည်၊ တိပက်ပြည်မှု² ညာလည်ရစ်သွန်၊ စီးလာဝါန်သည်၊ သလွန်ကမ်းခြေး³၊ ဤဘက် မြေးနှုန်း၊ ပဒေသရာမ် မင်းစစ်သည်း (သီး)ခြား၊ ထီးကိုးပါးနှင့်⁴။

စော်ဘွားတပ်ပေါင်း၊ အသောင်းသောင်းတည်⁵၊ ခနောင်းရစ်ကျွေး၊ မြစ်အရှေ့ကုံ⁶၊ ဓလေ့အထူး⁷ ယွန်းလူးစုံမျိုး၊ လူတရိုး⁸ကို၊ တန်ခိုးတော်အုပ်၊ ရွှေလက်ဆုပ်၍၊ ချုပ်ဘိသာ လား⁹၊ ကိုယ်တော်စားလျှင်¹⁰။

ယော်ကျားရည်ကောင်း¹¹၊ ရန်ညာင်းခုတ်ဖျည်း၊ နှုန်သည်သို့¹²၊ ညာဉ်ဝိရိယ၊ ဓလခုခိုင်¹³။

ရဲခေါင်တိုင်သည်၊ ကျော်လိုင်အဲခြီး(ခီး¹⁴)ဆောင် ယောင်တီးနှင့်၊ မင်းကြီးမဟာနော်ရထာ¹⁵၊ မည်သာတင့်မော့၊ မတ်ဉာရောကို¹⁶၊ ကမွားတိုင်း၊ ပြည့်လိုင်းစိုလှု၊ ခြားက်ထောင်ပြုသား¹⁷။

ကြီးထူးပြောစည်း၊ မိုးနဲ့ပြည်က¹⁸၊ ကျည်သရောလား၊ ရပ်တန်နား၍¹⁹၊ ပိုင်းခြားခွဲဝေး၊ စီရင်လေဟု၊ မြေသမှတ်ဆုံး၊ ပတ်ကုံးကွပ်နိုင်²⁰၊ ကိုးတောင်ထိပ်ကို၊ ဘုန်းရိုပ်ခြုံပတ်၊ မင်းမင့်နတ်က²¹၊ လေးမြတ်တင့်ကဲ၊ ရာတော်လွှဲသည်တော့ မတ်ခေါင်ယောက်ဘားတည်း²²။

At the beginning of the first conquest (by king Mindon over invincible and auspicious Swhebo, on the hither bank of River Than-Lwin meandering in torrents from Tibet in the Himalayas in the north, where originate forests and mountains, there are tens of thousands of armed forces under.

Saw-baws who (thensalves) were independent and genies fasdal lords with nine white umbrallas. On the eastern side of the river, full of twisting whirl pools, there were tribes of yuns and doos with distinct customs or traditions.

To rule these peoples authoritatively as if in a golden grasp on his behalf the king (selected) his famous praise-warthy and son-like minister Mingyi Maha Naw-ya - thar, with a golden brella as on insignia of office, who was and able, energetic, intelligent, diligent,

Strang and exceedingly brave man like Nan-di-the-na. He was sent out to the large and prosperous Moe-nie capital in Kamboja province, which could raise and contribute 6,000 soldiers, with a mission to be based there and to supervise and administer (the military

operations) like a lion. (Thees) the powerful and glorious king of kings, who entirely controls all earth and water, most sincerely deputised the magnificent and gallant man to rule the nine mountain-tops.

33.1 မင်္ဂလာရွှေဘိုရန်ဖြူပွဲမ၊ အောင်၏ဦးစွဲ 'at the beginning of the conquest over dinvincible and porpitious shwe bo' Shwe - bo is one of the 5 names of Konboung founded by Alaung - pa -ya.

33.2 ဥတ္တရပိမဝန်၊ ဟောစွန်တောင်တည်၊ တိပက်ပြည်မ 'from Tibet in the vtimalayas in the north where forests and mountains originate'
ဥတ္တရ 'north, nothern, province' (pa uttara) ထိမဝန် the Hinakatas' is indis crinatingly called တိမဝန္တတောင်/တော် 'Himovan mountain / farest' in Burmese, mening 'snow + vorniting' (Pa. hima + vanta)

33.3 ညာလည်ရှစ်သွန်းစီးလာဝန်သည်၊ သဲလွန်ကမ်းခြေ 'bank of Than-Lwin which flows down in a snak-like manner or meanders in torreints'

33.4 ပဒေသရာ၏ မင်းစစ်သီးခြား၊ ထိုးကိုးပါးနှင့် 'gauine, independant feudal lords with nine umbrellas'
ထိုး (fr.ထိုးဖြူ) 'white umbrella' is a symbol of sovereignty or kingship.

33.5 စော်ဘွားတပ်ပေါင်း၊ အသောင်းသောင်းတည် 'tens of thousands of trops controlledb by shan chieftains called sawbaw. သောင်း 'ten thousand'

33.6 ခနောင်းရှစ်ကျွော်၊ မြစ်အရွှေက 'east of the river which snakes with winding whirlpools'
ခနောင်း 'whisrpool' (Man kanium)

33.7 ဓမ္မလွှာအထူး 'distinot habits or charcteristics'
ဓမ္မလွှာ 'custom, habits, manners, traditions'

33.8 ယွန်းလူးစုံမျိုး၊ လူတန်း 'a nation of Yun and Loo tribes or a hereality of Yun and doo peoples'

33.9 တန်ခိုးတော်အုပ်၊ ရွှေလက်ဆုပ်၍၊ ချုပ်ဘီသော့လား 'as if overwhealring them with (his) power and holding them tight in the golden grasp of grips'
လက်ဆုပ် 'keep tight and hold in the hands'.

33.10 ကိုယ်တော်စားလျှင် 'in the king's place or on his behalf'
ကိုယ်တော် 'royal body (of the king) or the king.'

33.11 ယောက်ဗျားရည်ကောင်း 'Man of good abilities'

33.12 ရန်ညောင်းခုတ်ဖျော်၊ နန္ဒိသေည့်သွေ့ 'like Nan-dir-then na who cuts and entangles the enenies'
နန္ဒိသေည် (fr. Nan- di-the-na or Pa Nandisena) is the name of the wrise and wirly minister of Pataliputta who challenged and defeated, for the sake of hisking, and out-mumbering enemy under a mighty king, by employing effactively the military stratagem in a jotaker story named culakalinga jataka. He was inmor talized by a pyo compisition in Burmese in different and voried stratagem for militory purposes. bearing his name in the time of Sin-byu-shin Min

33.13 ညာဉ်ဝိရိယ၊ ဗလာခုံခိုင် 'possess) funnly intelligence, perseverance and physical strength'
ဉ်း 'habit or intelligence' (Pa nan a)

ပိရိယ ' diligence, perseverance'	(pa viriya)
ပလ ' strength, power'	(Pa bala)

33.14 ရဲခေါင်တိုင်သည်၊ ကျော်လိုင်အံခီး 'wonderfully famous and exceedingly brave'

33.15 ဆောင်ယောင်ထီးနှင့်၊ မင်းကြီးမဟာနောက်ရထာ 'Mingyi Maha Nawrathar complete a royal insignia of a golden umbrella'

ထီး: 'umbrella' here signifies a golden umbrella the king used to bestow on ministers for distinguished valour or service.

33.16 မတို့ရောကို 'the minister (the king) loved as his own son; i.e son like minister;
ဗြရော (fr ဗြရ) 'one's own son' (Pa orasa)

33.17 ကမ္မာဇတိုင်း၊ ပြည်လိုင်းမိုလ်စု၊ ခြောက်ထောင်ပြုသား 'produces 6,000 troops in all in Kan-baw-za province'
ကမ္မာဇ is the clasical appellatais, given to the area now known as shan and kayah-states, similar to Aparanta or sumaparanta (western part of R-Aye-Yar-Wa-di) and Tamba-dipa (easten bank of hit)
ခြောက်ထောင်ပြု 'make 6,000' refers to the size and state of the town. Under the Burmese monarchical administration every city and town had to raise and provide a fixed number of soldiers to the royal army, depending on the size and population. 6000 is a fairly big number for a flourishing city.

33.18 မိုးနံပြည်က 'fram Moe-nai state (in shan proveice)

33.19 ကျည်သရာလား၊ ရပ်တန်နား၍' stop there (and fight back) as a lion. ကျည်သရာ 'lion' (Pa. kesara)

33.20 မြေသမှတ်ဆုံး၊ ပတ်ကုံးကွပ်နိုင် '(one) who completely controls (all) towards the end of earth (or globe) and ocean' i.e king who controls all earth and water.

33.21 ကိုးထောင်ထိပ်ကို၊ ဘုန်းရိပ်ခြံပတ်၊ မင်းမင့်နတ် 'the god of kings who overwhealms and covers nine topswith his power; i.e the king of nine shan mountain or nine states in shan provimce.

33.22 ရာတော်လွှဲသည် စောရဲမတ်ခေါင်ယောက်ဗားတည်း 'the magnificunt and brave man who was deputized(by the king); if signifies Main-gyi- maha-naw-ra-tha who was sent to Kan-bo-ja Province.

မိုးနဲ့ခြေပြည်၊ ရာတော်တည်¹သည်၊ အရှည်ရေးမြင်၊
မတကျော်ထင်²လျှင်၊ သူသူင် (ရှင်³) ယွန်းသား၊ ယိုးဒယား
တို့၊ စစ်အားအင်ကောင်း၊ ချိုလာကြောင်း⁴ကို၊ ဦးခေါင်းကြာ
သွင်၊ သံတော်တင်သော်⁵၊ ဘုရင်များထွက်၊ လွှတ်သားနှင်တဲ့
ထွေတော်သံကား⁶၊ အကမ္မာဘာ၊ သုံးလူချာတို့⁶၊

သစ္စာပွင့်အဲ့၊ နှုတ်ရန်⁷ကို၊ တုံတုံစားစား၊ ခံပြီးပြား
လျက်⁸၊ သူအားသွေးပေါက်၊ ယင်တသောက်မျှ⁹၊ ရောက်စေ
သဖြင့် ငါမသင့်ဟူ၊ ခွင့်မမြှင်စွာ¹⁰၊ မတကာသား¹¹။

ဒွာရာသန်း၊ ထီးတစ်းနှင့်၊ ယွန်းမင်းသူပန်၊ ကြမ္မာ
ကုန်ကို¹²၊ ကရှည်ဟိတ်၊ မြတ်သည်စိတ်ဖြင့်¹³၊ ထိတ်ရုံလန်ရုံ¹⁴၊
ယွန်းပိုလ်ပုံကို၊ တောအုံလေးမြေ၊ နှင်ထုတ်လေဟူ¹⁵။

ချွေးဖိတ်ညွှန်၊ သရက္ခန်သည် လေသွနပုံးပုံးရှား
ရှားတည်း¹⁷။

The far-singhted and best known minister posted at Moe-nei (i.e) Maha Naw-Ya-thar) shikkocd, with his claspeo) hands like a lots an his fare head, and reparted to the king that the Yo-da-yars, the people of Yun country, were marching with migh and main. The king (then) made this pronocince

ment: 'I have already received fimly the vocal declarations from Buddhas of several worlds that I will be a Buddha (in future) So it is improper for me to shed others' blood even a drop much enough for a fly to drink with nobel kindness in your heart.

just fighten him and drive away the Yan recler, the king of Dvaravati who owns the white umbrella, the ingorant and law soldiers the doom fated rebel along with his Yun army to a jurther jeenle.

The king (thus) gave the royal pronocencement which, with the scent of sandalwood spreaded for and vide like the wind.

34.1 မိုးနဲ့ချွဲပြည်၊ ရာတော်တည်သည် 'posted at golden capital of Moe-nei'

34.2 အရှည်ရေးမြင်၊ မတ်ကော်ထင် 'famous minister who in far - sighted (into the future)

34.3 စစ်အားအင်ကောင်း၊ ချီလာကြောင်းကို '(that) thay came marching with might and main'

34.4 ဦးခေါင်းကြာသွင်၊ သံတော်တင်သော် 'lit send royal voice with hando like a lotus on the head: i.e to inform royalty most respectfully.'

34.5 ဘုရင်များထွက်၊ လွှတ်သားနတ်တဲ့၊ ထွေတော်သဲ 'the royal pronoucement, the inauguhal order made by the chief of the kings'

34.6 အကမ္မာဘာ၊ သုံးလူခာတို့ 'lit the centres of three peoples in several worlds; i.e every Buddha in every world.
 အကမ္မာဘာ 'several wrolds ' is formed by adding ကမ္မာ to မာ with a prefix အ which, in this context, serves as a particle to denote multiplicity or much'
 သုံးလူ 'three people's means 'heemans,gods and brahma,

34.7 သစ္စာပွင့်အဲ၊ နှုတ်ရန်းကို 'lit the vocal forgrance that he will be entightened; i.e sexred precrdainment that he will realize the four truths on be a Buddha

34.8 တုံတုံစားစား၊ ခံပြီးဌားလျက် 'after having received the (preordainment) resouletly'
 တုံတုံစားစား: (adv) resolutely unflinchingly

34.9 သူအားသွေးပေါက်၊ ယင်ထသောက်မျှ 'let) his blood bleed a drop much enough even for a fly's single drink'
 သွေး: 'blood' ယင်'fly'

34.10 ခွင့်မမြောစွာ 'lit not seeing or expecting the chance or opportunity; i.e not understanding the situation or ingornat'

34.11 မ၊ တကာသား: 'lit sons of various mothers' the wordd in rather abusive, indicanting that the troops in the Thain army are of low charcters born of law mothers'

34.12 ယွန်းမင်းသူပုန်၊ ကြွားကုန်ကို 'the rebethous Yun king whose fate is at an end;
 ကြွားကုန် 'fata at an end is here so used as to describe that the person in question is facing one of the four causes of doath; viz. death dece to the exhaustion or finish of one's life span.

34.13 ကာရည်ဟိတ်၊ မြတ်သည့်စိတ်ဖြင့် 'with a noble feeling of kindness or caused by compassion'
 ကာရည် + ဟိတ် 'caused by compassion or kindness (pa karunna + hetu)

34.14 ထိတ်ရုံလန့်ရုံ 'just to get frightened and scared'

34.15 တော့အံ့ဝေးမြော၊ နှင်ထုတ်လေဟု 'that (you) drive then away to further jungle of forest' နှင်ထုတ် 'to exper, to bonish, to drive away'

34.16 ဧရာဒိတ်ည့်၊ သရက္ခနသည် 'Lit instruct golden preordination and in tone'
ဗျာဒိတ် 'preordination or prophecy made by the Buddha (s) or royalty' (skt byaditta)
သရက္ခန (uncertain etymology) may come from Pa sara + gandha 'sandalwood' or Pa sara + khandha 'voice + group or intone'

34.17 လေသွနပုံပုံရှားတည်း 'the wind spreads for and winde' when taken together with 34.16 the expression means 'the king instructs the prophecy or royal command and the wind spreads for and inted unith the sucts of sandalwood (coming from his mouth)

ပြုအရာတွင် စကြာမိုးဖြင့်၊ တိုဘုန်းပွင့်၏¹အသင့်
ယုံ့အရှိအမြင် မှန်ရာတွင်ကို² မတက်နှစ်လျှပ်

ကမ္မည်းတပ်အံ့⁴၊ စောင်ကွဲပြား၊ စစ်သွားစစ်နော်
နှစ်တွေကြိုနက်၊ ကာကန္တနည်း၊ အားသည်းကျိုးနှင့်၊ အည့်ခံ⁵ဟု
သုံးခံကရာ၏ ဂုဏ်ခြောက်ဆစ်တွင်၊ ဝေသာဝတီ၊ လောကီး
ခြား၊ မာန်မာင်းတုံးလည်း⁷၊

ဟာဟုံးသဟသံဃာ၊ ကုန္တပိုဒ်ဖြင့်⁸၊ စက်လွှတ်ပစ်ချိုင်း
စစ်ကြီးဆိုင်၍၊ ပြိုင်ပဒေကာ၊ မြှေဆဲလွှာများ၊ မညာ့မကြိုး၊ (ကျိုး⁹)
မတွန်တို့တည့်¹⁰၊ မြင့်မိုင်တာချိန်၊ သမာဓိနှင့်¹¹၊ ဝရဇိန်ညာည်¹²
(ဦး) သမ္မဇည် (ဦး)ဖြင့်¹³၊

ဖြတ်ယဉ်တွေ်းတွေ်း၊ ဘုန်းတော်ခွင့်းက¹³၊ မာရ်မာင်း
လျက်ကဲ့၊ တန်ခိုးမဲ့လိမ့်¹⁴၊ အံ့သွေ့အတိ၊ ရဲရဲ့သား၊ ကုန္တပိုမာ
ဘုန်းတော်ကြောင့်၊ အာသယဟူး၊ ဂုဏ်တဆူကို¹⁵၊

ဘူပထဲဗျာ၊ တည်ကြာသရွှေ့၊ မသုံးလေ့တည်¹⁶၊
မြေ့တက်ဝန်းကျင်၊ ကျွန်းလေးခွင့်၍¹⁷၊ လူစင်စစ်သာ၊ မင်းချင်း
မှာသော်၊ ဘ(ပ[?])လာတမီ၊ ကျိုးဘွယ်(ဖွယ်[?]) ရှိလိမ့်¹⁸၊ သမ္မာ
မိမြိမ်း၊ တသ (ဖ[?])က် ကမ်းကို¹⁹၊

လက်လှမ်းမိသူ၊ ဖြစ်တော်မူရွှေ့²⁰၊ လူဖြင်ပည်းအား
ရင်တော်သားသို့²¹၊ သနားချိစ်ခင်၊ ဆယ်ကယ်တင်သည်²²၊

Here, concerning this mother, I will put on the written record the logical reason of over powerful king, whose feet are high in the stay (or) who can fly in the stay with his treasure of wheel) in order to avoid blames in future.

There are six kinds of acts customary for on empetor to choose in tines of war

(1) negotiations with those at differences, (2) going to war (3)marching to battle, (4)standing defensive employing the method of kākakkhi (crow's eye) strategy, (5)alliance with the stranger and (6)surrender to more powerfull. Even if Māra, the Evil one with his 1000 arms, reeking Vessavati heaven came

to fight, sending his powerful and hacking weapon, Cour king) would feel neither frightened nor concerned even the size of a dust or hair. Of the king, complete with concentration as massive and firm as Mt. Meru and knowledge and a attentiveness as hard as diamond, fights back with his powers his opponent

despite the face that he is Māra the king, will turn powerless. owing to his amazing and glowing powers of mystic nature, he never resorts to the use of refuge or reliance upon as long as the globe lasts of the antagonist happens to be a heeman king like himself from four continents of oarth, what reason is there to stoop.

Because he is a man who has grasped the enlightenment tradition (which) belongs to thither side of the ocean (of ro unds of existence) he compassionate and loving,

saves multitude of men and holds them in his arms endearingly like the children of his own.

35.1 ဉ�အရာတွင် စကြာမိုးမြင်၊ တိုဘုန်းပွင့်၏ 'concerning this mother of our very powerful king whose feet is as high as the sky or who can fly with wheel. cakka ဘုန်းပွင့် '(one) whose power blooms; i.e very powerful

35.2 အသင့်ယူတို့ အရိုအမြင်၊ မှန်ရာတွင်ကို 'the logical or consequential turlk which is axtant and see able or realizable.
 အသင့်ယူတို့ 'consistent with logic or logical'
 (Pā Yuth)
 အရိုအမြင် 'what is in existence and what is seen; or reasonig; spinion; view;

35.3 မတင်နှုတ်လျှပ် Lit if not put on record the mouth is indecorous. The poot here defens his (up-coming) explanation why the king gives this order, because he foars that, if he fails to state this reason he would I he mis cenderstod on a reckless wanton wreter so the expression မတင်နှုတ်လျှပ် may be translated (I will explain) to avocal future blome'

35.4 ကမ္မည်းတပ်အဲ ' (I will record in writing
 ကမ္မည်း: writing; inscription'

35.5 စွဲဝင်ကဲပြား၊ စစ်သွားစစ်နေ၊ နှစ်ထွေကြံနက်၊ ကာကွိနည်း၊ အားသည်းကျိုးနှုံး၊ အညံ့ခဲ့ '(1) negotiation with those at varance, (2) making war, (3) march to battle, (4) standing defensive employing the method of kākakkhi (the Crow's eye) (5) alliance with greater powers and (6) surrender to more powerful. These six methods are traditionally given ion an ancient Pāti text as choices for a king in times of war.

35.6 ထုံးခဲေကရာ၏ ဂုဏ်ခြောက်ဆစ်တွင် 'six kinds of honour able practices customary for an experor'
 ကရာ၏ 'sola authoristy; an emperor' (Pā. eka + rājā)

35.7 ဝေသာဝတီ၊ လောကီမိုးခြုံ၊ မာရ်မင်းတုလည်း 'Māra the king (or Euil one) who rules the entrie world of para nimita vessavati the highest heave of six cleva worlds. Māra မာရ်တု is the Buddhist Devil and has several other epithats as kanha (The Black One), Adhipati (the load), Pāpimā (the wicked one) etc.
 ဝေသာဝတီ 'the abode of Māra - God' (Pā paraminmitavessawati)

35.8 ဗာဟုံသဟသို့၊ ကုနိုပိုဒ်ဖြင့် 'through his power of 1,000 arms' ဗာဟုံသဟသို့ '1000 arms's (Pā bāhu+ sahassa)

35.9 စက်လွှာတ်ပစ်ချိုင်၊ စစ်ကြီးဆိုင်၍ ပြိုင်ပစော 'even when (Māra) sending his powerful weapon to hack makes war' စက် 'powerful weapon' (Pā cakka)
 ပစ်ချိုင် 'throw, cut off or hack'

35.10 မြှုံးဆွဲ့သူမျှ၊ မညှာမကြို့၊ မတွန့်တို့တည့် 'neithis obedient nor show concern nor shink even the size of a hair on dust

35.11 မြင့်မူရတချိန်၊ သမာဓိနှင့် 'with concentration as huge as Mt. Mere မြင့်မူရ' high mountain i.e Mt Meru' သမာဓိန် 'mental concentration'
 (Pā samādh:)

35.12 ဝရနိန္ဒာ၏ သမ္မတ္တာ 'Knowledge and attentiveness as enduring as a diamond
ဥ၏ (or ဥ၏) knowledge intelleats (Pāññā)
သမ္မတ္တာ 'attentiveness, awareness' Pā sami + pajañña

35.13 ဖြတ်သည့် တျင်းတျင်း ဘုန်းတော်ခွင်းက 'Lit if (the king) cust and penetrates entirely with his royal power; i.e if the king fighto back with his power
တျင်းတျင်း (arch) all entirely
ခွင်း: (v) to pierce with on arrow: to penetrate

35.14 မာရ်မင်းလျက်ကဲ့၊ တန်ခိုးမဲ့လိမ့် 'even the Evil one himself will lose (all) his power;
မာရ်မင်း (The Evil one) is like sturn in chistaniy and makes many attempto to subert Buddha and Buddhism, inchuding an assorsination plot on Buddha's life is considered the most powerful anong the supernatural beings.

35.15 ကုဒ္ဓိဝါ၊ ဘုန်းတော်ကြောင့်၊ အဘသယဟူ ရှုက်တစ်ဆူကို 'because of his surprisingly wonderful and glowing paser of mystic nature, the honour known as 'refuge'
ကုဒ္ဓိမ 'kinds of mystic power ' (Pā iddi + vidha)
တော် 'power ; glory (Pā teza)
အာသယ 'refuge, abode, haunt' (Pā āsaya)

35.16 ဘူပထဲ့၊ တည်ကြာသရွှေ့ မသုံးလေ့တည့် ' (he) does not use (it) as long as earth remains and last'
ဘူပထဲ့ 'the earth, the globe' (Bur Pā bhimi + pathai)

35.17 မြေးထက်ဝန်းကျင်၊ ကျွန်းလေးခွင်း၌ 'in four cantinents all over the earth'

35.18 ပဲတတိ ကြိုးဖွယ်ရှိလိမ့် 'is there what reason to stoop? ဗော 'what' တစ် (Lit no seed, not a seed)
' not the size of a (seasone) seed !'

35.19 သမ္မာဓိငြမ်း၊ တစ်ဖက်ကမ်းကို 'the tradition of enlightened knowledge which is the other side (of rounds of births)
သမ္မာဓိ 'enlightenment (Pā sain + bodhi) Sambahi (or sammasambodhi) is the highest knowledge attainable only to Buddhis, Pacceka - buddha (Lonely Buddhas) and Sāvakas (Arahats)

35.20 လက်လျမ်းမိသူ၊ ဖြစ်တော်မူ၍ 'being a man who has reached or grasped (the sambodi)
လက်လျမ်း: 'reach, grasp or hold of...'
i.e beeing a Buddha - embryo

35.21 လူဖြင်ပည်းအား ရင်တော်သားသို့ 'multitude of men like (his) own, bosom sons, ဖြင်ပည်း (arch)
many multitude much ရင်တော်သားသို့ like children born of his own womb

35.22 သို့စ်ပိုက်ဖြားဖြားတည်း 'hold endearingly colse to one's bosom on this way
ပိုက်ပိုက် 'hold is one's hand close to the brest'
ဖြားဖြား: 'seducugly or endecringly

မင်းကြီးမဟာ နော်ရထာလျှင် ရွှေဗျာဒီတ်သံ ဦးဖြင့်
ချွေး¹၊ သံလွှင်ပြည့်လျှမ်း၊ အနောက်ကမ်းတက်²၊ မောရှုမ်း
ဖြင့်ပဲ³၊ ဗိုးနော်ထိပ်၊ မိုင်းစိတ်မိုင်းပွန်၊ နောင်မွန်လဲချား၊
သီးခြားခရှင်၊ မိုင်းကိုင်မိုင်းပါ ခြံရပတ်ဝန်း⁴၊ ကျိုင်းခန်းတလို
သိန္တာလဲလို့၊ နယ်ကုံ (ကုန်း) မလွတ်၊ သင်ညွတ်သင်မောင်း၊
သောင်းသောင်းများစွာ၊ ငွေ့စွန်ရွာက စသည်ပြောဟို သန်
ကိုယ်စွမ်းရဲ၊ မို့လ်ခပဲနှင့်၊ ဗိုးနှုံးဟောင်း၊ ငါးကြောင်းငါးတပ်း

မလပ်မြှမ်း⁵၊ ကိုယ်ပြွမ်းပြွမ်း၊ သူကောင်းထမ်းတည်း⁶၊
ရှုမ်းနှင့် မြန်မာ၊ ရက်ရောစွာသည်၊ ဘူတာရက္ခသ၊ ဒါန်ဝါး⁷၊

ဖြုပြုလိုလို ခေါ်ဘဏီတွင်¹⁰၊ ခဲ့ဆီဝင်းဝင်း၊ ကြောက်
ချုံက်းသား၊ မင်းလှုမင်းခေါ်ကျော်¹¹၊ ညာကော်ဟိုးဟိုး၊
လက်ရုံးကိုးသား၊ နေမျိုးမင်းတင်သီဟသူ¹²၊ ခံယူဘွဲ့ထူးအမတ်
နှစ်ဦးကို၊ ကွပ်မှုးစီရင်၊ စစ်ကဲတင်၍¹³၊ မင်းလာရက်၊
စည်းလက်ကိုက်လို့၊ အောင်တပ်ချီသည်¹⁴၊ မဟီသိမ့်သိမ့်
ချောက်ချားတည်း¹⁵။

Putting respectfully the royal command
into execution Mingyi Mahā naw-ratha (rasied
an army) of numerous, strong, powerful and
brave Maw shans on the west bank of Than-lwin
from places like well-known Moe-nei, Mai Seit,
Mai Pum, Naung mun. Lecher, indepedent dis-
tricts of Mai-kaing and Mai- pan Kyai- Khan in
their environs sein ne, Helum and remving areas
as Thein nyut, Thin maw Ngwe gun and many
other

villages and added these recreits tp original
five units based in Moe- nei, Making (the
army) a angle- merate of numerous good
servisemen of shans and Myanmars, strong, brave
and powerful who stood infailigly and cestantly.
The bravest and fearless Mein- hal min gaeng
gyaw

who was like severs Dānawn the demon
among the countless trops as many as a khobhani
and widely famous warries Ne myo min htin thi
ha thee were made seconds in command to ad-
minister and lead it.

The victorious army marched in orderly
manner on an auspicious day, making the earth
temble and shaky.

36.1 ရွှေပျားမိတ်သဲ၊ ဦးဖြင့်ခဲ့ဖြီး Lit 'receives on his head the voice of golden prophceef, i.e he very shediently obeys the royal command'

36.2 သံလွင်ပြည့်လျှမ်း၊ အနောက်ကမ်းထက် 'west bank of over flowing Than- Lwin River'

36.3 မောရမ်းဖြင်ပဲ 'plently of Maw Shans' ဖြင်ပဲ (arch) 'plentiful, bountiful'

36.4 ခြုံရပတ်ဝန်း 'surrounding an all sides'

36.5 သန်ကိုယ်စွမ်းရဲ ဗိုလ်ခပဲနှင့် 'numerous officersd strong, brave and powerful'

36.6 မိုးနှုံးဟောင်း၊ ငါးကြောင်းငါးတပ် 'five armies already camping in Moe- nei'

36.7 မလပ်မြိမ့် 'unfailingly and steadfastly'

36.8 ကိုယ်ရဲပြောမြောမြော၊ သူကောင်းသည့် 'numerous good servicemen guarding their body
ပြောမြောမြော: 'mixed up or being together'

36.9 ရက်ရောစွာသည်၊ ဘူတာရက္ခသ၊ ဒါနဝါသို့ 'like Dānava the severe demon (belonging to the category of)bhita ရက္ခသ (Bur ရက္ခသ) is a term for demons, espacially water demons who reigns a particular pord and eats man enterious into their waters. Bhuta beings, living beings' is firequently referred to a particular category of horrible and pumitive beings believed to live east of Mt. Maru and guard that direction under king Dhatarattha. This Dānava (Bur tānoyakkha tā no ogra) appearing as a hero in one Buddhist Jātaka (sanaungga -singi Jātaka) is now a classic example to advocate for 'female infidelity'

36.10 ဖြဖိုလ်ညီ၊ ခေါ်ကော်တွင် 'in the army of khobhari sofdiers united and inumerable'

36.11 ရဲဆီဝင်းဝင်း ကြောတ်ရွှေကင်းသား၊ မင်းလှမင်းခေါင်ကျော် 'Min hla min gaun gyaw who was fearless and brave.'

36.12 ညာကျော်ဟိုးဟိုး လက်ခွဲးကိုးသား၊ နေမျိုးမင်းထင် သီဟသူ 'Ne myo min htin thi ha thu, well known and a war like warrior'

36.13 ကွပ်မှုနီရင် စစ်ကဲတင်၍ 'appointed commondersin chief to administer and lead (the army)

36.14 မှုံးလာရက်၊ စည်းလက်ကြိုညီ၊ အောင်တပ်ချီသည် 'The victorious army marches arderly in good form on auspicious day.'

36.15 မဟိုသိမ့်သိမ့်ချောက်ချားတည်း 'The ground shook and termbled မဟို 'earth, ground' (Pā mahi)'

တိုင်းကမ္မား၊ မိုးနဲ့ကလျှင်¹၊ ကာလကောဇ်²၊
ထောင့်နှစ်ရာနှင့်၊ သခံ့အမြတ်၊ ပန္တရသံတည်³၊ မိုးနတ်ရာသီ
တိထိဆန်းတက်၊ ဆဲလေးရက်ဝယ်⁴၊ ကောင်းဘက်ညွန့်တုံး
စည်းလက်စုံဖြောင်း⁵၊ ချိတ်ပြောင့်တန်း၊ တစ်စခန်း၏၊ ရောင်းချင့်
နှင့်း၊ ပုဂ္ဂလင့်ဆိုင်းလျှက်⁶၊

ကျိုင်းခန်းနှဂိုင်း၊ ယင်းခဗိုလ်ဟု⁷၊ ရန်လိုပေါက်ပြောင်
ငကျောက်ခေါင်⁸ကို၊ လုံထောင်ထား(ခါး)လွှတ်၊ သေနတ်
လူလင်၊ ဝန်းကျင်ရုကာ၊ ဗိုလ်တရာနှင့်⁹၊

ညီညီဆီးဆိုး၊ ကျိုင်းတုံးမြို့(ကျို့?)မရုံး၊ ခြော့သော်
ခဲသို့၊ မြှုပ်စစ်ခြော့၊ စွဲရပ်စော်¹⁰၊ ယုန်းမြေလူးခုံ၊ နယ်အကုံ
(ကုန်[?])ကို¹¹၊ လုံးစုံ၊ မလစ်ရအောင်၊ ကြပ်မစိမ့်တွေ့၊ ချိတ်ကြော်
စော်¹²၊ ဝေဝေခွဲခွဲ ကြောင်းတကွဲတုံး၊ မိုးမြို့မြို့တောင်၊ ဘား
ပေါင်သမတ်၊ လမ်းသို့လွှတ်၍¹³၊ သမ္မတ သီဟရာ၏ ချစ်ချစ်
သံကို၊ တောင်လုံးကျော်သည်၊ တဘော်မည်သီး ကရင်ကြီး
နှင့်¹⁴၊

ပေါက်ထိုးကွဲခိုး၊ ချိုအားကိုး¹⁵သို့၊ ကြယ်ဘိုးကြီး
ငယ်၊ မြိုင်ရိပ်ကွက်လျက်¹⁶၊ နယ်တသီးခြား၊ တောင်တွေးစား
သည်၊ စော်ဘွားကဲ့သို့ ကရင်တို့လည်း¹⁷၊ ကရင်တို့လည်း၊
ဆီးဆို့တင်းကျော်း၊ င်းမယ်လမ်းကာ၊ ဖုံးလွှမ်းသောတွေ့
စွဲရပ်စော်¹⁸၊ အနေအထား၊ စီရင်ပုံကို၊ အစုံအစွေ၊ ပြီးကုံချွေ
လျှင်၊ အရှေ့ဘုရင်¹⁹၊

ဗိုလ်စစ်အင်နှင့်၊ သံလွှင်ကမ်းခိုက်၊ အောင်တပ်ဆိုက်
သည်²⁰၊ ဆူလိုင်မြေရော့ဗီး၊ ဖျားတည်း²¹။

It was the 14th lunar day on the waxing side of rain season in 1215 of the current year that the army advanced straight forwardly in good order on an auspicious day.

The stope at one comp to servery and corordinate the maker. the mighty

and warlike Nga Kyaw Gaung, known as Yai Khe chief of Kyai khan town with 100 captains accompanied by troopers armed with spears bare swards and guns was commonded to take

base of Kang-tung and defend it fearlessly and without a retreat like a liow. He was also ordered to march all place thorughly in too sand bank in Yun countref leaving On place on visited. Another unite was sent to phar-paun thatmat road to the south of Moe- bye town.

One Karen native Ba Baw by name also known across the region as king lion of the mountains kye pho gyi and kye pho ngai taking cover under the shadow of the jangle who were like youthful male and militant buffaloes relying on thieir harns and saw bwa of Taung gyi in

independend province were (all) ordered to block Zin mairood thickly and over whealmingly. Once the arrangements and maneuvers were complete the east king together with combat arms and victorious army came to the bank of Than- Lwin while noises and clamours filled the earth the warters and the sky.

37.1 တိုင်းကမ္မာဇ မိုးနဲကလျှင် 'from Moe-ne in the Kan bo za province'

37.2 ကာလကာဇ ကာလကာဇ 'current Brumese are in terms of time; i.e Myanmar Era'

37.3 ထောင့်နှစ်ရာနှင့် သချာအမြတ်၊ ပန္တရသတည် '1213 Me (i.e 2397 BE; 1853 A.D)
သချာ 'arithmathics numbers' (Pā saikhyā)
ပန္တရသတည် '15' (Pā pamnatrasa)

37.4 မိုးနတ်ရာသီ၊ တိတိဆန်းတက်၊ ဆယ့်လေးရက်ဝယ် 'or the 14th waxing day of rainy season'

37.5 ကောင်းတက်ညွှန်းဟု၊ စည်းလက်စုံဖြင့် 'the army advonc with propitioususers and in good aoder'

37.6 တစေန်း၍၊ ရေဝန်းချင့်နှင့်း၊ ရပ်လင့်ဆိုင်းလျက် 'stop and wait at one camp co ordinating the mat-
ters.
စခန်း: 'camp' ရေးငန်း: 'mother or business'

37.7 ကျိုင်းခန်းနိုင်း၊ ယင်းခဲ့မိုလ်ဟု '(ha) known as Yin- Khe officer from Kyai khan town
Yin khe (probably) name of an ethric group in present day kayah state'
နိုင်း'town, city' (Pā nagara)

37.8 ရန်လိုပေါက်ပြောင်၊ ကျော်ခေါင် 'an agressive militant by the name of Nga Kyaw Gaung
Kyaw Gaung is his personal name and nga Mr is prefixed to showthat he is a sewant of
the king In colonial times every conviet or suspect is called or recorded prefix nga by the
British as someone law and dioglaceful

37.9 လျှော်စော်ဗျားလွှတ်၊ သေနတ်လူလင်၊ ဝန်းကျင်ရုံကာ ဗိုလ်တရာနှင့် 'with 100 officers surrounder on
all sides by troops armed with spears bare swardo and riflemem
ဗိုလ် in this context signifies a captain reling 100 men according to Burmes military for-
mation. (Pā bala)

37.10 ကျိုင်းတုံးမြို့က၊ မကျိုးမရွှေ့၊ ခြေသံခံသို့ မြှေမြေစစ်ခြေ၊ စွဲရပ်စော် 'is ordered to stand and defend like a
fearless and un frightnal lion based in Kang tung'

37.11 ယွန်းမြေလူးခုံ၊ နယ်အကုန်ကို 'all places like too delta in yun kaungtry.'

37.12 ကြပ်မစိမ့်ထွေ ချီတက်စေပြီး 'let (him) superious and lead (the army)

37.13 မိုးမြို့တော်၊ သားပေါင်သမတ်၊ လမ်းသို့လွှတ်၍ 'sent (another unit) to the road called phat boung
tha mat to the south of Moe bye'

37.14 ပွဲတသီဟရာ၏ ချစ်ချစ်သံကို တောင်လုံးကျော်သည်၊ ဘတော်မည်သီး၊ ကရင်ကြီးနှင့် 'the karen native
by the name of Ba Baw widely reputed across the mountains as the King lion of the
Mountain.
ပွဲတသီဟရာ၏ 'king lion of the mount (Pā pabbata + siharājā)
ချစ်ချစ်သံကို 'feverishly repeited'

37.15 ပေါက်ထိုးကျွော်း၊ ချိုအားကိုးသို့ 'like a youthful and make mililant buffolo relying upon its harms
ပေါက်ထိုး: 'make, young, strong animal ခို့ 'harms'

37.16 ကြယ်ဘိုးကြီးကယ်၊ မြိုင်ရိပ်ကွယ်လျက် 'Kye pho gyi and Kye pho ngai covered by the shadow of the jungle
ကြယ်ဘိုးကြီး: 'andကြယ်ဘိုးကယ် are names of villagers in today's kayah state, But in Mindon's period they might have been pesonal names of individuats

37.17 တောင်ကြီးစားသည်၊ စော်ဘွားကဲသို့၊ ကရင်တို့လည်း 'Karens like sawbwar of taung gyi (now city of ston state)

37.18 ဆီးဆိုတင်းကျမ်း၊ င်းမယ်လမ်းက ဖုန်းလွမ်းသောတွေ၊ ခဲ့ရပ်ခြေ (they) are ordered to block in large numbers filling the Zin mai road to the brim

37.19 အရွှေ့ဘုရင် 'king of the east' on this context the word may refer to yo da yar king who lives on the east bank of than lwin.

37.20 ပိုလ်စစ်အင်နှင့်၊ သံလွင်ကမ်းခိုက်၊ အောင်တပ်ဆိုက်သည် 'together with combat arms the victorious army reached the bank of than-lwin
စစ်အင် 'combat arms' usually means infantry cavalry chariots and alephant corps'
(Bur sit + Pā aingā)

37.21 ဆူလူ့က်မြေရမိုးဖျားတည်း 'noises and clamours filled earth, water and soared up high to the end of the stay

မြေကြီးဝသူနှာ၊ သီမံသိမ့်တုန်မျှ¹၊ ကုန်ဒီပွဲ၊ သလွင်
ရော်²၊ ဗိုလ်ခြေခဲပျော်၊ ကူးအံစည်း³၊ စိမ်းချည်မျက်မာနှာ၊
မျန်ရည်မွန်၍⁴၊ ရန်နိုင်မည်၏၊ မွှေ့ကျော်သည်၊ ဆင်တော်
တောက်ပြောင်၊ မျက်စည်းထောင်လျှင်⁵၊

ခေါင်ခေါင်လည်းဟစ်၊ ပုံတင်ထစ်လျှက်⁶၊ ခြစ်ခြစ်
(ချစ်ချစ်⁷) ကျိုက်ဖွက်၊ တောင်ကမ်းအက်မျှ⁸၊ လေးဘက်မြေ
ရောက်၊ ထောက်၏မထင်၊ နွှယ်ရှင်ဝန်၊ ဦးနားချီလျှက်၊
အသီမခံ⁹၊ လှုလည်းမစွန်း၊ ချွန်းလည်းဖြောင့်စင်း၊ မြစ်ကိုငြင်း
သော်¹⁰၊

သွေ်(ရှင်¹¹)ရင်းသတိုး၊ တို့ဘုန်းဖြီး၏¹²၊ တန်ဖိုးက
လွန်၊ ဂုဏ်တံခွန်ကို¹³၊ မိုးစွန်းမောက်မောက်၊ မြောက်ချိန်အဆီ
ခါတန်ပြီဟု¹⁴၊ သရီရတနာ၊ ရွှေပေလွှာတက်၊ ဉာဘတော်လုံး
ဗျာဒိတ်သံကို¹⁵၊ မိုးယံ့ပြုမြှုပြုမှု၊ ကြက်သီးစိမ့်မျှ¹⁶၊

ဦးနှီးမြှုပန်၊ ဘတ်(ဖတ်¹⁷)ကြားပြန်သော်¹⁸၊ ဆွဲနှုန်း
အသွင် ရန်နိုင်ဆင်လည်း¹⁹၊ ရွှေခြေသံသံ၊ ဟောက်ကြီးနွဲက²⁰၊
မြှင့်ယားမျိုး၊ ဦးဆက်ကျိုး၍၊ ခေါက်ချိုးဝပ်တုပ်၊ ဝိဉာဉ်ချုပ်
သို့²¹၊

မလှုပ်ရှားခံ²²၊ ညုံသားမာန်တောင်၊ ဘုန်းတော်
ဆောင်က²³၊ မှာ သောင်ဘက်(ဖက်²⁴)ကွွန်း၊ ဖြောင့်ဖြောင့်
သန်းသည်²⁵၊ ရေပန်းယက်သံ ဖွားဖွားတည်း²⁶။

The huge army of soldiers whose weight nearly shook the earth, was about to cross the waters of Than-Iwin ie vulet. The jambircontinent famous, yourthful and mighty, elephant Yan Naing now turning uncontrollable and furious on musth sereumed and howled aloud

which reverberated almostg oracking valleys and ridges. The animal roamed and stam-ped as if it did not stand on the ground and raisiing its trunk and tusks twoards the head it allowed on one to approch him. In defiance of spears and iron-hooks

the creaties refused to enter the river. It was the right moment to praise the banner-like everwhealming glary of our lord, its owner. (So) a royal order written on a golden palm- leaf was read, most respectfully in a bowed head position which resocended melodiously

nearly making the hearese feel goose-flesh. Like animals of the farest, on hearing the roar of a loin turned unable to move as if dying with booken necks and lying on fours the royal power softened his feery.

He (now) crossed right- throught towards the sand - bank on the other side keeping the sprinkles of water, caused by his stroless rise up in white

38.1 မြတ်းဝသန်းသိမ့်သိမ့်တွန်မှု 'The earth was about to tremble' ဝသန် 'earth, ground' (Pā vasu + indra)

38.2 ကုန်ဒီဇွဲ၊ သဲလွင်ရေကို 'The waters of riuerled of Than-lwin' ကုန်ဒီ 'small river, rivelet' (pa-leu + nadi)

38.3 ဗိုလ်ခြေခဲမျည်၊ ကူးအံစည်း '(when) the wast army of troops was about to cross' ခဲပျည် (arch)'multitude' ကူးအံ 'about to cross, on the verge of crossing' အဲ (part) indicating a future.

38.4 စိမ်းချည်မျက်မာန်၊ မူန်ရည်မွန်၍ 'unfamailar, angry and pungand with musth'.

38.5 ရန်နိုင်မည်။ မွေးကျော်သည်၊ ဆင်တော်ပေါက်ပြောင်၊ မျက်စည်းတောင်လျှင် 'The youthful, mighty and male elephant lenen ever the Jambudipa-cmmtinent an Yan-naing or the Conguerar' မျက်စည်းတောင် , of an uncertain origen, refers to a yereng and streng stags of griwth.

38.6 ခေါင်ခေါင်ဟည်းဟစ်၊ ပုံတင်ထစ်လျက် 'highly havls revarberating and echoing'
ဟည်းဟစ် 'to havf loud and high' ပုံတင် 'echo; revberate'

38.7 ချစ်ချစ်ကျိုက်ဖွက်၊ တောင်ကမ်းအက်မှု 'ridges and bonks are blagingly bubbling, wntil they almost get cracked'

38.8 စွယ်ရှင်ဝါး ဦးနားချိလျက် အသီမခ 'raiseing (eto trunk) and adamantine tusks towardab the head and allows none to approach'
ဝါး 'tid: diamand; adamantine' (Pa. vajera)
သီ (v) 'come near, approach'

38.9 လှုလည်းမစွန်း၊ ချွန်းလည်းမဖြောင့်စင်၊ မြစ်ကိုငြင်းသော် '(the elephant) refuses (to cross) the river in defiamce of spear were cricn hook'

38.10 ရှင်ရင်းသတိုး၊ တို့ဘုံးဖြိုး၏ 'of our cilustrious king who is the original owner'

38.11 တန်ခိုးကဲလွန်၊ ဂုဏ်တံခွန်ကို 'the banner of exceeding us powerfal glory or honour'
တံခွန် 'banner, flag'

38.12 ပိုးစွန်မောက်မောက်၊ မြောက်ချိန်အလီ၊ ခါတန်ပြီ 'the right time has come to uplift or praise (it) as high as the sky'.

38.13 သရိုံရတနာ၊ ခွဲပေလွှာထက်၊ ဉာဏ်တော်လျှော့၊ ဗျာမိတ်သဲတို့ 'the praise-worthey royal conom and writhen on the golden plate or palm-keal.'

38.14 မိုးယံ့ပြိုမြို့ပြို့၊ ကြက်သီးစိမ့်မှု 'the recitation (of the command) resournal melodiously through the sloy until (the hearels) have goose-flesh'.
ကြက်သီးစိမ့် 'have good-flesh or goose-pimples'.

38.15 ဉီးနှုမူရှုပန်၊ ဖတ်ကြားပြန်သော် ' (when) it is read most respectfully with a bowed head'
 ဉီးနှုမူ 'bowed head' ရှု 'respectfully' ပန် (fr.ပန်ကြား) 'beg'

38.16 ဆဒ္ဒနအသွင်၊ ရန်နိုင်ဆင် 'elephant Yang-naing like a six-tusked elephnat' ဆဒ္ဒန 'six-tusked, mythincal elephants.' (Pà. cha+danta)

38.17 ချွဲခြေသော်သား ဟောက်ကြိမ်းနှုက 'when the golden lion roars and threatens'
 ခြေသော် 'lion' ဟောက် 'to roar' ကြိမ်း 'threat'

38.18 မြိုင်ယံသားမျိုး၊ ၌ီးဆက်ကျိုးရှု၊ ခေါက်ချိုးဝင်တုပ်၊ ဝိုးလှုံချုပ်သို့ 'just as the animals of the jungle have their necks broken, sit on their fours and die' မြိုင် (arch). 'farest, jungle'
 'spirit, sour' (Pà-viññāna) and ဝိုးလှုံချုပ် 'spirit comes to an end'.

39.19 မလှုပ်ရှားပဲ 'dare not more'
 လှုပ်ရှား 'move, go about' ပဲ 'dare to have courage to'

30.20 ည့်သားမှန်စောင်၊ ဘုန်းတော်စောင်က 'Lit when the royal power carries out to soften (the elephant's) anger' i.e; when the elephant becomes calm and soft.

30.21 မှာ သောင်ဘက်ကျွန်း၊ ဖြောင့်ဖြောင့်သန်းသည် (the animal) crosses right through towards the sand-bank on the thither side.

38.22 ရေပန်းယက်သံ ဖွားဖွားတည်း 'water sprinkks in white the stroke of (his swimming)
 ထက် 'strokes made with arms when one is swimming'

မြို့မြစ်သံလွင်၊ တိုဘ (၅) က်တွင်၌၊ ဘွ္ဗ (ဗွ္ဗ?)
ဟင်သော်ပြန့်၊ ပုလဲညွှန်ထက်၊ အာန့်ပိုလ်သင်း၊ အောင်မြေ
နှင့်စဉ်²၊

ဝင်းဝင်းတောက်ပြောပါ မိုးလုံးလောင်မျှ၊ လျှပ်ရောင်
ဘိတ်ဘိတ် (မိတ်မိတ်?)၊ ကိုးရပ်ပိုတ်လျှက်³၊ ကြိုတ်လည်းရဲရဲ⁴၊
ခြိမ်းမဲရှိက်သည်း၊ တဟည်းဟည်းတည်း၊ ရှည်းရှည်းရှုန်းရှုန်း၊
တစ်အုန်းသံရှိန်⁶၊

ဝရဇိန်လည်း၊ ထိန်ထိန်ပစ်ချိုင်၊ မြေကွဲထိုင်မျှ⁷၊
ဖြိုင်ဖြိုင်ဖြိုးဝေ၊ မိုးကြီးစွဲရှုံး⁸၊ နတ်ရော့ဘိတာ၊ ခဲသောခါ်⁹၊
သံသာသောင်ထိုင်၊ ခုခံရိုင်ဝယ်¹⁰၊

ချုပ်ချုပ်ရောင်မောင်း၊ မရှုတောင်းတည့်¹¹၊ ခြောင်း
ခြောင်းရှုန်ပတ်၊ အလျှော့လွှာတ်လျှက်¹²၊ မိုးနတ်ကုန္တာဆက်သလာ
သည်¹³၊ ဝမီရာရှုံး၊ စက်ခုတ်ဖြတ်လွှား၊ မိုးကြီးသွားကို¹⁴၊

မျက်ဝါးထင်ထင်၊ ပိုလ်ပေါင်းမြင်သော်၊ ဝမ်းချင်ပိုတ်
တို့ဘုန်းရှုကို¹⁵၊ သုဇ္ဈားမောင်၊ မြိုက်လက်ဆောင်ဖြစ်၊
အောင်ပစိမ့်ရန်၊ ဆက်လာဘ (၅)န်သည်¹⁶၊ မှုန်၏မူချာ
ခွင့်အား ရလျက်၊ သတကောင့်၊ လျှုံညီထိန်လက်၊
မိုးကြီးခက်ကို¹⁷၊

ဘုန်းထက်ဘုန်းဖျား၊ အော့ရား၏¹⁸၊ ရွှေတွားတော်
ထံဆက်သန့်သည်¹⁹၊ တရံမကြိုက်ဘူး ပြားတည်း²⁰။

When the multitudinous army treaded on the auspicious ground on the flat sandbank of bearly lustre on the thither side of emerald-green river of Than-lwin,

these came a series of bright lightning-flashes which filled the nine quarters of the globe, almost burning the stay. The firmament was glowing bright red everywhere. A peal of thunders, accompanied by shee-shee-shune-shune noises echo-

ing loudly and constantly, came rumbling in force. The thumderbolt, viewed as the diamond-weapan of Sakka, stroke hard, as if the ground was about to crack and totter. It rained cate and dogs. When the cold rain ceased many saw with their eyes, on the beautiful sand.

beach, the brightly shining thunderbolt, which can cut and break like a machine coruscating with deep hues, so that it does not dereroe human sight. All were much delighted mat overjoyed, thinking that this

excellent present was truly offered to their majestic land, in order to win this war. by Indra, the king of celestial gods and the beloved one of Sujitā.

Much elated and delightfull, they respectfully sent their diamond-weapar that glowed throughout the 100 croes of the coemic worlds. This had new happened before.

39.1 ဖွွဲဟင်သောင်ပြန်။ ပုလဲညွှန်ထက် 'on the centre of the flat sand-bank (which appears) best pearls' သောင်ပြန် 'kvelled sandbank'... ပုလဲညွှန် 'best kinds of pearls' here qualifies the color of the sand and so may simply be interpreted as 'on the pearly beach.'

39.2 အုပ္ပါယိုလ်သင်း၊ အောင်မြေနင်းစဉ် ' a swam of troops tread on the earth of victory'.
 အုပ္ပါယ် (arch) 'multitude' ထိုလ်သင်း 'group of troops' အောင်မြေနင်း 'tradition, especially in the monarchial times, that armies, just before taawing for battlerficeld, tread on a particuarly-selected spot called Earth of victory, to secure victory or success in their endeavours.

39.3 မိုးလုံးလောင်များ လျှပ်ရောင်စိတ်စိတ်၊ ကိုးရပ်ပိတ်လျက် (the bright ness) shinning and glowing like a flash of light. ning, filling the nine directions almost burning the whole stay' မိုးလုံး 'entire sky' လောင် (v) 'burn' လျှပ် 'flash of lightening' ကိုးရပ်ပိတ်လျက် (the brightness)' covers nine directions' i.e. the four cardinal directions+four angles+the above.

39.4 ကြိတ်လည်းရဲရဲ 'color of red over-crowded (in the slay)

39.5 မြိမ်းမရှိက်သည်း၊ တဟည်းဟည်းတည်း 'thunders and rumbles in force' ဘည်း 'to reumble'

39.6 ရှည်းရှည်း ရှုန်းရှုန်းး၊ ရှုန်းရှုန်းး ရှုန်းး 'sounds such as 'shee-shee-shune-shune' reverberating like themdarous bonbs'
 ရှည်းရှည်းရှုန်းးရှုန်းး ရှုန်းး is an enomatopoetic word, echoing the thunder noises.

39.7 ဝရမိန်လည်း၊ ထိန်ထိန်ပစ်ချိုင်၊ မြေကွဲယိုင်များ 'the thunder-bolt hits glowingly almost (it seems) the earth cracks and topples'
 ဝရမိန် 'thunder-bolt' is belivered to be the fear-ful weapon of sakka and its occurence is supposed that sakka hit his weapon on the earth. (Pà. vajira, 8kt. vajra)

39.8 မြိုင်မြိုင်ဖြီးက မိုးကြိုးစွော်း (it) rains cats and dogs in strong torrents'.

39.9 နတ်ရေသီတာ၊ ခဲ့သောခါ့် 'when the godly waters stop or cease; i.e. when the rains ceased.
 နတ်ရေ 'godly water' သီတာ 'water' (Pà.sita) ခဲ့ 'to stop, cease, come to an end'.

39.10 သဲသောင်ထိပ်၊ ခံခဲ့ခိုင်ဝယ် 'on the sandbank or the edge of the sandy bank'
 ခုံခဲ့ (ar ခုံခဲ့) 'sand beach, sand-bank'
 ခဲ့ (arch) same as သဲ 'sand'

39.11 ချိုပ်ချိုပ်ရောင်မောင်းမရှုတောင်းတည်း 'coruscate with wax-color so that no one can look at it'
 ချိုပ် 'sealing wax' and ချိုပ်ချိုပ်ရောင်မောင်း 'color of wax deep and bright'.
 မရှုတောင်း 'cannot look' signifies that the heres are so corescating that it is hard to look straight.

39.12 ခြောင်းခြောင်းဗုဏ်ပတ်၊ အလျှော်လွှော်လျက် 'the flame-like colors rising in force or intensively'.
 ခြောင်းခြောင်း (adv.) 'in force'

39.13 မိုးကုတ်ကြန္တ၊ ဆက်သလာသည် 'presented respectfully by 'the lord of celestial gods or sokka.'

39.14 ဝနီရာဝိ၊ စက်ခုတ်ဖြတ်လွှား၊ မိုးကြီးသွားကို 'the Sakka's diamond-weapan which cuts and breaks or severs, called thunder-bolt.'

Sakka is traditionally believed to possess this special weapan and ordinary thunderous noises during rainy season are often referred to as noises made by Sakka shooting the weapan.

ဝနီရာဝိ 'an adamantine weapan' (Pā. vajina+avuclha)

(As a matter of fact, it is a mineral weapan supposed to have been cast to earth with lighting. Many believe it possesses a medicinal power, particularly for eye-sores.)

39.15 ဝမ်းရွင်ပိတိ၊ တို့ဘုန်းရှိကို (all are) happy and delightful that our glorious one'

ပိတိ 'delight' (Pā. piti)

39.16 သူ့မိတ်မောင်၊ မြိုက်လက်ဆောင်ဖြင့်၊ အောင်ပစိမ့်ရန်၊ ဆက်လာသနသည် 'Sakka presented the excellent weapan in order to conquer (the battle)'

သူ့မိတ်မောင် 'Lit. the beloved of Sujita'. Sujita is supposed to be one of the queens of Sakka.

39.17 သတကောင့်၊ လျှော့ညီထိန်လက်၊ မိုးကြီးစက် 'the thunder-both the weapon of Sakka, which brightens the 100 croes of the cosmic worlds.'

သတကောင့် '100+croes' is a popular number to describe the cosmic worlds in Buddhist cosmogony.

39.18 ဘုန်းထက်ဘုန်းဖျား၊ စောတရား 'Lit. the right-eous ruler whose glory is the top-most; i.e. the most glorious and righteous ruler'

39.19 ရွှေဘွားတော်ထဲ၊ ဆက်သန့်သည် 'is entrusted with on offered to the golden feet.'

ရွှေဘွား (same as ရွှေဘဝါး) 'golden soles'

39.20 တရုံမကြိုက်ဘူးပြားတည်း '(this) has never happened, or met with, before; or it is without precedence.'

တရုံ (adv) 'once'

ကြိုက်(fr.ကြိုက်) 'to meet have experience'

ဗိုလ်ပေါင်းကြည်လင် ပိတိရွင်လျက်¹၊ (ဧ့ု)ဟင် ကျော်ထိပ် စဲသောင်မြိုတ်က၊ ကိုယ်စိတ်မကျော်း၊ ချို့ခဲ့လျည်း သော်²၊ မိုင်းပျည်းရောက်ခါ မိုးသတ်မှုးလည်း၊ ရေးရာလွှဲလွှဲ တပ်စစ်ကဲတို့³၊ ဂုံးရွှေမြို့ဆောင်၊ ဗိုလ်သုံးထောင်နှင့်⁴ ဘုန်းရောင်ပြတွေ၊ ရပ်စဲလေဟု၊ ခွဲဝောသုံး၊ အရေးကုန်မှု⁵၊

ကျိုင်းတုံ့ဖြူးတွင်း၊ အောင်မြှေနှင့်၍⁶၊ ခင်းကျင်းသည် ကား၊ ရဲရည်သန်ကွား၊ ခြေသံအားသို့ လဲချားကြမိုင်း၊ စိတ်မှုန် တိုင်းကို⁷၊ ကျိုင်းတုံ့အနောက်၊ နှစ်ရာလောက်တည်၊ တထောက် သချ်၊ ကျော်ခန့်ကွာကာ၊ ဗိုလ်ပါတထောင်၊ မြှင်းသုံးထောင်နှင့်⁸ တောင်တရထည်၊ စိန်ထွေတ်တည်သို့⁹၊ ခိုင်ကျည်တဲ့ား¹⁰၊ ရပ်စဲ ထား၏။ ယောကျားပီပါ၊ ကေသရီ သို့၊ သိန့်စစ်ကဲ၊ လှစ်ခွဲရန် ခွင့်း၊ ငွေ့မှင်းနှင့်¹¹။

သတင်းကျော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်ဟု အာလိန်ရန်ဆီ ကူမ္မာ်ကြီးလည်း¹²၊ တသီးတခြား၊ ကျားသို့ရန်လို့ ထိပ်သွေးဖြူ သည်။ ဗိုလ်ဆံပဲ¹³၊ အိုဘဲယောကျား၊ လက်ခုံအားမြှင့်၊ လွှားလွှားတောင်းကို၊ ခုတ်တွင်ဖြူသည်၊ ဗိုလဝရီမယ¹⁴။

အုံဘွယ်သူရဲ့ ဗိုလ်ငရွှေဟု¹⁵၊ အကဲအကွပ်၊ ငါးဦးကြို လျက်¹⁶၊ တောင်ရပ်မှုက်နှာ၊ တာသုံးရာကာ၊ မဟာဂီရိ ခွန်စလိ ဟု၊ မိုးဆီရိပ်ရိပ်၊ တောင်မြှေထိပ်ဝယ်¹⁷၊ ပြည့်သိပ်ရဲဘော်၊ ဗိုလ်ထောင်ကျော်နှင့်¹⁸ တီးဆော်အောင်စည်၊ ရှည်ရည် အောင်လဲလွှားလွှားတည်း¹⁹။

Filled with happiness and delight, all soldiers advanced forward from the centre of sand-beach freely and lightly. When they came to Mai-phin, certain commanding officers were assigned to various duties and ordered to camp, with 300 brave and powerful troops,

in Mai-theit, as a means of displaying the royal glory. After all had been thoroughly arranged, they stepped on the ominous ground within KengOteng. Thugs were then thus determined. furious, strong, brave land lion-hearted Kya-mai of Le-char, with 1000

infantrymen and 3000 cavalry men under his command, was commanded to stand steadfastly at a place, 200 tars west of Keng-gung, like a diamond top a strong and firm as a mountain. Manly and Lion-like commander of Since Nga Shwe Min who would

break and crush the enemy the well-known Mai Naung-hein who was like a gun-ban manster guarding the tiers of Mt. Meru: Nga San Hei who was as aggressive as a tiger that drink blood of its prey's neck: marwelous. Nga Yee Mai who, with his aword and shield, would cut and destory the enemy and wonderful warming Nga Shwei: under

the administration and leadership of these five, a large battlion of over 1,000 men was placed and posted on the summit of great mountain sumsats, 300 tars from the city, where drums echoed and banners of victory proudly flew in the wind.

40.1 မိုလ်ပေါင်းကြည်လင်ပိတ္တာင်လျက် 'delightful, and cheerful, the multitude'.

40.2 ကိုယ်စိတ်မကျဉ်း၊ ချီခဲ့လျဉ်းသော် 'they advanced on freely and without carries'
ကိုယ်စိတ်မကျဉ်း: 'Lit not narrow in body and mind'

40.3 ရေးရာလွှဲလွှဲ၊ တပ်စစ်ကဲတို့ 'assign (official) duties to commanders'

40.4 ပုံခွဲမြဲးဆောင်၊ မိုလ်သုံးထောင်နှင့် ဘုန်းရောင်ပြတွေ၊ စွဲရပ်လော် 'the king) gave the royal command to stand with 3000 courageous troops (as a means of shawing (his) glory.
တွေ, in this context 'means' issuing orders'

40.5 ခွဲဝော်သုံး၊ အရေးကုန်မှု 'when arrangements of affairs have all been accomplished or done'
ဥသုံး 'all' (Mon-aik-th)

40.6 ကျိုင်းတုမြို့တွင်း၊ အောင်မြေနှင့် စိတ်မှန်စိုင်ကို 'treads or steps on an auspicious ground (to ensure victory or success) in Keng-tung.

40.7 ရဲရည်သန်ဗြား၊ ခြေထွေအားသို့ လဲခားကြမိုင်း၊ စိတ်မှန်စိုင်ကို 'Kya-mai of de-char furious, mighty and courageous like a lion'

40.8 မိုလ်ပါတထောင်၊ မြှင်းသုံးထောင်နှင့် 'with 100 infantry-men and 3000 cavalry-men'

40.9 တောင်တရထည်၊ စိန်တွေတွေတည်သို့ 'Lit just as building a diamond-tap like a mountain; i.e. cause them to stand as firmly as a mountain'

40.10 နိုင်ကျဉ်တဲ့ဗား: 'firmly, stand fastly'

40.11 ယောက်ကျားပါပါ၊ ကေသရီသို့ သန္တိစစ်ကဲ၊ လှစ်ခွဲရန်ခွင်း၊ ငွေ့မင်း the manly Nga Shwe Min, the commanding officer of the military unit from Thin-nee who breaks and crushes enemy like a lion. ကေသရီ lion

40.12 မိုးနောင်ဟိန်ဟူ အာလိန်ရန်ဆီး၊ ကုမ္ပဏီကြီး: 'Mai Naun-hein, the age who defends the tiers (of M.Meru)'
In Burmese (i.e. Buddhist) cosmogony, ကုမ္ပဏီ is the name of a class of geni or agres of mon sterous propotions who guard the 5 tiers of Mt. Meru against the Asuras, the arch-enemaries of Sak.
အာလိန် 'tiers, terraces of Mr. Meru' (Pà.àkind)

40.13 ကျားသို့ရန်လို့၊ ထိပ်သွေးမျိုးသည်၊ မိုလ်ငဆံဟဲ့ Nga San Hai who, quarrelsone like a tiger, drinks the blood on his prey's top or head' ထိပ်သွေးမျိုး expresses the nature of a tiger which, after killing the prew drinks first the blood of its neck or head.

40.14 လက်နှံးဗားဖြင့်၊ လွှားလွှားတောင်းတို့၊ ခုတ်တွင်ဖြိုးသည်၊ မိုလ်ဝရီမယ်၊ Nga Yee Mei who hacks and destroys the enemy with his aword and short, oblong shield' လွှား: 'oblong-shaped shield'. တောင်းတို့ (fr.တို့တောင်း) 'short'.

40.15 အုံဘယ်သူရဲ၊ ဗိုလ်ငြွဲ 'Nga shwei the wonderful warrior'
သူရဲ 'a courageous fighter; a warrior'

40.16 အကဲအကွပ်၊ ငါးဦးကြပ်လျက် 'these five supervise, administer and lead'

40.17 မဟာဂိရိ၊ စွန်မလီဟု၊ မိုးဆီရိပ်ရိပ်၊ တောင်ခြေထိပ်ဝယ် 'on the apex of the massive and stay-high mountain known, as Sun-sa-t မဟာဂိရိ 'great mountain' (Pà. maha+giri)

40.18 ပြည်သိပ်ရဲဘော်၊ ဗိုလ်ထောင်ကျော်နှင့် 'with a crew of over 1000 troops'

40.19 တီးဆော်အောင်စည်ရပ်စေတည်သည်၊ ရွက်ရှည်အောင်လဲလွှားလွှားတည်း 'cause to stand beating victory-drum and hoisting the victory-banner'.

တပ်ဦးချုပ်ချာ၊ ဂုဏ်သုဏ္ဍာန်၊ မဟာဒေဝ၊ တိမိကြား၊
မင်းခေါင်၊ ပြောင်ပြောင်ဘုံပုံ၊ ရည်စွဲယ်စုံကို၊ ကိုယ်ယုံလက်
ထောက်၊ ငါးရာလောက်နှင့်^၁၊ မြောက်ဘူရားကုန်း၊ တောင်တ^၂
နှင့်းကာ၊ ရွှေဘုန်းအားကိုး၊ ရပ်စော်း၏^၃၊ နေမျိုးရန် အောင်၊
ရှုမ်းတထောင်နှင့်၊ ရန်တောင်ခွင့်းဖြတ်၊ မြို့ရွှေ့ပတ်၍
ဝတ်ကုန်းတလျောက်၊ ခံစောင့်ရှောက်၏^၄။

ထိုနောက်တဖူ၊ ကျိုင်းတုံးစောင်ဘွား၊ တပြည့် (ပည့်)
အားနှင့်^၅သားကြုံမြင်းခုံ၊ သက်နှုံမြေးရင်း၊ မိုင်းလိပ်မင်း^၆ကို
မြို့တွင်းထားကာ^၇၊ တပ်မမှာလည်း၊ ပြုဗ္ဗာရပ်သီး၊ တခါနီးကာ^၈၊
မြို့တီးတဘ (ဖ) က်၊ ရပ်တန့်လျက်တည့်၊ စည်းလက်သန့်စင်း
ထိုခါတွင်လည်း^၉။

တို့ရှင်ဘုန်းကံ၊ နှီးမစော်^{၁၁}။ မီးလျှော်းတောက်၊
တပ်တလျောက်ကို^{၁၂}၊ ထက်အောင်ပြောင်ရွန်း၊ နတ်တို့
ထွန်းသား^{၁၃}၊ ထူးဆန်းအုံအော်၊ သုဘာတော်ကို^{၁၄}။

The strong and influential military commander Mahadeva Terin-kyar-min-gaung, endowed with a pile of golden titles for both physical and mental powers, was asked to stand, reliable on the royal glory, at the high ground of the pagoda platfarm, on the north with some reliable assistants of about 500 in

all. On the eastern part of the city, Ne-Myo-yan-Aung, together with 100 enemy, penetrating Shans, guarded along the monastery compound. Then again, Keng-tung Sawbwa and chief of Mai-leik, his beloved grandson, supported by their own securicemen, were placed inside the city. The main army, however, lodged in camp on both sides of the city wall by the eastern gate.

It was a time when the moon and position of the sun were astronomically clear, and by virtrie of the cen-excelled honours of our lord, these appeared tongues of flames along the camp which shone both above and below, as if it was offered by goods.

Seeing with their own

မျက်မျော်ထင်းထင်း၊ မြင်ကုန်လျှင်း၍^{၁၅} ကောင်း
တင်း မြို့ (ချီး?) ဝါန်၊ ခွင့်အားလွှန်သည်၊ မိုးစွန်ပျံလု
ကြားကြားတည်^{၁၆}။

eyes this marvelous and amaging augury, many praised the propitious new and their voices of exaltation almost filled the firmament.

41.1 တစ်ဦးချုပ်ချာ၊ ဂုဏ်သွေအနှင့် မဟာဒေဝါ၊ တိမိကြားမင်းခေါင် 'Maha-deva Tein-gyar-mingaung, commander of the army, replete with honours and power or influence.' ဂုဏ်သွေအနှင့် honour and influence' (Pà guna+oja)

41.2 ကိုယ်ယုံလက်ထောက်၊ ငါးရာလောက်နှင့် 'about 500 reliable assistants.'

41.3 မြောက်ဘုရားကုန်း၊ တောင်တန္တန်းကာ ရွှေဘုန်းအားကိုး၊ ရပ်စော်း၏။ 'is placed, relying on the golden power, at northern pagoda platfarm similar to a mountain. တောင်တန္တန်း 'like a mount (in firmness).

41.4 နေမျိုးရန်အောင်၊ ရှုမြေးတထောင်နှင့် ရန်တောင်ခွဲးဖြတ်၊ မြို့ရွှေပတ်၍ ဝတ်ကုန်းတလောက်၊ ခံစောင့်ရွှေဗ်၏။ 'the area along the monastery compound on the east of the town was defended by Na-myo-yan aung with 1000 shans.

41.5 ကျိုင်းတုံးတော်ဘွား၊ တပည့်အားနှင့် 'with the strength of his followers, the Saw-bwa of Keng-tung.'

41.6 သားကြွမ်းခံ 'his son who bears the title of Kya-maing'

41.7 သက်နှုံးမြောရင်း၊ မိုင်းလိုင်မင်း 'ruler of Mai-leik who is the beloved blood-grandson'

41.8 မြို့တွင်းထားကာ 'keeps in the town'

41.9 တပ်မမှာလည်း၊ ပြုဗ္ဗာရပ်သီး၊ တခါးနီးက 'the main army, near the door on the eastern side'

41.10 စည်းလက်သန့်စင်၊ ထိခိုက္ခာ့လည်း 'at the time when good luck and signs are clear'

41.11 တိုရှင်ဘုန်းကံ၊ နှိုင်းမစံကြောင့် 'because the glory of our lord is un-excelled'
 နှိုင်း 'to compare' မ 'not' and စံ 'to compare, to match; so နှိုင်းမစံ 'not comparable or unexcelled'

41.12 မီးလျှော့မီးတောက်၊ တပ်တလောက်ကို 'flames all along the army'

41.13 လက်အောက်ပြောင်ရွှေ့နတ်တိုတွေ့နားသား 'is inflames or ignited by gods both under and above on gods ignite the flames so that the light shines on earth as well as in the sky'
 ထက် 'above, overheat' အောက် 'under underneath'

41.14 ထူးဆန်းအုံသွေ့၊ ဉာဏာတော်ကို 'the aura strange and wonderful' ဉာဏာ 'awa avgury'
 (Pà obhà)

41.15 မျက်မျှော်ထင်းထင်း၊ မြင်ကုန်လျှင်း၍ 'see clearly with one's own eyes'

41.16 ကောင်းတင်းချို့နဲ့ ရွှင်အားလွန်သည်၊ မီးစွန်ပျုလုကြားကြားတည်း၊ '(people) are overjoyed and praised the good news, (their voices) flying to the apex of the slay.' ကောင်းတင်း (fr ကောင်းသတင်း) 'good news' ရွင်အားလွန် 'enjoyment or cheers are beyond boundaries'.

အပြီအပြီ၊ နေသားညီသော်¹၊ သိန္တကျော်ရှိန်²၊
မိုင်းနောင်ဟန်ကို၊ ဝတိန်စစ်ပြီး၊ နဂါးမြှားသွေ့³၊

ရူးရူးရဲဘော်၊ တထောင်ကျော်နှင့်⁴၊ စစ်ခေါ်စစ်ယူ⁵၊
မြှေ့ခြားပြုယာယ်၊ စောင်းပယ်မှု⁶၊ မိုင်းကယ်မိုင်းဝန်း၊ မြို့ရောက်
ထွန်း၍⁷၊ စခန်းတူစွာ၊ ချီစေရာဝယ်⁸၊ ကြော်မြားအုတ်ကျက်
နိုင်လိုကြတ်သို့⁹။

သူ့ဘက်ယွန်းသား၊ ယိုးဒယားကာ၊ စော်ဘွားကြိုးကြုံပြု¹⁰
ငင်းမယ်တပ်ဟု¹¹၊ ဖတ်ဖတ် မူန်သွင်း၊ တိုက်ဆင်တရား¹²၊ မိုလ်
ပါပြည့်နှင်း၊ ခြောက်ထောင်ဝက်နှင့်¹³၊ အထက်မိုင်းသတ်၊ တို့
ကလွှတ်သည်¹⁴၊ ဝေသာဝရော၊ နတ်ရစောသို့¹⁵။

ကျောကျောမာတင်း၊ မြော်ညီးလင်းမျှ¹⁶၊ မင်းလှမင်း
ခေါင်ကျော်၊ ဘွဲ့တော်အပ်နှင်း၊ ရှင့်ကွွန်ရင်းနှင့်¹⁷၊ လက်ငင်း
ကြုံကြိုက်၊ တွေ့ကြဆိုက်သည်၊ တိုက်အုံရင်ဆိုင် တူားတူား
တည်း¹⁸။

After all had been accomplished in order, famous Mai-naum-hein of Since, with over 1000 reckless soldiers, who were like high-spirited dragons at the head of Tavatinsa battles, was sent towards Mai-kei and Mai-wun to lure the enemy.

The clamorously noisy Yo-da-yais known as Zai-mis army, undera Yun Saw-bwa, including 100 war-elephants on full musth and 6500 armred men, came, like a fighting cock eager to win, to upper Mai-theit.

There they met at once with lord's nearest servond Mai-hla-min-gaung-gyaw, who was as tough and famous as vassauara the goolly chief, already sent there by our side.

They stood face to face ready to fight at once.

42.1 အပြီအပြီ နေထားညီသော် 'Lit. when the ends are similar in position is when all were accomplished in order. အပြီ: 'end' is here made အပြီ for the sake of meter.'

42.2 သိန္တကျော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်ကို၊ ဝတိန်စစ်ပြီး၊ နဝါးမြှေးသို့ 'famous Mai-naun-hein of Sin-ne, just like the dragon rejoices at the vanguard of the battle at àvatimsa.
According to a Buddhist (Burmese) legend, Tavatimisa, second level of six deva-heavens, where a world-tree *Erithrima arboreascens* grows was the original home of Asura-demons, sakka's goods wanted the place for themselves, so when one day Asuras were totally drenched Devas threw them down Mt. Meru head-long. They reached a lower place marked by a world-old Pieal Trumpet tree. When this tree was in full bloom, they knew it is not their place and marched to Tavatimsa to make war. Gods met them in battle and defeated them everytime. Sakka's army usually have nágas (dragons) in the vanguard, and time of battle is beginning of rainy season. Thunders, therefore, are believed to come from sakka's weapon, the *Vajúravudha* or *Thundarolt*.

42.3 ရူးရူးရဲဘော်၊ တထောင်ကျော်နှင့် 'with a unit of over 1000 reckless soldiers'.
ရူးရူး 'mad; insane; reckless'.

42.4 စစ်ခေါ်စစ်ယူ၊ မြှေ့ခဲ့ပယာယ်၊ စေနိုင်းမယ်မှ 'ask (him) to decoy the enemy by briefly showing themselves. စစ်ခေါ်စစ်ယူ 'a military decoy or lure' မြှေ့ (v) 'lure'.

42.5 မိုးကယ်မိုင်းဝန်း၊ မြို့ရောက်ဘန်း၍ 'pushing them to work the toons of Mai-kei and Mai-wun'

42.6 စခန်းတူစွာ၊ ချီစေရာဝယ် 'orders to march together simultaneously'
စခန်းတူ 'lid: samping similarly'.

42.7 ကြော်ငြာ့အုတ်ကျက်၊ နိုင်လိုကြက်သို့. 'shouting clamorously like a fighting cock eager to win'.
ကြော်ငြာ့ '(v) 'shout, cry? အုတ်ကျက် (fr. အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်) 'noisily; clamorously'.

42.8 သူ့ဘက်ယွန်းသား၊ ယိုးဒယားက၊ တော်ဘွားကြီးကြပ်၊ င်းမယ်တင် 'Zin-mearmy under a saw-bwa who is a Yunrative on Yinda-yar side.'

42.9 ဖတ်ဖတ်မှန်သွင်၊ တိုက်ဆင်တရာ '100 fighting elephants fully on musth'.

42.10 မိုလ်ပါပြည့်နှုယ်၊ ခြောက်ထောင်ဝက်နှင့် 'crowded with 6.500 soldiers' ပြည့်နှုက် 'crowded; many'.
ခြောက်ထောင်ဝက် '6000 x 1/2 of 1000> 6500'

42.11 အထက်မိုင်းသတ်၊ တို့ကလွတ်သည် '(man) whom we send to upper Mai-that'.

42.12 ဝသာဝရော၊ နတ်ရဲဘောသို့. 'Like Vassauara, the courageous and noble god'.
Vassauara or Vassauanna, also known as kuvera, is one of the four guardian gods governing the morth. Commander of the Yakkhas, he is very powerful and feared by many.

42.13 ကျောကျောမတင်း၊ မြော်ညီးလင်းမှု 'very stern and tough, and famous almost placing the earth ablaze (with his shining fame)'.

42.14 မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်၊ ဘွဲ့တော်အပ်နှင့်၊ ရှင့်ကျွန်ရင်းနှင့် 'The lord's nearest servand entitled as Mai-hla-min-gaung-gyaw'

42.15 လက်ငင်းကြံ့ကြံ့က်၊ တွေ့ကြဆိုက်သည်၊ တိုက်အဲရင်ဆိုင် တျားတျားတည်း။
'mest ast once with (Myanmars) about to fight face to face'.
လက်ငင်း (adw) 'at once, instantly'.
ကြံ့ကြံ့က်, တွေ့ကြဆိုက် at near synonyms, mean 'to mest to confront, to face'.
တျားတျား (adv) 'about to, on the verge of'.

အတိဝက္ခ၊ မာနရက်ရော၊ စွယ်ခေါ်ခေါ်နှင့်၊ ဒါနေ
ခံတွင်၊ ကြုတ်နတ်ဆင်းကို²၊

(Once) a magician with supernatural powers entered into a casket, encasing a fair lady similar to nymph, which was kept in side the mouth of an extremely rude, conceited,

အတင်းဆက်ဆံ၊ ထွက်ခုန်ပျံသည်³၊ တိမ်ယံရိပ်ခါ
ဂိုဇ္ဇာ်ရှိသူ⁴၊ ကိုယ်ကိုင်က်ဟန်၊ ခုန်တက်ကွန်၍၏။ ရန်ကို
ခြေတ်ခြေတ်၊ သိမ်းနှယ်သုတ်သည်⁵၊ ဥရုံးသန်၊ သူရမွန်ထက်။

violent and buck-tusked demon named Dānaua, had an affair with her in farce, came flying out and hid behind the cloudy shades. The warriar Urujjassan, jumping high like a bird, was able to press the enemy low and snatch away like an eagle.

ပြန်ပြန်ဟောက်မို့၊ မိုင်းသတ်ပိုလ်နှင့်⁶၊ မျက်လိုကြံး
ဝါး၊ ငင်းမယ်စားတို့။ ရထားဆင်မြင်း၊ ခြေသည်ချင်းလျှင်း
အပြင်းခတ်သွတ်၊ ထောင်းထောင်းလွှတ်သော်¹⁰၊ အလွတ်
ရှောင်ရှား၊ ငင်းမယ်စားတို့၊ ဆံများသက်နေ၊ ခွာထွက်
လေ၏¹¹။

Chief of Mai-that, who was several (in redeness and power), faced threatening and belligernt gouernar of Zin-mei. There issued a severe battle in which cha-riots, elephants, horses and infantry-men fought one another in farce and violently.

မိုလ်ခြေခပဲ၊ နှမ်းလျှင်ကြဲသို့¹²၊ ကရဲကသိ¹³၊
မချီလုံသွား၊ မြင်းရထားလည်း၊ ခဲသားမပါ¹⁴၊ ဆင်မှာကချည်း
ဖိုင်းဖိုင်းလည်းလျက်၊ အော်ဟည်းလိုက်ဆူ¹⁵၊ သေသူမြေ
လျောင်း၊ မမြင်ကောင်းတည့်¹⁶။

Governor of Zin-meи shunned and fled at the risk of his life. Like sesame, soldiers were scattering and in a flurry. They could not lift (even) a spear. Chariots were without riders, and elephants with unoccupied howdahs were screaming and falling with big 'bangs'. It was

အပေါင်းသုံးပန်း၊ သူပုန်ယွန်းနှင့်¹⁷၊ ထူးဆန်းလက်
နက်၊ ရွှေငွေလျက်လည်း¹⁸၊ ရေတွက်မဟူ¹⁹၊ အောင်ပွဲယူသည်
မြော်တွေ့ရှုင့် ခဲသားတည်း²⁰။

a harrible, cnepleas and sight. Yun rebels, Pows, strange weapons, gold and silver were hey and calculation. The soldiers of Jambudipa-Lord were crowned with victory.

43.1 အတိစလ္ာ၊ မာနရက်ရော၊ စွယ်ခေါ်ခေါ်နှင့် 'extremely rethless proud and violend with protruding tusk-like canine.'

43.2 ပါနာခံတွင်း၊ ကြတ်နတ်ဆင်းကို 'guddess-like beautiful maiden incased in a casket (kept) inside the mouth of Dānava the agre'. ကြတ် 'casket'. နှစ် 'goddess'. ဆင်း 'appearance'.

This story is taken from Samuggasinge Jātaka. An Asura by the name of Dānava, being extremely fond of a fair maiden, took her to wife by force. on order to ensure her fidelithy, he placed her in a case and kept it in his mouth. One day she was taken out for a bath and left free while he took his own. On the meanwhile, she hid a wandering magicion inside the casket and lived together. Unaware of the presence of the stronger, Dānava put hte casket agin in his mouth and went to honour a hermid who, on seeing him, greeted saying. 'Welcome three of you'. Then the magicion, by his supermatural powers, come out of the ogre's mouth, flew in to the clouds and disappeared,

43.3 အတင်းဆက်ဆဲ ထွက်ခုန်ပုံသည် 'have dealings with by force and come out flying'

43.4 တိမ်ယံရိပ်ခို၊ ဝိဇ္ဇာဝိရိသို့ 'Like the magicion with supernatural powers who took cover cender the shadow of clouds.'

ဝိဇ္ဇာဝိရိ 'bearer of supernatural lanowledges' (Pā. réjjā + dhara)

43.5 ကိုယ်ကိုင်ဗ်ဟန်၊ ခုန်တက်ဘွန်၍ 'jumps upwards like a bird's body; i.e (who) con jump up as a bird.'

43.6 ရန်ကိုခြုတ်ခြုတ်၊ သိမ်းနှယ်သုတ်သည် '(press) enemy to the lowest depth and catch (up) like an cagle' ခြုတ်ခြုတ် 'to the lowest depth'. သိမ်း 'cagle'.

43.7 ခုရွှေသုန်၊ သူရဲမွန်ထက် 'mare than Urccijassan the good warriar'.
A warrior of king Duthagāman of sri Sankā, Urejjassanta os descibed as a hero if his time in histary.

43.8 ပြန်ပြန်မောက်မို့ မိုင်းသတ်ပိုလ်နှင့် 'commanding of ficer of Mai-that who is more superior repeatedly'.

43.9 မျက်လိုကြေးတီး၊ ငင်းမယ်စား 'belligerent and threatening governor of Zai-mai'
မျက်လို့ (fr အမျက်လို) 'agressive , belligerent, quarresome.' ကြေးတီး 'threaten, declaim'.

43.10 အပြင်းခတ်သွတ်၊ ထောင်းထောင်းလွှတ်သော် 'lid. (combatanto) strike hard and quick and the two armies fought severely and riotently'
i.e a quick and severe fighting developed.

43.11 အလွတ်ရှောင်ရှား၊ ငင်းမယ်စားတဲ့၊ ဆံဖျားသက်နေ၊ ခွာထွက်လေ၏ 'governar of Zin-mei cwoided and withdraw at the risk of his life.'
ဆံဖျားသက်နေ 'Lit. Life stays at the tip of one's hair' When life comes to the tip of one's hair, if becomes fully exposed ot every kind of danger.

43.12 မိုလ်ခြေခပါ၊ နှမ်းလျှင်ကြသို့ 'all soldiers scattering like sesame-seeds' ခုံ (arch) 'all'.

43.13 ကရဲကသီ (arch) 'an a flurry.'

43.14 မချိလှုသွား၊ မြင်းရထားလည်း ရဲသားမပါ၊ '(they) do not lift the spears and chariots without riders' မြင်းရထား: 'Lif horse-card'.

43.15 ဆင်မှာကချည်း၊ ဖိုင်းဖိုင်းလည်းလျက်၊ 'elephants with vacant harnesses falling'.
က 'harness for any animal for work'. ဖိုင်းဖိုင်း: oneratoepoeic word imitating the fall of some heavy objects, like 'bang'.

43.16 အောင်ဟည်းလှိုက်ဆူ၊ သေသူမြေလောင်း၊ မမြင်ကောင်းတည့် 'not good to see dead bodies sereoming lying on the ground;

43.17 အပေါင်းသုံးပန်း၊ သူဖုန်ယွန်းနှင့် 'Yun rebels and all POWs'.   သုံးပန်း (or သုံး) 'Prisoner of war'.

43.18 ထူးဆန်းလက်နက်၊ ရွှေငွေလျက်လည်း 'wonderfeel weapons, gold and silver'

43.19 ရေတွက်မဟု 'not able to count' ဟူ (arch) 'speak, say'.

43.20 အောင်ပွဲဟူသည်၊ အမြှေနတ်ရှင့်ရဲသားတည်း၊ 'soldiers of the lord, gool of Jambidipa continend were victorious.'
အောင်ပွဲယူ 'Lid. took the festival of victory'.

ဒိုဘီဗျာ၊ သေနကကို¹၊ ဝေဟင်ပေါင်း²၊ ဦးခေါင်း
တိမ်းတိမ်း၊ အသည်းကျိန်း၍³၊ လေသိမ်းတောင်သံ၊
မခံခံလျှင်း၊ ဝေးကကွင်းသို့⁴।

Just as all birds, not daring to listen to his flapping of wings and feeling frighteningly terrified frighteningly terrified at heart, turned their heads and avioded the eagle from afar, so governor of Zin-me, not brave enough to look straight at the face of yourroyal seruand Min.

မင်းလှမင်းခေါင်ကျော်၊ ရှင်ကျွန်တော်ကို၊ မျက်မျှော်
တည့်၊ မကြည့်ခဲ့အား၊ ငင်းမယ်စားလျှင်⁵၊ သည်းဖျားလောင်
နှိန်၊ ချုံချုံပိန်၍⁶၊ လွှာယ်လိမ်တောင်ရွှေ၊ ပတ်ကွေ့ဂိုက်လျက်၊
ဘယက်မိုင်းဟဲ၊ လမ်းသို့လွှဲသော်၊ သူရဲကြံးသိုး၊ ခန်းရွှေတိုင်း
နှင့်⁷၊ မြင်တိုင်းရန်ကို၊ မျက်ဆန်ရှုစိန်း၊ အကြိုတ်ဟိန်းသည်⁸၊
ဒရိန်းသို့၊ ပွဲတထက်⁹।

Wa-min-gaung-gyaw, and trenbling much in heart and growing lean in body, he left past the eastern side of Lwe-lein mountain and took the road to Ba-yes and Mai-hei.

The wise warrior Khanyut mai and extremely quarrdl-some, aggressive and threatnring karens.

ယစ်ဝသောက်စား၊ ကရင်သားတို့¹⁰၊ ဆိပ်မြားသေ
နစ်၊ ချောင်းဝပ်ပစ်က¹¹၊ စစ်ကိုရိုယာ၊ ရဲတန်ဆာနှင့်¹²၊
သေနာပတော့၊ ကြီးလလုပ်ကြောက်၊ လူသုံးယောက်ကို¹³၊
ခေါက်ခေါက်ထိရှု သုံးပန်းရှုံး¹⁴။

on Da-rein mountain, who used to drink intoxicants to the full, ambushed them, attackug with poisoned arrous. Three persons of highly honured generals' rank, in military equipments and body-armour, were unexpectedly hid and captured. The famous king of Yo-na-ka (Then)

ယောနကမင်း၊ သတင်းကျော်လှိုင်၊ အရေးပိုင်
လည်း¹⁵ ဖြောင်ဖြောင်းလိုလည်း တပ်ကုန်ချုံလျက်¹⁶၊ မိုးသီမြင့်ခေါင်း
မုဆိုးတောင်ကို¹⁷၊ အန်ထောင်ခြိမ်းမောင်း၊ ကျော်ခဲ့ရွောင်းမှ¹⁸၊
မိုင်းသောင်းကျိုင်းချိုင်း၊ ရွှေ့ခရိုင်ကို၊ လက်နှိုင်တိုက်ဖောက်¹⁹၊
ကျိုးတုံးရောက်သည်၊ ဆဲခြောက်တပ်နှင့်ရုံထားတည်²⁰။

come marching in full strength with all farces. In great efforts and with firm resolutions, they passed over sky-high Moat-soe mountain took in hand the eastern districts of Mai-nyaun and Kyai-chai, came to Keng-Ling and besieged the city with 16 units.

44.1 ဒိဇ္ဇာဒိဇ္ဇာ သေနက 'eagle the magnificent hird'
 ဒိဇ္ဇာဒိဇ္ဇာ 'magnificend, sccperb, diuine bird.' (Pā. dija 'lid. twice-barn or bird' + ā 'prefix' + dibba 'magnificent.) သေနက 'eagle'
 (Pā.senā + ka)

44.2 ဝေဘာ်ပေါင်း 'all birds in general'. ဝေဘာ် (Pā. vehainga) 'Lid. that which goes in the sky; i.e. fowls in general and bird in particular.'
 (Pā. vehā 'sky, space + āgama 'gouing')

44.3 ဦးခေါင်းတိမ်းတိမ်း၊ အသည်းကျိန်း၍ 'Lid. turn heads sideways and liver smarts; i.e. be agitated and frightened and avoided (him)' အသည်း 'Liver' is popularly used in Burmese longuge in place of 'mind', concerning one's senses.

44.4 လေသိမ်းတောင်သဲ၊ မခဲ့လျှင်း၊ ဝေးကကွင်းသို့. 'un-able to listen to his flapping of wings, (They) shunned him from a distance.'

44.5 မျက်မျှော်တည့်တည့်၊ မကြည့်ခဲ့အား၊ ငင်းမယ်စားလျင် 'Zin-me governmor because he has no courage to look straight at the face'

44.6 သည်းဖျားလောင်ရှိနိုင်၊ ချုံချုံပိန်၍ 'Lid. Liver scorched and grew totally lean; i.e. trembling in heart and losing in weight. သည်း 'Liver'

44.7 သူ့ကြွော်သိုင်း၊ ခန်းချက်မိုင်း 'Khan-yut-mai, the elever warrior' ကြွော်သိုင်း (arch) 'clever, wire'.

44.8 မြင်တိုင်းရန်ကို၊ မျက်ဆန်ထရှုစိန်း၊ အန်ကြွော်ဟိန်းသည် 'Lid. glare at what ever enamy in sight, grit teeth and growl at i.e extreemly aggressice, challenging and threatening
 အံကြွော် 'grid one's teeth' is a physical sign one does when one is overwhealmed or overcome with biter or stoical feelings.

44.9 ဒရိန်းသို့၊ ပွဲတထက် 'on the glden mountain Da-rain.
 သို့ပွဲတာ 'fold mountain'
 (Pā. sings + pabbta)

44.10 ယစ်ဝသောက်စား၊ ကရင်သားတို့ 'The Karen who drink liquor to the full'

44.11 ဆိုင်မြားသေနစ်၊ ချောင်းဝပ်ပစ်ကာ 'lie in wait and shoot with guns loadad with poissoned arrows' ဆိုင် 'porsin, arsenal'. မြား 'arrow'.
 သေနစ် (fr သေနတ် (Dut : snaphaon) 'gun' is made so tp match in rhyme with ဝါ in the following food.

44.12 စစ်ကိရိယာ၊ ရဲတန်ဆာနှင့် 'adorned with military equipment for the battle'.

44.13 သေနာပတော့၊ ကြီးလေ့ရှုက်မြောက်၊ လူသုံးယောက်ကို 'three men highly honoured as generals'
 သေနာပတော့ 'generals'
 (Pā. senāpati)

44.14 ခေါက်ခေါက်တိရှု သုံးပန်းရော် 'hid suddenly or unexpectedly and seized as POWs'
 ခေါက်ခေါက် 'unexpectedly, suddenly',
 ' Lid get as POWs; i.e captured'.

44.15 ယောနကမင်း၊ သတင်းကျော်လှိုင်၊ အရေးပိုင် 'the famous king of Yonaka who has authority' အငေးပိုင် 'Lid, one who possesses the affairs) is a Burmese term for District Commissioners under the British administration.

44.16 ဖြိုင်ဖြိုင်မိုလ်ညီ၊ တပ်ကုန်ချိလျက် 'all farces march (away) in good order'.

44.17 မိုးသီမြင့်ခေါင်၊ မူဆိုးတောင် 'Maat-soe mountain as high as the sky'. မြို့သီ 'near the sky, almost touching the sky'. မူဆိုး 'heenter'.

44.18 အန်ထောင်ခြိမ်းမောင်း၊ ကျော်ခဲ့ရှောင်းမှ 'browbeaten and strove (their best) to pass over' အန်ထောင် to strive hard' ခြိမ်းမောင်း 'brawbeat'

44.19 မိုးညောင်းကျိုင်းချိုင်း၊ ရွှေခရှင်ကို့ လက်နှင်တိုက်ဖောက် 'invaded and conquered the eastern provinces or districts of Mai-nyaun and Kyai-chaing'

44.20 ကျိုင်းတုံရောက်သည်၊ ဆဲခြောက်တပ်နှင့် ရဲထားတည်း 'reached Keng-tung and besieged it with 16 units.

ပြုခွဲ့ခိုးသာ၊ ရွှေ့မျက်နှာကို¹၊ သီတာမြစ်လောင်း၊
မိုင်းလင်းခေါင်းသို့²၊ ခြောင်းခြောင်းမာန်ပါ၊ သူ့တပ်လာ၍³၊
ညီညာဝန်းလျား၊ အုံသည့်များသို့⁴၊ ဘုရားကုန်းထိုင်း၊
ကျိုင်းလိုင်းကမ်းကော်၊ ရပ်သုံးဘော်၌၊ တီးခေတ်စည်းမောင်း၊
ရတဲ့ရှောင်းသော်၊ မျက်စောင်းထိုးလှည့်၊ နိုးကြည့်သို့⁶။

မြည်မြည်ကြော့၊ ရန်မျိုးရွှေသည်⁷၊ လဲချားကြိမ်း
ပွဲတိုင်းကိုယ်ယူ၊ အရေးကုန်သည်⁸၊ ကျိုင်းတုံးဥပရော⁹၊
ကြော်သင်ရှား၊ မိုင်းလိုင်းစားဟု¹⁰၊ ယောကျားရန်ရှုံး၊ မိုလ်သုံး
ဦးတို့¹¹၊ စူးစူးရွှေ့ရှား။ စစ်ရေးမြှို့မြှို့¹²။

လူခုန်းထောင်၊ ဘောင်ဘောင် (ဖောင်ဟောင်)
နှင်းချိုး၊ ဖို့၍ ထိုးသော်¹³၊ ယိုးဒယားတပ်၊ သို့သို့ရွှေ့မြှု¹⁴၊
တောင်ညုပ်သောလား၊ ဖြို့ဖျက်ပြား၏¹⁵၊ ဘယားမည်သီး၊
စစ်ချုပ်ကြီးလည်း¹⁶။

ထန်းသီးညာကြွော၊ ဦးခေါင်းမြေသို့၊ ကျေလေခွံခွံ¹⁷၊
နှတ်မြင်းပုံလည်း၊ လှုံထုတ်ချင်းလျှို့¹⁸၊ အောင်လကိုလည်း၊
မိုလ်နှင့်တကွာ၊ ဘမ်း (ဖမ်း) ယူရသည်၊ ပြားပဇ္ဈား။ တလွှား
တည်း²⁰။

To Mai-lin creek on the east of the city, which would develop into a river in future, the enemy, in large numbers and full of pride, came and, beating drums and gongs, surrounded the city, like swarming bees in unity, at three spots, viz. The pagoda plat.

form, Kyai-leik and Kant-Kaw. Ke-char Kya-mai, whose side- glance could reduce the enemy into disintegration and disappearance like that of a dragon; the crown-prince of Keng-tung who is self-confident

for every battle and very famous lord of Mai-leit; these three king-like commanders, after luring the enemy right away, battered and stormed them with 7000 troops. As being clamped between two mountains, the Yo-da-yar army was

shattered and dashed into pieces. The head of the general with the title of Phra fell off to the ground, like a toddy-palm fruit flinging off its stalk. The god-given flying horse was pierced with a spear right-through. The (military) banner was also captured together with its bearer. This event will be talked of across the Jambudipa continent

45.1 ပြုဗီသာ၊ ရွှေမျက်နှာက 'on the east'
 ပြုဗီ 'east, before; 'dom' place, direction (Skt. pūrva + pā disā)

45.2 မိုင်းလင်းခြောင်း 'creek called Mai- lin'

45.3 ခြောင်းခြောင်းမာန်ပါ၊ သူတပ်လာ၍ 'full of furn and rage, their army came or reached'
 ခြောင်းခြောင်း (adv) with force

45.4 ညီညာဝန်းလျား၊ အုံသည့်များသို့ like bees swarmsing in unity' ဗုံး 'bee' အုံ 'crowd together' swarm

45.5 တိုးဆောင်စည်ဗောင်း၊ ရုတုဗြှုံးသော် 'when they besiege (the city) beating drums and gongs'
 ရု 'surround; besiege' တုံး (part) indication movement or turns. ရှေ့ဗုံး (part) for emphasis

45.6 မျက်တောင်းထိုးလျည်း၊ နါးကြည်သို့ just as a dragon turns and looks askance
 နါး: 'dragon' (Pā nāga)

45.7 မြည့်မြည့်ကြော့၊ ရန်မျိုးရှုသည်၊ enemy by crumbled broken into disintegration and be scattered
 မြည့်မြည့် 'disintegration' ကြော့ 'be crumbled'
 ကြော့ 'be brobelen' ရှု 'be satered or dispersed'

45.8 ပွဲတိုင်းကိုယ်ယုံ၊ အရေးကုန်သည်၊ 'selfonfident for every combat and administers everyting'
 ပွဲ 'lit a festival, celebration'

45.9 ကျိုင်းတုံးဥပရော 'future king or crown prince of Kong-tung'

45.10 ကြေားထင်ရှား၊ မိုင်းလိုင်းဗား 'famous and celebrated governmor of Mai-Leik'

45.11 ယောက်ဗျားရန်ဗူး၊ ဗိုလ်သုံးဦး 'three commanding chiefs' ရန်ဗူး: (arch) king, chief, lord

45.12 စူးစူးရှေ့၍ စစ်ရေးမြှော့မြှော့ 'lure the enemy straight forwards (to their camp)'
 စူးစူး: 'stright' ရှေ့၍ 'towards'

45.13 လူခုနစ်ထောင်၊ ဖောင်ဖောင်နင်းချီး၊ ဖို၍ထိုးသော် 'when 7000 men fought fiercely shouting and breaking under their feet'
 ခုနစ်ထောင် 'seven thousand' ဖောင်ဖောင်နင်းချီး: 'shouting loudly, stepping and breaking' ထိုး: (fr စစ်ထိုး) fight

45.14 ယိုးဒယားတပ်၊ သီသီရွှေ့မျှု 'Yo-da-yar army nearly be shattered'

45.15 တောင်ညာပ်သောလားပြုဗုပ်ပြား၏။ 'be scattered and dashed to pieces as if being clamped between two mountains'

45.16 ဘယားမည်သီး၊ စစ်ချုပ်ကြီးလည်း 'the general bearing the title of phra;

45-17 ထန်းသီးညာကြွှေ ဦးခေါင်းမြေသို့ ကျလေခံချံ 'struck daringly, the head fall to the ground just like a toddy- palm fruit falling off its stalk
ထန်းသီး: 'today palm fruit' ညာ 'stalk' ကြွှေ 'fall' ခံချံ 'strike daringly boldly'

45-18 နတ်မြင်းပုံလည်း၊ လှုတုတ်ချင်းလျှို့ 'the divine flying horse also (was) pierced with a spear right through နတ်မြင်းပုံ 'Lit divine or godly flying horse' ထုတ်ချင်း (adv) righththrough

45-19 အောင်လံကိုလည်း ဗိုလ်နှင့်တက္ကာ ဖမ်းယူရသည် 'the military or victorious banner was captured together with the officer'

45-20 ပြောပမ္မာတလွှားလည်း၊ (this event) is worthy enough to be spoken of across Jambudipa continent OR it is worthy enough to talk over the Jambudipa continent

ဒွာရာပူရ နရိန္တနှင့်¹၊ တိုင်းမအလုံး၊ အမြတ်ဆုံးဟု၊
နှုကျေးဆွက်ကာ၊ ကိုးစားရှာသည်²၊ မင်္ဂလာခေါင်နှိပ်၊ ရွှေတံ
ဆိပ်နှင့်³၊ ရန်တိပ်ခွဲဖောက်⁴ပဲတင်ခြောက်သည်⁵၊ အမြာက်
ညီနောင်၊ စစ်ကြီးဆောင်လည်း⁶။

တောင်စကြာဝန်း၊ လေးကျွန်းတိပ်များ၊ တို့ဘုန်းထူး
ကို⁷၊ ကျေးလူးသိထွေ၊ ကျွန်းခံလေ၍⁸၊ သူစေခိုင်းရာ၊ အာဏာ
မန္တာ⁹၊ အသံမခြောက်၊ မီးမပေါက်တည်¹⁰။

ဦးစောက်နိုင်ပါ၊ ငါတို့တပ်သို့¹¹၊ လျှပ်လျှပ်ရွှေ့ရည်၊
ခင်တိတ်လည်၍¹²၊ သာကြည်ဝင်လာ¹³၊ ထိခြင်းရာလည်း၊
ကဗ္ဗာမဆုံး၊ မီးမြေနှံမျှ¹⁴၊ အုံမပြီးလတ်¹⁵၊ တိတ်နာဂတ်ဝယ်¹⁶၊

လိပ်မှတ်ရွှေမင်း¹⁷၊ ဘယ်ခေတ်တွင်မျှ၊ ရာဇ်ဝင်စုံ၊
အရေးပုံဖြင့်¹⁸၊ မကြံစား¹⁹၊ သည်သာထူးသည်²⁰၊ ကျေးလူး
ရွှေဘုန်းတော်အားတည်း²¹။

The two resounding, frightening and enemy breaking cannons, branded with auspicious and highly honoured gold-seal, upon which the entire nation including the king of Dvārāpūra rely respectfully as the best and which leads

the war, subjected themselves to the service of our awfully glorious chief of the four continents which surround M.t meru of the consic world. (Their cannon- balls) neither boomed nor fired, as if defying their command, and entered

our camp upside-down, without resistance, bowing low and turning in a flash like a wagon. Famous throughout the earth and the sky beyond the capacity of the world, this extraordinarily wonderful event will remain a miracle

Such a thing is found no where, in on history or in on record written in ink of any time in the past and will not be found in the future. This cenerd of worder occured strangely only is this reign, due to the gratitude and glory (of the lord)

46.1	ဒွာရူပူရာ နရိန္ဒနှင့် 'the king of Dvārāpūa 'capital of Dvārāati နရိန္ဒ king or chief of men (Pā nara + inda)
46-2	ရှိကျိုးရွှေကုံးကာ၊ ကိုးစားရှာသည် 'rely on most respectfully ရှိ 'respect' ကိုးစား 'rely or depend upon'
46-3	မဂ်လာခေါင်နှိပ်၊ ရွှေတံဆိပ် 'auspicious and highly honoured golden seal ခေါင်နှိပ် 'Lit on the top; i.e highly -celebrated or hono ရွှေတံဆိပ် 'golden seal or brand'
46-4	ရန်ထိပ်ခွဲဖောက် 'break and pierce the top of the enemy'
46-5	ပုံတင်ခြားက်သည် 'frighten or scare by echoes ပုံတင် 'echo' ခြားက် (v) fighten, scare
46-6	အမြောက်ညီနောင်၊ စစ်ကြီးဆောင်လည်း၊ the two cannons which lead the war or battle အမြောက် cannon' ညီနောင် 'brother ဆောင် (fr ညီးဆောင်) lead
46-7	တောင်စကြာဝန်း၊ လေးကျွန်းထိပ်မှု၊ တို့ဘုန်းထူးကို 'our lord with distinct glories and head of four continents which surround the mountain of the cosmic world or Mt. Meru စကြာ 'the cosmic world-systen (Pā cakkavāla) ဘုန်းထူး 'wonderfully glorious; of distinct glories'
46-8	ကျေးဇူးသိတွေ့ ကျွန်ခံလေ၍ known the gratitude and serve as a slave' ကျေးဇူး 'gratitude ကျွန် slave ကျွန်ခံ 'to subrnit oneself as a slave'
46-9	သူစေခိုင်းရာ၊ အာဏာမျိုး not boedient to the command (his masters)ask it to carry out; or not obeying to their command အာဏာ 'authaity, power, command' (Pā. ānā) နှိုး (fr ကျိုးနှိုး) listen to, obey
46-10	အသံမခြားက်၊ မီးမပေါက်တည့် 'does not scale by noise and does not explode ခြားက် to scare မီးမပေါက် not explode ဥ (parch) prefix to a verb indicating negative sense
46-11	ဦးစောက်နှိပ်ဝပ်၊ ငါတို့တပ်သို့ 'stopping and bowing (comes)upside- down towards our comp ဦးစောင် upside down ' ငါတို့ 'our, of us နှိပ် 'Lit to press or is pressed' ဝိ 'bow'
46-12	လျှပ်လျှပ်ရှေ့ရည်၊ င်တိတ်လည်၍ 'in a flash, heading to us and turning like a (military)wagon လျှပ်လျှပ် (adv) in a short period, a flash of time င်တိတ် 'a wagon used for transparting heavy metericals'

46-13 သာကြည်ဝင်လာ 'come entering without resistance'

46-14 ကမ္မာမဆုံး မိုးမြေနှုန်းမျှ 'beyond the capatiy of the globe nearly spredding out both in the sky and the earth'
 ကမ္မာ 'world' (Pā. Kappa, skkt kalpa)
 နှုန်း (v) to spread out; be every where
 မိုးမြေ 'sky and earth'

46-15 အုံမပြီးလတ် 'wonder (about it) not ending'

46-16 တိတ်နာဂတ်ဝယ် 'in the past and in the future'
 တိတ် 'past time (Pā atita)
 နာဂတ် '(future) Pā an+ āgata)

46-17 လိပ်မှတ်ရွှေမင် 'recorded in writing in golden ink'
 လိပ် 'writing'
 မှတ် 'put into writing, record'
 ရွှေမင် 'golden ink'

46-18 ဘယ်ခေတ်တွင်မှ ရာဇဝင်စုံ အရေးပုံဖြင့် 'in all history or chronicle or ducment of any age or dynasty'
 ရာဇဝင် 'history, chronicle' (Pā rāja + vainsa)
 အရေးပုံ (frအရေးတော်ပုံ) a written record or chronicle

46-19 မကြုံစသူး: 'never met (before)'

46-20 သည်သာတူးသည် 'Lit strange only in this age.
 i.e this thing accure strangely only in this age
 သည် this သာ 'only'

64-21 ကျေးဇူးရွှေဘုန်းတော်ကေးတည်း: by the poweor of (his) golden glory of gratitude.

ဒွာရာပြည်သား၊ ယိုးဒယားတို့¹၊ အားမတန်လျက်၊
မာန်ကိုမည့်²၊ သုံးရက်င့်ပြီး³၊ တဲ့တဲ့စစ်အင်၊ ခံနိုင်မြှင်သော်⁴၊
ဘုရင်စစ်ကွယ်၊ ရွှေမြဲးရပ်သနင်း၊ ခဒည်မင်းလည်း⁵၊ ရပ်တင်
မချိန်း၊ မိုင်းနောင်ဟိန်နှင့်၊

ထိန်ထိန်အောင်လဲ၊ ထိမိယံလျှပ်လျှော်၊ ခုနစ်တပ်ကို⁷၊
ကိုယ်ကြပ်ကဲမျှ၊ ရဲဆေးဖြေး၍⁸၊ ဟူးဟူးလွှဲ့ရှိက်၊ အပြင်းတိုက်
သော်⁹၊ ဆောက်စိုက်တံခွန်၊ လူရည်ဆွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ဖြူး
စား၊ ယိုးဒယားက၊ စော်ဘွားတို့င့်သာ¹⁰၊

ဗိုလ်များစွာနှင့်၊ မညှာမရုံး၊ ကြိုး၍ ခံလည်း¹¹၊
ချွေးစောင်သောင်း၊ ကြွက်ရှယ် (ကယ်) လောင်းကို¹²၊
မိန်ညောင်းမလေး၊ လုပ်(တ်)ပြည့်လွှေးသို့¹³၊

လက်ရွေးရန်ဖြူး၊ နောက်မယိုသည်၊ ဗိုလ်ငဆဲဟု¹⁴၊
အံဘွဲ့(ဖွယ်) ခွဲန်အား၊ အနည်သားသို့¹⁵၊ လဲခားကြမိုင်း၊
ပွဲတိုင်းကော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်တို့၊ လက်ချိန်မိမိ၊ လွတ်လိုက်
ဘိက¹⁶၊ တို့င့်သာ၊ ဒက်ချက်ရာနှင့်¹⁷၊ သေစာဖွေးဖွေး၊
ထိပ်ထက်ရေး၍¹⁸၊

ထွက်ပြေးရှောင်ရှား¹⁹၊ ကျိုင်းသေဉ်စာမှု၊ ငါးပါး
လည်းမောက်၊ ခန္ဓာပေါ်က်၏²⁰၊ တလျောက်မြော်း၊
တဲ့လဲးမောက်ခုံ၊ သူကောင်ပုံလည်း²¹၊ ပြောဟုံပြည့်နှက်²²၊

လက်နက်မြင်းဆင်၊ ထင်နှယ်ဖြင်မှု²³၊ ဖမ်းငင်
လက်မြှန်။ မတော်လှန်သည်၊ သုံးကွွန်လူ ယိုးဒယားတည်း²⁴။

The Yo-da-yors of Dvārāvati, not giving up the anger despite their incompetence in power, waited for three days. Noticing the sign of enemy's defensive strategy, the commanding king of eastern Shans could not stand still, with Mai Naung-hein.

he, after emboldening the seven military units under him complete with (their own) sky-high, brightly-shing banners, raided and attacked the enemy violently and furiously. Sawbwa Tri Vantha, the best-known and distinguished governor of

Kyai-ken in Yo-da-yar, tried with numerous troops to withstand fearlessly and unflinchingly. But, just as the barn-owl not caring for thousands and thousands of emergency exits, (waits) and devours in gusto the mice, the selected enemy-breaking.

warrior Nga San-hei who never remained behind, the wonderously strong Kya-mai of Lechar like a distinguished hero and famous in every cinbat Mai Naung-hein all threw their spears with a good aim. Saw-bwa Tri Van-thar was wounded, evaded (the battle) and fled

aways with a death-order written on his forehead. The governor of Kyai-thin, however, met a worse fate and was killed.

The entire battlefield was strewn with human bodies lying at full length or aprme.

Weapons, horses and elephanto are plentiful like firwood.

Without any resistance, Yo-da-yars were quickly seized as POWs and seruonts.

47-1 ဒွာရာပြည်သား ယိုးဒယားတို့! 'The Yo-da-yars , the sertjet or people of Dvārāuati.'

47-2 အားမတန်လျက် မာန်ကိုမည့် 'Though not competent in strength, do not subit or surrender. အားမတ် 'not capable to compete'. မာန 'pride' (Pa.m nc)

47-3 သုံးရက်ငဲ့မြို့: 'wait for 3 days'. ငဲ 'wait'.

47-4 တုံတုံစစ်အင် ခံရိပ်မြင်သော် 'seeing the shadow or singn of stead fast defense of comvat arms'. တုံတုံ 'calmly, steadfastly'.

48-5 ဘုရင်စစ်ကွာ်၊ ရှမ်းရပ်သနင်း၊ ဥဒည်မင်း 'the king of Shon province in the east and the military comman the battle'. စစ်ကွာ် 'adminioter or commanthe battle'. ဥဒည်မင်း 'king of the wast'. (Pā. udayo)

47-6 ရပ်တင်းမခိုန် 'does not consider to stand firmly ရပ် 'stand, stop'. တင်း (fr. တင်းတင်း) 'firnoly, stead farty' ခိုန် 'consider'.

47-7 တိန်ထိန်အောင်လဲ၊ တိမ်ယံလျှပ်လျှပ် ခုနစ်တပ်ကို '7 military units with theri banners of wiotory that shine brightly and flashing in the slouds or the slay.
တိမ်ယံ 'among or in the douds'

47-8 ကိုယ်ကြပ်ကများ၊ ရဲဆေးဖြေး၍ 'control, administer, and lead (the units) himself, enbolding them' ကိုယ် (fr. ကိုယ်တိုင်) 'self'. ရဲဆေးဖြေး: 'Lid. sprea the medicine for turning courageous; i.e to pluck up courage (of another) or to on bolden'.

47.9 ဟူးဟူးလွှင့်ရှိက်၊ အပြင်းတိုက်သော် 'fight violently and furiously'. ဟူးဟူး: (adv) 'feriously, in haste'

47-10 ဆောက်စိုက်တံခွန်၊ လူရည်ချွန်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ဖြို့စား၊ ယိုးဒယားကာ၊ စော်ဘွားတို့တဲ့သာ 'the distinguished Saw-bw Tri-ven-sar, the govern or of Kyai-Lun in YO-da-yar, who bears aa banner'.

47-11 မိုလ်များစွာနှင့်၊ မညာာမရုံး ဖြေး၍ ခံလည်း 'though with several troops they to withstand ruthlessly and unflingly' မညာာ 'without considerathin or withoud ruth'. မရုံး 'not shrinkingly or unflingly'

47-12 ရွှေရံထောင်သောင်း၊ ကြွက်ကယ်လောင်းကို 'the emergency exitholes, thousands and thousanddo in number, surrounding the main hole of mouse'.
ကြွက် 'mouse, rad' ကယ် (ကယ်လောင်း) 'exist, emergency exist'.

47.13 မိန်သောင်းမလေး၊ လုတ်ပြည့်လျေးသို့ 'not caring fir time, the barn- oud (waits and) cats heartily in a lcemp' မိန် 'barn-awl'
သောင်း (v) ' be long in time' လေး: (fr လေးစား) 'be careful of ; consider?
လုတ် 'Lump or mouthful (of rice)' ပြည့်လေး: 'eats suto in mouthfuls'

47.14 လက်ရွှေးရန်ဖြို့၊ နောက်မယိုသည်၊ မိုလ်းဆံဟဲ 'officer Nga Samhe', the selected warrior who breaks the enemy and does never remain bihind.

48.15 အုံဘယ့်ခွန်အား၊ အနည်းသားသို့၊ 'like a courageous hero with wonderful strength or power'
အနည်း 'a person of courage and discrimination?' (Pā. ājānyya)

48.16 လက်ချိန်မိမိ၊ လွှတ်လိုက်ဘိက 'when (they) throw spears with a good aim'
လက်ချိန် 'aim with honds'.

47.17 ဒက်ချက်ရာနှင့်၊ 'with wounds'

47.18 သေစာဖေးဖေး၊ ထိပ်ထက်ရေး၍ 'covered with a deathorder writhen on his head'
သေစာ 'a prediction in writing for death'.

47.19 ထွက်ပြေးရှောင်ရှား 'evaded and fled'.

47.20 ကျိုင်းသေဉ်စားမှု၊ ငါးပါးလည်းမောက်၊ ခန္ဓာပျောက်၏ 'The governor of Kyai-thin meets disaster and loses the body'.
ငါးပါးမောက် 'Lid. five morks turn upsidedown; i.e (fig) face most dreadful catastrop he or meed gread disaster'.
ခန္ဓာပျောက် 'Lid, body lost; i.e dies'.
ခန္ဓာ 'body, physique'

47.21 လောက်မြေဆုံး၊ တုံးလုံးမောက်စုံ၊ သူကောင်ပုံလည်း 'along the field, pile of dead bodies; some lying at full length and other on their bellies'.
တုံးလုံး 'Lying at full length'. မောက်ခုံ 'with faces downward'.

47.22 ပြောဟုပြည့်နှက် 'speak profusely that it is littered or filled', or 'there are much to speak about'.

47.23 လက်နက်မြင်းဆင်၊ ထင်းနယ်ဖြင့်မျှ 'weapons, horses and elephants as mony as fire-wood'

47.24 ဖမ်းငင်လက်မြန်း၊ မတော်လှန်သည်၊ သုံးကွန်လူယိုးခယားတည်း၊ 'when seized quickly, the Yo-da-yars didn't resist and become POWs and servants.'

သာရတနာ၊ မိဂ (က)ဂါဟု¹၊ ရတနာစီခတ်၊
သင်တိုင်းဝတ်လျက်²၊ စွဲတွဲတ်လှည့်တ်၊ ဝင်ကာခုတ်သည်³၊
သူရှုံးမ၊ ပေါက်ပြကော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်း⁴နှင့်၊ မှုခိုကြေး
မသွေ့မသုန်၊ မိတိဂုဏ်ဖြင့်⁵၊ အဟုန်မြင်လျင်၊ ရွှေရှေ့ဝင်၍⁶၊

ဝန်းကျင်လှည့် ရစ်၊ ရန်ကိုလှစ်သည်၊ အော်
ယောက်း၊ ထိုအလားသို့၊ လဲချားကြမိုင်း၊ လိုတိုင်းလျင်မြန်း၊
အားရှိသွန်၍⁷၊ အလွန်လိုက်ဘ(ဖ)မ်း၊ သတ်နိုင်စွမ်းသား⁸၊
ကိုယ်အမ်းကြီးထုံး၊ အနူရှိမိုး၊ သတ္တိနိုင်ရုံး (ဂိုး)၊ မိုင်းစိတ်
မိုင်းထိုး¹⁰၊ တောင်ညိုတန္တန်း၊ ကျိုင်းလိမ်ကုန်း၍¹¹၊

စုန်းကြီးပိုးငယ်၊ နေကိုပြောယို့¹²၊ သူ့နယ်ယွန်းသား၊
မြေမြို့စားနှင့်၊ ယောက်းရည်စွမ်း¹³၊ တကြီးမ်စမ်းသော်¹³၊
သော့သွမ်းညွှန်ကြေး၊ တောင်ထိုင်စွေးကို¹⁴၊ မလေးစား
လောက်၊ ခြေသေ့ဟောက်သို့¹⁵၊ လန်းကြောက်ဝမ်းထဲ၊
အသည်းကွဲမျှ¹⁶၊

မြေမြို့တပ်ချုပ်၊ ထိုးစည်ရှုပ်၍¹⁷၊ ထိမ်မြှုပ်ထွက်ခွား၊
ပြေားလာရာတွင်¹⁸၊ ရွှေက်နာဝမ်းတွင်း၊ သူ့သွင် (ရှင်း)
မင်းလွင်¹⁹၊ ချက်ချင်းလတ်လတ်၊ ဆီး၍ သတ်၏²⁰
ချပ်ဝတ်စစ်သူ၊ တထောင်လူလည်း²¹။

မြေသို့ကြောက်၊ ဖြေန်းဖြေန်းပျက်သည်²²၊ လက်ဆက်
နောင်မထုံးစားတည်း²³၊

The most courageous and well-famed Mai Nounghein who, in smock-like robe embroidered with jewels which were thought to be the most important parts, slashed the enemy with his sword, circling them round and round: Kya-mai of Le-char, the best of men whose face assumed a permanent steadfastness

or calm sereness and who used to encircle, boldly dash in haote and raid the one my and mighty, massive and browe Mai-seit officer who was able to chase at any speed and capture and kill the enemy: all these three met in battle, as a test of manly

abilities at Kyai-Leik plateau, with the governer of Bye-town, a native of Yun country. It was like a small fire-fly trying to make the sun fade out, just as the mean, wicked and filthy dog on the hill-top, on hearing a lion's roar (became extremely alarmed and

shceddered), the commanding governer of Bye-myo was horrified in maid, with his heard almost broken. With drawing his (white) parasol and drecm, he chamdestinely under cover fled the battle. field. His (own) lord, shameful and deeply hurt in maid, immediate. ly caught him and killed.

One thousand troops in chain-mail were dashed into powder like iota and ruined unexpectedly. They dared not to repeat this act in future.

48-1 သာရတနာ၊ မိကရီဟု 'the jewels are primary' ရတနာ 'jewel'. မိကရီ 'pasimary or principal part'
(Pā. adhika + angā)

48-2 ရတနာစီခတ်၊ သင်တိုင်းပတ်လျက် 'wear the smock-like garmend bedecked with jewels'
ရတနာ 'treasured thing, treasure; jewels'
သင်တိုင်း: 'a smock-like robe usually warn by Karen people in Burma'.
(Pā. ratana)

48-3 စွတ်စွဲတဲ့လှည့်ဝိုတ်၊ ဝင်ကာခုတ်သည်။ "directly wind round the enemy and cut by force".

48-4 သူရွှေမ၊ ပေါက်ပြေကျော်ရှိန်၊ မိုင်းနောင်ဟိန်နှင့် 'the most valiant and famous Mai Naung-hein'
သူရွှေမ 'most superiar in courage?'
(Pā. sura + uthama)

48-5 မုခိုကြော၊ မသွေ့မသူန်၊ မိတဂုဏ်ဖြင့် 'replete with the permanend quality of stead fastness in facial
composure' မိတဂုဏ် 'characteriotics of steady fastress'
မုခိုကြော 'facial composure'
(Pā. dhit + guma)

48-6 ရန်ကိုလှစ်သည်၊ ဇော်ပြောယောက်ား: 'the best mor who infiltrates the enemy'.
လှစ် 'open, define' is figuratively used to mean 'open' the enemy line. ဇော်ား 'best' (skt-jetra)

48-7 လိုတိုင်းလျင်မြန်၊ အားရှိသွန်၍ 'become swift energetically when (he) descrees to become'.
လိုတိုင်း: 'whenever he wants or desives so'

48-8 အလွန်လိုက်ဖမ်း၊ သတ်နိုင်စွမ်းသား: 'able to pursu catch and kill'
လိုက် 'pursue, chare'. ဖမ်း: 'catch, seize'.
သတ် 'kill, murder'.

48-9 ကိုယ်အမ်းကြီးထူး 'big and massive in the body'. အမ်း: 'big, swelling'. ထူး (fr.ထူးတယ်) 'volun

48-10 အနှုဂါမိ၊ သတ္တိနရို၊ မိုင်းစိတ်ပိုလ် 'Mai-seit officer with inherent courage'.
အနှုဂါမိ 'following (the tradition); inherent'
သတ္တိနရို 'natural courage'
(Pā. anu + gāmiks)
(Pā. sath)

48-11 စုန်းကြားပိုးကယ်၊ နေကိုပြုယ်သို့ 'just as small fire-fly (tries to make) the sun fade'.
စုန်းကြားပိုး (- ပိုးစုန်းကြား) 'fifly' ပြုယ် 'make sth fad)

48-12 ယောက်ားရည်စွမ်း: 'man with powerful abilites'.

48-13 တကြိမ်စမ်းသော် 'make a trial once'
စမ်း: 'try, test, experiment'.

48-14 သော့သွွမ်းညွစ်ကျေး၊ တောင်တိုင်ခွေးကို ' the immoral and filthy dog that stays on hill top'

48-15 မလေးစားလောက်၊ ခြေသံ့ဟောက်သို့ 'as a lion roars without a regard (for it)'
လေးစား: 'treat with regard or respect'.
ဟောက် 'Lion's roar; roar'.

48-16 လန်းကြောက်ဝမ်းတဲ့ အသည်းကွဲမှု 'be alarmed in the mind almost as if the heart is broken'.

48-17 ပြုမြို့တပ်ချုပ်၊ ထိုးစည်ရှုပ်၍ 'the governor of Bye' - town, chief of the army, withdraw the (white) umbrella and drum'.
ထိုးစည် 'umbrella and drum' are items showing his official status of the chief commander.

48-18 ထိမ်မြှုပ်ထွက်ခွာ၊ ပြေးလာရာတွင် 'left under cover or secretly and clandestinely and fled'.

48-19 ရှုက်နာဝမ်းတွင်း၊ သူရှင်မင်းလျှင် 'his lord, shame ful and deeply hurt in mind'

48-20 ချက်ချင်းလတ်လတ်၊ ဆီး၍သတ်၏၊ 'mmediately barred and murdered.'

48-21 ချပ်ဝတ်စစ်သူ၊ တထောင်လူလည်း '1,000 men in coat-of-arms'

148-22 မြှုံးသို့ကြောက်၊ ဖြန်းဖြန်းပျက်သည် ' (were) crushed or powdered as iota and were destroyed unexpectedly?
အြန်းဖြန်း (adv) 'suddenly, unexpectedly'

48-23 လက်ဆက်နောင်မထံစားတည်း၊ 'dared not to risk again in future'.

သလ္္လရာဇ်ကါ (ကါ) အာ ထောင့်နှစ်ရာနှင့်။ သချာ
ဆဲမြောက်၊ ကိန်းလက်မြောက်၍¹ ရွှေပြောက်ညွှန်သား
ကွန်းကွန်းထွားလျက်၊ စကားသင်းကြား² မြိုင်မင်းမူသည်။
ရွှေမြောရေး ကဆုန်နွောဟု³။

ငွေ့ပူဇ္ဈာမီ၊ ပြည့်ဝန်းညီသော်³၊ သာကိုခေါင်နှစ်မီ
နှစ်ယ်မတိမ်သည်⁴၊ ဆယ်ကြိမ်စက္ကရာဇ်၊ တို့ရှင်ချက်၏၊
သစ်သစ်တက်ပွား၊ ဘုန်းတော်အားကို သိကြားကြည်ညီ
ပူဇော်လို၍⁶။

မြင့်မို့ရု (မို့?) မရွှေ့၊ ယုဂ်နွေ့မှု⁷၊ လေတသုန်သုန်
မြိုင်မြိုင်တုန်လျက်⁸၊ အမှုနှစ်ရာ ဝလာဟကို⁹၊

သာစွာထူးထွေးကြား (ကျော်?) စေကျိုး (ကြိုး?) ရင့်¹⁰၊
လျှပ်မိုးပွင့်လည်း¹¹၊ ကိုးဆင့်ပိတ်ခြုံ¹²၊ နတ်ကြိတ်စုနှင့်¹³၊

ဝိုင့်ဝင်းစိုး¹⁴၊ ဟင်းလင်းပြီသည်၊ မင်းလိုသည့်မို့ယ်း
(မို့?)¹⁵၊ မိကကျိုး (ကြိုး?) တည့်¹⁶၊ ကိုးဝရနိုး ဖြိုးဖြိုးထိန်မှု¹⁷၊

ဝတိန်မိုင်း၊ သိကြားခိုင်း၍¹⁸၊ ကျိုင်းတုံးပြည်တာ
နောက်မျက်နှာကာ၊ သေချာစောစိုး၊ မြို့နိုးထိပ်ထက်¹⁹၊ ချိပ်ခို့ပ်
ရောင်လက်၊ ကြန့်ဘစ်²⁰ကို ယူလျက်ရှုပန်၊ ဆက်ပြန်သည်၊
ထူးချွန်အံ့ဘွယ်ကြီးမားတည်း²¹။

The year was 1216 ME (i.e. 2398 BE; 1854 CE) and the time was the fullmoon day of Kason in summer, marked by the seasonal festival of throwing water on bo-tree from small earthen posts, when the comely and delightful forest, adaired with rising new leaves and sprouts and filled with the fragrama of magrolia-flowers in full bloom, lored over the nature.

Then Sakka, through reverence to the increasingly rising glory of our beloved lord, who was the tenth in line of universal kings, belonging to the excellent and continous descent of sakian race, wanted to hoour (him).

(Consequently, he sent)

from the top of Yugondhara mountain, about half in height of Mt. Meru, breezes blowing, thunders echoing, rain clouds resounding,

lightnings blazingly flashing, and god-created amog-like material covering the nine quarters of the firmament.

The rains which was fond of the king put forth all effart and fell in farce.

Because Sakka, the august person of Tàvatimisa, who relied on brightly shining thender-bolt, ordered (them to place). there was found a wax-glowing weapon of Indra on the top of the weterm, well-built city wall of Keng-tung.

They took it to respectfully present to the king. It was a big, extraordinary wondern.

49.1 သတ္တရာန် ကောဇာ ထောင့်နှစ်ရာနှင့် သချို့ဆဲခြောက်၊ ကိန်းလက်မြောက်၍ 'it is 1216 ME (i.e. 1398 BE; 1854 AD)

49.2 ရွှေညာက်ညွှန်သား၊ ကွန်ကွန်တွားလျက်၊ စကားသင်းကြုံ မြိုင်မင်းမူသည်၊ ရွှေမြို့တာရော ကဆုန်နှစ် 'the month is Kason in summer when the forest is as comely as a king with golden sprouts rising, magnolia-flowers blooming fragrantly and (people power) water (on the bo-tree) from earthen pots. ဓာား (or ဓာား) 'magnolia-flowre'
 ကဆုန် 'second month on national calendar marked by magnolia-flowers as seasonal flower and water-sprinkling an bo-tree as seasonal festival; roughly equivalent to May.
 မြှေ့ 'earthen pot for water used in this festival'

49.3 ငွေပုဂ္ဂိုမီ ပြည့်ဝန်းညီသော် 'the silvery moon is perfectly round' ငွေ 'silver'
 ပုဂ္ဂိုမီ 'Lit that which is full and round; i.e. moon.' (Pà. punnamà)
 ပြည့်ဝန်း 'full and round'.

49.4 သာကိုခေါင်နိမ်၊ နွယ်မတိမ်သည် 'the continuous and excellent descent of Sakiyan race' နွယ် (fr.မျိုးနွယ်) 'descent' တိမ်(fr.တိမ်ကော) 'Lit: be obsolescent; discontinue; disappear'

49.5 ဆယ်ကြိမ်စတ္တရာန တိရှင်ချစ် 'our loved lord who is the tenth Universal monarch (of the line)
 စတ္တရာန် 'king of စတ္တ် or စတ္တ် or စတ္တဝါဒ or Universe' (Pà.cakkāl.a)

49.6 သိကြားကြည်ညို ပူဇော်လို၍ 'Sakka wants to worship or pay respect (to the king) through reverence or respect' သိကြား is Burmese name for Sakka, king of gods. ကြည်ညို 'reverence' ပူဇော် 'pay homage or respect' (Pà.pújā)

49.7 မြင်းမြို့မြော့ ယုဝန်ပွဲမှ 'from the top of Yugandhara mountain in the middle of Mt. Meru.
 The Buddhist (Burmese) cosmogony maintains that sun and moon orbit from the top of Mt. Yagandhara (Lit: that which bears a pair i.e. pair of sun and moon) that is as high as half of Mt. Meru.
 မြို့ 'middle or half (Pà.jajjha)
 ယုဝန် (fr. Yugandhara) 'name of the mount'

49.8 လေတသုန်သုန်၊ မြိုင်မြိုင်တုန်လျက် 'the wind blowing breezily and thunders resounding tumultuously' မြိုင်မြိုင် 'an onomatopetic word' 'thundurously or tumultuously,'
 သုန်သုန် 'breezily'

49.9 အမူန္တရ၊ ဝလာဟကို 'the black or rain clouds' အမူန္တရ 'carrying or bringing water'
 (Pà.ambu+dhara) ဝလာဟ 'black cloud' (Pà.vatahaka) is water - carrying cloud, i.e. rain-cloud.

49.10 သာစွဲတွေးလာတွေး၊ ကျေးမော်ကြီးရင် 'try to emit a special charming and melodious sound'
 သာ [fr. သာယာ (of sound)] charming, attractive ကျေးရင် 'emit or produce a melodious sound' ကြီး (fr.ကြီးတား) 'try, make attempts?
 (In the foot ကျေးမော်ကြီးရင်, ကျေး and ရင် makes a complete word, both associating with sound)

49.11 သူပ်စီးဖွင့်လည်း 'the flashes of lightning သူပ် (fr.သူပ်စီး) Lightning? မိုးပွင့် 'Lit: rain or sky-flower; here it simply refers to flakes.'

49.12 ကိုးဆင့်ပိတ်ခြုံ 'cover the nine directions' ကိုးဆင် 'nine directions or angles; viz. cardinal four+corners 4th overhead.'

49.13 နတ်ကြိမ်စုနှင့် 'the smong-like material ground by gods' This refers to breezing smogs filling the slay. ကြိမ် 'to be ground'
နှင့် 'smong-like material' (Pà.dhúma)

49.14 ဂန္ဓဝင်းစိုး 'Lightnings flashing and wet'
ဂန္ဓုံး 'Lightning' (Pà.vijju)

49.15 ဟင်းလင်းပြုသည် မင်းလိုသည့်စိုး 'the rains which are fond of the king falling without hinderance'
ဟင်းလင်း 'without any hinderance or obstruction?'
ပြု (v) 'fall down; tumble down; topple?'
မင်းလို '-which desires or fond of the king'

49.16 ပိကကြိုးတည် 'tries to rain in torrents or in farce.' ပိက (fr.ပိကါ) 'with great of forts'

49.17 ကိုးဝရနိန်၊ ဖြိုးဖြိုးထိန်များ 'relying on the thunderbolt shining brightly'
ကိုး (fr.ကိုးတား) 'rely on; depend on'
ဝရနိန် 'the weapan of Sakka, thumderbolt' (Pà.vajira)
ဖြိုးဖြိုးထိန် 'shining or glowing birght.'

49.18 ဝတိန်မိမိင်း၊ သီကြားခိုင်း၍ 'asked or ordered by Sakka, the august personge of wa-dein-tha'
ဝတိန် 'the 2nd level of six deva-worlds'
မိမိင်း (arch) 'august person'

49.19 ကျိုင်းတုံပြည်သာ၊ နောက်မျက်နှာက၊ သေခာစွေ့စိပ်၊ မြို့ရှိုးထိပ်တက် 'on the top of the neatly-built city-wall west of pleasant Keng-tung'
ပြည်သာ 'pleasant or lovely country'.
သေခာစွေ့စိပ် 'neat and tidy meticulously'
မြို့ရှိုး 'city-wall'

49.20 ချိုင်ချိုင်ရောင်လက်၊ ကြန္တာစက်ကို 'the wapon of Indra glowing red like sealing wax'
ချိုင် 'sealing wax which is red'
ကြန္တာ 'Indra or Sakka, the king of goods.' (Pà.india)

49.21 ယူလျက်ရှိပန်၊ ဆက်ရပြန်သည်၊ ထူးချွန်အုံဖွယ်ကြီးမားတည်း 'take it and respectfully present (to the king) It is a great and un-common wonder.'

ထိုသည့်အား ထိုအခါကို¹ မင်္ဂလာတဆူ နိမိတ်
ယူ၍² အမျှကော်ချိုး အံမပြီးတည့်³ မင်းကြီးမဟာနောရတာ
သေနာမိပတ်၊ ဗိုလ်ချုပ်ဖတ်လျှင်⁴ ရေးတတ်မြော်မြင်၊
ခန့်စိရင်၍⁵

ရှင်စစ်မှာ အင်ကြီးစွာသည်⁶ ရိုက္ခာသို့မျိုး ဆင်တပ်
ကြီးကို⁷ ဖျက်ဆီးစိမ့်၍ လူရည်ရှာသော်⁸ ဖျာမံဟသိ
မျိုးရေနတ်ကို⁹ ဥပပတ်ဘုန်း ဂွဲနှစ်မှုန်း၍¹⁰

ဟုန်းဟန်းတောင်ခတ်၊ ချိကုပ်သတ်သိုး¹¹ ရွယ်မှတ်
တည့်တည့်၊ ရန်ကုန်ကြည့်လျက်¹² လုပ်ပြည့်ကိုက်ဝါး စားအဲ
တပဲ၊ ရှုံးရှုံးရဲသည်¹³ လဲချားဥပရာ၏ ကျွန်တော်စစ်ကို¹⁴၊
ရန်မြစ် တူးတူး၊ တိုက်ချော်းဟု¹⁵

Talks regarding this Jambu-continent-famous augury and moment as a lucky, auspicious omen did not cease. (Then) the minister-cum-general Mingyi Mahà Naw-ya-tha, the supreme commander of

(Burmese) army, knowing and understanding the future circumstances, administered thus. He looked for a man to crush the mighty elephant unit which supplied provision for the Yo-da-yar king's army and found one loyal servant, the brave and recklessly daring crown

prince of Le-char who, a spontaneously -barm and furiously flapping galon-bird, could grasp and kill 1,000-fathom lang water-good dragon and could eat in gusto the enemy, looking straight into his face. He was sent out to fight and uproot the enemy, as a means of returning

ကျေးဇူးတော်မြတ်၊ ဆောင်စိမ့်လွှတ်သော်¹⁶ ပစ်ခတ်
သဲသ၊ သူ့တပ်ထက်¹⁷၊ ဘွန်ကြဖြီးဖြီး၊ ရှောက်ရွာမိုးသို့¹⁸၊
ခုတ်သိုး ပြိုပြို၊ ဆင်နှင့်ခဲလည်း¹⁹ မရှုံးမထိတ်၊ သံတိုင်စိတ်ဖြင့်²⁰၊

the royal gratitude. The Yo-da-yars severely defened, shooting wirdly and recklessly, like the torrents of a rain of hair, cutting and picrcing, with the cover of elephants. But the Burmese, un-alarmed and un-frightened, with a spirit of steel and concent

rated determination, like a stony mountain, not deteriorating and unflinching, in-filtrated and stormed the enemy line. Under theird daring attack, the elephant unit was routed and dashed into iota-like powder.

ဆိတ်အနည်း၊ မလိမ့်လည်းတည့်²¹၊ အသည်းများရှိ
သမာဓိလည်း ဂိရိခံချာ ကျောက်တောင်ထူသို့²² ဗိုလ်စအတွင်း၊
တင်းတင်းမရွှေ ဝင်တိုက်နှံက²³၊ ခွံခွံရှုတ်ရတ်၊ ဆင်တပ်ပျက်
သည်၊ မှန်ညက်မြှုသို့ကြေားတည်း²⁴။

50.1 ထိုသည့် အျေဘာ ထိုအခါကို 'that augury and that time' အျေဘာ 'aura, augury' (Pà.bohà)

50.2 မင်္ဂလာတဆူနိမိန်ယူ၍ 'regard or consider an auspicious sign or omen.'
နိမိတ် 'augury, omen, sign?' (Pà nimittar)

50.3 မွှေ့ကျော်ချိုး၊ အုံမပြီးတည့် 'wonder and praise (for this went), well-known across Jambúdipa
continent, never comes to an end'
အုံ (v) to be amazed at; to wonder'

50.4 မင်းကြီးမဟာနောက်ရထာ၊ သေနာမိပတ် မိုလ်ချုပ်မတ် 'Min-gyi Mahà Naw-ra-thar, the minister- cum-
general'
သေနာမိပတ် 'chief or lord of the army' (Pà.senà+adhipati)

50.5 ရေးတတ်မြော်ခြင်း၊ ခန့်စိရင်၍ 'looking forward and knowing the affairs, administered and
manceunvred.
မြော်မြင် 'sighting into future'

50.6 သူရှင်စစ်မှာ၊ အင်ကြီးစွာသည် 'in the enemy's army very strong'
အင် (fr. အင်အား) 'strength, power'

50.7 ရိုက္ခာသိမ္မား၊ ဆင်တပ်ကြီး 'elephant unit used for carrying provisions'
ရိုက္ခာ 'provision; ration' (Hindi. rijaka)

50.8 ဖျက်ဆီးစိမ့်ဗျာ၊ လူရည်ရှာသော် 'Look for the able man to destroy (it)'
လူရည် 'man with ability or able man'

50.9 ဖျာမံသဟတ်၊ မျိုးရေနတ်ကို 'the aquatic god dragon of 1000 fathams in length'
ဖျာမံသဟု '1000 fathams' (Pà.byàma+sahassa)
မျိုးရေနတ် (= ရေနတ်မျိုး) 'good fliving in water or aquatic: it refers to Núga or dragon.'

50.10 ဥပပတ်ဘုန်း၊ ဂြောန်မှုန်း၍ 'the galon-bird with interest power crushes and dashes into powder'
ဥပပတ် 'autonomous, inherent, (Pà.upapatti)
ဂြောန် 'mythical king of birds, enemy of dragons' (Pà.garuda, garula)

50.11 ဟုန်းဟုန်းတောင်ခတ်၊ ချိုက္ပ်သတ်သို့ 'flap wings with great force and just as (it) grasps, carry
away and kill'
ဟုန်းဟုန်း (adv.) 'with great force' တောင် (fr. တောင်ပဲ) 'wing' ချိုက္ပ်သတ်
'grasp (usu. in claws), carry out and kill'

50.12 ရွယ်မှတ်တည့်တည့်၊ ရန်ကိုကြည့်လျက် 'look straight at the enemy or aim straight at the enemy?'

50.13 လုပ်ပြည့်ကိုက်ဝါး၊ စားအုံတပဲ၊ ရွှေးရွှေးရဲသည် 'rushing recklessly as if eating in gusts biting and
chewing' တပဲ (arch) as if....' ရွှေးရွှေး 'madly' ခဲ့ 'brause, reckless.'

50.14 လဲချားဥပရာမ် ကျွန်တော်စစ်ကို 'the crown prince of Le-char, the genwine royal slave'

50.15 ရန်မြစ်တူးတူး၊ တိုက်ချေားဟု 'say) you fight him uprooting the enemy'
 ရန်မြစ် 'root of enemy; source of enemy'
 တူးတူး (fr.တူးဖော်) 'unearth; uproot'

50.16 ပစ်ခတ်သဲသဲ၊ သူတပ်ထဲက 'send (him) out to serve the noble gratitude (of the king).'
 ကျေးလူ 'benefit; gratitude'
 ဆောင် (fr.ဆောင်ရွက်) 'carry out, serve'

50.17 ပစ်ခတ်သဲသဲ၊ သူတပ်ထဲက 'shoot in great effort from inside his army'
 သဲသဲ 'in concentrated effort'
 သူတပ် 'his unit, his army; i.e. enemy side'

50.18 သွန်ကြဖြိုးဖြိုး၊ ရှောက်ရွာဖိုးသို့ 'like an abundantly and torrential rain of hair'
 သွန်ကြ 'fall and scatter' ရှောက်ရွာဖိုး (arch) 'rain of hair'

50.19 ခုတ်ထိုးပြိုးပြိုး၊ ဆင်နှင့်ခံလည်း 'cutting and thrusting, tehy defend with elephants'
 ခုတ် 'cut or glash with swords' ထိုး 'pierce or thrust with spears'

50.20 မရွှေ့မထိတ်၊ သံတိုင်စိတ်ဖြင့် 'neither shrinking from feer nor getting alarmed, with a spirit of
 steer ရွှေ့ 'shrink from danger' ထိတ် 'be alarmed' သံတိုင်စိတ် 'Lit mind of aniron rod'

50.21 တဆိတ်အနည်း၊ မလိပ်လည်းတည်း 'not deteriorating even a little'
 လိပ်လည်း 'deterioerate in mordity etc; meet with a setback'

50.22 အသည်းဖျားရှိ၊ သမာဓိလည်း၊ ဂိရိခံခုံ၊ ကျောက်တောင်ထူသို့ 'the concentration on the tip of the
 liver resists like a solid stone mountain'
 သမာဓိ 'mental concentration' (Pà.samàdhi)
 ဂိရိ 'montain, mount' (Pà.giri)

50.23 ဗိုလ်စုအတွင်း၊ တင်းတင်းမရွှေ့၊ ဝင်တိုက်နှံက 'obediently, without shrinking from fovar, infiltrate
 and enter the enemy line and fight.
 တင်းတင်း: 'with haste and force without fear' နှံး 'obedient to order'.

50.24 ချံချံရှုတ်ရက်၊ ဆင်တပ်မျက်သည်၊ မှုန်ည်က်မြှုသို့ ကြေထွားတည်း 'they strike daringly and in the
 turmoil the elephant unit is destroyed and dashed as a minutest ista.;

ଲାତାଫାର୍ଦ୍ଦି (ର୍ତ୍ତି?) ଆଲାପ୍ରିଲର୍ ତିଥି ଫିଲ୍ ଆଫିଦ୍
ଫିଲ୍ ପ୍ରକାରୀ¹, ତିଥି ମୁଖାର୍ଗୀ ଏବଂ ମାନ୍ଦ୍ରାଫିଲ୍:ଗ୍ରେ² ଏବଂ କର୍କିଳାମଭୁବନ୍
ଭାର୍ତ୍ତାପ୍ରିଭ୍ରିନ୍ଦିଲ୍ଲ୍³ ଏବଂ ବ୍ରାହ୍ମିନ୍ (ରୁଦ୍ରି?) ଦେଖିବାର୍ଦିନ ଆର୍ଦ୍ଦିନଙ୍କା⁴

ဆိုင်လေတိုင်းပင် ဘယ်စစ်တွင်မျှ။ အောင်မြှင့်ပွဲ့း
မရဘူးလျက်^၅၊ ကျေးဇူးပျက်သုန်း မောဟာဂုဏ်ဖြင့်^၇ သူ့ပုန်
မင်းလျော့၊ သပရာင်း^၈၊ ကြမ္မာကြုံလှ့၊ ကံကိမ့်မြှုံး^၉၊

အဖြေးအခိုင်၊ ရှုမိုးခရှိင်ကို¹³၊ စိုးပိုင်ကွပ်ဆော်၊ မတ်ရဲကျော်¹⁴ကါး၊ ရေးမြော်တိုင်းထွာ¹⁵၊ သည်တခါသော်၊ ဒွာရာစစ်အင်၊ မိုလ်ဘုရင်ကို¹⁶၊ ထန်းပင်လည်ဆစ်၊ လောင်မီးပစ်သွှေ့¹⁷၊

သတ်သစ်ပိတ်ချုံး၊ ရန်မြှုစ်တုံးစိမ့်¹⁸၊ လက်ချုံးဝရနိုင်ကြုံးသံရှိန်သည်¹⁹၊ အောင်ချိန်ရပ်လင့် င့်နားတည်း²⁰။

The influential office of Yo-da-yar, not aware of the bad amens and undesirable results suggested by the planetary positions in his own horoscope, was conceited, un-intelligent and ignorant of his own fate.

Despite defeats in earlier armed confrontations,

he neither cared nor showed any humility, through un-gratefulness and ignorance. Depending on the declining fate of rebellious heir-apparent and expecting to conquer Keng-tung, he continued laying siage to the town with great patience.

The brave, well-reputed administrator of firmly-established and flourishing Shan districts, who was like the fierce and ruthless ogre-chief Kaccàvana (= Punnaka)

Irandati's lover and saver of her mother, sureyed and reasoned the situation.

Deciding that he would this time totally uproot and wipe out the king of Duàràvati together with his forces, in the same way as thunder-bolt hits the neck of a

palm-tree, he proclaimed his physical power as strong as a thunderbolt, stopped and rested waiting for the time to conquer.

51.1 အတာနရို့ အလာပြိုလ်တို့ ဖိုလ်အနိုင်၊ နိမိတ်ပြတိ 'the planetary positions in the original horoscope, not pleasant, good result and omen'
 အတာ 'horoscope, an astrological record of position of planets etc. one' birth' (Pà. jàtaka)
 အလာပြိုဟ် (=ပြိုဟ်သွားပြိုဟ်လာ) 'position of planets' (skh graha)
 ဖိုလ်အနိုင် 'unpleasant or undesirable result'
 နိမိတ် 'sign, omen' (Pà.ninaitta)

51.2 နိတ်မျှမကြုံ၊ မာန်လိမ်းကျော် 'not thinking of it and smeared with pride'

51.3 ကံကိုမမြင်၊ ဥာဏ်ပြိုပြင်သည် 'whose intellect is weak and who is blind to and not aware of his own fate'
 ကံ 'Lit: deed; action: desting or karmic law' (Pà.kamma)

51.4 သူရှင်ဦးကိုင်၊ အရေးပိုင် 'the authoritative chief of the Yo-da-yars'
 ဦးကိုင် 'Lit : one who holds the top: i.e. chief'

51.5 ဆိုင်လေတိုင်းပင်၊ ဘယ်စစ်တွင်မူ 'in any battle they met 'or' in any clash between them?'
 ဆိုင် (fr. တိုက်ဆိုင်) 'meet, face, encounter'
 တိုင်း (part) 'suffive indicative of frequency, equivalent to 'every' 'any' in English.
 စစ် 'fighting, battle, war, clash, axmed encounter.'

51.6 အောင်မြင်ပွဲဦး၊ မရဘူးလျက် 'never gained a victory'

51.7 ကျေးဇူးပျက်သုန်း၊ မောဟဂုဏ်ဖြင့် 'gratitude forgotten and full of ignorance' မောဟ 'ignorance, dullness' (Pà.moha)

51.8 သူပုန်မင်းလျာ၊ ဥပရန် 'the crown prince whoi s the heir-apparent' သူပုန် 'rebal
 မင်းလျာ 'heir-apparemt to a throne'

51.9 ကြွောကြုံလို့၊ ကံကိုမြှို့ depending on the fading desitny or fate. Skt, Karma and Pà.kamma (= Myan. ကံ) are synonyms meaning one's desting or fate resulting from his previous or present deeds.

51.10 မထိ၏သို့၊ မခိုရှိတည့် 'not caring for it, he does not become humble or show respect.
 ထိ 'take care of take head of'

51.11 မြို့ကျိုင်းတုံကို၊ အုံ၏ရန်း၊ ကြိုးကာအောင့်လည်း၊ အနိုင်ကျည်း၏ 'expected to conquer and gain Keng-tung by besieging it patiently with great effort' ကျည်း 'tolerate with patience.'

51.12 ကစွည်းလူလင်၊ လွှဲကျော်ထင်သား၊ မိခင်မောင်ကြိုး၊ နတ်စောထီးသို့ 'like kaccàyana the lad, well-famed godly chief, my beloved brother and saver of my mother?' လူလင် 'Lad'
 The Kaccàyana stony is taken from Vidhirapandita Jàtaka (J 545). The Bodhisat was once born as Vidhira the wirest and most righteous minister to King Dhanaàya korabba. Hearing his fame, a dragonqueen Vimatà had a strong, uncontrollable desire to eat his heart. Her beautiful daughter Irandati by name, distressful at her mother's plight, per-

suaded her lover, an ogre chief called Punnaka. Assuming a human youth by the name of Kaccàyana, he visited King Korabba and challenged him to a dice-game, with a priceless Mind-fulfilling ruby on his side and a similar object on the other at bet. Hewon and demanded Vidhira, tied him to the tail of his flying stallion and rode along the mountain ridges to tall him, but to no avail. Finally Vidhùra met dragon king and queen who, after listening to his Dhamma, honoured him and sent him back to human world. Punnaka or this Kaccàyana is still regarded most ruthless, fearless, daring and violent ogre-god in Burmese belief.

51.13 အဖြီးအခိုင် ရှုမ်းခရိုင် 'well-established and fourishing Shan districts'
 အဖြီး (arch.) 'much, flouring prosperous'
 အခိုင် (fr. နိုင်မာ) 'firmly established, not shaken'

51.14 နိုးပိုင်ကွပ်ဆော်၊ မတ်ရဲကျော် 'brave and renowned minister who rules and administers?'

51.15 ရေးမြှုပ်တိုင်းထွား 'considering and reasoring the situations'

51.16 သည်တခါသော် ဒွာရာစစ်အင်၊ ပိုလ်ဘူရင်ကို 'this time, the king of Dvàràvati capital'

51.17 ထန်းပင်လည်ဆစ်၊ လောင်မီးပစ်သို့ 'Just like a thunder bolt strikes the neck of a palm-tree/
 ထန်းပင် 'palm + tree'
 လည်ဆစ် 'neck or juncture of the stem and crown of a palm tree'
 လောင်မီး: 'thunderbolt'
 (A palm-tree thus cut off never grows again)

51.18 သစ်သစ်ပိတ်ချုံး၊ ရန်မြတ်တုံးစိမ့် 'will reduce and uproot it completely'
 သစ်သစ် (adv.) 'totally, completely'
 တုံးစိမ့် 'make 8th. exhausted'
 စိမ့် (=စေအုံ) suffix attached to a v.t. to turn it into a causative in future'

51.19 လက်ရှုံးဝရဏိန်၊ ကြံးသံရှိန်သည် 'proclaim loudly of his weapon, the thunderbolt'

51.20 အောင်ချိန်ရပ်လင့်င့်နားတည်း 'stop expecting the time of victory?'

အောင်ချိန်ငံတွေ (ဧပြီ?) । ဖြည့်တင်းနေစဉ်¹ ခုနှစ်ခွဲ ဘုံး နေရာမိုးအနဲ့ ဖြိုးဖြိုးကွန်သည်² । နတ်နန်းမှန်ကူး ဝတ္ထားလျှင်³ တဆုံးလောမိတ္ထု ဘုန်းရှိရှင်⁴ ।

ပါရမိကျေးလှေ ဂုဏ်အထူးကြိုး ချိုးကျေးပုံးပို့⁵ । ယွန်းမင်း တို့အား ပျို့ပျို့ထင်ရှား မြင်စိမ့်မားဟု⁶ । လေးပါးနတ်စစ် မဟာရန်းနှင့်⁷ ।

ကသစ်ရောကတည်း နေတော်ပြည်ဝယ် ရွှေစည် အာလု ဆောင်ယွန်းညွှေလျက်⁸ । အရုဝန်းလည်း နတ်စစ်သည် တုံး⁹ । ဖြိုးစည်းများကျိုး တိုင်းမသိတည်¹⁰ । ပတ္တိသေနာ မူခါစသည်း နဝါပေါင်းညီ ခေါ်ဘဏ်လည်း¹¹ ।

အလိုက္ခင္း ဗိုလ်ခြေပတ်ခြား မြင့်မိုး ထွေး (ရွှေ?)မျှ¹² အသ သယာ မဏ္ဍာလန်း ဘောဂဒဏ္ဍာ စစ်အရို့ဖြင့်¹³ ।

သူဇာ (ရာ?) ယစ်မျိုး ပုံပစ္စားကို¹⁴ । နှဲချိုးကါလာ စစ်အင်မျှလည်း မကုပိုလ်ပါ¹⁵ । ကိုယ်တော်မှာကါး¹⁶ । နာရကါရွှေ အရောင်ည်ဆုံး ဖြိုးတံ့သိုးစွန်း မွေးမှုပ်ရန်းသား¹⁷ ।

တင့်လွန်းကြေးရှင်း ဟာရီမြင်းကို¹⁸ । ဝင်းဝင်း စက်ရှင်း ခြေတော်တင်မှု¹⁹ । ရန်းကြောင်လက်ချိန် ဝရဇ်နကို²⁰ ထိန်ထိန်လည် လှိုမ့် ပတ်ပတ်အိမ့်လျက်²¹ ।

တိမ့်အထက်ဘုံး သိန္တော်ရုံမှု²² । ကျိုင်းတုံးမြို့မြို့²³ သက်ကွန်မြို့သည် ရွှေယူလူးရှင်ပင့်ကိုယ်စားတည်း²⁴ ।

White the Burmese army was equipping and waiting far the time of victory, Sakka, the most exalted chief of the deva-worlds on the sky-high and seven-tiered Mt. Meru, wished to extol and disclose the distinguished qualities of perfections accomplished by our glorious.

Lord who was the future Buddha, so that the Yun Kings could realize them.

The celestial troops under the command of four guardian good-generals of four cardinal directions, called catumahā.

rajā, assembled in the capital where the Ka-thit tree grows, beating drums that echoed clamorously. The other godly soldiers who were surrounding on the four sides are so multitudinous that counting was impossible.

The aifantry commanded by generals replete with nine qualities was scores of kho-bhanu-number, making Mt. Meree even fear and shrink with respect.

Accompanied by troops larger than those on the occasion of battling the

intoxicant-prone Asura-s and employing the strategy known as confidence (asamsaya), unity (mandala), liverality (bhoga) and punishment (danda), the lord rode on the extremely.

beautiful, graceful and attractive hars, whose manes, tail and top of the head were glittering like the narakā-gold.

Rolling repeatedly in hand the brightly-shining, enemy-crushing thunderbold, he came down splendidly to Keng-tung from Mt. Meru a higher heaven than clouds, in place of our lord, the youthful Buddha-embryo.

52.1 အောင်ချိန်ငံ့ပွဲ ဖြည့်တင်းနေစဉ်။ 'during the time waiting for the victory and equipping the army'
 ဖြည့်တင်း: 'add to; to provide; to equip'

52.2 ခုနစ်ခွေဘုံ၊ နေရုံးညွှန် ဖြီးဖြီးကွန်သည် 'in the seven-spired palace on very high Mt. Neru'
 နေရုံး 'Mt. Meru; Myint-more-taung in Burmese'
 နေရုံ (same as Meru) is made here နေရုံ for the sake of metre ဖြီးဖြီးကွန် 'rising too much'

52.3 နတ်နန်းမှန်ကူ၊ ဝတ္ထဘူလျှင် 'Vattabhú the top of devaheavans' မှန်ကူ 'an august person like the top of a building' ဝတ္ထဘူ is another epithet for Sakka or sakra, and is so called after his conquest over Vatta (Skt. Vatra).
 ဝတ္ထဘူ 'Sakka or Inda, king of gods. (Skt. Vatrabhú)

52.4 တဆုံးဟောမိ၊ တို့ဘုန်းရှိ၏ 'of our glorious lord who is destined to be enlightened as a Buddha'
 ဟောမိ (Lit: wisdom):here it (from Buddhisalla) means a Bodhisat or future Buddha'
 ဘုန်းရှိ 'replete with glory or power' ရှိ 'to home'

52.5 ပါရမိကျေးလူ၊ ဂုဏ်အထူးကို၊ ချီးကျေးပံ့ပိုး 'in order to praise and propagate the distinguished qualities of (his) perfections?'
 ပါရမိ 'perfections, especially those ten qualities recommended for all Bodhisats. (Pà.pàranú)

52.6 ယွန်းမင်းတိုအား၊ ပို့ဖို့ထင်ရှား၊ မြင်စိမ့်မားဟု 'intending to let Yun Kings see (them) quite clearly and obviously'
 ယွန်းမင်း: 'rulers of Yuns, or Yun kings'

52.7 လေးပါးနတ်စစ်၊ မဟာရာဇ် 'the soldiers or troops of the four guardian gods called catumaharàjika'.
 လေးပါးနတ်စစ် 'celestial troops of the categories or types.
 According to Pàli Buddhism, the four cardinal directions East, South, West and North are governed and gurded, respectively, by four celestial generals Dhatarallha, Virúlaka, Virúpakkha and Kuvera, each commanding Bhuta-s, gods, serpents and ogres, respectively.
 These four are called catumaharàjaka 'four great kings (of gods) and cerve. Sakka as their chief.'

52.8 ကသိရောက်တည်၊ နေတော်ပြည့်ဝယ်၊ ရွှေစည်းအာလံ၊ ဆော်ရွမ်းညံလျက် 'the golden drums resound clamorously at the capital where the Kathit-tree (Erythrina arborescens) grows.
 အာလံ 'drum' (Pà.àLambara)

52.9 အရဝန်းလည်၊ နတ်စစ်သည်တဲ့ 'the celestial or godly troops surrounding on all sides'
 စစ်သည် (same as စစ်သား: (esp:woman) 'solider'

52.10 ဖြီးစည်များကို၊ တိုင်းမသိတည့် 'they are) so numerous that, their number cannot be known'
 ဖြီး, စည်, များ, ကျိုး (all synonyms) 'much or many in number'
 တိုင်း: (fr.အတိုင်း) 'number or figure or measurement.'

52.11 ပတ္တိသေန၊ မှုခါစသည်၊ နဝပေါင်းညီ၊ ခေါက်ကိုလည်း 'un-accountable number of infantry-men with their general replete with nine qualities'
 ပတ္တိသေန 'infantry, foot-soldier' (Pà. pathi + sena)
 မှုခါ 'mouth or head' Among the 8 parts of themilitary in Burmese army, a general is referred to as 'head of the army or yodha-main in Pàli who tradition claims to possess nine qualities, as described in Ràjaniti or 'Instructions to a king'.

52.12 အလိုက္ခင္း ဗိုလ်ခြေပတ်ရဲ မြင့်မိုးမျှ 'soldiers of croe-times of kho-bha-ni, with Mt. Meree nearly fearing them with respect.'
 အလို 'multiplication table' ကုပ္ပါဒ္ဒ 'croe' (Pà. koti)

52.13 အသသယ၊ မဏ္ဍာလနှင့် ဘောဂဓဏ္ဍာ၊ စစ်အရို့ဖြင့်၊
 by the strategy of 'confidence, unity, liberality and punishment'
 There our are traditionally recommended as four means of winning the enemy.

52.14 သူရာယစ်မျိုး၊ ပုပစိုးကို 'the Asuràs who used to drink intoxicants and gods of flowers.
 သူရာ 'wine or any kind of intoxicants (Pà.súra)

52.15 နှံချိုးကါလ၊ စစ်အင်မှုလည်း၊ မကုပိုလ်ပါ 'the number of troops more than the time they make war on and heat (the Asura)'
 နှံချိုး 'break or beat down to be humble'
 စစ်အင် (fr.စစ်အရို့) combat arms or troops'

52.16 ကိုယ်တော်မှာကါး 'the kign himself'

52.17 နာရကါရွှေ အရေလည်ဆုံး၊ မြို့တံ့ဌီးစွန်း၊ မွေးမှင်ချွန်းသား 'the hairs on the mane, the tail, the head are bright as gold'
 နာရကါ 'a kind of gold' (Pà. nàrakà)
 မွေးမှင် (fr. မွေးအမှင်) hairs on the body'

52.18 တင့်လွှန်းကြော့ရှင်း၊ ဟာရိမြင်း 'very beautiful, graceful and attractive horse'
 ဟာရိ 'attractive; charming' (Pà.hàri)

52.19 ဝင်းဝင်းစက်ရှင်း၊ ခြေတော်တင့်မှ 'ride (it) with his feet possessing glowing cakka-wheel'
 စက် 'Lit : wheel or auspicious sign on the foot of the Buddha' (Pà.cakka)
 ခြေတော်တင် 'Lit: place royal feet; i.e. ride.'

52.20 ရန်နှင်လက်ချိန်၊ ဝရအိန်ကို 'the thunderbolt which he aims with his hand and drive away the enemy i.e. 'with an enemy-destroying weapon in hand'

52.21 ထိန်ထိန်လည်လှိမ့်၊ ပတ်ပတ်အိမ့်လျက် 'that which turns shining and rolls gently and repeatedly'
 အိမ့် 'roll or rock gently.'

52.22 တိမ့်အထက်ဘုံ၊ သိန္တေရာ့မှ 'from sineu, the heaven above the clouds'
 သိန္တေရာ့ (same as Meru, Neree) Myint-mo-taung or Mt. Meru' (Pà.sineru)
 သိန္တေရာ့ is made သိန္တေရာ့ to match with ဘုံ in metre

52.23 ကျိုင်းတုမြို့နီး၊ သက်ကွန်မြို့သည်၊ ရွယ်လူရှင်ပင့် ကိုယ်တားတည်း၊ 'descend splendidly to Keng-tung in place of our lord, the youth ful Buddha-embryo.

သက် '(fr. ဆင်:သက်) 'descend, come down.'

ရွယ်လူး (arch.) 'lad, a youth'

ရှင်ပင် 'lord of the world or Buddha; so ရွယ်လူးရှင်ပင် suggests 'one who has just been regarded as a Bodhisat.'

ကျိုင်းတုံးမည်သာ၊ ပြည်အောင်ချာ၏၊ ပြုဗ္ဗာရှေ့စွန်း၊
ချောင်းနရန်းထက်¹၊ ယွန်းမင်းလိုလုပ်၊ မြင်လောက်ရုံတွင်²၊
လေးစုံစစ်အင်၊ နတ်သေနင်တို့³၊

ပုံဟင်ကြား (ကျိုး) ထစ်စည်မုရား (ရန်) လည်း⁴၊
ခြစ်ခြင်ရှိက်မွန်း၊ တီးခေတ်ဖြန်းလျက်⁵၊ သွန်းသွန်းမိုးစွန်း⁶၊
တံခွန်လျှပ်လျှပ်၊ မဝင်တပ်မြင်းအား၊ ရထားခြေလျင်၊
အတင်တင်တည်⁷၊ ဖါလက်သာ၊ မူသလနှင့် သရေစာ၊ စွား
အသီ၊ တော်ပြီ ဂုဏ်း⁸ (ကလိုင်း)၊

သုံးဆိုင်လေးမြှာ၊ ငါးဖြားခြောက်ခွဲဖြုံက်ဖြုံက်ရှာသည်⁹၊
ထွန်းပရီးရဲ့ လက်နက်စွဲလျက်¹⁰၊ ကြေားမောက်ရှာ အမွှာခွေး
သား၊ ငှက်မြှတ်နားထက်¹¹၊ ပတ္တြားထွတ်ချက်¹²၊

ဘယက်ဘာလီ¹³ (လည်း)၊ ချပ်အကျိုးလည်း နာရန်¹⁴၊
(ကီး) မွန်း၊ ချွေ့ပွဲစွန်းဝယ်¹⁵၊ ဘိုး (ဖိုး) လွန်နှုံး၊ ဝနီရကို၊ အံချုံ
တွဲ၊ စီမြောင်ကြသား¹⁶၊

ရဲရဲရောင်စို့၊ မျှုံးရည်တို့နှင့်¹⁷၊ ပိန်ညိုဝဝတ်ခြုံ၊
နတ်စစ်ပုံတို့¹⁸၊ ကျိုင်းတုံးမြှာ၊ ဝင်ဆ ဝင်အဲ¹⁹၊ မြောမဆုံးမျှာ
ခြုံခြုံ၊ (ကြုံ.ကြုံ.) စုရုံး၊ သုံးရက်လုံးလျှင်²⁰၊ မဆုံးမျက်ခြည်၊
ယွန်းစစ် သည်တို့၊ အတည်ကျကျ၊ မြင်ကုန်ကြသည်၊
ထိတ်လသေလူ မြောပါတည်း²¹၊

On the creek-bank east of Keng-tung at a distance visible to Yun forces, there appeared divine troops in full military arrays.

Hitting hard and aloud the tambourines which echoed clamorously, there came waves after waves of elephants, horses, chariots and infantry-men

with hoisted banners that fluttered toweringly and brightly. They were also armed with iron rods, iron hooks, clubs, baws and arrows, awords, spears, Lances and wooden wedges some of which had three clusters or four

pouris or five or six razor-sharp blades.

They were all arrayed in chain-mail with long-spiked helmets whose pinnacles were studded with best rubies.

Dressed in chain-mail or full-skirted coats or sleeveless jackels of bright-red colour, embroidered with priceless diamonds or diamonds-hanging, they appeared godly soldiers.

Literally filling every inch of the earth and on the verge of entering Keng-tung, they resolutely assembled for three days.

The Yun troops felt scared almost to death at their sight.

53.13 ဘယက်ဘလည် 'the necklace and the gorget with upswept wings
 These are decorative dresses of an ancient warrior in Burmese army

53.14 ချပ်အကျိုလည်း၊ နာရဏီမွန်၊ ခွဲပုစွန်ဝယ်၊ the chain mail of excellent gold like gold-coloured prawn ail
 ချပ်အကျို 'body armour or chain-mail'
 နာရဏီ name of an excellent kind of gold whose colour resembles that of prawn ail
 ပုစွန် 'shrimp or prawn'

53.15 ဖိုးလွှာနှာ၊ ဝနီရကို၊ အံချိုတ်တွဲ၊ နီမြောင်ကြသား၊ invaluable diamonds hanging and spreading in symmetrical pattern
 ဖိုးလွှာန် 'beyond price' နှာ 'priceless (Pā. an + aggha)'

53.16 ရဲရဲရောင်စိုး၊ မျဉ်းရှည်တိနှင့် full-skirted coats and sleeveless jackets of bright-red
 မျဉ်းရှည် 'full-skirted coat' မျဉ်းတိ 'sleeveless jacket' All are names of dresses and decorations worn by Burmese soldiers in ancient, monarchial days

53.17 မိန်ညိုဝတ်ခြား၊ နတ်စစ်ပုံတွဲ godly soldiers in body-armour

53.18 ကျိုင်းတုမြို့ထဲ၊ ဝင်ဆဲဝင်အဲ 'about to enter Keng-ting'

53.19 မြေမဆုံးမျှ၊ ကြံ့ကြံ့စုရုရှုံး၊ သုံးရက်လုံးလျှင် (they) assemble steadfastly, until the ground cannot hold them for three days
 မြေမဆုံး 'nearly the earth cannot hold'

53.20 ယွန်းစစ်သည်ကို အတည်ကျကျ မြင်ကုန်ကြသည်၊ ထိတ်လသေလုမြောပါးတည့် all yun troops saw (them) and felt frightened almost to death.

ဓမ္မရာဇ်မြတ်စွာတို့တွက်ချုံ၏^၁ ပုညာနိသာ ဘုန်း
ကျိုးပြသား^၂ မာယစီရင်၊ နတ်သေနင်ကို^၃ သူသူင် (ရှင်?)
ဗိုလ်ပါ၊ မြင်ကြရာတွင်၊ သာသနာပြုတိုက်၊ မြန်မကိုင်က^၄

ပတ်ဝိုက်ရဝန်း၊ ငါတို့ယွန်းကို၊ လုံးတွန်းသိမ်းချေ
အောင်လွယ်စေဟု^၅၊ ဗိုလ်ခြေလျောက်ကူ၊ တပ်တော်မူသည်
ဟူ၏မှန်စွာ^၆၊ သည်အခါကား၊ ကြံ့မွှာပစ်ချာ တွင်းဆုံးကျ၍^၇

ဒေသဝေးလုံး၊ တို့နိုင်ငံသို့^၈၊ ခွာခြုံ (ချုန်) ပြေးထွက်၊
ပြန်ရေးခက်ခဲ့^၉၊ အသက်ဘေးကြီး၊ မြောက်တီးဟု^{၁၀}၊ ထိပ်သီး
သွေးမွန်၊ ကြောက်အားလွန်၍^{၁၁}၊

သန်ကျော်လျင့်လျင့်၊ တို့နေနည်ဝါယာ^{၁၂}၊ မိုက်စဉ်
အခါ^{၁၃}၊ ခြွှေရံကာလည်း၊ မပါကျော်လစ်၊ ဝတ်စားညစ်နှင့်^{၁၄}၊
စုထစ်ကွန်မမှုံး၊ ဝံစာဓိရသနစ်၊ ယွန်းစောစစ်၏၊ နှယ်မြစ်
တော်ရင်း၊ ဘထွေးမင်းကား^{၁၅}၊

မှန်ကင်းတမွတ်၊ သုံးလူ့ထွက်ကို^{၁၆}၊ သာဝတ်ပြည်မှ၊
ယမိုက်ပြောတွင်^{၁၇}၊

ကာသယူရရှိ၊ ရှုက်အားလွန်၍^{၁၈}၊ ဝို့က် (၏?)
ဖြေတဖြေတ်၊ ကိုယ်ပယ့်ရှုပြင့်^{၁၉}၊ ပစ်ထုတ်မိုက်မဲ့ မြှုပ်ရောထွှေ့^{၂၀}၊
အိုးဆွဲလည်ရစ်၊ ပါယ်တွင်းနှစ်သို့^{၂၁}၊

စေးပျော်စိပ်စိပ်၊ တော်ရိပ်ခိုကာ^{၂၂}၊ ထွက်ပြေးခွာသည်
လိပ်ပြောကစဉ်ကလျားတည်း^{၂၃}၊

On seeing the Magha-sena or divine forces, that justify the power of the results of our noble and righteous lord's previous merits, the army of the Yo-da-yar king believed that reinforcement was sent from Myanmar, which deserved to disseminate.

The Buddhist order (Buddha Sasana), in order to destroy completely and vanquish easily the Yun-s.

Their king that they would now really face the warst fate and be in great difficulty to flee for their own land at

a great distance, they grew 3extremely alarmed and shocked that death was a surety for them.

That very mid-night when darkness wps every where, sun-tit-kun-ma-mun Ban-sa-dhi-ra sa-nit.

The genuine royal descent and uncle to the Yun King, just as

Purana Kassapa the heretic teacher, when the most excellent and exalted Buddha performed. The twin-miracles (of wate and fire)

at savathi (sarvat), was so much ashamed that he, placing around his own neck a filled water jar, drowned

himself in a river to suffer in hells, escaped under the cover of thick and deep jungles.

His mind was deranged in disorder.

54-1 ဓမ္မရာဇ်မြတ်စွာ၊ တို့ထွက်ခေါ် ' of our supreme chief, the righteous Lord '
 ဓမ္မရာဇ် (Lif. King of Dhamma; i.e righteous.)

54-2 ပုညာနိသံသ၊ ဘုန်းကျိုးပြသား ' reveals the glory of the equiences or results of (his) merits ပုညာနိသံသ + result of merits. (Pa punna + amisansa)
 ဘုန်းကျိုး ' the glory which is the effect or result'.

54-3 မာယစိရင်၊ နတ်သေနင်ကို ' the divine battle arms prepared by Magha '
 မာယ is one of the names of sakka, the king of gods, because he was a bramin youth by their name in his previous life.
 နတ်သေနင် ' divine forces of four categories '
 သေနင် ' battle arms ' in (Pa sena + aniga)

54-4 သာသနာပြုထိုက်၊ မြန်မကိုင်က ' the noble land of Myanmar which deserves to promulgat the Buddha sasana '

54-5 ငါတို့ယွန်းကို၊ လုံးတွန်းသိမ်းချေ၊ အောင်လွယ်စော့ ' so that our Yun country can easily be won by destroying completely.'

54-6 ပိုလ်ခြေလောက်ကူ၊ တပ်တော်မူသည်၊ ဟူ၏မှန်စွာ ' it must be true that (they) add mase troops for assistance ' i.e. ' re-enforcement was sent.'
 လောက် ' add; enhance ' ကူ ' aid; help; assist.'

54-7 သည်အခါကား၊ ကြွားပတ်ချု၊ တွင်းဆုံးကျ၍ ' their time or now (we are) fated to meet the extremer-most bad luck. 'ကြွား ' bad or eurl luck ' (Skt. Kramma)
 ပတ်ချု ' thrown by '
 တွင်းဆုံးကျ ' fall to the bottom of the pit; i.e to the very bottom: So ကြွားပတ်ချု၊ တွင်းဆုံးကျ literally means ' Some one is thrown or pushed down to the very bottom of the pit of bad luck', and their or a similar expression is often used to describe a hopeless and helpless situation of any person or thing.

54-8 ဒေသဝေးလဲ၊ တို့နိုင်ငံသို့ ' to our distant country or to our country which is far away.'
 ဒေသ ' place, region, province ' (Pa - desa)

54-9 ခွာချွန်ပြေးထွက်၊ ပြန်ရေးခက်ခဲ့ ' (it is) difficult is leave this place and flee home'.

54-10 အသက်ကားကြီး၊ မြေလက်တီးဟု ' Lit. danger to life is certain as a strike at the earth ' which indicates a permanent certainty or surety. ' So the meaning implied is that ' danger to our life is a certainly.'

54-11 ထိပ်သီးသွေးမွန်၊ ကြောက်အားလွန်၍ "be alarmed beyond reasone and blood flows toward their head and be ceranged".
 သွေးမွန် 'blood reished into head due to shock,

54-12 သနကျော်လျင့်လျင့်၊ ထိုနေ့ညွှန်ဝါယာ၊ မိုက်စွဲအား ' quickly that night soon after midnight while it was dark (fr.သနကောင်) 'midnight '

မိုက်စဉ်အခါ 'While it was dark'

လျင့်လျင့် (= လျင်လျင်) 'quickly or swiftly'

54-13 ခြွေရုံကာလည်း၊ မပါကျစ်လစ်၊ ဝတ်စားညစ်နှင့် 'in dirty garments without attendants and in secret'

ခြွေရုံ 'attendant ; follower'

ကျစ်လစ် in a controlled position not exposing to public; here 'in secret, not letting others
ဝတ်စားညစ် 'dirty dresses or garments.'

54-14 စုတစ်ကွန်မား ဝတ်စားညစ်နှင့်၊ ယွန်းတောစ်၏၊ နှယ်ဖြစ်တော်ရင်း၊ ဘထွေးမင်းကား 'Sun-tit-kwun-ma-mon-vam-sa-dira-sa-nit, the uncle (of the king) who belongate the royal family of Yun king.
ယွန်းတောစ် = the genuine king of Yun.

54-15 မှန်ကင်းတမ္ဗုံ၊ သုံးလူထွက်ကို 'the most excellent and exalted one, the head of Three Beings, i.e Buddha.

မှန်ကင်း 'a decorative arnonament on top of a spice or any exalted personage in such a position.'

သုံးလူ 'three beings or individuals; vig. humans, gods and brachmā-s.

54-16 သာဝတိပြည်မှ၊ ယမိုက်ပြတွင် 'when (Buddha) performed or showed the twin-miracle at great country Sàvatvalthi.

This expression refers to the occasion when Buddha, in order to subjugate and control the heretics, six in number, performed that particular miracle in which a pair of fire and water came in pair out of his nostrils, ears etc. known as Yamaka + Pàtihàriya 'twin-miracles.'

ယမိုက် 'pair ; twin.' (Pà. yanaka)

သာဝတ် (Fr.သာဝတ္ထိ) 'name of a city in India wheree Buddha spent nearly 30 years of his life.

54-17 ကသာပပုရဏ်၊ ရူက်အားလွန်၍ 'Puràna Kassapa, being extremely ashamed'

54-18 ဝိုံးပြုတိပြုတ်ဖြတ်၊ ကိုယ်ပယုဂ်ဖြင့် 'to pluck or take off (one's) spirit by one's own effert or instigation? ဝိုံး (Lit. consciousness) is always understood in Burmese animisor as 'Life-principle, spirit, butter-fly or soul.' (Pà. viññàna) ဖြတ် 'take sown, take off, pluck.'

ကိုယ် 'self, by one's own self' (Pà. Kàya)

ပယောဝ 'attempt, eefort, instigation' (Pà - payoga)

54-19 ပစ်ထုတ်မိုက်မဲ၊ မြစ်ရေထဲ၌ 'threw foolishly into the river' မိုက် and မဲ 'dark' both here mean 'foolish, reckless, stupid.'

54-20 အိုးဆွဲလည်ရစ်၊ ပါယ်တွင်းနစ်သို့ 'with a jar around (his) neck, he was drown to be barn again in hells'. These four padas retold the story of Puràna Kassapa, one of the six heretical teachers opposing Buddha and Buddhism, on seeing the Buddha perform the twin-miracle at Sàvalthi (now Sarvat) before his soujourn to Tàvatimsa-heaven, become so much shomeful that he drowned himself with a water-filled jar around his neck, died and suffered in hell.

54-21 ဝေးပျစ်စိပ်စိပ်၊ တောရိပိခိုကာ 'under the cover of the shadow of the forest.'

ဝေးပျစ် (arch) 'forest, groove, jungle.'

54-22 ထွက်ပြေးခွာသည်၊ လိပ်ပြာကစဉ်ကလားတည်း။ 'heaving the place, he fled with his mind in disorder.'

လိပ်ပြာ 'butter - fly' in Burmese animistic beliefs, represents one's soul, or spirit or life, and when one dies it is believed that his 'butter-fly' has simply left his body to go into a new body.

Here the author uses la word to represent the 'mind' or 'consciousness' which is the popular translation of Pà. Viññāna (vi + ñāna 'knowing').

ကာယ်ပလ၊ နည်းလျကိုယ်အမေး (၌း?)¹၊ မသန့်စွမ်း
လျက်၊ လက်ပန်းလို့လား?² ဥစ္စာပါးလျက်၊ အစားကြေးတိုက်၊
ကြိုက်တတ်သသူ³၊ ဥာက်မဆူလျက်⁴၊

ဂို့ (စု) ရလား၊ မူလယူထားနှင့်⁵ စကားကြီးကျယ်၊
သွက်ဝယ်ချဲ့ထွင်၊ ပြောချင်သသူ⁶၊ သုံးယောက်လူကို⁷၊ နောက်
ဆူသည်းခြေ၊ တွေ့ဝေသံလည်းအရှုံး မည်ဟု⁸၊ လူပြည်ပြောန်း
ကျမ်းစာညွှန်းတွင်⁹၊ ယွန်းစစ်ဘူရင်၊ တပါးဝင်၍¹⁰၊ ဘုန်းအင်
နည်းလျက်၊ စစ်လို့ချက် ကြောင့်” အသက် ဆံ ဖျား၊
ပြေားရမှား၏¹² န္တားလားပုဂ္ဂိုလ်၊ ရွှေ့ကသွားမြောက်၊
ခရီးကောက် သော်¹³၊ နောက်လိုက် န္တားပေါင်း၊
လမ်းတိမ်းစောင်းသို့¹⁴၊ ထောင်းထောင်းပြီကွဲ့၊
မိုလ်ခပဲလည်း¹⁵၊ ြိုစွဲမီးလျှော့၊ ဖျားလျှင်ပုံသို့¹⁶၊ ချုံ ချုံဖျက်သုန်း၊
လက်လွှတ်ရှန်း၍¹⁷၊ တော့ပုန်းတောင်ခြေ၊ ထွက်ပြေား
လေသော်¹⁸၊ ဥဒေသနင်း၊ မိုးနဲ့မင်းလည်း¹⁹၊ သင်းတို့ရိပ်ခြေည်
သိပြေားသည်နှင့်²⁰၊ ပတ်လည်ပြွေ့မ်းပြွေ့မ်း၊ တော့တောင်
ကမ်းက²¹၊ လမ်းကိုဆီးဆာ မလွှတ်ရအောင်²²၊ ဖြော်ဆောင်လ^(၅?)၊ နှာ၊ ဘာ (၅?)မ်း စိမ့်ရုံး (ရန်?) ၍²³၊ လက်မွှန်ကပင်၊
အရေးမြှင်သည်၊ သေနင်စေလွှတ်ခန့်ထားတည်း²⁴။

He who loves westling despite his weakness in physical strength; he who is fond of expensive food deespite his poverty and he who, like learned Vidhura, loves grandiloquence despite his ignorance: these are described in secular texts as dazed and insane persons scrffering from troubled livers. The Yun military chief was one of them. Because of his desire for war, inspito of his weakness in power, he had to escape at the risk of his own life. As when the leading bull goes mean derightly and astray the entire herd follows its foot-steps, the whole army was scattered and routed.

As bees leaving their bee-bive on flame, the troopers were completely destroyed and all escaped empty-handed, hiding in the jungles and using the hilly tracks.

(But) the ruler of Moe-ne, the king of the eastern pro-uinces, knowing their in-tentions, had sent beforehand his fordes to block several paths and tracks around and seize them without fair.

55-1 ကာယပလနည်းလျကိုယ်အန်း 'little strength and weak in physical strength'
 ကာယ 'physical strength or power' (pà. kāya + bala)
 နည်းလျ 'little and thin or weak'
 ကိုယ်အန်း (or ကိုယ်အန်) physical or bodily strength.
 အန် (fr.အားအန်) is here made အန်း for the sake of metre.

55-2 မသန့်စမ်းလျက် လက်ပမ်းလိုလား 'despite weakness, one who loves wrestling'.
 လက်ပမ်း 'wrestling'.

55-3 ဥစ္စာပါးလျက် အစားကြေးတိုက် ြိုက်တတ်သူ 'he who loves and enjoys the valuable and expensive food, 'despite poverty'. ဥစ္စာ 'property' (Pà.uccaya) ပါး (fr.နည်းပါးorရှားပါး) 'scarce or having little'. ကြေး 'money; price; value' တိုက် 'worthy of'.

55-4 ဥာဏ်မဆူလျက် 'though not much intellect or not much talented'.
 ဥာဏ် 'intellect, knowledge, talent'. (Pà.ñāna)

55-5 ဝိဇ္ဇရလား၊ မူယူထားနှင့် 'in a style like that of Vidhura'. Vidhura, the Prodhisa in one of this early lives, was a wise and well-famed scholar-cum-minister who became a classic example of wisdom.

55-6 စကားကြီးကျယ်၊ သွယ်ဝယ်ချွဲထွင်၊ ပြောချင်သူ 'he who loves to use grand, banbastic and elaborated talks'.

55-7 သုံးယောက်လူကို 'these three persons or individuals'.

55-8 နောက်ဆူသည်းခြေား၊ တွောက်သုံးလည်း၊ အရှုံးမည်ဟု 'are insome persons with livers troubled, wavering and indecisive'.သည်းခြေား 'liver or (fig.) mind'.
 အရှုံး 'lunatic or mad or insome person'.

55-9 လူပြည်ပြောန်း၊ ကျမ်းစာညွှန်းတွင် 'referred to in books or texts prescribed in beem an world'.
 ပြောန်း 'prescribe, determined ' (Skt, prasthana)

55-10 ယွန်းစစ်ဘုရင်၊ တပါးဝင်၍ 'military chief of Yuns; was one (of thema).'

55-11 ဘုန်းအင်နည်းလျက် စစ်လိုချက်ကြောင့် 'because he wanted was despite of his weakness in power and strength'.

55-12 အသက်ဆံဖျား၊ ပြောရမှား၏ 'he has to run away at the risk of his own life, because of this mistake.'
 အသက်ဆံဖျား 'life at the tip of one's hair ' (some as သက်စွန်းဆံဖျား) describes a situation in which one has to take risks with his own life at stake.'

55-13 နွားလားပုဂ္ဂိုဝ်၊ ရွှေကသွားမောက်၊ ခရီးကောက်သော် 'when the leading bull goes in the front meandaingly'.
 နွားလား: 'leading bull of the herd.'
 ပုဂ္ဂိုဝ် 'leading bull'. (pà. puigava)
 ခရီးကောက် 'a croocked ' way; a curved journey'

55-14 နောက်လိုက်နွားပေါက်း၊ လမ်းတိမ်းစောင်းသို့ 'the herd of following cattle goes astray'. These five feet are taken from a Burmese proverb which means 'only when the leading bull goes straight, the whole herd will go straight'

55-15 စောင်းစောင်းမြိုက္ခာ့၊ စိုလ်ခပဲလည်း 'all soldiers are scattered here and there' ခဲ့ (arch) 'all', မြိုက္ခာ့ 'scattered'

55-16 ဌိုစွဲမီးလျှံး၊ ဖျားလျှင်ပျံသို့ 'just as the bees fly away when burned by flames'
 မီးလျှံး 'flames; blazes'. 'bee' ခါ 'fly'

55-17 ရွှေ့ရွှေ့ပျက်သုန်း၊ လက်လွှတ်ရှုန်း၍ 'were entirely destroyed and struggled to escape empty - hunded
 ရွှေ့ရွှေ့ 'entirely, complately'
 လက်လွှတ် 'empty - handed, with nothing in hand'

55-18 တောပုန်းတောင်ခြော၊ ထွက်ပြေးလေသော် 'when they flad through forest and moutain- botttons'

55-19 ဥဇေသနင်း၊ မိုးနဲမင်းလည်း 'king of Moe-ne', ruler of the east'
 ဥဇေ 'easten side (of Than-lwin) (Pā udaya)

55-20 သင်းတို့ရိုပ်ခြည်း၊ သီပြီးသည်နှင့် 'having known the sign of moment of them
 သင်း 'pron, 3rd person, plural) they, them
 ရိုပ်ခြည်း 'sign or hiting'

နာရီလျောက်ဆုံး ြိမ်လေးချိသား¹၊ ပဟိုရိသုန်သုန်း
ဥာက်ဘိုကုန်၍၊ အာရုက်ခြည်ပါ၊ လင်းရောင်လာသော်²
အဂါလေးမည်၊ ဗိုလ်စစ်သည်နှင့်³၊

ဥဒည်ခရိုင်၊ အရေးပိုင်လျှင်⁴၊ ကိုယ်တိုင်လိုက်သိပ်
တိုက်နင်းနှိပ်ကုံး၊ တံဆိပ်ကြီးမား၊ ဘွဲ့ချွေသားနှင့်⁵၊ ဘယား
ဂရုပာဟု၊ စစ်မှုပြန်းတီး၊ အမတ်ကြီးနှင့်⁶၊ အံခြီး (ချီး?)
ကျော်ရှုန်၊ လူရည်ခွဲန်သည်၊ ကျိုင်းလွှန်ကြိုဂံသား⁸၊

ဂုဏ်ဝါအထူး၊ မင်းနှုစိုးကို⁹၊ ဆွတ်ခူးလွယ်ကူး၊
ပန်းနှုတ်ချု၍¹⁰၊ ဘ (ဖ?)မ်းယူခဏ၊ သတ်လိုက်ရ၏¹¹၊
ထိမှတပါး၊ ပေါက်သားမာတင်၊ မှန်ပြည့်ဆင်နှင့်¹²၊ သွင်သွင်
တိုက်နှဲ၊ ဆီး၍ခံသည်¹³၊ မိုင်းနံကြီးကဲ၊ မတ်သူရဲလည်း¹⁴၊ ခဲ့ရဲ
မသာ၊ ဒက်ချက်နာ၍¹⁵၊

ဆင်ပါတက္ခ၊ အရှင်ရ၏¹⁶၊ နောက်ကဖိတ်ညှပ်၊
တော်ပုံးတပ်က¹⁷၊ လျှပ်လျှပ်ကိုယ်စွမ်း၊ ခြေသံဘ(ဖ)မ်းသိ¹⁸၊
ပြမ်းပြမ်းကြေးဟတ်၊ ထိုးခုံတပ်က¹⁹၊ လမ်းသစ်တော်တောင်၊
ခေါက်မြောင်ဝန်းကျင်၊ မြောက်မြောင်တည်²⁰၊ ရှင်ရှင်သွေးစက်၊
ဒက်ရာချက်နှင့်²¹၊

ပက်လက် မူာက်ခုံ၊ တင်းခေါင်းပုံသို့²²၊ မလုံ
လိပ်ပြာ၊ ထတ်စရာလျှင်²³၊ ခန္ဓာပျက်ကြေး၊ သူလောင်တွေ
လည်း²⁴၊ မြောအလုံးညီး၊ မသတီသည်²⁵၊ ပူရီစွာရာ ပြည်သား
တည်း²⁶။

When the early rays of dawn came, after the end of the last phase of the night had been announced by the fream, the supreme chief of the eastern district himself chased and suppressed the enemy with his four-fold battle arms.

The battle-experienced ministar Phra Garun-bà-hu with the noble title written on gold plates and highly-renowned and distinguished Tri-vam-sa of Kyai-lun, who were the two most-honoured rulers.

were so easily captured as plucking flowers and assassinated. Besides, the chief war-lord of mé-nam who blocked and defended them with a youthful and mighty elephant an musth, was seriously wounded and having no chance to evade and escape, he was captured

together with his elephant.

The (Burmese) troops hiding in the jungle battered the ememy from behind and, like a lion catching its prey, shouting cramouriously, attacked them with guns, lancer and swords. At road-bends, rowines and hills in the vicinity, earth was hardly visible. The space was liteally

strown with dead bodies, lying pronely or supinely, like in a pile of fire-wood, with fresh wounds bleeding freely. It was a filthy and nasty right. The entire earth smilt the corpses of Duàràpuàrà soldiers.

56-1 နာရီလျှောက်ဆို၊ ြိမ့်လေးချိသား၊ ပဟိုရပ်သုန်သုန်၊ ညျိုဘိုကုန်၍ 'the time-signal drum which announces the hours, sweetly and melodiously, indicates the end of the last or third phase of the night'

During manarchical times these drums called Pahàra or Paho-si are used to announce time or hour of the day and night. The night is usually divided into three phases-night fall, midnight and dawn-which are generally referred to as ဘို့ or ဖို့ 'part of or segment of the night.'

ပဟာရ (Lit: Striking, hitting) 'drum ' (Pà. palara)

56-2 အဂုဏ်ခြည်ဝါ၊ လင်းရောင်လာသော်၊ 'when the earliest rays of dawn came'

အဂုဏ် 'dawn'

ခြည်ဝါ 'color, ray'

56-3 အဂါလေးမည်၊ ဗိုလ်စစ်သည်နှင့် 'together with the four battle arms.'

56-4 ဥအည်ခရိုင်၊ အရေးပိုင်လျှင်၊ 'the administrator of the eastern district.'

ဥအည် 'east' (Pà-udaya). ခရိုင် 'district'

56-5 ကိုယ်တိုင်လိုက်သိုင်၊ တိုက်နင်းနိုင်ကာ 'gives a chase and raids or attacks by himself.'

ကိုယ်တိုင် 'self'. လိုက် 'follow, chase'.

56-6 တံဆိပ်ကြီးမား၊ ဘွဲ့ချွေသားနှင့် 'with a grand title written on a gold plate'.

တံဆိပ် 'seal, stamp, title, ဘွဲ့ ' title '.

56-7 ဘယားဂရုံးဘုံး၊ စစ်မှုပွန်းတီး၊ အမတ်ကြီးနှင့် 'a minister skilled and experienced in battles called Pra Garum-bà - hu.'

ပွန်းတီး 'well-experienced, skilled.'

အမတ် 'minister, officer of status. ' (skt. amat).

56-8 အုံချိုးကျော်ဝှန်၊ လူရည်ချွေနှင့်သည်၊ ကျိုင်းလွန်ကြော်သား 'Tri-vañ-thā of Kyai-lun, the well-remoured and distinguished man.'

56-9 ဂုဏ်ဝါအထူး၊ မင်းနှစ်ဦးကို 'the two honourable ဂုဏ် 'honoure, fame ' (Pà. guna)

56-10 ဆွတ်ခူးလွယ်ကူး၊ ပန်းနှယ်ချေ၍ 'pick or pluck easily like flowers.'

56-11 ဖမ်းယူခကာ၊ သတ်လိုက်ရင် 'captured (them) soon and killed.

ခကာ (adv.) 'soon, in a moment '(Pà.khana)

56-12 ပေါက်သားမာတင်၊ မှန်းပြည်ဆင်နှင့် 'a youthful, streng elephant in full musth, or a young nad mighty elephant full of musth'.

မာတင် 'youthful, mighty elephant' (Pà. mātañga)

56-13 သွင်သွင်တိုက်နှုံး၊ ဆီး၍ခံသည် 'block and defend fighting continuously.'

56-14 မိုင်းနှုံးကဲ့၊ မတ်သူရဲလည်း၊ 'the war-Lord who is the chief of Mai-nam.'

56-15 ଶ୍ରେଷ୍ଠମହା ଓକ୍ତାବୁନ୍ଦନାର୍ଣ୍ଣି । ' having no chance to escape, (he) was seriously wounded'.
 ଓକ୍ତାବୁନ୍ଦ 'injury, wound.'

56-16 ହାନିପିତାଙ୍ଗୀ ଆରୁଣ୍ଯର୍ଣ୍ଣି । '(was) captured alive together with his elephant.'

56-17 ଫୋକର୍କପିତର୍ବ୍ୟବ୍ରି ତୋପୁନ୍ଦିଃତର୍ବନ୍ଦି । 'the hidden troops in the jungle stormed them from the rear.'

56-18 ଲ୍ଯୁପିଲ୍ଯୁପିକ୍ତିଯିତ୍ତମିଃ ପ୍ରବେଶ୍ୟତମିଃହୀ । 'Lightly but strangely like a lion catching his prey.'

56-19 ପ୍ରିତିଃପ୍ରିତିଃକ୍ରେଷ୍ଟଃହାତି ତ୍ରୀଃତ୍ରୀତର୍ବନ୍ଦି । ' Shot, pierced ans slashed shouting in a united voice or in cerison 'ପ୍ରିତିଃ' 'be mixed up together.'

56-20 ଲମ୍ବଃଶତତୋତୋତୀନ୍ଦ୍ରି କୋର୍କମ୍ଭୁର୍ଦିନକ୍ଷିନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରି । ମ୍ଭେମମ୍ଭେଦିତାନ୍ତ୍ରି । ' earth or ground cannot be seen on portions of roads, mountain - ravines and jungle-tracks in the environment.
 ତୋତୋତୀନ୍ଦ୍ରି ' forest or jungle and mountain.'

56-21 ରୁଦ୍ରିରୁଦ୍ରିଵ୍ୟେଃତରି ଓକ୍ତାବୁନ୍ଦନାର୍ଣ୍ଣି । ' with wounds bleeding freely.' ରୁଦ୍ରିରୁଦ୍ରି (adv.) 'freely'.

56-22 ପକ୍ଷିଲକ୍ଷମ୍ଭୁର୍ଦିନ୍ଦ୍ରି ଯନ୍ଦିଃକୋର୍ଦିନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରିନ୍ଦ୍ରି । ' some lying supine, others lying prone like a pile of fire-wood.
 ପକ୍ଷିଲକ୍ଷ ' on his back, face up '
 ମ୍ଭୁର୍ଦିନ୍ଦ୍ରି ' air a prane position, face downward.'

56-23 ମଲ୍ଲିଲିପିପ୍ରାପି ତିର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାଲ୍ୟିନ୍ଦ୍ରି । ' something to get agitated and guilty-conscious.'

56-24 ଏଣ୍ଟାପୁର୍ବକ୍ରେଷ୍ଟି ଯୁଗୋନ୍ଦିତୋଲନ୍ତ୍ରିଃ । 'dead bodies'
 ଏଣ୍ଟା 'body'
 ପୁର୍ବକ୍ରେଷ୍ଟି ' have broken, have disintegrated.'
 ଯୁଗୋନ୍ଦି ' body'.

56-25 ମ୍ଭେତାଲ୍ୟିନ୍ଦ୍ରି ମହତୀଵନ୍ଦ୍ରି । ' the entire earth smell rank to be filthy of.'

56-26 ଦୁର୍ଗାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତିତାନ୍ତ୍ରିଃ । (they are) people or subjects of Dvାରାପୁରା.

ပါပကြမှာ၊ နတ်မိစ္စာတိ¹၊ သစ္စာသော့ယောင်၊
သွေးကြည်းတောင်သည်²၊ ကလောင်ပိုးသယား၊ င်းမယ်သား
တို့³၊ ပျက်ပြားဆုံးနစ်၊ ပြေးခဲ့ပစ်သည်⁴၊

စစ်ကိရိယာ၊ တန်ဆာတွေပြား၊ ရွှေသားငွေလျက်⁵၊
လက်နက်ဆင်မြင်း⁶၊ မကြွင်းပြောဟို၊ မားထိုထိုကို⁷၊ အလိုရှိ
တိုင်း၊ လိုင်းကာကျိုးသော်⁸၊ လုံးလုံးနေ့ဆက်၊ ခုနှစ်ရက်တည်⁹၊
ထွက်၍ကြီးငယ်၊ လူပေါင်းသယ်လည်¹⁰၊ ကြီးကျယ်ကျန်
ကြွင်း¹¹၊

အလျှင်းမကုန်¹²၊ သူပုန်သုံးကျွန်¹³၊ အမွန်မင်းရာ၊
တန်ဆာလက်နက်၊ မြတ်မျှုံမျက်ကို¹⁴၊ ရွှေစက်တော်အောက်၊
ခီးပြောက်ကျိုးနှင့် ဆက်သွေး၏¹⁵၊ တော်တော်နှင့်၊ ပြေးပုန်း
လျှိုးသည်¹⁶၊ ယွန်းယိုးဒယား၊ ကလောင်များတို့¹⁷၊ ပြေးအား
လည်းတိတ်၊ လမ်းစပိတ်သော်¹⁸၊

ကြောက်ထိတ်ညီးချုံး၊ လူစုံစုံ၏¹⁹၊ ချက်ကျိုးရှုံး
ရှုံးကျိုးကော်ရော်²⁰၊ အိုမျှောက်တော်ဟု၊ ဟစ်အော်သံကျည်း၊
တောင်းပန်သည်ကား²¹၊ မြန်ပြည်သန်း၊ အလောင်းမင်း၏²²၊
ကျယ်ဝင်းနှင့်၊ ပြည်ပတ်ရုံး၊ လုပ်ကြံများစွာ²³၊

ယခုကလျှင်၊ ကာလခန့်တွေက်၊ ကဲ့သွေးပျက်အောင်²⁴၊
နောင့်ယှက်ထိပါး၊ စုံမည်ထားဘို့²⁵၊ ကြံ့များရှုံးမှု၊ စိတ်ကပိပါ
မစုံပြီဟု²⁶၊ သပိတ္ထိတ္ထိုံး၊ ဟစ်လျက်အိုသည်၊ ကြည်သို့ဝပ်ဝပ်
တွားတွားတည်း²⁷။

The citizens of Zin-me who are Kalaung-Yo-da-yars, might have been persuaded by punitive and wil-minded, here-tical spirits who pretended to be generous to them.

Military equipments, various items of amounts of gold and silver, weapons, elephants and horsed, which they left behind, were beyond description. Many people, young and old, come out and collected these items to their fill for swen consecutive days, but a great

Deal was left and they could not absolutely be exlousted.

Reber-POWs, slaves, ornaments, arms and treasures befitting the royals were offered as presents to the king. When the Yuns, Ka-laungs and Yo-da-yars.

Who fled and hid in the jungle along the hilly tracks knew that the route of escape was blocked and farther flight was impossible, they felt shocked and amazed. Assembling together and with their clasped palms placed an their foreheads in a very

respectful way, they loudly and openly apologized, saying ' O Lord! ' It was a mistake that we disturbed a satellite province of the wide territory of the Myanmar king, the future Buddha. From the time till doomsday, we dare not even think of any evil intentions, Let alone attacking them." They cried (this apology) in a distinct voice while kneeling in reverence.

57-1 ပါပြောမှာ၊ နတ်မိဇ္ဇာတိ ' the false and heretical spirits who are prenitive and prone to evildoing.'

ပါဝ 'bad, wicked; evil' (Pā. pāpa)

ကြော ' result or consequences of one's deeds, like komma in Pāli.' (Skt. karma)

နတ် is a native term generic for all kinds of super natural beings, celestial or terrestrial, benevolent or malevolent, forming a sort of 'cultus' in Burma, popularly known as 37 Nats.

57-2 သဒ္ဓါသော့ယောင်၊ သွေးကြည်းဆောင်သည် 'persuade as if they are ganerous or loving to them'

သဒ္ဓါ (mon: as သတာ) 'be generous; be loving'. (Pā. saddha)

သွေးဆောင် 'persuade; entice.'

57-3 ကလောင်ယိုးသယား၊ အင်းမယ်သားတို့ 'the citizens of Zin-mé who are Ka-Laung Yo-da-yars.

57-4 ပျက်ပြားဆုံးနစ်၊ ပြေးခဲ့ပစ်သည် 'Flee away leaving and losing everything for good.'

ဆုံးနစ် (Lit: 'Lost to the bottem; Lose for good.'

57-5 ရွှေသားရွှေလျက် 'gold and silver'

57-6 လက်နက်ဆင်မြင်း 'weapons, elephants and horses'

57-7 မကြောင်းပြောတို့၊ များတို့တို့ကို 'numerous or many'

57-8 အလိုရှိတိုင်း၊ လိုင်းကာကျွေးသော် 'collect and carry at one's will, or carry as many as one likes.'

57-9 လုံးလုံးနေဆက်၊ ခုနှစ်ရက်တည်း 'seven consecutive days.'

57-10 ထွက်ချုံကြီးငယ်၊ လူပေါင်းသယ်လည်း ' though many people, young and old, come out and carry.'

57-11 ကြီးကျယ်ကျန်ကြောင်း ' much left; much rmaine.'

57-12 အလျင်းမကုန် 'not exhausted, not finished totally.'

အလျင်း ' rebels, prisoners-of-war and slaves.' သူပုန် 'rebellious person.'

57-13 သူပုန်သို့ကျန်း 'rebels, prisoners-of-war and slaves.' သူပုန် 'rebellious person.'

57-14 အမွန်မင်းရာ၊ တန်ဆာလက်နက်၊ မြတ်မျိုးမျက်ကို 'jewels of excellent qualities, weapons and ornaments beffiting royal rulers.'

57-15 ရွှေခတ်တော်အောက်၊ ချီးမြောက်ကျိုးစွဲ၊ ဆက်သန့်၏ " Lit. ' offered respectfully and ovedientlyf to the golden feet; i.e are sent back to the king.

57-16 တောယံတောင်ရှိး၊ ပြေးပုန်းလျိုးသည် ' fled and hid in the jungles and on the hills.'

57-17 ယွန်းယိုးသယား၊ ကလောင်များတို့ Ka-Laung Yo-da-yars.'

57-18 ပြေးအားလည်းတိတ်၊ လမ်းဓမ္မတိတ် ' when they are blockaded and had no means to escape farther.' ပြေးအားလည်းတိတ် 'Lit: strength to run comes to end.' i.e. no way to escape farther.'

57-19 ကြောက်ထိတ်ညြိုးချုး၊ လူစုစုး၍ 'they get frightened, alarmed and dejected and assemble together.'

57-20 ရွက်ကျျးရှိခိုး၊ ရိုကျိုးကော်ရော် ' carrying their palms on the head, they reverse respectfully.' i.e, they venerate (him) with their palms placed on the foreheads respectfully.'

ကော်ရော် (arch.) ' with reverence; respectfully.'

57-21 အိမ္မာက်တော်ဟု၊ ဟစ်အော်သံကျည်း၊ တောင်းပန်သည်ကား
'Lit. what they apologize crying loudly 'O Lord' . i.e. crying aloud 'O Lord!' they apologize that .....

အို (same as Oh! in Eng.) ' a word of exclamation

မ္မာက်တော် (arch.) ' Lord, chief. "

တောင်းပန် request, ask very politely, apologize.'

57-22 မြန်မြည်သန်း၊ အလောင်းမင်း၏ ' of the king of Myanmar, the Future Buddha. '

57-23 ကျယ်ဝင်းနိုင်ငံ၊ ပြည်ပတ်ရုတိုး လုပ်ကြံ့မှားစွဲ ' (it is) a mistake that (we) plot against a satellite capital in wide country.'

57-24 ယခုကလျှင်၊ ကာလခန့်တွက်၊ ကမ္မာပျက်အောင် ' from, now til the moment of annihilation of the world.'

57-25 နှောင့်ယှက်ထိပါး၊ စုံမည်ထားဘို့ ' Lat. alone to dare to disturb or attack.'

57-26 ကြံ့မှားရုံမျှ၊ စိတ်ကပြီပါ၊ မစုံပြီဟု့ ' (we) dare not even think of evil intentions in maid.'

57-27 သံးကြိုကြိုး၊ ဟစ်လျက်ဆိုသည်၊ ကြည်ညိုဝင်ဝင်တွားတွားတည်း
' (they) say this thing before-hand in a clear voice in an obedient and reverential way.'

ဝင်ဝင်တွားတွား ' Lit. Kneeling down or lying on their fours.'

ယွန်းမင်းဘတ္တား၊ အရေးစစ်ပိုင်၊ တပ်ချုပ်ကိုင်
လည်း၊ ကိုယ်တိုင်တောင်းပန်၊ မင့်ဟန်ကြောင့်²၊ တော်နှင့်
ဟေမာ၊ ကုန်းသာယာ၍³၊ အကွဲရာရွန်းစက်⁴၊

သစ်ခွဲထက်ဝယ်၊ ပြက်ပြက်လိပ်ခွေ၊ ရေးခဲ့သွေကား⁵၊
သပြေတန်ဆောင်၊ မြေအခေါင်တက်⁶၊ ကုန်းဘောင်ဒသမှ
ကွာပိန္ဒာဟူ⁷၊

နိယတဗျာဒီတ်၊ ဘိသိကြဖြူးကဲ၊ ပွင့်လူဆသား⁸၊
ငါးပွဲမာရ်သတ်၊ လောင်းမင်းမြတ်၏⁹၊ ထုတ်ခတ်စကြေဝွာ၊
ဘုန်းအာဏာကို ပထမဗျာမြေ၊ ညာကြကိုတို့၊ ကြားမြင်သိ
လျက်¹⁰၊

ပါပီမာနတ်၊ မာရ်လှည့်ပတ်၍¹¹၊ ဝတ်မသိရား၊
ရောက်စပါတည်¹³၊ ခုခါဌားက လက်မွန်စ၍¹⁴၊ ဘဝသုံးတန်
ဆုံးနိုဗာန်တည်¹⁵၊ တဒ္ဒရာ၊ သံသာလည်ကွေး၊ ရှည်သရွေး¹⁶၊

ဘုန်းဟေ့တော်တ်၊ ဤမင်းမြတ်ကို¹⁷၊ ဆတ်ဆတ်
မြားမြား¹⁸၊ ကိုယ်နှုတ်အားဖြင့်၊ ပြစ်မှားမည်ကို၊ မဆိုးသေး
စေ¹⁹၊ စိတ်မအွေးမျှ၊ မချော့ရှင်းပုံး၊ မကြုံပုံးဟူ²⁰၊ နှုံးညွှေ့မာန်နှုန်း²¹၊

ခရာလိပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်နှုံး²²၊ သစ်ပေါက်ခွဲထက်²³၊
ကျိုးနှံပွဲတ်ကြည်၊ ရေးခဲ့သည်ကို²⁴၊ ဥဒုည်တပ်ချုပ်၊ ယူပိုက်
ထုပ်၍²⁵၊ လက်အုပ်ရှိကြား၊ ဆက်သလာသည်²⁶၊ ဒီပါသောင်း
ပြန့် ထင်ရှားတည်²⁷။

The supreme commander of (Yo-da-yar) army, an uncle to the king, was apparently afraid of making an apology by himself.

He, therefore, had left at a clearing in the far-off forest a

distinct writing in full, round letters on a tree bark which ran these: "across this land of the excellent jambi continent the power and authority of the lord of water and Earth, the

tenth successor of Kan-baung dynasty who had (also) received the precrodainment as the future Buddha and the vanquisher of five fold Evils was a fame which (many)have heard of seem and known.

I will never dare to sin physically or verbally agaimst this mosto exalted king and will not even thnk, with envy of any evir against him

Seeing the tree bark with this hemble inscription marked with the official seal the general of eastern command had it packed and sent most reverently to the king. This (fact) was well-known on this continent of 10,000 yojanas.

58-1 ယွန်းမင်းဘထွေး အရေးစစ်ပိုင် တပ်ချိုပ်ကိုင်လည်း 'the uncle of the Yun king and the supreme commander of the army]
ဘထွေး 'uncle"

58-2 ကိုယ်တိုင် တောင်းပန် မုံဟန်ကြောင့် apparently through his timidity o apologize by himself or not daring to apologize by himself
ကိုယ်တိုင် 'once's own sel, self

58-3 တော့စွန်းဟေမာ ကုန်းသာယဉ် 'at a pleasant high ground in the forest.
တော့စွန်း 'jungle or forest at a for place'
ဟေမာ (arch) forest

58-4 အကွဲရွှေနှုန်းစက် '(in) round, beautiful letter or alphabets'
အကွဲရာ 'letter, script, alphabet (Pā akkha)

ရွှေနှုန်းစက် 'very round or full or beautiful'

58-5 သစ်ခွဲထက်ဝယ် ပြောပြောလိပ်ခွေး ရေးခဲ့ထွေကား 'what has been written clearly on wood- bark or tree- bark'
သစ်ခွဲ 'bark of a tree' ပြောပြော 'clearly'
လိပ် 'writing, inscription' (Pā lipi)

58-6 သပြောတန်ဆောင် မြေအခေါင်ထက် 'on this excellent earth which is the leading light of the jainbidipa continent
သပြော ' lit eugenia leaves here the word refers to jambe (augenia) continent
တန်ဆောင် 'light; leading light;

58-7 ကုန်းသောင်ခသမ ကွာပိန္ဒဗု 'the tenth descent of Kon-boung dynasty who is the lord of water and earth'
ခသမ (ordinal number of ten) 'tenth'? (Pā clasa + n ကွာပိန္ဒဗု is a queer coinage by the poet from three pati stems (Ku < kunjara eath + āpa < āpo 'water' + inda lord) which phonetically takes a new word kvāpanda, meaning lord of earth and water

58-8 နိယတပ္ပါဒိတ်၊ သိသိတိဖြိုးကဲ ဖွင့်လုဆဲသား ' (he) who has been conserated with a sure prophesy to appear as a Buddha
နိယတ 'fixed sure' (Pā niyata)
ပျော်ဒိတ် 'prophecy, prediction (Skt byāditta)
ဘိသိက် 'consecration, ordination' (Pā abhiseka)
ဖွင့်လုဆဲ 'Lit about to bloom (in a flower)
i.e a Badhisat about to appear as a Buddha

58-9 ဝါးပွဲမှုန်သတ်၊ လောင်းမင်းမြတ်၏ 'of nobel future Buddha who will conquer or cheech five fold evlis'
မာရဲ 'Evil one, evil things (Pā māra)
သတ် 'kill, murder,destroy, crush'

58-10 ထုတ်ခတ်စကြေဝြော ဘုန်းအာဏာကို 'the power and aothority through out the ceniverse

58-11 පත්‍රාමු බුළුගිඳීග්‍රා:මුද්‍රිත්‍යා: 'which are well-known throughout the up-country and dawn-country of the earth and which are heard of seen and known by money.
පත්‍රා on earth? ගිඳී 'fame' (Pā Kitti)

58-12 පිඩිභාන්ති මාර්ණුදුත්ත්‍රා: 'because Pāpirnā the veaked one deceived me'
Pāpima is another name of Māra, the Evil One

58-13 යත්මයිඛා රෙග්‍රිඩ්පිණි॥ '(I am thought) not to know my responsibility' යත් 'duty, responsibility'
(Pā vatta)

58-14 ඉටුග්‍රිතා ලක්මුද්‍රිත්ත්‍රා: 'now begining from this moment ග්‍රිත 'from now, from here' ලක්මුද්‍රා: 'first, foremost,begining'

58-15 ගාංච්‍යාත්‍රා සං:සිඹාන්තය්‍රා: 'three kinds of existence until final state of salvation of Nibban'
ගාංච්‍යාත්‍රා 'three levels of existence refers to those of numbers gods (devas) and brachmās
සිඹාන්ත්‍රා: 'the Budhist summum bonum or the supreme stage of total extinction (Pā tad antarā)

58-16 තැංක්‍රා ය්‍යවාලය්‍රිත්‍රා! රුදුවැංුව්‍රා: 'in between, as long as (I) go through the cycle of rebirths
තැංක්‍රා 'between' (Pā tad _ antarā ය්‍යවාරා (or ය්‍යවාරා) r̄pimd pf exostemce (Pā sain+ sāra)

58-17 ගැන්:හෙළුගොත්තා! ග්‍රිමර්ද්‍රා:මුත්‍රා: 'this illustrious and glorious king'
ගැන්හෙළු(same as ගැන්:ශ්‍රී) glorious ගො 'being an archai for ගී or ග්‍රී'

58-18 ඝත්‍රා ඝත්‍රා ප්‍රා:මු: 'really much or innemerable ප්‍රා:මු: (fr. ප්‍රා:මුද්‍රා) (arch) innumerable; countless'

58-19 ගියුදුත්තා:ප්‍රේද් ප්‍රේද්මු:මලුන්ගි මභ්‍යිඩ:ො 'far away from doing wrong is deeds or word; bodily and verbally' ප්‍රේද්මු: 'wrong sin against'

58-20 ඔත්‍රා මැංුඩ් මැංුඩ් මැංුඩ් මැංුඩ් 'dare not think to be un-civil and rude with envy
මත්‍රා 'mind (taimed with) envy (Pā macchera)
මංුඩ් (fr මැංුඩ්) un-civil.ශ්‍රී:ද්‍රා: 'rede'

58-21 ගු:නු:මාන්‍යික්‍රිද් 'with softness and suppressed conceit or softly with suppressed conceit'
ගු:නු: 'soft, gentle'

58-22 ටරාලිඩ්ප්‍රේද් 'in letters written; in written letters' ටරා 'letters, scripto' (Pā akkharā)

58-23 ත්‍රේඩ් ත්‍රේඩ් ත්‍රේඩ් ත්‍රේඩ් 'sealed on a wooden bark' ත්‍රේඩ් 'seal, stamp'

58-24 ගු:නු:මාන්‍යිත්ත්‍රා: රෙංඩ්වය්‍රා: 'is written humbly and respectfully'
ගු:නු: 'be humble; be obedient'
මුත්ත්‍රා: 'be respectful; be submissive'

58-25 ගුවන්තර්ඩ්වුර් යුදිගිත්ත්‍රා: 'The supreme commander of eastern provinces took (it) and packed'

58-26 ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁକ୍ତ୍ଵା । ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁକ୍ତ୍ଵା । 'offered respectfully with his palms in a lotus -shape
ଲକ୍ଷ୍ମୀରୁକ୍ତ୍ଵା । 'with palms in a lotus-shape on the forehead

58-27 କିପିଷେଣଃପ୍ରକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରାଃଵାନ୍ତି । '(it) spred and became known across the Jambu- continent of
10,000 yojanas.

မဟေသရာ သက်တဖြင့်¹၊ လောကထိမ်းမှတ်
ကမ္မာနတ်၏²၊ ကူးမိပိမိအား၊ ဘုန်းရှစ်ပါးဖြင့်³၊ မိုးဖျားထိအုံ
ကျေးလူးနှင့်၏⁴ လွတ်စံခဲ့ရာ၊ ဟောမိလျှော့ဟု၊ မင်္ဂလာဘိသိကို
ခံဖျားဖိတ်နှင့်⁵၊

တိဟိက်ဥက္ကား၊ တို့စောထွက်⁷ကား၊ ဘဝတ္ထယာ
သုံးလောကထက်၊ အတုလမြောက်⁸၊ ရောက်အုံမကြာ၊ မှန်လှ
စွာ၏⁹၊ မဟာဟောမိ၊ စောဘုန်းရှိတိ¹⁰၊

ရည်မိသရွေး၊ ပြီးမြေလေ့ကြော့¹¹၊ လောကော်တံခါး
နတ်သာမန်တက်¹²၊ ရာပြန်တောင်ပွား၊ ဘုန်းတော်အားကို¹³၊
မြောက်တဲးသီးမြှင့်၊ လွန်တိုင်းတင့်၏¹⁴၊ ရှင်ပင်ရွှေဘုန်းသို့
အနှစ်းကို¹⁵၊

ဘုန်းဘုန်းမိုင်းမိုင်း၊ မချင့်ထိုင်းပဲ¹⁶၊ တိုင်းယောနကာ
အရှေ့ကို၊ စိုးသရန်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမာင်းလျှင်¹⁷၊

မာန်တင်းမည့်တဲ့၊ ထိပါးလတ်သော်¹⁸၊ ပစ္စသရာ
အမည်ရ၏၊ ငါးခွဲစက်ရှိန်၊ နှုတ်ပုဆိန်ဖြင့်¹⁹၊ ဂဏိနှုန်းဥက်
နှစ်ကို²⁰၊ သစ်သစ်ဖောက်ထုတ်၊ သောက်မျိုးကြော်သည်²¹၊
ဝသုတ္တမော်၊ သားရဲကျော်ကို²²၊

မျက်ချော်မြေခွေး၊ ဂုဏ်ရည်သွေးလည်း²³၊ မြေခွေး
ကသာ၊ သေားရောက်ရာသို့²⁴၊ လေညာလွှုင့်လေ့၊ ပြာနယ်ရွှေ
သား²⁵၊ ယွန်းမြှုံးသန်း၊ မင်းမဝေဏီ၊ ဤတန္တိကား²⁶၊

ငှာယီပျက်သုန်၊ ဝိဝင့်ကုန်လည်း²⁷၊ ဂုဏ်သတင်းမဲ့
မပြုယဲလို့²⁸၊ ထုံးဘွဲ့ (ဖွဲ့)စီရင်၊ ရွှေ့ကင်ထက်²⁹၊ မဟာ
ဝင်စောင်၊ ရှည်ယခေါင်တည်³⁰၊ မပြောင်မရွှေ့န်း၊ အမောင်
စွန်းသည်၊ မော်ကွန်းအရေးပုံမှားတည်း³¹။

Mahesara, the lord and symbol of the world, who possessed the glory of eight fold well-springs of power, was reputed upto the top of the sky. Our noble and excellent chief, who was endowned with qualities of non- greed, non-anger

and non- ignorance and (also) had received the preordainment as a future Buddha to gain freedom from reconds of existences, would surely be soon the unexcelled one in the three worlds of hemans, gods and brahmā-s. Because the powerful nobels aspiring for Buddha-hood could fulfil watever they

had in mind, it was very camely and proper to extol and eulogize his powers, which were hcendreds of thousand times greater than an ordinary god, the banner of the secular word.

Not considering this seriously an weighing it in mind, the king of Dvārāvati who ruled Arujha in the

Yo-natka country, attacked (the Burmese) kingdom proudly and haughtily. Though the fox firvolously makes for of the fiercest beast of prey on earth, by the name of five- Arrow, which completely opened head of the king of elephants with its five

proged axe- beak and ruthlessly drank its brains, the danger befelt only on the fox. Similarly, ashes thrown weidward used to hang and return (to the thrower)

In the same way, this event in the long tradition of the Yun sreelers would not fade out

and go into sblivion in this present world system. It would be recorded in the ages- long palace chronicle as an infamous, blackend and erroneous compaign.

59-1 මහෙවර වෙශ්‍රතපුද් 'with the name of Mahesara or Great lord' වෙශ්‍රත 'marking; symbol'
මහෙවර 'is one of the names of Haidu deity seva. One of the powerful lords of Hinolu trinity, Seva plays the most influencial role and has largest followers of the faithful.

(Pā mahā + isara)

59-2 ලෙගතිඩ්මුත් ග්‍රුත්‍යතුව් 'altridited to this world god'

59-3 ලුද්ධිපික්ජාව ගුන්දුරුත්පිඩ් 'there are eight kinds of powels or well- sparings of power'

59-4 මූජායිඩ්ත් ගොජ්දුන්ත්ල් 'his benefits rise as for as the sky'

59-5 දුත්දේඛ පොම්ලුහා 'as a future Buddha who will be freed from all (roumnds of births or Saisāra)
පොම්ලුව 'one who will gain enlightenment in futrue (Pā bodhi)

59-6 මර්ද්ලාභීවිග් ම්පුජිත්තුද් 'who has received the blessing of auspicious prediction or prophecy'

59-7 තිහිතුලුග්දු තුද්ගොතුතුතුවා 'our noble king who is the best with the three well- springs merit' තිහිතු 'three causes (of Non-greed, non - anger and non- ignorance or, in ther words, liberlity kind compassion and knowledge). (Pā tihetuka)
ලුග්දු 'chairman; the most excellent' (Pā ukkaththa)

59-8 භාංගුයා යුංහෙගතයා පාතුලභ්‍රාග් 'matchleess or unexcelled in the tree worlds of existance. භාංගුය 'three kinds of existance; i.e. worlds of humans, gods and brahmā-s (Pā bhavat taya) පාතුල 'without a match; without an equal;

(Pā a+ tual)

59-9 රෙග්න්ත්මුලු මුන්දුපිඩ් 'it is true that he will attain to that stage soon'

59-10 මහාපොම් ගොතුන්දුරුත් 'the noble presons who aspire for enlightenment'
මහාපොම් 'great enlightenment or wisdom'

59-11 රුන්මිවෙශ්‍රු! ප්‍රිඩුලෙලුග්දු 'because it used to be a custom that their desires and intentions are always fulfilled'
රුන් (fr රුන්දුයි) intended or desired

59-12 ලෙගෙත්දුන් අත්වාමන්තාග් 'more than ordinary god who is the banner of the world;
(ලෙගෙ is here made ලෙගෙ to match is rhythm with ගෙ in the preceeding foot)

59-13 රාපුන්තාදුජාව ගුන්දුත්ජාග් 'the power of (our lord) to a multiplication of hendrecls or thousands'

59-14 ප්‍රිඩුග්ගාඩ් දුන්දුත්දුග්ගාඩ් 'it is comely or proper to praise and extol (it)

59-15 රුන්දුවෙශ්‍රුන් යුංජාන්දුග් 'this much power of the lord' රුන්දු in fact, is a reverend term used

for the pouddha alone, but the poet uses the word here, for Mindon-min was Bodhisat

59-16 ဆုန်းဆုန်းပိုင်းပိုင်း မချင့်နိုင်းပဲ 'not weighting (their fact) in mind decisively'
ဆုန်း: 'weigh in mind incise'
ပိုင်းပိုင်း: 'definitely; decisively'
ချင့်နိုင်း: 'consider; reason; weigh in mind'

59-17 တိုင်းယောနက၊ အရှုံးကို၊ စိုးရသနင်း၊ ဒွာရာမင်းလျှင်၊ 'king of Dvārāvati who reigned over Arujha the country of Yonaka;
ယောနက 'Yan-s; the Burmes reference is Yo-da-yar. (Pā. Yonaka)
According to classical Pāti tradition, Yonaka is the name of a region to the west of India, probably Ionian Greeks and egypt.
The word Arejjha sounds rather awkward, because rujha is a + rujha is a possive verb, not an ordinary noun. The actual name for the land is Ayuddha ' not fought or attacked' a past participle Passive form of root fyudh usable as a general noun.

59-18 မာန်တင်းမည့်တို့ ထိပါးလတ်သော် 'when he attacked (us) without humility but proudly'

59-19 ပွဲသာရ၊ အမည်ရ၍၊ ငါးခွေက်ရှိန်၊ နှုတ်ပေါက်ဆိန်ဖြင့် 'axe - like mouth with five prongs called fivefold arrow'

59-20 ဂေါ်နှုန်းရာမ်း ဥက်နှစ်ကို 'the essence of the head of king of elephants
ဂေါ်နှုန်းရာမ်း 'king of elephants' (Pā gaja+inda+ rājor)
(gaya elephant' + inda chief + rājā king)
ဥက်နှစ် 'essence of the head or brain
ဥက် 'heard' (Pā ukkani sa)

59-21 သစ်သစ်ဖောက်တူတ်း၊ သောက်မျိုးကြုတ်သည် 'completely spen and drink and suck rudely'
သစ်သစ် (arch) 'completley' totally'
သောက် 'drink; မျိုး 'swallow' ကြုတ် 'rudely'

59-22 ဝသူတ္ထမော်၊ သာရဲကျော်ကို 'the famous beast of prey which is the highest of all beasts an earth
ဝသူတ္ထမော် 'highest, wildest beast an earth'
(Pā vasu (fr . vasundharā) 'earth + uttana greatest or highest' ဝသူတ္ထမော် is made
ဝသူတ္ထမော် for the sake of metre

59-23 ဖျက်ချော်မြေခွေး၊ ဂုဏ်ရည်သွေးလည်း 'though a fox frivolously makes fun of it and vants his own quanlities
ပျက်ချော် 'make fun of treats sb. frivolously'
မြေခွေး: 'fox' ဂုဏ်ရည်သွေး: 'vaunt one's qualities'

59-24 မြေခွေးမျှသာ၊ တေားရောက်ရာသို့ 'danger falls only on the fox'

59-25 လေညာလွင်လေ့၊ ပြာနှုတ်လေ့သား၊ 'like ashes which were fleing out windward hang around'
လေညာ'windward' ပြာ 'ash'

59-26 ယွန်းမြေးသနင်း၊ မင်းပင်းကြုံတန္ဒိကား 'this tradition is a lang line of Yun kings
ယွန်းမြေး 'earth of Yan-s or Yun country' မင်း 'king' ပင်းသန္ဒိ 'ancient or long lineage of kings
(Pā paveni)

59-27 ငှာယိပျက်သူန်၊ ဝိဝင်ကုန်လည်း 'despite the end of duration between a world's genesis and its extinction.
ငှာယိ + ဝိဝင် > ဝိဝင့်ငှာယိ 'duration of time from the begining to the end of a time period in which a world lasts (Pā vivatta + thāyi + kappa)

59-28 ဂုဏ်သတင်းမှု၊ မပြုယူခဲ့လိမ့် 'will not lose fame and fade out'

59-29 ထုံးဖွဲ့စီရင်၊ ချွောက်ထက် 'will be a tradition on the throne'

59-30 မဟာဝင်စောင်၊ ရှည်ယခေါင်တည် 'in the chronicle of remote past'

59-31 မပြောင်မရွှေ့န်း၊ အမှောင်စွဲန်းသည်၊ မောကွန်းအရေးပုံမှားတည်း '(it is an in-famous and darksome event in history'

ဤရွှေညွှန်သည်၊ မှတန်မင်္ဂလာအလက်ကား¹၊
မဟာဝိသယ၊ တိလောကကို၊ ကောသလျှောက်၊ အမြင်သန်²၊
နိဗ္ဗာန်သဘင်၊ ရင်အုံမူးမူး၊ စောရွယ်လူး၏³။

ကျေးလူတက်တုန်း၊ ဘုန်းထက်ဘုန်းကို⁴နှိုင်းနှုန်းခြင်း
ငှာ၊ မတန်ရာလျက်⁵၊ ကြွေ့မှာသူလွှန်း၊ ပစ်ချွေွန်း၏⁶၊
ယွန်းမင်းတရား၊ အရေးမှားသော်⁷၊ နဂါးနေတည်၊ မျက်ကို⁸
မည်နှင့်⁹။

ပြည်ခုနှစ်ထပ်၊ စီးနှိမ်ကွပ်သား¹⁰၊ သပိုသူရှာ
သေသအန္တာ၊ ပါသုက္ပါကို¹¹၊ မဟိုလတာ၊ သတ္တဝါနှင့်¹²
ပမာနှိုင်းစပ်၊ မခိုင်းအပ်သို့¹³၊ အသွား (ပွား) ယာ
ကံကိစ္စကြောင့်¹⁴။

မလှအရေး၊ ကေးလည်းမျက်မြင့်¹⁵၊ ရာဇဝင်လည်း
သဘင်နှုန်းလယ်၊ မတင့်တယ်၍¹⁶၊ ထီးနှုန်းမကွန်¹⁷၊
နောင်အစွန်းလည်း၊ ဘုန်းညွှန်းမကောင်း၊ ဖြစ်ရကြောင်းနှင့်¹⁸
အလောင်းမင်းမြတ်၊ တို့မန္တာတ်၏¹⁹၊

သကတ်ဖြပ်၊ ဂုဏ်ဖြီးတပ်သား²⁰၊ အနပ်ကမ်း၊
သမုပ်ဂုမ်းကား²¹၊ ထောက်လှမ်းမမြှုံး၊ တိဂုံးမြှုံး၊ တိဂုံးဟု²²၊
ရှုနိမလှိုင်း၊ သဘောတိုင်းဖြင့်²³။

သပိုင်းညွှန်းဆောင်၊ ရွှေဗွွှန်းပေါင်သည်²⁴၊ စာစောင်
ကျမ်းလ-ဒုတိယတည်း²⁵။

This auspicious prosody is about a mistake of the Yun ruler, who might have been urged or spurred on by an excessively evil destiny

This ill-fated kind did an improper thing in competing with the ever-increasing glory of the youthful lord who having realized through his proficiency the three worlds of humans, gods and brahmā-s was about

to attain enlightenment or Buddhahood.

It was like comparing the endless Vasulce, the king of dragons or serpents ruling seen nāga-worlds full of nine precious stones with that creature known as earth-warm. Because of

The con-worthy mother, the out-come was cen-favourable and there ensued angers.

The development was uncomely for the royal history. It neither promoted the royal lineage nor helped the proliferation

of the royal glory in future.

The plentiful qualities of our univessal ruler and future Buddha together with his nature and worthiness were too deep is reach the bottom as in an ocean.

With no flatteries and as it is, the record here was committed to writing on parchment kept in lacquercoated cavers, as the second part of theis text.

60-1 ဤရွှေညွှန်သည်၊ မှတန်မဂ်လာ၊ အလက်ကား 'this much prosody is about the auspicious sense'. မှတန် is a sense or thought received through tasting, smelling or touching; and it forms one of the three auspicious things obtained by seeing (diths), hearing (suta) and sensing by smell or taste or touch.

60-2 မဟာဝိသယ၊ တိလောကကို၊ ကောသလွှာက်၊ အမြင်သန၍ 'seeing truly through his proficiency the three worlds where the omniscience of the Buddha prevails; မဟာ 'great, magnificent' (Pā. maha) ဝသယ 'the infinite number of cosmic systems to which the omniscience of the Buddha extends'. Pāh literature recognizes three 'regions' called khetta-s 'fields', viz. Jāti-khata 'ten thousand cosmic system, A n ā- kheita 'ten thousand cosmic systems to which Dhamma extends and visays-khetta, which is the largest of all.

60-3 နိုဗ္ဗာန်သဘင်၊ ရင်အုံမူးမူး၊ စော၍ယ်လူး၏ 'The noble youth who is about to attain Nibbān or Buddhahood.

60-4 ကျေးဇူးတက်တုန်း၊ ဘုန်းထက်ဘုန်းကို 'the most excellent glory which is still increasing'.

60-5 နှင်းနှုန်းခြင်းရှာ၊ မတန်ရာလျက် 'though it is improper to compete or compare.

60-6 ကြမ္မာသူ လွန်း၊ ပစ်ချေတွန်း၍ 'being pushed off by evil fate which has gone far.
 ကြမ္မာ 'fate or evil fate'
 (skt. karma)
 ယူလွန်း means သူလွန် or လွန်သူ So ကြမ္မာသူလွန် or ကြမ္မာလွန်သူ တဲ့ 'someone whose fate has gone so far and so deep'.

60-7 ယွန်းမင်းတရား၊ အရေးမှားသော် 'The righteous king of Yon capital committed to this sein.

60-8 နဝါးနေတည်၊ မျက်ကိုး မည်နှင့် 'the residence of dragons with nine kinds of gems'.

60-9 ပြည်ခုနစ်ထပ်၊ စိုးနိုင်ကွပ်သား 'who rules seven continents or levels of existence'.

60-10 သွို့သရ 'chief or king or lord of snakes or dragons'. (Pā. sappatessora)
 သေသအန္တာ 'endless or infinitely long'.
 ဗာသုကို 'name the dragon-king'.

60-11 မဟီလတာ၊ သတ္တဝါနှင့် 'worm or earth-worm'.
 မဟီလတာ 'Lid, earth + creeper'. (Pā. mahi + latā)

60-12 ပမာနှိုင်းစပ်၊ မခိုင်းအပ်သို့ 'cannot be compared together'
 ပမာ 'example, in stance'
 (Pā upamā)

60-13 အသပ္ပာယ၊ ကံကိစ္စကြောင်း 'due to this improper and inappropriate action'
 အသပ္ပာယ 'not proper, not appropriate'
 ကံကိစ္စကြောင်း 'because of (this) act or business'
 ကံ 'act action deed'
 (Pā kanma)

60-14 မလှအရော၊ ဘေးလည်းမှက်မြင်၊ 'the affair is ugly or unfavourable and danger is in sight.'

60-15 ရာဇ်လည်း၊ ဘသင်နှင်းလယ်၊ မတင့်တယ်၍ 'not a Listary worthy of a palace or dynesty.'

60-16 ထိုးနှယ်မကွန့်၊ 'not praise-worlty for the lineage of dynasty.' ထိုးနှယ် 'royal lineage or descent.'

60-17 နောင်အခွန့်လည်း၊ ဘုန်းညွှန်မကောင်း၊ ဖြစ်ရကြောင်းနှင့် 'it is not good for the royal glory for a long time in future.'

ဘုန်းညွှန် 'the off-short of glory or royal glory.'

နောင်အခွန့်လည်း 'for a long time in future.' (Skt. adhuar)

60-18 အလောင်းမင်းမြတ်၊ တို့မန္တာ၏ 'our sovereign of the cosmos who is the Buddha-embryo.'

မန္တာ၏ is the Burmese derivative from Pà.Mandhatu which is lengdary appellation for any king who is as great and glorious as a universal monarch; Mandhatu is often described as the name of one universal king, the Bodhisat in his former births.

60.19 သကတ်ပြု၊ ဂုဏ်ပြီးထပ်သား၊ 'the sum=total of his own nature andworthiness.'

သကတ် 'one's own nature' (Pà.sakatà)

ပြု 'property; substance, worthy object (Pà.dabba)

60.20 အနပွာကမ်း၊ သမုတ်ဂမ်းကား၊ 'the depth of the ocean with gantic banks.'

အနပွာ 'huge, big, gigantic' (Pà.an+appa)

ကမ်း 'bank'

သမုတ် 'ocean' (Pà.samudda)

60.21 ထောက်လှမ်းမမှို့၊ တိုက္ခိုတ္တာ့၊ '(it is) extremely deep and can not reach the bottom'.

ထောက်လှမ်း: 'stand and reach'

မမှို့ 'not able to'

တိုက္ခို 'very much or extremely deep.' (Pà.ati+gamblà)

60.22 ဂုဏ်မလှိုင်း၊ သဘောတိုင်းဖြင့်၊ 'as it is, without overpraising.'

ဂုဏ် 'use of a metaphor or simile' (Pà.ruthe)

60.23 သံပိုင်းညွှန်းဆောင်၊ ရွှေယွန်းပေါင်သည် 'it is) written as a historical record an a paper-tablet with golden lacquered cover.'

သံပိုင်း: (same as သမိုင်း) 'historical record or history. (Pà.sammuti)

ယွန်းပေါင် 'a paper-made or cloth-made writing tablet with lacquered covers.'

60.24 စာစောင်ကျမ်းလှ၊ ဒုတိယတည်း၊ '(this is) the second portion of the beautiful text'

စာစောင် 'a collection of literature, a text'

ဒုတိယ 'second'. (Pà.dutiya)

အဆင့်အဆင့် မြင့်တက်မြင့်သည်¹၊ မင်းမင်းမှန်ကူး
နေတဆူ၏² သူမနှင့်ဘွဲ့ဖွဲ့ယ်၊ အလိုင်းကျယ်သား³၊ အုံဘွဲ့
(ဖွဲ့)ယြို့ (ချို့⁴) သောင်း၊ အောင်ပွဲပေါင်းကို⁵၊ ပြောင်း(လု⁶)
ပြောင်း(လု⁷) ပြန်း(လု⁸) ပြန်း(လု⁹)၊ မိုးနှယ်အုန်းများ¹⁰၊ ချုန်း
ချုန်းကြားခြောက်၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လျှင်¹¹၊

လုံးပေါက်ခတ်မြတ်၊ နတ်ရွှေစည်ဖွဲ့¹²၊ ပတ်လည်
ကျော်ရှိန်း၊ ဟိန်းလတ်ပြီးသော်¹³ပြည်ကြီးမန္တလေး၊ ဘေးမပုန်
ကန်၊ နန်းနို့လွှာန်ကို¹⁴၊ မိုးကြိုးကြုံကြုံ¹⁵၊ အောင်ကိန်းငဲ့လျှက်¹⁶၊
တည်အုံအားသည်¹⁷၊

ရည်းတော်မူလျက်၊ ပြီးစီးမြောက်၍¹⁸၊ ထက်
အောက်ကြုံး (ကျျေး¹⁹) လျက်၊ သုံးဘဝ်ကို²⁰၊ ဘုန်းစက်သီး
လှည့်၊ ညီးညီးပြည့်သား²¹၊ မင်း၏ကြုံ(ကျျေး²²)က်သရေး အထွေ
ထွေကို²³၊ သပြောတမ္မာ်၊ မြေပင်ထွေတဲ့မှ²⁴၊

ခိုင်ပြွတ်လုံးကြီး၊ ရေအသီးကို²⁵ ချွေပြီးလတ်တဲ့²⁶၊
ဝိသကြုံလျှင်²⁷၊ သွန်းပုံလျောင်းလျောင်း၊ ချွေပန်းတောင်း
ထက်²⁸၊ မင်းကောင်းမန္တာတ်၊ သုံးတော်မြှတ်သား²⁹၊ ဇော်
ရတ်ခဲ့၊ မြှုမျက်ခွဲကို³⁰၊

ရဲရဲ့ရွှေ့ပျော်ပျော်³¹၊ တင်ကာပြေသို့³² မူချိန်တတ်၊ သဘာဝတ်
ဖွဲ့³³၊ လည်ညွတ်တောင်ကော့၊ စောင်းနှယ်ကြော့သား³⁴၊ တော်မဂ်လာ့၊
ဉားဘာကြော့ (ကျျေး³⁵) ထိတ်³⁶၊

ပြောင်းပြောင်း(လျောင်းလျောင်း³⁷) ညိတ်(ပြု့မှု)³⁸၊
ကရဝိတ်သံရွှေ့၊ ပြဟွာယင်သည်³⁹၊ သဘင်သာစွာ၊ နန်းပွဲ
တည်း⁴⁰။

The highly-praise-worthy and widely-claimed multiplicity of victories of the unexcelled sun, the king of kings, whose status grew higher and higher stage after stage, had so far been described, in the second section, as striking is

sounding divine drums in a way thunders were booming noisily and clamorously. After waiting resolutely and determinedly for an auspicious time and moment, he fulfilled his desire to found peaceful and Nibban-like Mandalay capital.

His glory, which was like a glowing wheal (of a universal ruler) had travelled, above and below, to three most excellent worlds of humans gods and brahmā-s.

Just as we-tha-kyane the celestial architect

would pluck the beautiful and healthy zambairfruit off its excellent emerald green Eugenia tree to be presented boldly and happily, on an elongated gold-basket to noble universal monarch

Mandhat as if it were the most exquisite gem called joti + rassa or gem of intense luster, in the same way the multiplicity of the king's grace or glory (had been declared)

The festive palace ceremony was officiated by a god-brahmā who possesses the sacred, highly applauded and melodious voice of a ka-ra-wi-ka bird who naturally and surely has bending neck and waing curling at the tips, like the shape of a (Burmese) harp.

61-1 အဆင့်အဆင့်၊ မြင့်တက်မြင့်သည် 'higher and higher grades or status'

61-2 မင်းမင်းမှန်ကူး နေတဆူ၏ of a sun, the most exalte king of kings;

61-3 သူမနိုင်းဖွယ်၊ အလှိုင်းကျယ်သား 'multitude or wide so that others cannot make a comparison'

61-4 အုံဖွယ်ခီးသောင်း၊ အောင်ပွဲပေါင်းကို 'many victories praise-worthy and highly amazing'
အုံဖွယ် 'wonderful; amazing'
ခီးသောင်း 'parising or extoting warmly'

61-5 ညောင်းညောင်း ညျှန်းညျှန်း၊ မိုးနှုတ်အုံနှုံးမျှ 'as if thunders beaming damorously'
ညောင်းညောင်းညျှန်းညျှန်း (adv) 'clamorously, thunderouely' မိုးနှုတ်အုံနှုံး 'booming like rain-thunders'

61-6 ချုံန်းချုံန်းကြားမြောက်၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လျှင် 'emitting loud, explosivenoises to frighten, for the second time'

61-7 လုံးပေါက်ခတ်မြည်၊ နတ်ရွှေစည်ဖွင့် 'with a golden divine drum which resounds when strack.'

61-8 ပတ်လည်ကျော်ရှိန်း၊ ဟိန်းလတ်ပြီးသော် 'reverberated famously in the surrounding;
ပတ်လည် 'all over the surrounding'
ဟိန်း: 'echo, resound, reverberate'

61-9 ပြည်ကြီးမန္တလေး၊ ဘေးမပုန်ကန်၊ နန်းနိုဗာန်ကို 'Mandalay the capital which is like non- rebelious Nibban'
နိုဗာန် in Pāli Buddhism is the state of totalextinctin of maid andmatter realizable through Vipassara, and it is often likened, figuratively, to a palace safe from all kinds of danger. so ဘေးမပုန်ကန် 'non rebellion suggests to a sense of total peace form rounds of birthe

61-10 မိုံးကြုံးကြုံး၊ အောင်ကိန်းင့်လျှက် 'waiting for a victorios or lucky moment resolutely and determinedly'

61-11 တည်းအုံအားသည်: 'was resolved to build; zealous to build or found (Mandalay)

61-12 ရည်းတော်မူလျောက်၊ ပြီးစီးမြောက်၍ 'occonplish (the foundation) as it is desired or intended'
ရည်း: '(arch) to ain for; to intend
ပြီးစီး: 'fincih; accomplish

61-13 ထက်အောက်ကျူးလျှက်၊ သုံးဘဝ်ကို 'the three best worlds above and cendreath
ဘဝ် 'best existence' is here used to mean the sensual existence, deva cerperal and form less existen

61-14 အုန်းစက်ဘီးလျည်း၊ ညီးညီးပြည့်သား 'lit fully ablaze the wheel of glory moves round' i.e the glary of the king fills and shines (the three worlds)

61-15 မင်း၏ ကျက်သရေ့၊ အထွေထွေကို 'several kinds of royal grace or glory'

ကျက်သရေ 'grace' glory' nobility (Mon kyāk + skt sir)

61-16 သပြောမှတ်၊ မြပင်ထွေတ်မှု 'from the most noble emeral - green eugenia tree
သပြေ 'Eugenia tree' said to have grown with the world on the sourthen continent
(Pā Jambei)
တမှတ် (arch) most noble; most excellent

61-17 ခိုင်ဖြတ်လုံးကြီး ရွှေအသီးကို 'the golden fruit, the big one from the healthy bunch
ခိုင် 'bunch of fruits'
ဖြတ် 'be clustered' အသီး: 'fruit'

61-18 ချွေပြီးလတ်တဲ့ 'after plucking it off the stem'

61-19 ဝိသက္ကာလျင် 'name of the scelestrial architest serioing sakka, the king of goods'
(Pā Visukamma)

61-20 သွန်းပုံလျောင်းလျောင်း။ ရွှေပန်းတောင်းထက် 'on the golden basket cast long in shape
လျောင်းလျောင်း: 'ling; elongated; lengthened'
ပန်းတောင်း: 'basket; receptacle'

61-21 မင်းကောင်းမန္တာတ်၊ သုံးတော်မြတ်သား: '(the thing which Mandhātue uses admiringly
မန္တာတ် 'the name of a universal monarch, the Bodhisat himself
(Pā Mondhātu)

61-22 ဇော်တရက်ခဲ့၊ မြေမျက်ချွဲကို 'the exquisite emerald called jotirasa or gem of intense lustre
ဇော်တရက် 'is the poet's our Burmese derivative from Pā Joti + rasa, supposedly owned only
by a universal monarch

61-23 ရဲရွှေ့ပျော်ပျော်၊ တင်ကာပြသို့ 'like he distolayed (the gem) bravely and happily'

61-24 မူချိန်တတ်သဘာဝတ်ဖြင့် 'surely by its own nature or characteristics
မူချိ (adv) surely; without fair
နိတ် 'surely' is poet's own derivative from Pāli niyata fixed certain sure
သဘာဝတ် (same as သဘာဝ) characteristis, nature

61-25 လည်ညွတ်တောင်ကော့၊ တောင်းနှယ်ကြော့သား။ 'bending neck and curly wings as camely or a harp
တောင်း: 'Burmese harp' ကြော့ 'camely'

61-26 တော့ မင်္ဂလာ၊ သွောကျူးတိတ်။ 'sacred auspicious ness applouded very highly
တော့ မင်္ဂလာ (or မင်္ဂလာတော်)'royal or sacred propitiousness'
(Pā maigala)
သွောကျ 'applual , praise'

61-27 ဗျာင်းဗျာင်း ပြိုမြဲမျှ 'very melodiously' ဗျာင်းပြိုမြဲ (same as ပြိုမြဲဗျာင်း) be melodouou's

61-28 ကရိတ်သံရှင်၊ ဗြဟာယင်သည်။ 'performed by a bramin who possess the melodious voice of a
mythical karawek bid'

ବର୍ଗିତ 'a mythical bird believed to possess a musical, melodious voice. (Pā karaveka)
ବ୍ରତ୍ତୀ 'one of the three individuals - humans deea-gools and brahmā-gods - in Buddhism, who
is supposed to be better and Superior to other two. ଯତ୍ (fr ବାନ୍ୟାତ୍) perform, officiate

61-29 ବାନ୍ୟାତ୍ ଫଳ୍ପତନ୍ତୀ ' (it is) a pleasant and ceremonial palace festival-
ବାନ୍ୟା 'ceremony; festival' (Pā sabhā)

ဖရတ္တမ၊ ယုဂ်သတ္တိ။

When in 1215 M.E (2397B, 1853 A.D) he succeeded the throne of Amarapura capital the heir-loom of his grand fath.

အမရတိက်၊ ဘေးတော်ရိုက်ကို²၊ သိမ်းပိုက်တော်၏³၊
ခါန်စြွှေးက³၊ နတ်မှူးပြော့ဘာ၊ နူတ်စြွှေးဘာပြင့်⁴၊
သေယာသံလေး၊ ကြွေးကာခြောမွန်း၊ ညွန်းလတ်သည်နှင့်⁵၊
သက်ရှုည်ယောဂေါ်၊ တောတောင်မွေ့သည်¹။

မောနေ စွာန်ဝင်၊ ဘိဉာဏ်ရှင်တို့၊ သိမြင်တပ်ရာ၊
အပွန်းပြင့်⁶။

ဤခါခိုန်းချက်၊ ဤကိန်းလက်နှုံး၊ သိန်းစက်ကောင့်⁷၊
တိုက်လောက်ကို¹⁰၊ ပရိယတ်မြိုက်၊ စည်စြွှေးရိုက်၏¹¹၊ ကျော်
လိုက်လိုင်ပုံး၊ နှဲမည် အာကာ၊ ဗျာဒိတ်မှာသား¹²၊

သိခီကုန်းဘောင်၊ ဘုန်းရောင်စွေးစွေး၊ လောင်းမင်း
မြေးလျင်¹³၊ မန္တလေးမြော့ခုံ၊ တောင်နောရုသို့¹⁴၊ ပဒုမွာည့်နှုံး၊
စကြာကွန်း၏¹⁵။

လေးကွန်းမကိုင်၊ ပြည်သမိုက်လျက်¹⁶၊ စိုက်အံ့ကြွှန်း၊
သွေ့မယ့်နံပါးဟု¹⁷၊ ရွှေခွန်းနက်စံ၊ တွင်းသံလည်း၊ ကြံကြံ
ကျော်ကား¹⁸။

ဥာက်အားမူ၊ ဘုရားတဆူး¹⁹၊ ကာလည်ပြင့်၊
သယမျှပေါက်၊ မြောက်၏လည်းကောင်း²⁰၊ မကြံကာင်းကို²¹၊
ဘုန်းပေါင်းညို့၊ ကြံတော်မိက²²။

ပိတိဟျှေးရွင် နှစ်လို့သည်၊ အောင်မျှေးတဖြီး (ချိုး)
ပုံ့ပုံတည်း။

The Brahmā who was the head of gods, referred (to theis fact) verbally in echoing words of praises and vietory.

(Accordingly) the long-living, fairest-dwelling youis, who practise mard perfecheis and possess (six) supernatural powers, by uirtue of their application of mind on a fixed sbjct, had made.

The predietion that at such a time and on such a predestied moment he (Min-don Min) would deiseni-nate the Buddha's scriptures, as if striking a drum, and his autharity would spread a cross the secular world.

Conisioting of 100,000 crores of cosmic systems.

The auspicious preordain. ment that the glarious grondoon of A-haung-Miu-ta-yar of Thein-kha or kon-baung drgnasty, would (Then) set on a journey to Mandalay mountain which.

was like Mt. Nerce, would definitely establish a palace-capital there calling it the top of four continents was well-known.

His lanonledge (also) was like that of a Pouddha. Being self-dependent and knowing the right time, the king aspired for Buddha-hood which was un-thinkabke (for mony),

and was fully delighted and elated.

The success and grace (for his aspiration) was highly extolled.

62-1 ပရတ္တမ၊ ယုဂ်သလ္ာ၌ 'in 1215 ME (i.e 2397 B.E, 1853 A.D) Here, in describing the Burmese era, the poet uses are of several methods of calculations in pali, called canonical calculation. According to this particular technique, one has to use letter of native alphabetical system, rather than figures, whose numerical values is given in a formula. on the present instance, ပ+ရ+တ+မ ာ has the numeral values of 1+2+1+5, consecutively, if one counts them in their serial order. Sometimes the formula is to start from the end. in a reverse order
 ယုဂ်သလ္ာ၌ 'in the age of sakka; i.e era' concerning the word သလ္ာရာင် 'are' (Pā sakka + rāja 'king Sakka') there are two schools of thought in Burmese. One, believing that the are is invented and introduced by sakka (Thi -gyar in Burmese) calls it သလ္ာရာင် 'while another prefers to the legend that it is first recognized by saka dynasty in northern India and designates it သလ္ာရာင် a Burmese derivative from Pā Saka- rājā. Here, however, the another chooses his own word သလ္ာပုဂ္ဂ 'Sakka + age' in place of သလ္ာရာင်'

62-2 အမရတိက်၊ ဘားတော့ရိုက်ကို 'Amarapira province the heirloom of his grand-father

62-3 သိမ်းပိုက်တော်ဦးခါနှစ်ကြားက 'at the time of early occupation in the past years
 သိမ်းပိုက် 'occupy take into possession
 ခါနှစ်ကြား 'in the years which have passed'

62-4 နတ်များဖြော့၊ နှုတ်ထွေဘာဖြင့် 'the Brahmā, chief of the gods, by means of verbal praises
 နှုတ် 'mouth' ထွေဘာ 'praise, auspicious speech; i.e verbally. (Pā obhā)

62-5 ဇော်သံလေး၊ ဇွဲးကာမြိမ့်မွန်း၊ ညွှန်းလတ်သည့်နှင့် 'refers repeatedly but melodiously in a serene success wishing voice
 ဇော် 'victory, success' (Pā jayya)
 ဇွဲး (fr တစ်ဇွဲး) 'speak aloud'
 မြိမ့် 'thunderously' မွန်း 'to sing poroises of;

62-6 သက်ရှည်ယောဂ့်၊ တော်တော်မွေ့သည် 'Long - living meditators delighting to stay in the forest
 ယောဂ့် 'one who practices meditation is these made. (Pā yogi)

62-7 မောနေ့ချာန်ဝင်၊ ဘို့ဗာက်ရှင်တို့ 'those who practise meditations of muni-hood or moral perfection and possess the transcendental knowledge
 မောနေ့ 'moral perfection of a Munior sage' is to be attained by a three - fold oustivities physical, verbal and mental (Pā moneyya)
 ဘို့ဗာက် 'transcendental or supernatural knowledge' and is usually concerted as six- fold (chalabimnā) viz. Iddhi (power of levitation) the Heavenly ear, knowing other's thoughts recollecting of one's previous births, knowing other people's rebirths and certainty of emancipation. (Pā abhi + nīñā)

62-8 သိမြင်တပ်ရာ၊ အပွနာဖြင့် 'through the application of mind on a fixed knowledge and sight တပ် (fr တပ်မက်) rivate for fixed for sit အပွနာ 'application of mind on a fixed object is one of the practices for a yogi to gain insight.'

62-9 ဤခါချိန်းချက်၊ ဤကိန်းလက်၌ 'at such a time and at such a predestined event
 ကိန်း: 'predestined thing' (Skt kenalar)

62-10 သိန်းစက်ကောင့်၊ တိုက်လောကို 'the sacular world or earthly or world (Pā loka)

62-11 ပရိယတ်မြိုက်စည်ကြီးရှိက်၍ 'striking the drem of deathless scriptures; i.e dissemination of Buddhist scriptures
 ပရိယတ် 'study of Buddhist literature (Pā pariyathi)
 မြိုက် 'best, deathless (fr အမြိုက်) (Pā a+ mata)

62-12 ကော်လှိုက်လှိုင်ပဲ့၊ နှုံမည်အာဏာ၊ ဗျာဝိတ်မှာသား၊ 'prediction that his power and authority would spread far and wide
 ကော်လှိုက် 'famous; well known
 လှိုင်ပဲ့ 'filled with fragrance
 နှုံ (ပ) to spread every where

62-13 သို့ခါကုန်းဘောင်၊ ဘုန်းရောင်စွေးနွေး၊ လောင်းမင်းမြေးလျင်၊ 'grand child of A laung min ta yar of Thein Kha or Kon-boung whose glory is shining bright
 သို့ခါရ and ဘုန်းဘောင် are two of the five epithets of A laung Pha yar's captial the other three being Mok-soe-bo, Yan gyi aung and shew bo. စွေးနွေး (adv) bright

62-14 မန္တလေးမြေခု၊ တောင်နေရုံသို့ 'to Mandalay which is like Mt Neru
 နေရုံ (= Neree) is one of mony nomes of Myint-mo or Mt Mere
 မန္တလေး မြေခု 'the hight place inMandalay. i.e Mandalay mountain

62-15 ပဒုကမ္မာညွှန်၊ စကြာကွွန်၍ 'Lit the wheel with the lotus flies up: i.e to set on a journy; the usage reserved only for royalty and Buddha on whose soles the wheel and the lotus are said to appear

62-16 လေးကျွန်းမကိုင့်၊ ပြည်သမိုက်လျက် 'designate or name the city as the head- wear of foru continents. လေးကျွန်း 'four contiments surrounding Mt. Meru
 မကိုင့် 'heavily decorated royal head dress which forms one of regalia in Burma
 သမိုက် 'to nome; to designate (Pā sanmuti)

62-17 စိုက်အဲကြောင့်း၊ သွေးမယွန်းဟု 'he) will definitely without fail establish his palace of capital
 စိုက်အဲ (fr စိုက်ထူး) 'will establish'
 ကြောင့်း (arch) palace

62-18 ရွှေခွန်းနက်စံ၊ ကြောင်းသဲလည်း၊ ကြော်ကြော်ကြေား၊ 'the golden auspicious predition of this event is well- known ခွန်း (fr နှုတ်ခွန်း or မိန့်ခွန်း) speech talk
 နက်စံ (pood နက်သန်) auspiciously marked
 ကြောင်းသဲ (astro) 'pradiction of things to came'
 ကြော်ကြော် (fr ကြော်ကြော်ဖန်ဖန်) strangely

62-19 ဥာဏ်တော်အားမူ၊ ဘုရားတစ်ဆူ 'his knowledge is like that of a Buddha' ဥာဏ် 'knowledge, wisdom
 (Pā ñāna)
 ဘုရားတစ်ဆူ 'one Buddha' ဘုရား 'Buddha (Pā Buddha) တစ်ဆူ 'one ...' (part) affixed to serve

as a classifier for images etc

62-20 କାଳବ୍ୟାପ୍ରଦିଃ ଯଯଭ୍ୟାପେନ୍ଦ୍ରିୟା ଭ୍ରାନ୍ତର୍ଦୟାନ୍ତଃକୋଣଃ 'knowing the proper time, and becoming self-dependent' କାଳବ୍ୟା 'known the time' (Pā kāla + nññú)
ଯଯଭ୍ୟା 'becoming of its own accord or self dependent' (Pā syam + bhú)

62-21 ଉତ୍ସବେନ୍ଦ୍ରିୟଃ କି 'what is un thinkable'

62-22 ବ୍ୟକ୍ତଃପେନ୍ଦ୍ରିୟଃ ବ୍ୟକ୍ତିଭ୍ୟାନ୍ତଃକୋଣଃ 'when powers increase and he this ko of it.'

62-23 ପିତିପିତ୍ତିଭ୍ୟା ଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତକିଲ୍ପିତଃ 'elation or deliht grow high and be very much delighted'
ପିତି 'elation; delight' (Pā piti)

62-24 ଜୋଣମ୍ଭିତ୍ତିଭ୍ୟା: ଦୃଷ୍ଟତନ୍ତଃ: 'success and splendour is extoled'
ମ୍ଭିତ୍ତି (same as ଅନ୍ତର୍ବର୍ଣ୍ଣ) glory; grace; splendour'
ଭ୍ୟା:ଦୃଷ୍ଟି (or ଦୃଷ୍ଟିଭ୍ୟା:) acclaim or actol

ဓမ္မသာရာ မူနိန္တလျှင်¹၊ ဝေနေယျအား²၊ မြိုက်စီးပွား
ဖြင့်³၊ ဘ (ပ[?]) ဝါးစက်ကွန်း၊ တိုက်အုပ်ကို⁴၊

ဖြန့်ချုပ်ပြည့်၊ ချော်အံလှည့်သော်⁵၊ ဤသည့်အပ်
ရန်၊ ဤရ(ပ်)ဌာနတက်¹⁶၊

မြေကြန်သာလွန်း၊ တုဖက်ကျွန်းသား⁷၊ မန္တလေး
ထိုင်၊ မြေရောင်ရိပ်ကို⁸၊ ပြနိစ်မသင်၊ ရွှောက်မြင်၍⁹၊
ချာနင်ရထား၊ စကြော်နားသော်¹⁰၊

ကြီးမားတော် နောက်ပသည်¹¹၊ ယက္ခတသောင်း
ဘီလူးပေါင်းတို့¹²၊ ဝပ်ညာာင်းကျိုးနှံး၊ ဝတ္ထာက်ဖြင့်¹³၊
ခြံရများစွာ၊ ပူးလောက်ရာဝယ်¹⁴၊

ဝိလသ(သိ)နှီး၊ အင်ညိပျိုးမျစ်၊ ပြောနှုန်းသို့¹⁵၊
ကြုံချစ်စွာ၊ (ဖွဲ့)၊ နှီးရခဲ့တည်¹⁶၊ ဆဲခြောက်နှစ်ဝင်း၊
ဝါးကြန်အင်နှင့်¹⁷၊

ရွှေစင်ရပ်ဟန်¹⁸၊ မာန်မလွန်သည်၊ စန္တမှုကို(ခို)၊
နတ်နာရီလျှင်¹⁹၊ ပါရမိခံ၊ သ(သန်)လတ်သော့အား²⁰၊
မြတ်ဘုရားကို²¹၊ ပတ္တမြားစက်ဝန်း၊ ငွေယုန်နှုန်းသို့²²၊

ခါန်းခါန်းထွားမွတ်၊ ရင်သားမြတ်ကို²³၊ ကြည်ညွှေ²⁴
ခုယူ၊ ချွေ(ခြွေ)၍ လူဗျာသော်²⁵၊ ဘုန်းလူမြတ်စွာ၊ မမြတ်ထား²⁶၊
သာသနာအရှည်၊ နောင်ထွန်းမည်ကို²⁷၊

ရည်ရွယ်မျှော်တင်း၊ ဗျာဒိတ်နှင်းသည်²⁸၊ တောင်
မင်းမြှုပ်တဲ့တည်း²⁹။

White the Master of Dhamma and the lord
of sages or Arahats, the Buddha, was wandering
in the universe, after seerveying it to find eligible
beings who should be delivered

He halted on the summit of emerard-colored
Mandalay mountain in Aparamta country,

Where the earth was blessed matchlessly
with propitionces characterishices and with no sign
of feriarcty. There He was honoured in great rever-
ence with objects or items of offerings by 10,000

powerful ogres whose glory shone as
bright as the seen. Among those presant (on the
occasion),

there was a charnsing greacful delicate and
lovely goddess named Candamukhi. who, like a
tender, robust bomboo-shoot, was about 16 years
of age and endoroned with five- fold character-

istic of a feminine beauty parallel to a
golden image

By virtue of her maturity in the perfec-
tion of principal virtues, she cut off her large
andsmooth breasts

which were as round and full as the moon
the circle ofrubies and offered it (to the Buddha)
most respectfully.

The Blessed One did not prohibit.

Seeing that the Buddhist religion (Bud-
dha Sāsanā) would shine out in long future, the
Buddha made this prophecy.

The Mandalay mount air was a lump of
solid emerald

63-1 ဓမ္မသာရာ မူနိန္ဒလွင် 'the lord of Dhamma and the king of Saimts; i.e buddha
 ဓမ္မသာရ 'lord or chief of Dhanma or doctines (Pā dhamma+ issara)
 မူနိန္ဒ 'lord or king of Murins or saints or sages (Pā muni+ inda)

63-2 ဝင်နယျအား 'beings eligible for Nibon or those accessible to instructions
 ဝင်နယျ 'beings to be instructed for emoncipation (Pā veneyya)

63-3 မြိုက်စီးပွားပြင် 'for the sake of deathless-ness' မြိုက် 'deathlessness (Skt. amrta, Pā amata)
 စီးပွား' sake, benefit'

63-4 ဖဝါးစက်ကွန်း တိုက်အဝှန်ကို 'Lit the sole morked with the wheel travel throught the world system
 i.e travel through out the cosmic world
 ဖဝါးစက် 'sole (of the Buddha) with the wheel'

63-5 ဖြန်ချုပ်ခြော်၍ ချုတ်အုံလှည့်သော် 'while travelling around to deliver beings after sureeying (the wrold)
 Among the 30 general partices of the Buddha (Buddha - dhammotā) one is that He sureverys the world every night and morning to find some body or bodies to teach for deliverance

63-6 ဤသည်အပရန် ဤရပ်ဌာန်ထက် 'at this place on this aparanta land
 အပရန် (fr Pā Aparanta) is generally used to refer to places or regions west of Aye- yar- wa- di river, because the word itsalfe means' west in pati. The Burmes historians often call the regions on the east of Aye yar wa di. tam ba di pa the original name of sire lankā. But here through Mandalay is on the eastern bank of the river the paet refers to it as Aparanta.
 ဌာန် 'place, region. (Pā - thāna)

63-7 မြောက်သာလွန်း၊ တုဖက်ကွန်းသား 'the land blessed with un excelled drespicious characteristics
 မြောက် 'the characteristris or sings of land'
 တုဖက် 'rival , match' ကွန်း: 'ceare; end'

63-8 မွန်လေးထိပ်၊ မြေရောင်ရိပ်ကို 'the top or summit of Mandalay mountain which shines emerald green' မြေရောင်ရိပ် 'shadow of emeraldcodor

63-9 ပြနိန်မတင်၊ ရွှောက်မြင်၍ 'saw in this golden knowledge that there was nothing infericer or worst'
 ပြနိန် (astor) 'infericor or law or worst'
 မတင် 'not appearing, not odvious'

63-10 ဓာန်ရထား၊ ဓာာနာနားသော် 'Lit the chariot which is part of meditation and the wheel stops. i.e the stopped there ဓာန်နှင်းရထား 'chariot that is part of jhāna is here useal because Buddha and his

63-11 တိုးမားတော် နေနှယ်ပသည် 'with great powers as bright as the seen
 တော် 'power, glory' (Pā teja)
 နေနှယ် 'like the seen'
 ဥ (fr ထွန်းဥ) shine, be bright

63-12 ယက္ခတသောင်း ဘီလူးပေါင်းတို့ 10,000 ogres'
 ယက္ခ 'ogre; a demon' (Pā - yakkha)
 တသောင်း '10,000' ဘီလူး 'ogre'

63-13 ဝင်ညောင်းကျိုးနဲ့ ဝါဌာကံဖြင့် 'reverently and submissively with objects for offering
 ဝါဌာကံ 'objects or things meant for offering (Pā - valthu+ kamma)

63-14 ခြုံရများစွာ ပူဇော်ရာဝယ် 'while worshipping along with many escorts
 ခြုံရ 'escorts, followers
 ပူဇော် 'pay respect to; worship' (Pā pājā)

63-15 ဂိလာသိန့်၊ အင်ညီပျိုများ၊ မြေနမှုစွာတို့ 'charming and youthful (lady) endowed with graceful character istris like a new, tender bomboo-shoot
 ဂိလာသိန့် 'charming, splendid, shining, (Pā vilāsini)
 အင် (fr ကြန်အင်) characteristics or signs
 မြေနမှုစွာ 'tender and well-proportionate bomboo-shoot' In burmies poetry as well as in prose a new and tender bamboo-shoot is used as a simile for youthfulness, freshness and robust health

63-16 ကြင်ချစ်စဖွဲ့၊ နဲ့ရရွှေတည်း swaying pliantly and very lovely
 ကြင်ချစ် 'to be kind love admiringly
 နဲ့ရရွှေ 'pliant and lovely'

63-17 ဆဲခြောက်နှစ်ဝင်၊ ငါးကြင်အင်နှင့် 'sixteen years of age and blessed with five-fold charming characteristic ငါးကြင်အင် is the name of five signs of a feminine beauviz excellence of hair boness or structure skin or compl

63-18 ချွေစင်ရှင်ဟန် 'like a golden image'

63-19 မာန်မလွန်သည်၊ စန္တမူခါ၊ နတ်နာရိလှောင် 'gentle godless by the name of canda mukhi
 မာန်မလွန် (Lit pride not exceeding or not more than the bounday) gentle make
 စန္တမူခါ 'having the face like a moon or one with a round, moon-like face; Here the were is used as the personal name of the goddess
 နတ် + နာရိ 'god + lady' i.e goddess'
 နာရိ lady woman. (Pā nāri)

63-20 ပါရမီခါ၊ သန်လတ်သောအား 'the maturity has been attained in the perfection of virturs
 ပါရမီ 'acquired virtue; prinicpal virtues of a Bodhisat (Pā - pārani)
 သန် (fr ရင့်သန်) nature, fully ripe

63-21 မြတ်ဘူရားကို 'to the exalted Buddha'

63-22 ပတ္တမြားစက်ဝန်း၊ ငွေယုန်နန်းသို့ 'Like a circle of rubies or the silver surface of the rabbits' place or moon; The burmese believe that the moon is the abode of the rabbit the prodhisat the image being impressed an moon-surface by sakka

63-23 ချွန်းချွန်းသွားမွတ်ရင်သားမြတ်ကို 'the shining large and smooth breast'

63-24 ကြည့်ညွတ်ဆုယူ၊ ခြွှေ့ခြွှေ့လျှို့သော် 'pluck (it) off, offer (it) respectively making prayers (for it) ဆုယူ (same as ဆုတောင်း) pray for a wish
ခြွှေ့ 'pluck sth off pluck (a fruit)
လျှို့ offer to give in alms
According the Mandalay lengend, this ogress was later born as king Min-don who supported the Buddha- sāsanā in several ways including the fifth Buddhist council

63-25 ဘုန်းလူမြတ်စွာ၊ မမြတ်ထားဘဲ 'the Buddha the increasing growing glory did not forbid မြတ်ထာ (arch) prohibit forbid'

63-26 သာသနာအရှည်၊ နောင်ထွန်းမည်ကို 'Buddhist reign would shine out in future or long times to come'

63-27 ရည်ရွယ်မျှော်တင်း၊ ဓာတ်နှင်းသည် (Buddha) gave the prediction, looking long into the future or expecting

63-28 တောင်မင်းမြစိုင် တဲ့တည်း။ 'The Mandalay mountain was a solid lump of emeralds'

ပစ္စာသမက်၊ ညီအာနနိ¹ကို၊ ဘုန်းသန်ဘဂဝန်၊
ခွဲလက်ညွန့်၍²၊ နောင်ဘ(ဖ[?])န် နာဂတ်၊ ဤအရပ်³၍၊

နတ်ကလျာမယ် ဤသူငယ်ကား⁴ ကြီးကျယ်ခန်းဝါ
ဤမြေချာထက်⁵၊ ရတနာပုံ၊ နေရာ့ရှင်းတု၊ ပြည်ကြီးမြေ၍⁶၊

ကိန်းစုသာသနာ၊ သချာခန်းတွက်၊ ငါးထောင်ဝက်၍⁷၊
မြေမျက်နှာလုံး၊ ကျိုးအုံသကား⁸၊ တို့မင်းဖျား⁹လျှင်၊ တရား
စည်ကြီး မတီးလတ်မိ¹⁰၊

ယောဂီဖြီးပြည့်၊ အနှိုင်းရှည့်ဖြင့်¹¹၊ ငါး၏ သာသနာ
လေးရာညွန့်ဖူး၊ နှစ်ထောင်ဦးဝယ်¹²၊ ယစ်မူးပြ(ပျု[?])က်ပြော်
သူရာငယ်ကို၊ တွန်းပယ်သောအား¹³၊ နေရာ့ဖျားထက်၊ သိကြား
ဘုန်းစည်၊ နန်းဦးတည်သို့¹⁴၊

ရွှေပြည် သာခေါင်၊ ရန် မျိုးအောင် သည်¹⁵၊
ကုန်းဘောင်အာဖိုး ဝရာဘီ¹⁶ဟု၊ သာကိသန်း၊ အလောင်း
မင်း၏¹⁷၊ မြှစ်ရှင်းတော်မြှတ်¹⁸၊ လောကဓာတ်ကို၊ ဆုံးဖြတ်
လက်ကိုင်၊ ဘ(ဖ[?])န်ဆင်းနှင့်၍¹⁹၊

ယျော်ပြု့င်တွေတွေ၊ ခုနစ်ခွေတည်²⁰၊ ရေသိနှုံးမြှစ်၊
မြေတခေါ်ကို²¹၊ ညာရစ်စက်ခုံ၊ မြင့်မို့ခြုံသည်²²၊ ရန်ပုံဖြီး
ခွင့်း၊ ခြေသံမင်း²³လျှင်၊ နန်းခင်းလက်မွန်၊ တည်လိမ့်ညွန့်
သည်²⁴၊ ခွဲောက်ကွန်ချက် ဖြန်ကြတည်း²⁵။

Painting out to this attendant disciple,
Brother Ānandā, the Blessed One made this
prophecy

'In times to come on this mountain top
this young goddess will build a great capital called
Ya-da-na-r-bon which will be as grand and
magnificent as Mt. Meru

When the Buddhist are came to 2500
years, our excellent king will came into existence,
as if recling the entire surface of the globe with a
large assemblage

of Yogi-s or religious meditators, before
his enlightenment.

When the Buddhist are turms 2400 years,
jeist as Tha-gyar-min founded his capital
(Tāvatinisa) on the top of Mt meru after pushing
off the alcoholic,immoral and

insignificant Asuras the glorious great-
grandson of A l aung-min of saky lineage, who
was the first and most excellent king of victarious
and properous Kon-baung dynasty will be able to
create and contral the world system containg seven
rivers which will circummumbulate Mt.

Meru"

In this way it was predicted that the
enemycrushing lion-king will found the first pal-
ace here. The Buddha (thus) east the net of this
knowledge.

64-1 မွှေ့မမဏ်၊ ညီအာနန်ကို 'the attendant monk the brother Ānanda
 ပွှေ့သမဏ် 'Lit the follower monk; i.e attendant monk
 ညီအာနန် 'Brother Ānada' refers to Ānanda, His cousin brother, who was eventually conferred upon with five highest ronks in five respects erudition, good behruioir, retentive memory, resoluteness and personal attention. He attended on the Buddha for 25 years until the Mahāparinibbāna

64-2 ဘုန်းသန်ဘဝန်၊ ရွှေလက်ညွှန်၍ 'the Blessed one pointed his fore-finger
 ဘုန်းသန် 'strong or steedfast glory'
 ဘဝန် 'Blessed one' (Pā Bhagavant)

64-3 နောင်ဖန်နာဂတ်၊ ဤတောင်မြတ်၍ 'in times to come at this noble mountain
 နောင် 'future time'
 နာဂတ် 'future'

64-4 နတ်ကလျာမယ်၊ ဤသူငယ်ကား 'this young girl who is now a beautiful golddess'
 ကလျာ 'good, fair, beautiful' (Pā kalyāna)
 သူငယ် 'boy, a young male' Here the poet uses the word သူငယ် 'in the sense of young or youth' vire spective of sex.

64-5 ကြီးကျယ်ခန်းဝါ၊ ဤမြေခြားထက် 'a grand, magnificent aboda or dwelling place'
 ကြီးကျယ် 'grand' ခန်းဝါ (arch) dwelling place' မြေခြား 'central earth'

64-6 ရတနာပုံ၊ နေရုံနှိုင်းတု၊ မြည်ကြီးပြု၍ 'build a large country called Ratanāpura which was like Mt. Neru
 နေရုံ (Same as Meru) Mt Neru
 ရတနာပုံ 'a land of peecious stones or a land of loveliness' (Pā. Ratana+pura)

64-7 ကိန်းစုသာသန၊ သချာခန့်တွက်၊ ငါးထောင်ဝက်၍ 'at half of figure 5000 concernning the calculation of Sāsanā or Buddha's order. i.e 2500 years of Sāsanaera; That the Buddha's Sāsanā or Buddhist Order will sty for 5000 years only and that the latter half of that number (i.e 2500 yeras) have been entrested to sakka, the king of gods, is just of folk belief based on very late and doubtful Pāti writings. This statment is nowhere to be found in earlier and oulthentic scriptures in Pāli.

64-8 မြေမျက်နှာလုံး၊ ကျိုးအုံသကား 'would gater collectively almost theenture surface of the globe'

64-9 တို့မင်းဖြားလျှင် 'our most excellent king;

64-10 တရားစည်ကြီး၊ မတိုးလတ်မီ 'before beating the drum of Dhamma or doctrine: i.e before attainment of his Buddha-hood

64-11 ယောဂီဖြီးပြည့်၊ အနှိုင်းရှည်ဖြင့် 'with a large number of Yogi-s or people who practise meditation.
 - ယောဂီ 'one who partises Yoga ormetitation. (Pā yogin)
 - အနှိုင်းရှည် 'many or much in comparison'

64-12 ငါ၏သာသန၊ လေးရာ၌၏၍၊ နှစ်တောင်းဦး၏ 'when my religion was 2400 years'
 လေးရာ '400' နှစ်တောင် '2000'

64-13 ယန်မူးပျက်ပြယ် သူရာငယ်လို့ တွန်းပယ်သောအား 'by pushing and removing insignificant Asurās who are both intoxicant and immoral
 ယန်မူး 'drunken with intoxicants'
 ပျက်ပြယ် 'marally destroyed'

64-14 နေရာဗျားထက်သိကြားဘုန်းစည်၊ နန်းဦးထည့်သွေး 'Like Sakka or Tha-gyar-min built his palace on the top of Mt Neru Māgha the lad, when he became Tha-gyar-min, king of gods, was said to establish his Tā-va timisa at the summit of Mt. Meue'

64-15 ရွှေပြည်သာခေါင်၊ ရန်မျိုးအောင်သည် 'the excellent golden land which defeats all strangers or enemies, or the victorious and affluent capital'

64-16 ကုန်းဘောင်အာဖိုး ဝရာဘိဟူး 'the first founder of Kon-baung (dynasty) and the most excellent or noblest one'ကုန်းဘောင် 'name of dynasty'
 အာဖိုး 'beginning' first and foremost' (Pā- ādoa)
 ဝရာဘိ 'noblest; more excellent'

64-17 သာကိုသန်း၊ အလောင်းမင်း၏ 'of A- Laung-Min, the ruler of Sākian descent
 သာကို 'of Sākian descent or lineage'
 သန်း (arch) 'king; ruler'

64-18 မြစ်ရင်းတော်မြတ်း 'noble, blood great- grand - son'
 Main-don was the great- grandson of Alaung - Min'

64-19 လောကတတ်ကို၊ ဆုံးဖြတ်လက်ကိုင်း၊ ဖန်ဆင်းနိုင်၍ 'able to decide, create and control the world-system'
 လောကဓာတ် 'world- system' (Pā. Loka + dhāts)

64-20 ယုဉ်ပြီးတွေတွေ၊ ခုနစ်ခွေတည်း 'seven (rivers) flowing parallel or side by side'

64-21 ရေသိန္တမြစ်၊ မြေတခေတ်ကို 'field of earth having (seven) rivers'
 သိန္တူ 'Burmese name of Indus river in India a river' ခေတ် 'field; period' (Pā khetta)

64-22 ညာရစ်စက်ခုံ၊ မြင့်မြို့ခြုံသည်း '(rivers) circummumbulate Mt Meru'

64-23 ရန်ပုံဖြို့ခွင်း၊ ခြေသံ့မင်းး 'Lion-king who crushes a number of enemies' ခြေသံ့မင်း 'Lion-king is used as a figurative meaning for King-min-don who was born as Tuesday, a Lion day.'

64-24 နန်းခင်းလက်မွန်း၊ တည်လိမ့်ညွန့်သည်း 'points out that (he) will build the first palace'

64-25 ရွှေဘဏ်ကွန်ရွှေက်ဖြန်ကြုံတည်း '(Buddha) cost the net of his golden knowledge. i.e Buddha taught all.'

သာသနာမွန်၊ အညာဆန်သား¹၊ ကျမ်းဂန်အတိတ်၊
သိက်ဖျားဖိတ်ကို²၊ တိဟိတ်ဥက္ကာဌ၊ စက်နှယ်ရှာသည်၊ ဘဝသခင်
တို့ရှင်ပင်၏³။

အသခါနိရှိက်၊ ရွှေညာက်စိတ်ဖြင့်⁴၊ သိဂုံနိတ်ကြော်ပုံး၊
အုပ်၍၏ချုံးသော်၊ ကိုးလုံးအကွာရာ၊ နန်းစဉ်လာဖြင့်⁶။

သာသနာစက်၊ ဘူမိနက်ကား⁷၊ ရွှေသန်လျက်စွန်း၊
ဘုံကြော်နှင့်⁸မှ၊ မန္တလေးညွန့်၊ ညာသို့ဂွန်၍⁹၊ အရှန်အဝါ¹⁰၊
နှစ်ထောင်သာသည်၊ လေးရာစွန်းကယ်၊ ထွန်းဆုံးလွှာ¹¹။

ဘုန်းကြွယ်ဘုရား၊ လောင်းမင်းဖျား¹²အား၊ သိကြား
လိုသီ နှီးဆော်ညို၍¹³၊ ပတိသဟံ၊ လောင်သောင်းရွှေရှုနှင့်¹⁴၊
အလျှော်ထိုးထိတ်၊ မိုးလုံးညိုတ်သည်¹⁵၊ ဟာရိတ်ဘုန်းလူး၊
သနကို¹⁶တိုး။

ကြည်ဖြေသွေ့၊ ဤအခါကား¹⁷၊ စကြာမောင်းနှင့်၊
ဘုန်းပေါင်းရှင်¹⁸၏၊ လိုအင်တော်မြတ်၊ ပြည်သတ်ဟု¹⁹၊
ကူးပိုဒ်ဟုန်း၊ ပြဟ္မာဂုဏ်ဖြင့်²⁰၊ သုန်သုန်လွမ်းမိုး၊ ပြည်လုံး²¹၍၊
ညွတ်ကျိုးရှိသော၊ တောင်းပန်စေသော²²။

ပရမထွေးတွေ့ချာ၊ လောကနာကား²³၊ ကေသရာခံ၊
ပလွှင်ပုံထက်²⁴၊ တိုင်းရှုံးတောင်း၊ ဘုရင်ပေါင်း²⁵တို့ ဦးခေါင်း
ညွတ်ခွေ၊ ပိုလ်ထုပွော်²⁶၊ ရွှေကုမ္ပဏီကြား နှုတ်ပျော်ဖြင့်²⁷။

ရတနာပုံ၊ မြေခံရန်လွတ်၊ ပြည်တော်မြတ်ကို²⁸၊ ခုနစ်
ပတ်ခွေ၊ တောင်းရွှေနှင့်²⁹၊ ရွှေတည်းညီး၊ နေရာထီးလျှင်၊
အပြီးခုံက်ဆောက်၊ ဤဝယ်ရောက်သို့³⁰၊ လုံလောက်ခုံင်ခုံ၊
ငါတည်အုံဟု³¹၊ တုံတုံမြှိုက်သံ၊ ဘဝင်လျှော်သည်၊ မိုးယံတြင့်
နှဲနှဲတည်း³²။

The prediction in the texts that the noble Buddha's religion or Sāsanā would go up-country became known to the un-exhortative knowledge of our lord of life

Who, being born as the best (of men) with three-fold qualities, possess the authority as sharp as a (cutting) wepan, as if the golden casket was closed with a golden cover. According to the royal

tradition, it was recereded in nine letters that the Buddha's Dispensation would go up-strean from the palace at the spit to Mandalay, the lucky land for it.

When the splendid Buddhist are came to

2400 years, the sakka, knowing this fact and agreeing with the Brohmin chiefs, sahampati with a following of 10,000 attendant- Brahmā-s and Haritā and Sanaikumāra whose

glowings filled the slay all believed that it was the period when the desires of the very powerful lord of the wheel-treasure would be fulfilled, Then through the supra- normal powers bared in the

well- springs of the psychic powers, they awokes the entire kingdom to worship and request (for the concient of) the lord. The most exalted chief of the world, while sitting on the thrane suppouted by lions in 80,000 attendant kings drooping the

heads, made this address with his lotus-fragrant mouth, saying. 'I will build this excellent capital ya-da-nar- bun, on this enemyfree raised ground, surrounded by 7 mountiaon ranges as if the gold- shining MtMeru were removed here. This serence words went up sweetly and melodious to the top of the sky.

65-1 ဘာသနာမွန်၊ အညာဆန်သား 'noble religion will go up-country
 ဘာသနာ 'Buddha's religion' (Pā- sāsanā)

65-2 ကျမ်းဂန်အတိတ်၊ သိုက်ဗျာခိုတ်ကို 'predictive legends and prophecies in the texts
 ကျမ်းဂန် 'text, book' (Myan-kyan + Pā gantha)
 အတိတ် 'onen; prediction' sign
 သိုက် 'prophecy; oracle ဗာဒိတ် 'preordination (Pā byādita)

65-3 တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ စက်နှယ်ရှုသည်၊ ဘဝသခင်၊ တိုရှင်ပင်၏'(that) which is as sharp as a wesapon belonging to our lord of life who is the best blasses with three-fold intues
 တိဟိတ် 'three virtues of the best men' viz absence of greed (alobha) absence of anger (adosa) and absence of ingcrance (a moha) (Pā ti + betuka)
 ဥက္ကဋ္ဌ 'best, most excellent' (Pā ukkaththa)
 စက် 'weapan, a autting machine' (Pā - cakka)

65-4 အသီရိရိက်၊ ရွှေညာ၏ထိုဖြင့် 'through his golden un-exhortative knowledge
 အသီရိရိက် 'un- urging; un-exhorative (pā a + sainkhārika)

65-5 သိုဂိန်ကြောတ်ပူး၊ အုပ်၍ချုံးသော် 'when closed the golden casket with its cover
 သိုဂိန်က် 'a kind of quality-gold (Pā siga + nikha)
 ကြောတ် 'a casket'
 ချုံး 'abidge ' put into a summery'

65-6 ကိုးလုးအကွေရာ၊ နန်းစဉ်လာဖြင့် 'on nine letters according to the royal tradition.

65-7 သာသနာစက်၊ ဘူမိနက်ကား 'the auspicious ground for Buddha- sāsanā
 သာသနာစက် 'Lit the circle of sāsanā (Pā sāsanā)
 ဘူမိနက် 'auspicious orpropetious ground (Skt bhimi + laksna)

65-8 ရွှေသလျက်စွန်း၊ ဘုံကြောင်းမှ 'from the palace at golden spit'
 သလျက်စွန်း: 'Lit a section of land shaped as a four- edged sword of a king
 ကြောင်း: (arch) 'magnificent mansion; palace

65-9 မန္တလေးညွန့်၊ ညာသိုကွန်၍ 'go upcountry to excellent Mandalay'
 မန္တလေးညွန့် 'Lit Mandalay, the shoot (of all places)
 ညာ (fr အညာ) ' up- stream; up-country

65-10 အဂျာန်အဝါ ' (year or era) of sulendour

65-11 နှစ်ထောင်သာသည်၊ လေးရာစွန်းကယ်၊ ထွန်းဆဲဝယ်၌ 'in the (Buddhist era) of 2400
 နှစ်ထောင် '2000' လေးရာ '400'
 စွန်းကယ် 'which exceeds'

65-12 ဘုန်းကြွယ်ဘုရား၊ လောင်းမင်းဖျားအား 'the glorious king who is the most splendid Buddha-em-bryo

လောင်းမင်း 'the king who is Buddha- in future'

65-13 သိကြားလိုသိ နှီးဆော်ညို၍ 'knowing the wish (of the king) Tha- gyar min urges and co-ordinates'
သိကြား: 'Burmese name for Sakka, king of gods'
နှီးဆော် 'urge; remind' ညို 'co-ordinate'

65-14 ပတိသဟာ သောင်းရွှေရွှေနှင့် 'Sahampati Brahmā with a retinue of 10,000 Brahmā-s
ပတိသဟာ refers to Sahampati, one of the great brahmās who adore and revere Buddha'

65-15 အလျှော်တိုးထိတ်၊ မိုးလုးညီတ်သည် '(whose flames ruse up and fill the entire sky'

65-16 ဟာရိတ်ဘုန်းလူ သနကုတ္တိ 'splendid Hārita, the Brahmā chief and Sanaikumāra, the great Brahmā.
ဟာရိတ် 'one of great Brahmās with 100,000 reti. (Pā Hārita)

65-17 ကြည်ဖြူသခ္ဗ္ဗို ကြုံအခါကား 'this time which is generous and well-wishing'
သခ္ဗ္ဗို 'generous; loving' (Pā . saddhā)

65-18 စကြာမောင်နှင်ဘုန်းပေါင်းရှင်၏ 'of the multi- glorious lord who travels with cakka-treasure
စကြာ 'treasure of a universal king a wheel which can carry him everywhere he wishes'

65-19 လိုအင်တော်မြတ်၊ ပြည့်သတတ်ဟု 'noble wishes will be fulfilled' ပြည့် 'fulfill or fill'

65-20 ကြုံပိုင်ဟုန် ပြောဗုဏ်ဖြင့် 'by virtue of the power of a Brahmā, the quality of iddhi or power
ကြုံပိုင် 'well- springs of power' (Pā iddhi + pāda)

65-21 သုန်သုန်လွမ်းမိုး၊ ပြည်လုံးနှီး၍ 'awakening the whole kingdom by over-powering it'
သုန်သုန် (adv) briskly

65-22 ညွတ်ကျိုးရှုသော တောင်းပန်စေသော် 'when asked to request (him) submissively and respectfully
ညွတ်ကျိုး 'be submissively be humble'

65-23 ပရမေတ္တာချား လောကနာကား 'the excellence and top of the lords of the world
ပရမေ 'excellence, the best' (Pā -parama)
တ္တာချား 'top, excellency'
လောကနာ 'lord of the world' (Pā-Loka + nātha)

65-24 ကေသရာခံ ပလွှင်ပျံထက် 'on the high throne supported by lions'
ကေသရာ Lit king of manes; lion' (Pā- kesa + rājā)
ပလွှင်ပျံ 'the flying throne or high throne?'

65-25 ထီးရံရှုစွဲသောင်း၊ ဘုရင်ပေါင်းတို့ 'all 80,000 attendant kings
ထီးရံ 'attendant' ရှုစွဲသောင်း: '80,000'

65-26 ဦးခေါင်ညွတ်ခွေ၊ ဗိုလ်ထူးပွဲ 'in the middle of men dropping heads' . i.e in the centre of (kings)
who are sitting with their heads down'

65-27 ခွဲကုမ္ပဏီကြာ၊ နှုတ်ပျူဗြာမြင့်၊ 'with cordial words form his lotus- like mouth' ဝါယာ 'warm; cordial ခွဲကုမ္ပဏီကြာ 'golden lotus - flower; Mouth is often compared to a fragrantitous.

65-28 ရတနာပုံ၊ မြေခုခန်လွတ်၊ ပြည်တော်မြတ်ကို 'the magnificent country Ya-da-nar- bon which is free from danger

65-29 ခုနစ်ပတ်ခွဲ၊ တောင်ရဲခွဲနှင့် 'with seven attendant mountaious
ခုနစ် 'seven' ရဲခွဲ 'attendant'

65-30 ခွဲတညီးညီး၊ နေရာထီးလျှင်၊ အပြီးစိုက်ဆောက်၊ ဉှုဝယ်ရောက်သို့ 'just as the gold- brought umbrella-like Nerue were removed here' ခွဲတညီးညီး 'bright or shining with gold.နေရာထီး 'Mt Meru which is towering like a parasol

65-31 လုံလောက်ခိုင်ခဲ့၊ ငါတည်အံဟု 'that " I will build (the city) sufficiently and firmly'

65-32 တဲ့တဲ့မြှုက်သံ၊ ဘဝင်လျံသည်၊ မိုးယံတြိမ့် နွဲနွဲတည်း၊ 'the voice of his steadfast order want up as far as the top most heaven filling the sky melodiously
တဲ့တဲ့ 'firmly; stead fastly
ဘဝင် 'top most heaven (Pā - bhava- agga)

နေအံသူမာ၊ တိတ္ထာလျင်¹၊ လိတ္ထာခန်းနေ၊ ဂဏန်း
ခြေဖြင့်² ကုဋ္ဌတွက်စစ်၊ တရာ့ရှုစ်တည့်³၊ ပတ်ရှစ်လှည့်ဝါ
ယူနောကို⁴।

မျက်နှာလေးပါး၊ ပြဟ္မာသား⁵တိုးနှုတ်ဖျားဂုဏ်
နှစ်ဟောညီသည်⁶၊ ကာစရိယ၊ ကာလသံဝမ်းသက္ကရာဇ်လျင်⁷
အနှစ်တယောင်၊ ကျော်အောင်နှစ်ရာ၊ ဆုံးရှုစ်သာတွင်⁸၊

ပျော်တော်မြေ၊ ပျော်မိတ်မှတ်⁹ဖြင့်၊ စတ္တရွှေ၊ စသည်
ပတ်ဂိုက်၊ မဟာရှိက်သို့¹⁰၊ သောင်းတိုက်ကျော်ထွန်၊
အရည်လွန်သည်¹¹။

မတ်မွန်ကြံးသိုင်း၊ ရွှေသိုင်းသို့¹²၊ အနှုင်းမတန်၊
မြေနက်သန်ကို¹³၊ ကြန်မာ်လာ၊ ရွှေသောခါ¹⁴၍ တာဝတိနှင့်
တောင်နေရှု¹⁵မှ၊ ဝိသကြံကိုယ်၊ အလိုတော်သိဝင်ဘိရကား¹⁶။

မြေတပါးထက်၊ ထွက်ဖျားခေါင်နှစ်၊ မန်းမြေသိမ်
(နှု?) ကို အကြိမ်တယောင်၊ တောင်တောင် (ဖောင်း?) သံလေး၊
ကောင်းချီပေးသော်၊ လေးသောင်းနှစ်သိန်း၊ အကိန်းခန့်တွက်၊
မြေအချက်¹⁷မှ၊ ဘဝ်မိုးဆုံး၊ လူပတ်ကုံး¹⁸လည်း၊ ချိုင်ပြီး
ကဲလွန် ဝိတို့နှင့်¹⁹။

အေမွန်ချီးသောင်း၊ စံနည်းကောင်းဖြင့်²⁰၊ ပေါင်း
ပေါင်း ရှုရှု ဘိသိက်ပြုသည်²¹၊ သာဓာအောင်သံမဲ့တည်း²²၊

When the Sundya planet travels through
eight corners, it has to travel a distance of one
yojana in 108 years (of planetary age.)

The four-faced porahmā-s had made a
similar prediction that in 1218 M.E. the noble,
royal council, lords, who were like the surrounding
great gods just as Dhatarattha etc, would
select the

matchless ground complete with auspicious
characteristics.

(Then) We-tha-kyune from Ta-va-timi-sa
heaven on Mt. Merce, knowing the king's wishes,
himself joined them and praised.

the most excellent and glorious ground
of Mandalay thousand times more than the others.

All the people from the earth of 240,000
yojana-s (in cubits).

under the highest level of existence,
being much delighted and elated together made
applauses saying 'well-done' continuously

66.1 နေအဲသူမာ၊ တိတ္ထာလျှင်၊ 'the sundays planet or the sun and Rāhu planet or asunding node of the sun.
 အဲသူမာ (astrol.) 'sun'
 တိတ္ထာ (astrol) 'Rahu' (skt.rāhu)

66.2 လိဏ္ဍာခန်းနေ၊ ဂဏန်းခြေဖြင့် 'in terms of mathematics in hours'

66.3 တရာရှစ်တည့် '108 (is the number)'. This 108 is obtained by counting the number of years the planets stay in their respective corners, as sunday corner (to years), Manday corner (15 years) etc. That is called in astrology age of planets.'

66.4 ဖတ်ရစ်လှည့်ဝါ ယူနောကို 'the distance the sun travels through all eight planets.
 When the sun goes through all the eight planets, it travels a distance of one yojana in 108 years.

66.5 မျက်နှာလေးပါး၊ ပြဟ္မာသားတို့ 'Brahmā-s with four faces.' This Brahmā is the Caturāyana or four-faced Hindu Creator who prominently figures as one of the Hōkg Trinity of Hinduism, along with Visnue and Sva.

66.6 နှုတ်ဖျားရုပို့၊ နှစ်ဟောညီသည် 'the year similar to what is spoken through popular usage (by Brahmā-s). ရုပို့ 'popular usage' (Pà.ruhte)

66.7 ကိုစရိယာ၊ ကိုလသံဝစ်၊ သဏ္ဌရာန်လျှင်၊ 'the ordinary (Burmese) era or year'
 ကိုစရိယာ 'Lit graging or wanduring ground for cattle' i.e. wandering or moving (year), (Pà.gocariya) တိုလ 'time, period'. (Pà.kāla)
 သံဝစ် 'year' (Pà.samvacchera)
 သဏ္ဌရာန် 'era; the Burmese era as decided by Sakka+rāja or Tha-gyar-mai.'

66.8 အနှစ်တထောင်၊ ကျော်အောင်နှစ်ရာ၊ ဆဲရှစ်သာတွင်၊ 'the year 1218 ME. (i.e. 2400 B.E, 1356 A.D)

66.9 ပျော်ကော်မြတ်၊ ချာခိုတ်မှတ်ပြင့် "by the noble and cordial records of the predication."
 ပျော် 'cordial; sincere'

66.10 စတ္တရွှေ၊ စသည်ပတ်ဝိုက်၊ မဟာရှိက်သို့ 'Like the (four) great guardian goods beginning from Dhatarattha.'
 စတ္တရွှေ is one of the four Guardian goods protecting Eastern quarter, along with Virulaka in the south, Virēpakkha in the west and kuvera in the north.
 မဟာရှိက် 'great goods or kings.' (Pà.maha + raja)

66.11 သောင်းတိုက်ကျော်ထွန်၊ အရည်လွန်သည် famous on this Jambu-continent with their overwhelming virtues'
 သောင်းတိုက် 'the continent of 10,000 yejanas or Jambu-continent.
 အရည် (fr. အရည်အသွေး) 'virtue, qualities'

66.12 မွတ်မွန်ကြသိုင်း၊ ရွှေသနိုင်းသို့ 'the noble officials who can consider or think'
 ကြသိုင်း (arch.) 'thinks of; consider'
 သနိုင်း (arch) 'officials; ministers'

66.13 အနှစ်းမတန်၊ မြေနက်သနကို 'the incomparable and lucky earth'
 နက်သန် (arch) land of auspicious signs'

66.14 ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွှေးသောခါ့ 'when (they) choose the auspicious characteristics of the land'
 ကြန်မင်္ဂလာ (or မင်္ဂလာကြန်) propitious or auspicious signs of the land'

66.15 တာဝတိန်ဘုံ၊ တောင်နေရာမှ 'from Mt. Neru where Tavatimsa-heaven exits'
 တာဝတိန်ဘုံ၊ 'Tavatimsa heaven'

66.16 ဂိသကြံကိုယ်၊ အလိုတော်သီဝင်သိရကား၊ 'knowing the wish (of the king), Visukamma himself
 joined (them.)
 Visukamma is the sakka's assistance and an expert in architecture and engineering.

66.17 မြေတပါးထက်၊ ထွေတ်ဖျားခေါင်နှင့်၊ မန်းမြေသိန်ကို 'the glorious land of excellent Mandalay more
 than others' သိန် 'glorious, good' (Pà.sire)

66.18 အကြိမ်တထောင်၊ ဖောင်ဖောင်သံလေး၊ ကောင်းချီးပေးသော် ' (he) gives applause for (it) loudly one
 thousand times ဖောင်ဖောင် (adv) 'loudly' ကောင်းချီး 'applause, prais

66.19 လေးသောင်းနှစ်သိန်း၊ အကိန်းခန့်တွက်၊ မြေအချက်မှ 'from the centre of earth figuring 240,000 cu-
 bit feet'
 According t Burmese cosmogony, the earth has 240,000 yojana-s in cubits.

66.20 ဘဝ်မိုးဆုံး၊ လူပတ်ကုံးလည်း 'all the people upto the end of uppermost reach'.
 ပတ်ကုံး 'all on four sides; all'

66.21 ရွင်ပြားကဲလွန်၊ ပီတိုန်၍ 'Laughing extremely and delighted very much.'
 ပီတိ 'elation; delight' (Pà . pitin)

66.22 အဗွဲနှံသောင်း၊ စံနည်းကောင်းဖြင့် 'in the good tradition of giving thousands and thousands of
 noble applause'
 အဗွဲ 'applause; words of praise' (Pà.obhà)
 မွန် (fr.မွန်မြတ်) noble; excellent'

66.23 ပေါင်းပေါင်းရှရ ဘီသိက်ပြုသည် 'they consecrate together in a chadtic mix'.
 ပေါင်းပေါင်း 'together' ရှရ 'in a chadtic way'
 ဘီသိက်ပြု 'make consecration on' (Pà. ablir + seka)

66.24 သာဓာဇာောင်သံ မစဲတည့်း 'the victorious voice of exelaiming 'sàdhee' does not cease'
 သာဓာ is a religious word in Pati you exclaim to say 'Well-done' when someone
 shares his merit, saying 'ahmya.' This rite of saying 'sà-dhu' belongs to Theravàda buddhist
 community aloneand by doing so, It is believed that you are one of the partners to join any
 religious activity, function,etc.

အေတိသူဗြာ၊ ပုရာဏ်သည်၊ သကမ္မဂန္ာ (နှီ²)
ကျမ်းခွဲစာဖြင့်¹၊ ရှစ်ဖြာကိုးပုံ၊ ဆဲခြောက်စုံတည့်²၊ ဘုမ္မိနက်
သန်၊ ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွှေးချယ်ရှာသည်³၊ မဟာဗုဒ္ဓဘေး
တည်ရာမြေသိ⁴၊

(ကျ⁵)က်သရေစုံညီ၊ မန်းမြောက်ဝယ်⁵၊ ကိုးလီကွက်
ကတ်၊ ကိုးပြန်ခတ်သည်⁶၊ နဝရက်စုံ၊ တများပုံထက်⁷၊ ဝရွှေးကျိုး
ရော်၊ မိုးလျှပ်စစ်သွို့⁸၊ ရှစ်ဆဲတော်း၊ တန်ခိုးထူးသည်⁹၊ နတ်မျှား
တို့အား၊ ရပ်စေားပြီး¹⁰၊

မြို့က်စားလက်မှု၊ ပူဇော်ဟုံလျက်၊ ချံကွာဂါတာလမ
ချေသာ၊ ယေဇာဝါက္ခာဝါ၊ အစဖြာသည်¹²၊

ပြဟ္မာန္တုဖြိုက်၊ ပုဒ်ပိုဒ်လေးပါး၊ မန္တရားဖြင့်¹³၊
ဘွားဘွားမန်းမှတ်၊ စုတ်ရှုံးချီး၊ မျိုးယူပြီးသည်¹⁴၊ လေးသီး
တောင်ထုတ်၊ စတုမှုခိုက်¹⁵၊ ဂါဂိုလ်အလီ၊ သုံးဆယ်စီဖြင့်¹⁶၊

အညီသင့်ရန်၊ စနစ်ဖန်သည်¹⁷၊ ကောင်းကြန်မြေဆို
အခဲတည်း¹⁸။

Descriptions of the lucky signs of good earth are given in eight-fold or nine-fold sets or sixteen pairs in sanskrit texts like Jotis' astra and Purāna-s

When the search was made in consultation with these statements, the spot of glorious earth at Madalay, which was like the land where the Bo-tree was situated, was found

There the eighty-one

god-generals were made to stand on eighty-one jewel-decorated spots of land marked by lines, like lightings flashing and thendering

Holding their plams in the form of worships, the god-generals recited several times the four-footed sanskrit mantras, first spoken by the brahmā, beginning with Om! svapātālamadhye su ye davā svabbhu gamphavā

After that they had the four archways founded at four different sides at an equal distance of thirty gāvuta-s apart.

The place was the essence of good earth.

67-1 ဇော်သူဗြာ ပုရာက်စသည်။ သက္ကဇာဝန္တာ၊ ကျမ်းရွှေစာဖြင့် 'in Sankskrit texts jiest as joti Sartra Purāna etc. သက္ကဇာ 'Sanskrit' (Pā- Sankharita)
ဝန္တာ 'text, book' (Pā gantha)

67-2 ရှစ်ဖြာကိုးပုံ၊ ဆဲခြောက်စုံတည်။ 'eight- fold, nine-fold and sixteen pairs of sets of auspicious signs (of selection lucky earth)
If means the textual sets of auspicious characteritis in sanskrit are eight, or nine sets or 16 pais

67-3 ဘုမ္မိနက်သန်၊ ကြန်မင်္ဂလာ၊ ရွှေးချယ်ရှာသည်။ 'when (they) choose the auspicious land endowed with lucky characteristics
ဘုမ္မိ 'earth; land' (Pā bhumi)
နက်သန် (arch) having lucky characteristics

67-4 မဟာဗုဒ္ဓဟော၊ တည်ရာမြေသို့ 'Like the land where the bodhi-tree or bo-tee stood
မဟာဗုဒ္ဓဟော 'great bo-tree is the name of a banyan-tree in Burmese where Buddha is supposed to gain enlightenmint.

67-5 ကျက်သရေစုံည်း၊ မန်းမြော်းဝယ်း 'in this land of Mandalay full of glory' ကျက်သငော 'glory, grace (Mon- Kyaik Pā sire)

67-6 ကိုးလီကွက်ကတ်၊ ကိုးပြန်ခတ်သည် 'nine plots marked with nine times

67-7 နှုန်းရက်စုံ၊ တမ္မုပုံးပုံတက်း 'on that (particular) lined plot where nine kinds of gems were ready,နှုန်းရက် ' nine -fold gams (Pā nava+ratona)
တမ္မုပုံး: 'line or a lined plot of earth'

67-8 ဝိုင်းကျိုးရန်၊ မိုးလျှပ်စစ်သို့ Like thendering flashes of rain lightning
ဝိုင်း 'Lighting; flash of lightring (P vijju)

67-9 ရှစ်ဆဲတစ်ဦး၊ တန်ခိုးထူးသည်။ 'the eighty-one (goods) of spacial or distinctive powers'
ရှစ်ဆဲတစ်ဦး '81' going back to join note 67.6, where 9 x 9 will be 81

67-10 နတ်မှူးတို့အား၊ ရှစ်စေနားပြီး 'asking (81) chiefs of gods stand' နတ်မှူး 'chief ruler of gods'

67-11 မြောက်စားလက်စုံ၊ ပူဇော်ဟုလျက် 'pay respect profusety with elasped palms
စုံ 'profusely' abundantly

67-12 ဦး ဂုပါတာလမချေသူ၊ ယေဇာဝါ ဂမ္မုဂမ္မုဝါ၊ အစဖြာသည်။ beginning with the words Om svapa-tālamadhyesu etc
The originals words given by the author are taken from a sankrit verse invoking gods to be present on the spot and bless people for the success of the cemmission Usually on religious or certain ritualistil celebratain. such words are recited by either Brahmins or someone who is officiating the occarin. The custom, almost a natinal character in Burmese animion, may have come through Brahmins and hindu priests who had came to Burmese even before 10 th C.A

67-13 ପ୍ରଭ୍ରାନ୍ତିରମ୍ଭିକ୍ରୀଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ ଦୃତିଦୃତିଲେଃପିଃ ମନ୍ତ୍ରରାଃପ୍ରଦ୍ଵୀ 'mantra of four- seflabted feet spoken by the Brahma
 ପ୍ରଭ୍ରା 'brahmā of Hindu trinity or Creator
 କ୍ରିତମ୍ଭିକ୍ରୀଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ 'speak or talk verbally and sweetly
 ମନ୍ତ୍ରରାଃ 'mantara; a mysterious utterance (Skt.montra)

67-14 ଜ୍ଞାନାଃଜ୍ଞାନାଃମନ୍ତ୍ରମୁଦ୍ବୀତ୍ ଦୃତିଗ୍ରୁଦୁଶୀଃ ମୃଦୁପ୍ରିଃଦେଵୀଃ 'after reciting the (mantra) abviosly and zealously
 ଜ୍ଞାନାଃଜ୍ଞାନାଃ 'be obvious; be open' ମନ୍ତ୍ରମୁଦ୍ବୀତ୍: 'recite'

67-15 ଲେଃପିଃତୋନ୍ତତ୍ତ୍ଵିନ୍ ଦତ୍ତମୁଦ୍ବୀନ୍ 'four archways or entrances ଦୋଷ 'four' ମୁଦ୍ବୀ 'archways; doors'
 (Pā - mukha)

67-16 ନିର୍ଦ୍ଦିତାଲୀଃ ପ୍ରେଷିତିପ୍ରେଣ୍ଦ୍ରିଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ 'at distance of 30 gāvutas or $\frac{1}{4}$ of a yojana
 ନିର୍ଦ୍ଦିତା 'measure of distance is a measure equivalent of $\frac{1}{4}$ of a yojana; so 30 gāvutas
 will be 7.5 yojanas (Pā. gāvuta)

67-17 ଆନ୍ତିଵଦ୍ଵରକ୍ଷଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ ଦକ୍ଷତରକ୍ଷଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ 'ereate or set up a system to be equal (in distance)
 ଦକ୍ଷତ 'system; method
 ରକ୍ଷଣ୍ମିର୍ବୀନ୍ (fr. ରକ୍ଷଣ୍ମିର୍ବୀନ୍) invent; create; bring about

67-18 କୋଣ୍ଦିଃଗ୍ରନ୍ଥମୁନ୍ତାପିତତନ୍ତ୍ରଃ 'this is the essence of auspicious land
 କୋଣ୍ଦିଃଗ୍ରନ୍ଥମୁନ୍ତା 'good or propitious or lucky signs
 ତତନ୍ତ୍ରଃ 'lit a lump of fatty substance or essence

ပရီမဏ္ဍာလာ၊ လူည်စကြာဖြင့်¹၊ တရိဂုတ်မျှ
မှန်မှချသည်၊ ဥသဘလေးဆယ့်²၊ နယ်ကြောန်းဗ္ဗာ၊ အောင်
ခန်းမြေထက်³၊ ကြ(ကျုံး)က်သရေဆိပ်၊ မြို့(ချို့း)မပိုင်တည့်⁴။

ဦးကိုင်ကမ္မာ၊ နေနှစ်ယော်သည်၊ မဟာပနာဒါ
ဘူနာထော်၊ ပုညနက်ကို (နှို့း)၊ ဘုန်းသတ္တိဖြင့်⁵။

ပါရမိအလျှောက်၊ မြေမှပေါက်သည်⁶၊ ထုတ်
ခေါက်နဲ့လျား⁸၊ မြားဆယ့်ခြောက်ချက်⁹၊ အောက်ထက်မိုး
ခေါင်၊ စနစ်ဆောင်သော်၊ တစ်ထောင်မြားကွန်၊ ပြာသာ၌
မွန်နှင့်¹⁰၊ ဝေယွန်ာ၊ ထိုခြင်းရာကို¹¹။

ကျမ်းလာကြားကျော်၊ ကြားဘူးသော်လည်း¹²၊ မျက်
မြော်မရှေ့၊ ကာလဝေး၍¹³၊ အရေးဖျက်ပြယ်၊ အိပ်မက်နှယ်
သို့¹⁴၊ စိတ်ဝယ်ရွန်းချွန်း၊ မရှိလွန်းတည့်¹⁵၊ အစွန်းလေးဘက်၊
မြေအချက်ကို¹⁶။

ခွဲ့စက်မောင်းနှင့်၊ တိုရှင်ပင်၏¹⁷၊ နိသင်သမ္မာ
ဘုန်းဘ(ဖုံး)န် လာသည်¹⁸၊ ရတနာပုံ၊ မြေခုံသမတ်၊ ပြည်
ပြာသာ၌ကား¹⁹၊ လောကဓာတ်ဘုံ၊ ကိုယ်တွေကြံ၍²⁰၊ စက္ခား
တည့်တည့်၊ ဖူးရသည့်ကြောင့်²¹။

အင်ပြည့်အင်ရွှေ၊ မဖြစ်မြေဟု²²၊ လိုက်လွှဲဝမ်းရွှေ၊ သိမ့်
တင်၍၊ မင်္ဂလာမြောက်မြှင့်၊ မြို့(ချို့း) ထိုက်သင့်သည်²⁴၊
တိုရှင် ဘုန်းတော်လွန်ကဲတည့်²⁵။

When you travel in a wheel - treasure around the circle (you find) on the centur of a victorious ground measuring 40 usabha and about a gāvuta an illustrious and graceful palace whose beauty could hardly

be extolled

Through the power of invaluable merits of the lond of earth named Mahāpanāda who descended from the solor dynasty in the earliest days of the world, there automatically

appeared a grand palace with sixteen pertius across breadth and lenght and one thousand purlins from roof and floor, like we-ja

yan-ta place (of sakka)

Thought much had been heard about them from texts, they were never clear in (our) mind and appeared, because of a distance in time, dim and faint as in a dream

we personally vitnessed the sprial palace on the raised ground in Ya-da-nar-bon, created by the power of the glories of our lord, who used to drive to the four surrounding contients, and were much elated for that

un-natural and extra-ordinary event which should be consecrated and extolled

The power and glory of our was in excess

68-1 ပရိမဏ္ဍလာ၊ လူည့်စကြာဖြင့်၊ '(when you) you around in a wheel or (when you) travel round and round with a wheel- treasure
 ပရိမဏ္ဍလ 'round or a rounded shape' (Pā pair + mondala)

68-2 တဂါတုတ်မျှ၊ မှန်မူချသည် ဥသဘလေးဆယ် 'one gāvuta (or a quarter of one yojana) and forty-distances of 140 cubits in fact
 ဂါဂိုလ် 'a distance of $\frac{1}{4}$ yojana or 80 usabha-s (Pā gāvuta)
 ဥသဘ 'a distance of 140 cubits (Pā usabha)

68-3 နယ်ကြောင်းဗွေ၊ အောင်ခန်းမြေတက်၊ 'on that victorious land in the centre of palace compound
 ကြောင်း (arch) palace
 အောင်ခန်းမြေ 'earth destined for success or vieto'

68-4 ကျက်သရေဆိပ်၊ ချီးမပိုင်တည် 'the cluster of glory that cannot be praised ကျက်သရေ 'glory (Monkyait Pā si) ချီး (from ချီးမှမဲ့) proise, extol

68-5 ဦးကိုင်ကမ္မာ၊ နေ့နှစ်လာသည် 'descending from solar race from the very beginning of the world
 ဦးကိုင် 'beginning; first and faremost
 ကမ္မာ 'the world; the globe (Pā kappa)
 နေ့နှစ် 'solar clan or descent

68-6 မဟာပနာဒ၊ ဘူနာထၢာ၊ ပူညန္တီ၊ ဘုန်းသတ္တိဖြင့်၊ 'though the power of invaluable merits of the lord of earth cllled Mahāpanāda
 သာနထ 'Lord ar chief of earth (Pā bhumi + nā tha)
 ပူညန္တီ 'merits of invaluable price (Pā - puñña+ anaggha)
 King Mahāpadāna (J 264) who in Buddha's time become venerable Bhaddaji, had a palace buit up with tiers in height and & yojanas in length complete with 1000 rooms. Here the poet compares Min- don's palace with this marvellous mansion.

68-7 ပါရမီအလျောက်၊ မြေမှုပေါက်သည် '(which) appeared out of earth, because of one's perfection of Pārami-s
 ပါရမီ 'virtures perfections in practices (Pā - pārami)

68-8 ထုပ်ချောက်နဲ့လျား 'breadth and width

68-9 မြားဆယ့်မြောက်ချက် 'sixteen purlis

68-10 တထောင်မြားကွန်၊ ပြာသာၢ်မွန်နှင့် 'the maginificent palace with one thousand purlins
 ပြာသာၢ် 'palace, mansion' (Pā pāsāda)

68-11 ဝေါယန္တာ၊ ထိခြင်းရာကို 'the fact that (the palace was like) We-ja-yan- tar palace
 ဝေါယန္တာ၊ ထိခြင်းရာကို 'name of sakka's palace (on Mt. Meru)

68-12 ကျမ်းလာကြော်ကျော်၊ ကြားဘူးသော်လည်း 'have heard of it out of the classical texts
 ကျမ်း 'text; a classical text

ကြားသူး 'have heard of have already heard of

68-13 မျက်မြော်မရှုံး ကာလဝေး၍ 'it has been far in time and not directed to the eye; i.e it is far in time and not visible
မျက်မြော် 'sight to the eye
ရှုံး (arch) directed or guided
ကာလ time, period (Pā- kāla)

68-14 အရေးပျက်ပြော်၊ အိပ်မက်နှယ်သို့ 'the mother is distorted like in a dream' အိပ်မက် 'dream

68-15 စိတ်ဝယ်ခွဲန်းခွဲန်း၊ မရှိလွှာန်းသည့် 'there is not great appreciation in mind' ခွဲန်းခွဲန်း 'great appreciation

68-16 အစွန်းလေးဘက်၊ မြေအချက်ကို 'the four corners of the significant land; i.e the four continents which stand like the four corners of Mt. Meru

68-17 ရွှေစက်မောင်းနှင်း၊ တိုရှင်ပင်၏ 'of our lord who used to travel (to these places) with his wheel-treasure
တိုရှင်ပင် 'our chief; our lord

68-18 နိသင်သမ္မာ၊ ဘုန်းဖန်လာသည် 'which is created by the power which is the benefit of his perfection
နိသင် 'benefit; effects' (Pā - āsamisa)
သမ္မာ 'perfection; fulfillment' (Pā - sambhāra)

68-19. ရတနာပုံ၊ မြေခုံသမတ်၊ ပြည်ပြာသာတ်ကား၊ 'the tiered palace on this raised ground called Ya-danar-bum'

68-20 လောကဓာတ်ဘုံ၊ ကိုယ်တွေ့ကြံ၍ 'we have experience of personal contact (with this palace) in the world
လောကဓာတ် 'the world; the world element (Pā Loka + dhātu)
ဘုံ leave; heaven; world (Pā bhumi)

68-21 စကွဲ့တည်တည်၊ ဖူးရသည်ကြာင့်၊ 'because we have to see it with our (own)eyes'
စကွဲ့ 'eye, flesh - eye' (Pā cakkhu)
ဖူး 'meet; see with (our eyes)

68-22 အင်ပြည့် အင်ခဲ့၊ မဖြစ်မြေဟု 'it is uncommon to be satisfied or fascinated
မဖြစ်မြေ 'Lit not to happen; rarely happens
အင်ပြည့် 'be satisfied' အင်ခဲ့ (arch) 'be fascinated'

68-23 လိုက်လှုဝမ်းရွှေ့၊ သိန့်တင်၍ 'speaking highly of (it) sincerely and happily
လိုက်လှု 'sincerely' ဝမ်းရွှေ့ 'happily; gladly
သိန့်တင် 'to prase highly; to speak highly'

68-24 မဂ်လာမြောက်မြှင့်၊ ချီးထိုက်သင့်သည်၊ 'it should be honoured by blessings and auspiciousness

68-25 တိုရှင်ဘုန်းတော်လွန်ကဲတည်း။ 'our lord possesses excessive glory
လွန်ကဲ more; in excess

ခုနစ်ခွေဆင်၊ ရွှေရွှေမြိုင်လျက်¹၊ တောင်နှင့်ရေသိန်
ဝင်းဝင်းထိန်များ၊ အလိန်ငါးထွေ့(တဲ့)² သားသားညွှတ်သည်³
ကြာသွှတ်ပုံမွှာ၊ ရွှေမြို့တာသို့⁴၊

သိဂုံးခဲ့ခိုင်၊ ဗွဲချိန်တိုင်ထက်⁵၊ မြိုင်မြိုင်ဖြိုးဘုန်း
မျက်မျိုးမွှန်သား⁶၊ ဝေလယ်နှင့်ဗြာသာ်ကွန်းနှင့်⁷၊ နှုန်းနှုန်း
ချိန်သော်⁸၊ အော်နှင့်နှုတွင်⁹၊

ဘုပတိဖျားတို့ထွှတ်ထားကို¹⁰၊ သိကြားမတည်၊
ညွှတ်ရသည်ကြောင့်¹¹၊ ပြည်ပြာသာ်ချင်း၊ အနှုန်းထွင်း
လည်း¹²၊ သုံးကွင်းမျက်မှုန်း၊ ဗောဓိဥပုံကို¹³၊

ကပ်လွှန်မင့်၊ ပိုင်တော့အဲ¹⁴သား၊ ဖုံ.ဖုံ.ဘုန်းတန်း၊
လူမှင်းနှင့်လျင်¹⁵ပြုဌာန်းကဲလွန်၊ သာသင့်တန်ဟူ¹⁶၊ လျော်
ကန်ယုတ္တီ၊ သဘောရှိ၏¹⁷၊ ဘူမိအချာ၊ ဝိယောထက်¹⁸၊

ရတနာပုံ၊ နိတုံတံဆိပ်၊ ရွှေလိပ်သွန်းသွန်း၊ မြို့နှင့်
နှုန်းကို¹⁹၊ ပတ်သန်းခိုင်ကျည်၊ ဘုန်းတော်တည်၍²⁰ရက်ရှည်
မငင်း၊ ပြီးအောင်မြှင့်သော်²¹၊

ရေပင်လယ်ခိုင်၊ ခုနစ်ပြိုင်နှင့်²²၊ ကျောက်တိုင်ဝန်း
ရှုက်၊ မြေအချက်ကို²³၊ ရွှေစကြာညွှန်း၊ ကွန်းမည်ဘုန်းရှိ၊ မဟိန္ဒိ
ကို²⁴၊ မောကြီးအားလုံး၊ ရွှေစက်အုံး၍²⁵၊

ပုံးပုံးရောင်ရွှန်း၊ မြို့သစ်နှင့်သို့²⁶၊ ဘုန်းပန်းပွင့်
ပွင့်၊ ပြောင်းစံသင့်ဟူ²⁷၊ အခွင့်ပန်တောင်း၊ ထိပ်ထက်ပေါင်း
သည်၊ ဆယ်ချောင်းကုမ္ပိုဒ် ညာတွဲ.တည်း²⁸။

When illustrious and precious We-ja-yan-tar palace on the centre of Mt.Meru of solid gold, which with five shining tiers (of heavens)stood like a vare filled with lotus- flowers and

was surrounded with seven tiers of mountains and glorious waterways growing gradually higher and higher, was compared to (the Mandalay place) it logically followed that the)

human palace was better, as Tha-gyar-min (king sakka) had to bow to our greatest lord of all kings, who was about to attin the

three knowledges of enlightenment in this very world.

The capital and palace on the victorious land, named Ya-da

nar-bon as written in golden letters, was firmly built and accomplished by his power is a short time

The greatly powerful king who was an the verge of setting ona journey to the singificant land, where seven rivers and stone- pillars stood together was requested in good spirits

by all on this earth, pillowing on his feet, too move and stay in the new palace, with all their ten fingers placed in a lotus, worshipping shape on this foreheads.

69-1 ခုနစ်ခွေဆင့်၊ ရွှေခွှေမြင့်လျက် 'gradually growing higher and higher in seven tires'
 ခုနစ် 'seven' ရွှေခွှေ (adv) slowly; gradually

69-2 တောင်နှင့်ရေသိန်၊ ဝင်းဝင်းထိန်မျှ 'mountains and waterways shining brightly and auspiciously'
 သိန် 'auspicious; propitious; lucky' (Pā- siri)

69-3 အာလိန်ငါးထွတ်၊ သားသားညွတ်သည် '(where) five tiers bend explicitly
 အာလိန် 'tier; terrace' (Pā ālinda)
 သားသား 'explicitly; definitely'

69-4 ကြောသွတ်ပဒုမ္မာ၊ ရွှေမြို့တာသို့ 'Like a golden eartien flower vase filled with Padummā-lotus flowers
 ကြောသွတ် 'filled or adorned with lotuses
 ပဒုမ္မာ 'kind of fragrant lotus called by that name' (Pā - paduma)
 မြို့တာ 'an earthen vare for flowers'

69-5 သိရှိခဲ့စိုင်၊ ပွဲချိန်တိုင်ထက်၊ 'on the central pillar of solid gold; i.e Mount Meru or Myint-moe mountain'
 သိရှိ 'gold of excellent quality' (Pā singa)

69-6 မြိုင်မြိုင်ဖြူးဝါက်၊ မျက်မျိုးမွန်သား more prosperous and having more gens of excellence'
 မြိုင်မြိုင် more or much
 မျက်မျိုးမွန် 'gems of excellent quality'

69-7 ဝေါယန်နှုန်းပြုသာ၏ကွဲ့နှင့်၊ 'with the spiral-like palace called We-ja-yan-tā
 ဝေါယန် 'name of Sakka's palace on Mt.Meru (Pā Vejayanta)
 ကွဲ့း (arch) 'a royal, splendid home; palace'

69-8 နှုန်းနှုန်းချိန်သော် 'when (they are) compared'

69-9 ဒေဝိန်နတ်လူ၊ မင်းနှစ်ဆူတွင် 'of the two rulers of gods and men
 ဒေဝိန် 'ruler or king of gods; (Pā. deva + inda)
 နတ်လူ 'gods and men'

69-10 ဘူပတိများ၊ တို့တွက်ထားကို 'our supreme lord who is the topmost of all chiefs on earth
 ဘူပတိ Lord or chief or ruler of earth (Pā bhūmi+ pati)
 ထွတ်ထား 'supreme or topmost one'

69-11 သိကြားတမည်၊ ညွတ်ရသည်ကြောင့်၊ 'Tha-gyar has to revere'သိကြား 'sakka in Burmese'
 ညွတ် 'pay respect; revere'

69-12 ပြည်ပြေသာ၏ချင်း၊ အနှုန်းထွင်းလည်း၊ 'though the kingdoms and palaces are compared
 ပြည် 'country; kingdom' ပြေသာ၏ 'a tiered, spuial - like monsian' (Pā. pāsāda)
 နှုန်း 'compare or comparison'

69-13 ව්‍යාගුණ:මුරුන් ගොඩිලාං 'the enlightenment consisting of three e ye- glasses
 ව්‍යාගුණ:මුරුන් 'three glasses' refer to three qualities of full enlightenment viz knowledge of one's former existences (pubbe-nivāva) the divine sight (dibbacakkhu) and extinction of all fluxions (āsavakkhaya)

69-14 ගර්දැන්මද් එදින්තො? ප්‍රදාන මා: 'who will possess (them) in this present world
 ගර්දැන් 'beyond this world-system
 මද් 'not waiting for; not going beyond'

69-15 අ. අ. ගැන්: තන්: අලුමන්: අන්: රුණ: 'the palace of the human king whose power is abundant
 අ. අ. 'prosperous; getting increased or abundance'

69-16 ප්‍රදාන්: ගැලැන් හා වද්‍යන් තන්හු 'should be superior and marked as excessive or mole
 ප්‍රදාන්: 'prescribe; denote; mark for' (Pā patthāna)

69-17 ලෙෂන් ගන් යුත්දී ය ගොන් රුණ් 'it is appropriately credible' ලෙෂන් ගන් 'proper; appropriate
 යුත්දී 'logic; credibility (Pā -yuth)

69-18 ගැම් ඇතා එතා එමෙයාතන් 'on this central earth of victory ' ගැම් 'earth; ground ' (Pā bhūmi)
 ඇතා 'centre; middle place'
 එමෙයා 'victory; conqyuest' (Pā. vi + jaya)

69-19 රත්නා ප්‍රදාන අත්ත ගුලිඩ් යුන්: යුන්: ප්‍රි. තද් අන්: ගැන් 'capital and palace which are branded as Yada nar-bun cost an gold writing
 අත්ත 'a kind of excellent gold
 අත්ත 'seal; brand; stamp
 ගුලිඩ් 'goldem writing (Pā Lipi)
 යුන්: 'cast'

69-20 පත් තන්: ඇද් ගුවුන් ගැන්: තෙන් තලුන් 'built (the city) firmly and strangly by his power'
 ඇද් ගුවුන් 'strangly and stand forthly'

69-21 රැන් රුලුන් මැන් ප්‍රි: ගොන් මැන් ගැන් 'succeed (in building) in a short time
 රැන් රුයි මැන් 'Lit not extending or stretching out long days'

69-22 ගෙජන් එයි ඇද් ඉන් ප්‍රිඩ් අන් 'seven seas of water' ප්‍රදාන ගැන් 'sea'

69-23 ගොන් ගැදින් අන්: ගැන් ගොන් ගැන් 'the centre of earth intertwined with pillars
 ගොන් ගැදින් 'stone - pillars'
 අන්: ගැන් 'be intertwined with'

69-24 ගුවුන් ගැන් ගුවුන් ගැන් ගැන් ගැන් 'the very powerful one who is about to travel to
 ගුවුන් ගැන් ගැන් 'Lit will set on a journey'
 ගැන් 'very or greatly powerful' (Pā. Mahā+ iddhi)

69-25 မြတ်းအလုံးခွေစက်အုံး၍ 'pillowing an the entire, golden globe'
 မြတ်း: 'earth; globe; land; ground'
 အလုံး: 'all; entire'
 ခွေစက်အုံး: 'place one's golden head on oth

69-26 ပြုးပြုးရောင်ရွန်း၊ မြို့သစ်နှင့်သို့ 'to thenow palace and new town or city smiling brightly'
 ပြုးပြုး: 'smiling; smilingly'

69-27 ဘုန်းပန်းပွင့်ပွင့်၊ ပြောင်းစံသင့် ဟ '.. should move and reside (there) in pomp and splendor
 ဘုန်းပန်းပွင့်ပွင့် 'lit in a blooming power or glory'

69-28 အခွင့်ပန်တောင်း၊ ထိပ်ထက်ပေါင်းသည်၊ ဆယ်ရောင်းကုမ္ပိုဒ် ညာနဲ့တည်း၊ (they) request him for pernision while putting on there heads ten fingures placed in a swaying lotus flower
 အခွင့်ပန်တောင်း: 'on their fore- heads'
 ဆယ်ရောင်း: 'ten fingers'
 ကုမ္ပိုဒ် 'a lotus flower called kumut
 ညာနဲ့တည်း: 'swaying or wavering'

သတ္တရာစ်ကောဇာ၊ ထောင်သချာနှင့်၊ နှစ်ရာထွန်း
သွန်း၊ ဆဲကိုးစွန်းသော်¹၊ ထက်ဝန်းလူနတ်၊ ပရိသတ်နှင့်²၊
ယုတ်မြတ်ကျိုးမြင်၊ ပညာရှင်တို့³၊ အောင်မင်းလာ၊ အော်
တိတိ၊ ကြိုက်လတ်ပြီဟု⁴၊

မြောက်ချိုကြားက၊ တရားမင်းကြီး၊ ညီးညီးကြို
(ကျက်⁵) သရေ စံပယ်ထွေကား⁶၊ ရန်မွှေသတ်နှင့်၊ မှန်အာ
ဝင့်သည်⁷၊ မာတင့်ပေါက်ပြောင်၊ ဆင်ကိုးထောင်တွင်⁸၊

စွဲယ်ရောင်ညီးညီး၊ ဆင်တစီး⁹ကို စက်ဘီးကြားကြား
ရထားတရား၊ ရုံစကာတိ¹⁰၊ စကြာရထား၊ တစီးအားကို¹¹၊
မြင်းကားတင့်စံ၊ တရားရုံလျက်¹²၊ ချုံချုံရဲတင်း၊ တစီးမြင်း
ဝယ်¹³၊ လည်ချင်းလက်ရုံး၊ ပခုံးမှိုကာ၊ ပိုလ်တရာတည်¹⁴၊

ပိုလ်ပါယောက်ရား၊ တယောက်သား¹⁵၊ ထွားထွား
မွတ်မွတ်ကြာနွယ်နတ်သို့¹⁶၊ ရုပ်ဓာတ်လက္ခကာ၊ တင့်တယ်
စွာသည်¹⁷၊ ကညာမယ်လျှေ၊ ရာရံခလျက်¹⁸၊ မြမြရှိမ်းရှိမ်း
ကြေ့စိမ်းလဲလဲ၊ နှဲရှုံးလျင်¹⁹၊

ကြင်ဘွဲ့(ဖွဲ့²⁰) စေသာ၊ ခြောက်ပြစ်ကွာသည်¹⁹၊
ကညာလူထွား၊ မယ်တပါးဝယ်²⁰၊ ဝန်းလျားဖြဖြား၊ လိုက်
ဘ(ဖွဲ့²¹)က်မှုသည်၊ မိန်းမရွှေ့အုပ်၊ ရာရံချုပ်ရှင်²¹၊

သိမ်းအုပ်ပတ်ခြုံ၊ ခြောက်ပါးစုံသား²²၊ ပိုလ်ပုံချည်း
ခေါဘဏီဖြင့်²³၊ နှစ်လီးစကြာ၊ ဖြန့်နီးခါ့²⁴၊ ချွေးညီးလာရုံး
တင့်နှိမ်းစံသည်²⁵၊ ဘုန်းကံအုံဘွဲ့(ဖွဲ့²⁶)ယ် သရဲတည်²⁶။

when the Myanmar Era came to 1219, all assemblages of men and gods from around and long- sighted wisemen informed the king most reverently that auspicious day

and moment had arrived. The most graceful and righteous king (thus arranged his sojourn of 9,000 youthful and mighty elephants on musth that would

rummage and killed enemies, each brightlytusked animal was surrounded by one humdred chariots with prominent wheels.

Each choriot was surrounded by one hundred lovely horses

One hundred men-at-arms, standing abreast and touching one another's mecks, arms and shoulders surrounded a bold horse. For each solire, there were one hundred young, delicate maidens, stout and

smooth like a goddess of lily- descent with lovely physical characteristics. Each lustrous greenish, glamorous and delicately-moving beauty, free from six flaws of a woman there was a group of one hundred matching

Ladies on attendance

Surrounded by and attended upon by these six- fold followers numbering on akkhobhani, the king had an audience immediately before his journey. His glory was amazingly wonderful

70-1 ବଲ୍ଲାର୍ଣ୍ଣକୋଳା ଦେବାନ୍ତର୍ଜ୍ଞାନ୍ଦ କୁର୍ତ୍ତର୍ବ୍ୟନ୍ଧିନ୍ଦା ଶେର୍ଗ୍ରୀତ୍ତନ୍ଦିନ୍ଦା 'when the M.E came to 1219
ଦେବାନ୍ତର୍ଜ୍ଞା '1,000 in calculations'

70-2 ଦାର୍ତ୍ତିନ୍ଦା ପରିଵାର ପରିବାର ଦାର୍ତ୍ତିନ୍ଦା 'the assemblage of men and gods from all directions
ଦାର୍ତ୍ତିନ୍ଦା: (fr.ଦାର୍ତ୍ତିନ୍ଦା:କ୍ର୍ୟେନ୍) all directions;
ପରିଵାର 'audiences; spectators; arsemblage' (Pā parisā)

70-3 ଯୁଦ୍ଧଭ୍ରତିକ୍ରୀଃଭ୍ରମିନ୍; ପଲ୍ଲାର୍ଣ୍ଣତ୍ତ୍ଵି 'wise men who know the results of good and bad or high or low
ଯୁଦ୍ଧଭ୍ରତି (fr. ଯୁଦ୍ଧଭ୍ରତିଭ୍ରମିନ୍) good or bad'
ପଲ୍ଲାର୍ଣ୍ଣ 'one who has wisdom or a wisemon'

70-4 ଜୋଦିନମର୍ଦ୍ଦଲା ଦେବ୍ୟାତିତି କ୍ରିଗଲତିପ୍ରିଭ୍ୟା 'there occure a time of victorious period full of suc-
cess and auspiciouness'
ଜୋଦିନ 'success' ମର୍ଦ୍ଦଲା' auspiciousness.
ଦେବ୍ୟା 'victpropis (Pā jayya) ତିତି 'period'

70-5 ତରାଃମର୍ଦ୍ଦିନ୍ଦା: ଲ୍ଲୀଃଲ୍ଲୀଃକ୍ରିଗଲାର୍ଣ୍ଣଦେବ୍ୟା ତପଦ୍ୟଦେବ୍ୟାକାଃ 'the way how the righteous and glorious king
prepared for his sojourn'
ତପଦ୍ୟଦେବ୍ୟା 'the way (he) makes his sojauin'

70-6 ରନ୍ଧମୁହାତର୍ଜ୍ଞାନ୍ଦ ମୁନ୍ଦାହାଂଦ୍ରିନ୍ଦା 'that) an full musth which look for and kill the enemy;
ରନ୍ଧମୁହାତର୍ଜ୍ଞାନ୍ଦ 'Lit (which) searches the enemy and butcher it'
ମୁନ୍ଦା 'musth' ହାଂଦ୍ରି (u) Lit bloom or are on full (musth)

70-7 ମାତାନ୍ଦଃପେନ୍ଦିନଭ୍ରମାନ୍ଦ ହନ୍ଦିନ୍ଦିନ୍ଦାନ୍ଦ (among) nine thousand youthful and mighty elephants
ମାତାନ୍ଦପେନ୍ଦିନଭ୍ରମାନ୍ଦ 'bull elephant' (Pā mātainga)
ହନ୍ଦିନ୍ଦା 'elephant' ନ୍ଦିନ୍ଦାନ୍ଦ 'nine thousand'

70-8 ଦୁର୍ଯ୍ୟରେଣ୍ଟଲ୍ଲୀଃଲ୍ଲୀଃ ହନ୍ଦିନ୍ଦିନ୍ଦାନ୍ଦ 'for one elepant with bright shining tusks'
କ୍ର୍ୟାନ୍ଦ (fr. କ୍ର୍ୟାନ୍ଦ) evory; tusk

70-9 ଉନ୍ନତିଭ୍ରାନ୍ତାଃଭ୍ରାନ୍ତାଃ ରତ୍ନାଃତାନ୍ତରା ରତ୍ନାଃତାନ୍ତରା 'one hundred chariots fixed with prominent wheels'
ଉନ୍ନତିଭ୍ରାନ୍ତାଃ 'mechanical wheel; wheel
ଭ୍ରାନ୍ତାଃଭ୍ରାନ୍ତାଃ 'prominent
ରତ୍ନାଃ ' choriot (Pā - ratha)
ରତ୍ନାଃତାନ୍ତରା 'surround; go along with

70-10 ଏକ୍ରାରତ୍ନାଃତାନ୍ତରା 'each chariot'

70-11 ଭ୍ରମନ୍ଦିନ୍ଦାନ୍ଦଃକାଃତାନ୍ତରା 'is) surrounded by one hundreded beautiful horses
ଭ୍ରମନ୍ଦିନ୍ଦାନ୍ଦ: 'horse; calalry'

70-12 ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରେତାନ୍ଦଃ ତାତିଭ୍ରମନ୍ଦଃନ୍ଦା 'a daring, brave horse'
ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ 'daring; ରେତାନ୍ଦ: 'brave, bold'

70-13 လည်ချင်းလက်ခုံး၊ ပခုံးမိုကား၊ ဗိုလ်တရာတည့် 'one hundred infontry-men who stood touching one another's necks, arms and shoulders'

70-14 ဗိုလ်ပါယောက်သား၊ တစ်ယောက်သား၌ 'each man of the infontry or each warrior'

70-15 ထွားထွားမွတ်မွတ်၊ ကြာနွှေယ်နှစ်သို့ 'Like a goddess of lotus descent, stout and smooth
 ထွား 'big; large; stout
 မွတ် '(fr. ခေါ်မွတ်) 'gracious; smooth'

70-16 ရှင်ဓာတ်လက္ခဏာ၊ တင့်တယ်စွာသည် 'comely and beautiful in physical appearance
 ရှင်ဓာတ်လက္ခဏာ 'characteristics in physical parts.'

70-17 ကညာမယ်လျှော့၊ ရာရံခလျက်း 'one hundred slim and beautiful maidens attend upon (each man)
 ကညာ 'young and beautiful maiden' (Pā kañña)
 မယ်လျှော့ 'slim and youthful madane'

70-18 မြေမြေရှိမ်းရှိမ်း၊ ကြော့စိမ်းလဲလဲ့၊ နွှဲရွှဲလွှင် 'lustrously green, graceful, elear and swaying sinuously
 မြေမြေရှိမ်းရှိမ်း 'lustrously green as an emerald
 ကြော့ 'greatful'
 နွှဲရွှဲ 'swaying moving sinuousky'

70-19 ကြင်ဖွဲ့စေသာ၊ ခြားက်ပြစ်ကွာသည် 'lovely without six-fold flaws (of a woman)
 ကြင်ဖွဲ့ '(slh) to be liked or loved; lovely'
 ခြားက်ပြစ်ကွာ '(are) without six faulto or flows of a feminine beauty; Being two tall or too short, being too fatty or too him and being too white or too dark these six are traditionally regarded as flaws of a wonan's beauty'

70-20 ကညာလှထွား၊ မယ်တပါးဝယ်း 'a youthful, pretty and stout maiden'

70-21 ဝန်းလျားဖြေါး၊ လိုက်ဖက်မျှသည်၊ မိန်းမရွှေအုပ်၊ ရာရံချုပ်ရှင်း 'a group of sinilar one hundred ladies profusely in attendance
 ဝန်းလျားဖြေါး 'apntifullly or profusely in attendance
 လိုက်ဖက်မျှ 'similar or matchin'

70-22 သိမ်းအုပ်မတ်ခြုံ၊ ခြားက်ပါးစုံသား 'the six- fold attendants on all sides. Here the elephant, the chariot, the horse, the soldier, thel ady and attendant maid are all counted as six'

70-23 ဗိုလ်ပုံရုံး၊ ခေါ်ဘဏ္ဍာဖြင့် 'all gathering, numbering one akkhobhani is all
 ဗိုလ်ပုံ 'public; gathering'

70-24 နှစ်လီစကြား၊ ဖြန်နှီးခါ့၌ 'when he was almost to set an a journey' နှစ်လီစကြား 'a pair of feet (of the king) ဖြန် '(fr.ကြာဖြန်) take a trip; makes journey'

70-25 ချွေညီလာရုံး၊ တင့်နှိုင်းစုံသည် '(have) on audience ofall attendants
 ချွေညီလာ 'audience with all'

70-26 ဘုန်းကံ အုံဖွယ် သရဲတည်း။ 'his power is an amazing event'
ဘုန်းကံ 'power born of his (good) merits)
အုံဖွယ်သရဲ 'miraculous or amazing thing'

တထွေသောတဲ့ ဘုန်းတော်ကဲလွန်စံပယ်ဟန်ကား¹၊
မုန်မာန်စွဲချွဲ စစ်ခြေမြေသည် ဆင်ရဲပေါက်သား²တိုက်ရထား
လည်း၊ နှစ်ပါးအညီ တစီးစီတည့်³၊ ကွန်ချို့နား၊ ကြားကြား
မာန်ဝင်၊ တိုက်ဆင်သုံးစီး⁴၊ မြေကြီးစောင်းပင်း၊ ပြီမျှနင်းသည်⁵
တိုက်မြင်းကားသုံး⁶။

လက်နံစိန်သွား၊ ခြေသည်အားမူ ငါးယောက်ပေါင်း
ညီ⁷၊ ဤအရှုံးကို၊ ပတ္တိသညာ၊ စစ်အဂီးဟု သေချာဖွံ့ရက်၊⁸
အထက်ကိုကား၊ သုံးစီးအားဖြင့်⁹၊ ပွားတုံးပွားတုံး ရှစ်ပါး
စုံသော¹⁰။

ပိုလ်ပုံသေန၊ မှာကုမှာ ဂဏာဝါဘန်းတလီပတနာ
ဝေါဟာစမု၊ ခေါ်မှုသညီ၊ အနိကိန္တုင့်၊ ခေါ်ဘဏ်စစ်၊ ကိုးဂိုဏ်း
ဖြစ်သား¹¹၊ စက်သစ်ကွန်းလည်း၊ မန်းခွေပြည်သို့¹²
ဘုန်းစည်စောထိုး၊ ထွက်စံနီး၍¹³။

ပွဲကြီးသဘင်၊ မူမ်းမူမ်းယျင်မူ¹⁴ စစ်အင်သောင်းသိန်း၊
အကိန်းကိန်းတည့်¹⁵၊ မူဒိန်းသုန်းသုန်း၊ ထက်သံဟုန်လျက်¹⁶
ဦးနှုန်းကြော်မာနှင့်¹⁷။

ခရာသံရှင်¹⁸၊ မြေကောင်းကင်ကို၊ ပုံတင်ဖြန်းဖြန်း၊
စက်လျှင်ချော်းမူ¹⁹၊ ဘုန်းအကျွော်၊ ရာနိုက်²⁰၊ ခယညီညာ၊
ရုစကာသည်၊ ပိုလ်ပါခြေမြိမ့်မြိမ့်သံသံတည်²¹။

Moreover, the most excellent king so-journed (thus.)

A young, furious and fighting elephant on musth, that stood firmly at the battlefield, was considered an equal to a fighting chariot.

Three prominently proceed fighting elephants, three horses that treded on earth almost making it slide and topple and five infantrymen, whose martial prowess were as strong as a

thenderbolt, were all organized into a cenit called Path.

Beyond that, one has to multiply the numbers by three for eight times. These units 'patti, senamukha, kumba, gana, vahan, patanà, samu, aniki and akkhobhani.

constitute the nine-fold (military) units.

Just before setting on a journey to new Mandalay capital, the glaorius, nooke lord conducted a big celebraatai with thousands and thousands of men.

Noises of tabars

brisskly filled the sky. Noises cattle lrums, small dreems, trcempets and bugles echoed throughout earth and heaven like those of a themder.

The king of kings, whose powers were as wide as ocean, was surrocended by mony in respect and unity.

71.1 စာထွေသော်တုံး ဘုန်းတော်ကလွန်၊ စံပယ်ဟန်ကား၊ 'moreover, the excessively glorious king (arranges thus) for sojourn'
 ဘုန်းတော်ကလွန် 'having glory in excess'

71.2 ပုံးမာန်ခြဲ့ခြဲ့ စစ်ခြေမြေသည်၊ ဆင်ရဲပေါက်သား၊ 'a young, mighty elephant on musth that stands firm on battlefield ခဲ့ 'musth' မာန် 'strength (of musth)'

71.3 တိုက်ရထားလည်း နှစ်ပါးအညီ၊ တစီးစိတည်း၊ 'the military chariot was like an elephant' i.e. they are equal. တိုက် 'to fight; go into war'.

71.4 ကွန်ချို့နား၊ ကြွားကြွားမာန်ဝင်၊ တိုက်ဆင်သုံးစီး 'three fighting elephants, prominently furious, near the front' ကွန်ချို့ 'go near' ဦးနား 'near the front'

71.5 မြေကြီးတောင်းပင်း၊ ပြီမျှနှင်းသည်၊ တိုက်မြင်းကားသုံး၊ 'three mititary or fighting horses that step on the ground making it topple nearly'.
 မြေကြီးတောင်း 'the earth toppling or shiding'
 ပြီမျှနှင်းသည် 'tread on the earth as if it were falling off'

71.6 လက်ရုံးစိန်သား၊ ခြေသည်အားမူ၊ ငါးယောက်ညီ 'five infantrymen whose physical powers were as strong as a diamond-edge or thunderbrt.
 လက်ရုံး 'physical or bodily power,material prowess'
 ခြေသည် 'infantrymen; foot-soldier'

71.7 ဤအရှိကို ပတ္တိသညာ၊ စစ်အရှိဟု၊ သေချာဖွဲ့ရှင်း 'this much is carefully organized as a Pathi; a formation of the army'
 ဤအရှိ 'this much i.e. 3 elephants + 3 horses + 5 foot-soldiers.
 ပတ္တိသညာ 'the name of Path' (Pà. path+saññà)

71.8 အထက်ကိုကားသုံးစီးအားဖြင့် (multiplied by) three for the rest i.e. for greater formations?
 The phrase suggests that the number can be multiplied by these for greater organizations than Pathi, which is the smallest'

71.9 ဖွားတုံ့ဖွားတုံ့ရှစ်ပါးတုံ့သော် 'by multiplication for eighth time? ဖွား 'multiply; proliferate' ရှစ်ပါး 'eight'

71.10. ဗိုလ်ပုံသေန၊ မူခကုမှု၊ ဂကာဝါအနီ၊ တလီမတနာ၊ ပေါ်ဟာစမှု၊ ခေါ်မှုသည်၊ အနီကိန္ဒုင့်၊ ခေါ်ဘဏ်စစ်၊ ကိုးဂိုဏ်းဖြစ်သား 'Army organizations-senamukha, gumba, gana,vàhañ, patanà, samu, arike (anikàrñ) and akkhoblanı 9 kinds in all are described here.
 Here the formation of an army is said to be of 9 categories-senamukha etc.+path-and king Mai-don of Kon-baung period used this method.

71.11 စက်သစ်ကွန်လည်း၊ မန်းရွှေပြည်သို့ 'to make a journey to Mandalay capital'.
 စက်သစ်ကွန်လည်း 'Lit: new trip or journey to'

71.12 ဘုန်းစည်ဘောတီး ထွက်ခနီး၍ 'when the noble and glorious lord was about to leave to stay'
 ဘုန်းစည် 'Lit: glories plentiful'
 ဘောတီး 'noble lord; powerful main'

71.13 ඊශ්‍රී:වහං මුණ්:මුණ්:යුංමු 'celebrating to a very big scale'.
 ඊශ්‍රී 'celebration; festival'.
 වහං 'celebrathin; festival' (Pā. sabhā)
 මුණ්:මුණ්:යුං 'in plenty; numerous'.

71.14 ඔත්ජාන්වෙං:යින්: පාකින්:ගින්:තලු 'there are several figures (to describe) thousands and thousands of the combat arms'.
 ඔත්ජාන් (fr. ඔත්ජානී) 'combat arms (of elephant corps, the cavalry, the chariots and the infantry.)'

71.15 මුමින්:වුන්වුන් තරුවතුන්ලුත් 'tabars resounding briskly in the wind'
 මුමින්: 'small drum; tabor' (Pā.mudinga)
 වුන්වුන් 'briskly'
 තරුවතුන් 'much (round) in the sky'.

71.16 වුන්ට්ටීඩා සිංහානුද් 'cattle-drums and small drums sounding far and wide'
 වුන්ට්ටී 'cattle-drum, (Pā.dundublin)
 සිංහා 'small drum' (Pā.dindimā)

71.17 ටරාවතුන් 'Living or strong noises of trumpets and bugles'
 ටරා 'trumpet, bugle'

71.18 ප්‍රේගෙං:ගංගු දැතදුන්ග්‍රින්:ග්‍රින්: ඔරුවුන්ජුන්:මු 'choing clamorously both on earth and in the sky like thunders'
 ප්‍රේ... 'earth; ground' ගෙං:ගං 'sky'
 දැතදුන් 'echo; resound' ග්‍රින්:ග්‍රින්: 'ononaetopoetic words for noises made by drums and bugles'

71.19 වැන්:ජාන්වා රාංශුගි 'king of kings whose power was as mide as an ocean'
 ජාන්වා 'ocean; sea' (Pā.annava)
 රාංශු 'king or lord of kings. (Pā. rākā + inda)

71.20 ටයන්තුවා ර්‍යොගාවත්වා මිශ්‍රුපිශ්‍රුම්භුත්වත්තලු: 'mulitude ofmen surround him in respect and unison'
 ටය 'pay respect to' මිශ්‍රුම්භුත් 'multitude'.

မှနိန္ဒာဘီ မရာဏိလျှင်၊ ဝေသာလိဘေး၊ ရန်ည်ကြေး
ကို²၊ လျှော်ဆေးစင်ကြယ်၊ ပရိတ်ရည်ဖြင့်၊ နှဲနည်ပြီးမှု³၊ မဂ္ဂ
သို့ ထွန်းပသီရီ၊ ဖြန့်သည်ရှိသော်⁴၊

ဘတိခေတ်တွင်း၊ ပြဟ္မာမင်းတို့၊ ထိုးချင်းစင်လျက်
အရှင်ရှင် (ယုက်?)တည့်⁵၊ ငွေချွေကိပ်ကြာ၊ မိုးကာဖြန့်လွှား⁶၊
စင်ကြားနေါး၊ အများရခံ၊ အနန္တလျှင်⁸၊

သကလစ္တဝါ တိုက်မျက်နှာထက်⁹မွန်ရာမြတ်ဆုံး၊
ရှိမဲ့ကျုံး၍¹⁰၊ ညွတ်ရုံးဦးရှို့၊ ပူဇော်ချိလျက်¹¹၊ ပရိဝါရီ၊
ပတ်ဝန်းခြားသို့¹²၊

ထက်လျှော့ကျေးလွှာ၊ တို့ချွေလူးလျှင်¹³၊ နန်းဦးသဘင်း၊
မြန်းမည်ယုံ(ရုံ)င်သော်¹⁴၊ ကောင်းကင်ရေမြစ်၊ တလှို
တောင်တော့၊ တိုက်တကြောတက်¹⁵၊ ထွက်တော့ပြဟ္မာ၊ အသူ
ရာနှင့်¹⁶၊ ကြန္ဒာဘုန်းရှုန်း၊ နတ်မွန်အများ¹⁷၊

နဂါးတကွာ၊ ဝေနတတို့¹⁸၊ မြေမှုမိုးထက်၊ ရုလျက်
ဝန်းလျား၊ ဘေးကိုတား၏¹⁹၊ စွယ်ပွားရှစ်ချောင်း၊ ငါးရှ
ရောင်းသား²⁰၊ ထောင်းထောင်းနင်းလျက်၊ ခြေသုံးဘက်နှင့်²¹၊
လက်နက်သံတိုင်း၊ ရဲရဲကိုင်သည်²²၊

ဘုန်းလှိုင်းဝေသာဝဏ်၊ နတ်မင်းကျွန်ဟု²³၊ ကူးမှုက်
မှုထမ်း၊ ဘီလူးကြမ်းတို့²⁴၊ လက်ပမ်းဟန်လျော့၊ ဆိုင်ကာပြပြီး²⁵၊

ကြွေကြွေဝမ်းသာ၊ ရွင်မျက်နှာဖြင့်²⁶၊ စကြောနောက်ရုံး
လိုက်ဘုံးသံ (သန့်)²⁷၍၊ ကျော်ရင့်ရော်၊ ဟစ်ကြွေးကြော်
သည်²⁸၊ ဘုန်းတော်ချိုးပင့်ခံအဲတည့်²⁹၊

When the lord of Arahats and the Excellent Conqueror of Māra the Evil one or the Buddha, after removing all dangers of vesāt and cleansing it with parit-water, went to Magadha in glory and pomp, all Brahmā

Kings in this realm of rebirths (followed the Buddha), spreading the silvery, lotus-like coverings of several parasols which intertwined together (over the Buddha)

Infinite number of

dragons and sakka (joined) the retinue, They all attended (in the Buddha), as the best and most exalted of all on the entire surface of the universe, paying homage and worshipping (Him)

In the same way, When it was arranged for our youthful lord to travel to celebrate for the new palace, noble Brahmā-s, Asura-gods, numerous, benevolent god-chiefs with great powers, drangons and

garuala-birds, standing guard in all sides, protected against dangers between earth and heaven, in the sky, in rivers, in forests and on mountains across the continent

The fierce Kun-bon ogres, who were slaves of glorious Wit-tha-wan lord, with eight conineteeth protruding and with red-hot iron-rods in hand as weapons, stamping hard on the ground with three feet, happily and in a sprightly

manner, eagerly followed the universal king, while proclaiming loudly a melodious tune

The glory (of the king) was to be praised in wonder

72-1 မုနိန္ဒာဘိုး မာရိလျှင် 'the lord of Menis or Grahats and the excellent Cenqueror of Māra the Evil One. i.e Gotma the Buddha
 မုနိန္ဒာ 'chief or lord of sages or archats (Pā muni + inda)
 အဘိမာရိ 'excellent conqueror of Māra (Pā abhi + Māra + jina)

72-2 ဝေသာလီဘေး၊ ရန်ည်ကြေးကို 'duit of danger of We-thar- li country ဝေသာလီ 'vesāti in India

72-3 လျှော်ဆေးစင်ကြယ်၊ ပရိတ်ရည်ဖြင့်၊ နွှနည်ပြီးမှ 'after washing dleansing and sinking (it) in paritwatrss လျှော် 'wash; to cleanse ဆေး 'wash
 ပရိတ်ရည် ' Parit - water is the water, supposedly possessing the powers of Parlta (protective formula) though the rectation of it by monks, since they had been kept before the reciting manks in the rituals

72-4 မဝစသို့၊ ထွန်းပသိရှိ၊ ဖြန့်သည်ရှိသော် 'when (the Buddha) made a glorious journey to Magadha' Pāti tradition records that Buddha once visited Ve-sā-t, stricken by a three-fold danger- epidemics, famine and attacks by ogres-and annihilated all of them by letting Ānanda recite Ratana Paritta from there Buddha returned to Magadha in Majjhimadesa

72-5 အတိခေတ်တွင်း၊ ပြဟ္မာမင်းတို့ 'Brahmā kings in the realm of rebirths
 အတိခေတ် 'realm of rebirths (Pā. jāti+khetta)
 ပြဟ္မာ 'the noble creature; pule ones (Pā brahmā)

72-6 ထိုးချင်းစပ်လျက်၊ အယုက်ယုက်တည့်း 'parasols are several and Inntertwined (with one anotehr)
 ထိုး 'umberella or perasonal the Brahmā-king hold for the Buddha

72-7 ငွေရွက်ရိပ်ကြာ၊ မိုးကာဖြန့်လွှား 'the silvery coverings shading (him) all over
 ငွေရွက် 'silvery covering (of on umbrella)

72-8 သိကြားနိုး၊ အများရဲ့၊ အနှစ်လျှင် 'infinite number of dragons and sakka on atendance
 နိုး: dragon အနှစ် 'infinite number

72-9 သကလစ္တဝါ၊ တိုက်မျက်နှာထက်၊ 'on the surface of the entre iuniverse
 သကလ 'entire, all (Pā - Sakala)
 စ္တဝါ 'universe (Pā- cakkavāla)

72-10 မွန်ရာမြတ်ဆုံး၊ ရှိမဲ့ကျုံး၍ 'the most excellent and the most exalted of all in existence
 မွန်ရာမြတ်ဆုံး 'most excellent or noblest
 ရှိမဲ့ကျုံး၍ 'Lit collecting all what is in excitence

72-11. ညွတ်ရုံးလို့ရှိ၊ ပူဇော်ခိုလျက်၊ 'paying reverence and worshipping (Him)
 ညွတ်ရုံး 'in reverence
 လို့ရှိ 'payrespect to
 ပူဇော် 'worshop; pay respeit to' (Pā - jūjā)

72-12 ပရိဝါရဲ့ ပတ်ဝန်းခြုံသို့ 'like an entourage surrounding (him)

ပရိဝါရံ 'entourage; retinue'

(Pā- parivāra)

72-13 ထက်လျှော်ကျေးလူ၊ တို့ချယ်လူးလျင် 'over youthful king whose attributes went up'
ကျေးလူး (frဂုဏ်ကျေးလူး) attributes; qualities
ချယ်လူး (arch) a youthful one

72-14 နန်းဦးသဘင်၊ မြန်းမည်ရင်သော် 'when it is prepared (for him) to go to the (now)palace'
နန်းဦးသဘင် 'celebration for (visiting) palace'
ရင် (fr စိရင်) arrange; prepare

72-15 ကောင်းကင်ရေမြစ်၊ တလျှော်တောင်တော့၊ တိုက်တော်ကြာထက် 'across the continent in the sky, in the rivers, in the forest and in mountains'

72-16 ထွေတ်တော်မြွားအသုရာနှင့် 'along with the noble Brahmā-s and Asurā-s or genii'

72-17 ကြန္တဘုန်းဝါန်၊ နတ်မြန်အများ 'many noble lords of gods with much power'
ကြန္တ 'chiefs or lords' (Pā inda)
ဘုန်းဝါန် 'much or excessive power'

72-18 နဂါးတက္က၊ ဝေနတတိုး 'dragons and garudabids'
နဂါး 'dragon; serpent' (Pā . nāga)
ဝေနတ 'mythical Garuda bird' (Pā vinateyya)

72-19 မြေမှုမိုးထက်၊ ခုလျက်ဝန်းလျား၊ ဘေးကိုတား၏။ '(they) protect all the dangers surrounding (the king) on all sides between the earth and the sky.'

72-20 စွယ်ပွားရှစ်ချောင်း၊ ငါ့ငါးရောင်းသား 'with eight conine-teeth jutting out'
စွယ် (fr အစွယ်) conine tooth
ငါ့ငါးရောင်း: (same as ငါ့) just out; protrude

72-21 ထောင်းထောင်းနှင်းလျက်ခြေသုံးဘက်နှင့် 'treading lard with three feet'
ထောင်းထောင်း 'hard; severly'
ဗြိ 'foot'

72-22 လက်နက်သံတိုင်း၊ ရဲရဲကိုင်သည် 'holding the red- hot iron- rods as weapons'

72-23 ဘုန်းလှိုင်ဝေသာဝဏ်၊ နတ်မင်းကွွန်ဟူ 'slaves of powerful divine king of Wut- tha- woun'
ဝေသာဝဏ် (abo called ကုဝေရ) is one of the four god-kings guarding the north with a host of his Yakkha-s, including Rakkhas, Asuras etc. (Pā Vessavanna)

72-24 ကုမ္မာန်မှတမ်း၊ ဘီလူးကြမ်းတိုး 'fierce agres called Kun-ban- the servicemen (of Vessavanna) Kun-ban (Pā gambhanda) froms a class of pairies grouped with Yakkha-s. The Pāti word gumbha means pot or water pots' and the word is given as the personal name of these creatures, because their genital organs, it is said, are as big as pots.

72-25 ଲକ୍ଷ୍ମୀପଣ୍ଡିତଙ୍କାରୀ ଶୀର୍ଷକାପ୍ରତିକିଳି: 'showing beautiful gestures of wrestling
ଲକ୍ଷ୍ମୀପଣ୍ଡିତ: 'wrestling'

72-26 କୃତ୍ତିମଃତ୍ତା ଶୁଦ୍ଧମୃଗନ୍ତ୍ଵାପ୍ରତିକିଳି: 'smiling happily and in a sprightly manner'

72-27 ପରାମରିତାରୀ ଲିଙ୍ଗତତ୍ତ୍ଵାପ୍ରତିକିଳି: 'with zeal to follow the universal monarch in the back'

72-28 ଗୁରୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶନୀ ଗର୍ଭକ୍ରୋଦିତାପ୍ରତିକିଳି: 'proclaim loudly a melodious tone'

72-29 ରାଜାରେତିର୍ମାନଃପଦି ଅସ୍ତେତାପ୍ରତିକିଳି: (the king's) glory was to be praised in wonder'
ଅସ୍ତେ 'in wonder; in surprise'

ယောဂလက္ခကာ၊ ယုဂ္ဂအတာဖြင့်¹၊ စကြာထိုက်
တန်၊ တိုဘုန်းသန်ကား²၊ အမွန်ရတနာ၊ မြတ်သုံးပြာကို³၊
သဝါရဝ၊ ညွတ်ကြည်လျှော့⁴၊

ယိုင်ကျေးဇူး၊ ဂုဏ်ဖြင့်ထူး၏⁵၊ လေးဦးဒိုပ်ကျွန်း
စတုရန်းကို⁶၊ စက်ဝန်းရွှေ့ရန်၊ စိုးထိုက်တန်၏⁷၊

မဏ္ဍာလိသာရ၊ ရာဇ်ကိုထူး၊ ဘုန်းရောင်မြှေး၏⁸၊
ဟူးဟူးကွန်မှုန်း၊ တန်ခိုးဘုန်းကို⁹၊ အနှစ်းယူယူ၊ ဤမှုဟျှော်¹⁰
ဂက္ဗာပဒေ၊ မရှိထွေကြောင့်၊

အညေယျသတ္တိ၊ အမည်ရှိသည်၊ သီရိညွှန်ဖူး
အခေါင်ကြူး၏¹¹၊ သုံးဦးပဝရ၊ ဂုဏ်သော်ကြောင့်¹³၊
သမြာခုမင်း၊ တုဘက်ကင်းဟု¹⁴၊

ဝင်းဝင်းနိတ္ထု၊ ရွှေလိပုံဖြင့်¹⁵၊ မြေခုံရန်ထစ်း၊ ပြည်
ကေးပြိုးထက်¹⁶၊ ခပ်သိမ်းရာခံ၊ ကျင့်သုံးစံသော်¹⁷၊
စိုးပုံစွာနှစ်၊ ဝလာဟာဟု¹⁸၊

ကာလရှည်ကျိုး၊ မကြာဘူးသား¹⁹၊ မူးပစ္စီ၊ ချိန်မှို့
ရောင်ပြုး၊ မူတ္ထာလုံးကို²⁰၊ ပတ်လုံးရန်မှုာင့်၊ ကူးနှစ်စောင့်
သည်²¹၊ တောင့်အထွေတ်ထက်၊ ဝေဘူးချက်မှု²²၊

ရွှေလက်ဆွတ်ချုံ၊ သီကြားယူ၍²³ မြှေးမစွန်းစက်၊
စည်းကျောက်မျက်ကို²⁴ ဒွက်ကါကါဝဏ်²⁵၊ ကျိုးသလ္ာန်ဖြင့်
တမန်နတ်သား၊ ဖန်စောင်းပြီး²⁶၊ ဖဝါးရွှေစက်၊ ချို့စွဲဆက်သည်
ဘို့နှင်းကဘူးပုံ²⁷ တည်း၊

Our excessively glorious lord, judged by his bodily characteristics and (personal) haroscope, deserved to rule the universe and was distinguished by Yittha-quality, because

he was confident in and reverential to the three Noble Jewels of Buddhism. For he was worthy of reigning over the four continents on four sides (of Mt. Meree), he was illumined with the glory of royal quality of

Mandalissara or Ruler of the universe. He was the top and tip of glory with the quality of añneyya-sath, because there was no mathematical low to measure how great was his increasing power.

Because of these three most excellent and best qualities, he was recorded as the most respected and un-excelled king Samrata or a universal king in gold-letters

while he was staying at peaceful and danger-free capital, practising all king's ruler, Thagyar-min snatched, from the summit of webumontaion guarded by kum-bans against all dangers, a brightly shining 25 mü pearl said to be

barn of clouds flying in the sky.

This pure and flawless gem was brought to the feet of the king by a

messenger -god in the disguise of a crow.

It was a pearl of invaluable price.

74.8 မဏ္ဍလိသရ ရာဇ်က်ထူး၊ ဘုန်းရောင်မြှေး၏ ' (he) shines with the royal glory of mandalissara or Reign over Circle'.
 မဏ္ဍလိသရ 'Lit ruling the Circle is the quality of a king who is worthy of ruling entire universe. (Pà.mandala + essara)

74.9 ဟူးဟူးကွန်မှုန်း၊ တန်ခိုးဘုန်းကို '(his) glony and power which is increasing very rapidly'
 ဟူးဟူး: 'furiously, rapidly'
 မှုန်း: 'destroy; crush'

74.10 အနှစ်းယူယူ၊ ဤမှုဟု၍ '(to say that) it is this much after taking a comparison'.
 အနှစ်းယူယူ 'take a comparison'.

74.11 အကူပဒေ၊ မရှိထွေကြောင့် 'because there is nomathematical law'
 အကူပဒေ ' mathematical law; rule of calculation; (Pà.ganana + upadesa)

74.12 အညယျသတ္တိ၊ အမည်ရှိသည်၊ သီရိညွှန်ဗုံး၊ အခေါင်ကြူး၏ ' (he) is on the top of highest glory because of Aññeyya-sath or Power of knowledge.'
 Aññeyya-sath 'knowledge' is the third royal quality attributed to king Min-don.
 (Pà aññeyya+sathi)

74.13 သုံးဦးပဝရ၊ ဂုဏ်သော်ကြောင့်၊ 'because of these three high and excellent qualities'.
 ပဝရ 'excellent; noble' (Pà . powara)
 သော် 'highest; noblest' (Pà.settha)

74.14 သမြာ့မင်း၊ တုဘက်ကင်းဟု ' the unexcelled or matchless king of samrata or a universal king.
 သမြာ့ (a universal king) is a very old Vedic word in Sanskrit equivalent to Pali Cakkavathiràja or a universal manarch ruling the four contiments.

74.15 ဝင်းဝင်းနိတု၊ ရွှေလိပ်ပုံဖြင့် 'recorded in golden letters ghittering bright.'
 ဝင်းဝင်းနိတု 'shining or glittering gold'
 ရွှေလိပ် 'golden letters or in alphabets' (Pà. tipi)

74.16 မြေခံရန်တိမ်း၊ ပြည်ဘေးဌြမ်းထက်၊ 'in a peaceful, danger-free capital.

74.17 ခံသိမ်းရာဇ်၊ ကျင့်သုံးစံသော် 'while (he) stays practiing all king's rules or rule of governing.
 ခံသိမ်း 'all'
 ရာဇ် 'royal rules of governing (Pà.ràja-dhamma)
 In Pàli language these reeles are given in a set of ten:viz. alms-giving,morality, liberality, straightness,gentlements, self-restriction, no-anger, non-hurt fulness, forbearance and non-opposition.'

74.18 ဖိုးပံ့စွာန်ကြု၊ ဝလာဟာဟု ' (8th barm of the clouds and flying in the stay' ခိုးပံ့ 'flying in the sky
 ခွာန်ကြု 'fly in the sky through meditation' (Pà valàlaka)

74.19 ကာလရှည်ကျိုး၊ မကြားဘူးသား၊ 'never heard in a long time' ကာလ 'time; period (Pà.kàla)

74.20 မူးပွဲဝိုးချိန်မှုံးရောင်ပြုး၊ မုတ္တာလုံးကို 'the pearl shining brightly and weighing 25 miles'

မူး 'a term of weight equivalent to one eighth of a kyat.

ပွဲဝိုး $5 + 20 = 25$ (Pà. pañca + ñsati:)

မုတ္တာ 'a pearl' (Pà muttà)

74.21 ပတ်ကုံးရန်မောင့်၊ ကူးမှုံးတောင့်သည်၊ 'Kun-bans guard against dangerous disturbances on all sides'
ကူးမှုံး 'a genic of Yakkha-specis' guarding the southern part of Mt. Maru under King Virúlaka.

74.22 တောင့်အထွက်ထက်၊ လဘူးချက်မှ 'from the scemmit of Mt. We-bhú'.

ဝေဘူး 'name of a mountain believed to have planty of prescious stones mountain of abundance' (Pà. Vepulla)

74.23 ရွှေလက်ဆွတ်ချုံ၊ သိကြားယူ၍ 'Tha-gyar-main took hold of it by his hand'
ဆွတ်ချုံ 'Lit pluck off'

74.24 မြှေမစွန်းစက်၊ စည်းကျောက်မျက်ကို၊ 'the luxurious gem that is free from flaws.'

မြှေမစွန်းစက် 'free from even anidà of flaw' စည်း (fr. စည်းစိမ်) 'luxecrious'

ကျောက်မျက် 'gems; precious stones'.

74.25 ငှက်ကါကါဝက်၊ 'in crow-coloured shape?

ငှက် 'bird' ကါကါဝက် 'crow-colored' (Pà. KàKà vanna)

74.26 ကျိုးသဏ္ဌာန်ဖြင့်၊ တမန်နှစ်သား၊ ဖန်စောင့်းပြီး၊ 'ask the messenger-good to be in the disguige of a crow'.

ကျိုး 'a crow: သဏ္ဌာန် 'shape; form (Pà.santhà-na)

တမန် 'messenger'.

74.27 ဖဝါးရွှေစက်၊ ချိပို့ဆက်သည်၊ ဘိုးနှင်ဝေဘူးပူလတည်း၊ 'It is a priceless We-bu pearl sent to his feet (by the crow) ဘိုးနှင် 'of invaluable price'

ရတနာပုဂ္ဂာ မာဂဇဖို့¹ သာစွဲယော ပြည်အောင်
ချာကို² ပုံမာစိကဲ တည်ထောင်စီသော³ တရာ့ရောခါ
ကောဇာတ်သစ် ဘဒ္ဒနှစ်တက်⁴

မြစ်ဉာဏ်ရာ မြောက်ညာကယ်ကယ်⁵ သာကိန္တယ်တို့
စံပယ်ဘူးကြု့⁶ မောရိယဟုမြေသေလာဖြို့ ဝါးဆိုင်ရဲလည်⁷
ကလေးပြည်မှု⁸

ဇနည်ဘုန်းလေး၊ ရွှေ့မွေ့သား⁹ ငွေ့အရည်
ရောင် ကေလာတောင်သို့¹⁰ အာပေါင်လျှော့ချက် ခြေလင်
အသည်း၊ စက်စက်ရည်းမျှ¹¹

တလည်းမြဲသွင် စုစွဲယျင်လည်း¹² ကောင်းကင်
ပတ်လည် ခြောက်ရောင်ခြော်ဖြို့ဖြုံး¹³ အသည်အဝါ ဖြာဖြာ
ကွန်ဝါ ရှုမရဲတည့်¹⁴ ပုလဲမျက်လုံး တင့်မျိုးကျိုးသား¹⁵

ပြုးပြုးလျှော့ ယိုဘိဘန်း၊ ကြိုးစုစွဲန်း၏¹⁶ ခြန်းခြန်း
စွေးစွေး၊ ကိုယ်မွေးနိတ်¹⁷ အစုံခြေလက် ဖြီးခွှက်စွဲယ်ဘူး၊
ခုနစ်ဦးလည်း¹⁸ ဖြားဖြားသွယ့်ညွတ် မြော်ဗွဲဗွဲလျက်¹⁹

ဆွဲန်းကတိ၊ ကြန်ညီညိုသည်²⁰ မောရိယပစ္စယာ
နာဂရာဇာ²¹ မင်္ဂလာသဘင် ပေါက်လုလင်ကို²² ရှင်ဖင်ဘုန်း
ရှင်နှင့်သာတန်ဟု²³ ဝေယန်ဘုန်းစည် ပဏ္ဍာရည်သည်²⁴

စဉ်ရည်မကြိုက်ဘူးမြတည်း²⁵

King Min-don biult and lived in the victorious capital, known in Māgadha- language or Ya-da-nar- pum- na for the first time, when (he was presented with a white elephant)from the captial

of Ka- lay on the north of the river, surrounded by five green and forested Mo-ri-ya hills, where once in this are and in this current Buddha-world rigned the kings of sakyā race

The elephant, that was of a heroic and glarious breed living in a golden cave, was totally silvery white like the Katāsa mountain. Its palate, tongue, ears and nails on hands and toes shone bright-red.

Its fully- developed tusks were also birght in six rays around the sky so splendidly that one dared not face them.

Its eyes, pearls of excellence and beauty,

glowed with stars, nearly burning and spilling out (of the sockets)

His bodily hair was of glittering gold, and its hands and feet, tail ears with fold of skin at the base of tusks, seven

in all, droopedwithout impediment towards the earth

saying that it was fit only for our glorious lord, the powerful king of We-ja-yan-ta palace, That- gyar-min, sent to him

as a present this auspicious young elephant, named Mo-ri-ya- pat-ca-ya Nā-ga-rā-jā.

It was an uncommon went for a long time

75.1 ရတနာပုဂ္ဂာ မာဂစ္မြင့် 'capital known as Ya-da-nar- pum-na in Māgahds
 ရတနာပုဂ္ဂာ 'abundant in Ya-da-nar or precious gems'
 မာဂစ္မြင့် 'in Māgadha language or Māgadhs
 Māgadhā, language of Magadha kingdom, is popularly considered the same as Pāli

75.2 သစ္မာဉာဏာ၊ ပြည်အောင်ချာကို the successful country applauded and praised as pleasant

75.3 ပုဂ္ဂမာဒိက်၊ တည်ထောင်စံသော် (when) he built it first and foremost and stayed in it
 ပုဂ္ဂမ first (Pā. pathama)
 အာဒိက foremost; in the front place (Pā. ādika)

75.4 တရုရောခါ ကောဇာထက်သစ်၊ ဘဒ္ဒနှစ်ထက် 'once in the present koja- era in this Bhadda-world
 ကောဇာ Myanmar are starting from 638 A.D
 ဘဒ္ဒနှစ် years occuring Bhadda- world where five Buddhas are supposed to appear; i.e
 present worldage-

75.5 မြစ်ဥဇ္ဈရာ၊ မြောက်ညာကယ်ကယ် to the north of the river
 ဥဇ္ဈရာ north, northerw (Pā. uttara)

75.6 သာကိန္ဒယ်တို့၊ စံပယ်ဘူးကြု 'where the descervdants of sakyen clan had stayed
 သာကိန္ဒယ် descendants of Sakyan race

75.7 မောရိယဟု၊ မြေသလာမြိုင်၊ ငါးဆိုင်ရုံလည် surrounded by five green, farested hills of rock called
 Maw-ri-ya
 မောရိယ name of mountain, meaning pea- cock in Pāli
 သလာ 'rock; stone (Pā.sela)
 မြိုင် (arch) farest; a deep forest

75.8 ကလေးပြည်မှ 'from the capital of Ka-lay
 Ka-lay, situated on the west of River Aye-yar-wa-dy- close to Indian border, in now the
 capital of chein State

75.9 အနည်းဖော့၊ ရွှေဂူမွေ့သား 'a glorious and hervic one living happily in a golden cave
 အနည်း a heroic presson with courage and determination for good causes (Pā ājāneyya)

75.10 ငွေအရည်ရောင်၊ ကေလာတောင်သို့ 'silvery color like Kelāsa Mountain; i.e a tstdally white color
 Mount Kelāsa is one of five mountain ranges encircling Anotalta lake and in often
 used in Pāto writings as a classic example of silvery- white color and indestrectible character

75.11 အာပေါင်လျှော့ချက်၊ ခြေလက်အသည်း၊ စက်စက်ရည်းမှု 'the back part of the jaw, tongue, ears and
 nails on his feet were almost circular in shape
 စက်စက် 'cirular or circle

75.12 တလည်းမှည်သွင်၊ စုစုပ်ရှင်လည်း 'the tusker who has developed to maturity

မှည်သွင် be ripe; be mature
 စုစုပ်ရှင် lit owner of a pair of tusks

75.13 ကောင်းကင်ပတ်လည်၊ ခြောက်ရောင်ခြည်ဖြင့်၊ with six rays in or around the sky
 ကောင်းကင် the sky; heaven
 ခြောက်ရောင်ခြည် six rays' are gold, brown, red, white, sombre ad coruscating hues

75.14 အသည်အဝါ၊ အဖြာဖြာကွန့်ပဲ၊ ရှုမရဲတည်း၊ the splendour (of then) rises up so that you dare not face it
 အသည်အဝါ splendour; glory

75.15 ပုလဲမျက်လုံး၊ တင့်မိုးကျံးသား၊ the all-gracious eyes of pearls
 ပုလဲ pearl; မျက်လုံး eye
 တင့်မိုးကျံး Lit collecting all kinds of beauty i.e perfect in its beauty

75.16 ပြုးပြုးလျှော့၊ ထိုတိဘန်း၊ ကြိုးစုံထွန်း၏၊ saveral stars in that pearl (of eyes of the elephant) shine bright, as if it were spilling out
 ကြိုး a star in a germ

75.17 ချွန်းချွန်းငွေးငွေး၊ ကိုယ်မွေးနိတုး၊ (his) bodily hair is of bright gold
 ချွန်းချွန်း and ငွေးငွေး both mean bright
 နိတုး gold; gold of excellant quality (Pā middhima)

75.18 အစုခြေလက်၊ မြို့ချက်စွုယွေး၊ ခုနစ်ဦးလည်း၊ the seven parts of (its) body;viz. four hands and feet, tail, ears with fold of skin covering the base of an elephant's tusk
 မြို့း (fr. အမြို့း) tail
 ချက် (fr နားချက်) ears

75.19 ဖြေးဖြေးသွာတွော်၊ မြော်တွော်လျက်၊ 'drooping or tappering towards the earth without impdiment

75.20 ဆွေ့န့်လတိ၊ ကြည်ညိုညိုသည်၊ all (his) characteristic in agreement with a lineage of soddan-elephant
 ဆွေ့န် a kind of very rare and excellent elephants with six tuck and, presmaloly, able to fly (Pā chaddanta)

75.21 မောရိယပစ္စယ၊ နာဂရာဇာ Mau- ri-ya- pac-ca- ya Nāga- rājā, titte of the elephant

75.22 မာ်လာသဘင်၊ ပေါက်လူလင်ကို၊ a young elephant that symbolized auspiciousness
 ပေါက်လူလင် a young, mighty and strang lad

75.23 ရှင်ပင်ဘုန်းဝုန်းနှင့်သာတန် ဟူ⁵ (only) oour gloricous lord is worthy of (it)

75.24 ဝေယန်ဘုန်းစည်း၊ ပဏ္ဍာရည်သည်၊ the powerful or magnificent ruler of We-ja-yan- gav palace intended to present it
 ဝေယန် Vejayanta palace of sakka on Mt. Meru so ဝေယန် ဘုန်းစည်း powerful ruler of we- zaryan ta refers to king sakka or Tha-gyar- min

ပဏ්ඩාරුන් intended to be a present

(Pā. Pannākārā)

75.25 ඔල්‍යුන් ඔග්‍රීග්‍රීන්වා: ඔග්‍රීන්: not to experence or meet in a long time

ඔල්‍යුන් for a long period

ග්‍රීග්‍රී (fr ඔග්‍රීග්‍රී) meet or experience

အရိယာဝ္မာ၊ ပုညာမူမိ၊ မည်ထူးရှိသည်¹၊ ဂိရိသာ
ခေါင်၊ မန်းပြည်ထောင်ကို²၊ ပြောင်ပြောင်ဘုန်းလုံး၊ တည်၍
စံသော်³၊

ရာဇ်မြတ်၊ ဖွှေ့ရာဝတ်လည်း⁴၊ မဆုတ်ကေန်း၊
ကတိမှန်၍⁵၊ ပိမာန်ပြီးလမ်း၊ ကောင်းကင်ပြစ်းလည်း⁶၊

မိုးလည်းချိန်ညီး၊ မြေဆီတိုးတက်း⁷၊ စစ်မက်မပွား⁸၊
သစ်ကျားရန်ပြီး⁹၊ မူဒိမ်းလည်းကင်း¹⁰၊ အချင်းချင်းတိုး
ချစ်ခြင်းလွန်ကဲ၊ မည်းဆဲတည်း¹¹၊ မြှေ့ခြားဖြောင့်ဖြောင့်၊ စောင့်
သည်တရား¹²၊

သုံးပါးရတနာ၊ သဖွံ့ကြည်ညို¹³၊ ပုဂ္ဂိုလ်သီလဝင်၊
အရည်းရှင်တိုး¹⁴၊ သုံးအင်သာသနာ၊ တည်ထူးကြာအောင်၊
သိက္ခာစောင့်မှန်¹⁵၊

ဤသိတန်ကား¹⁶၊ မြတ်မွန်ဘုန်းတက်၊ ရွှေလက်
ထက်၍¹⁷၊ မပျက်လေဘဲ၊ အစဉ်မြှေ့ခြား¹⁸၊ ပြည်ထဲပြီးဆိုင့်¹⁹၊
ရေချမ်းစိမ်သည်²⁰၊ နိမ္မာနတ်ဘုတဲ့တည်း²¹၊

When the being was reigning in glowing power over Mandalay Kingdom with its pleasant mountain also called land of merits and abode of the Aryans, he was firm and true.

in the (ten) rules meant for kings and all other responsibilities.

Consequently, the planetary paths in the sky did not deviate and wend as usual. Rains were regular.

Plenty of soil increased. There were no wars, no dangers from leopards and tigers and no thefts and dacoity. Mutual love was everywhere and

people did not torture one another. They all observed right, moral precepts, upholding much confidence in these jewels (of Prudhion.)

Men of virtues and religious practitioners steadfastly kept moral uprightness in order to

maintain the growth of three-fold Buddha's Dispensation.

All these ten virtues remained constant and un-distorted in the time of our king with increasing power. Peace reigned in the kingdom, as if all were being immersed in cool water.

The country was like the godly heaven of Nimmañarati.

76.12 အချင်းချင်းတို့၊ ချစ်ခြင်းလွန်က မည်န်းဆဲတည်း 'people love one another much and do not torture one another'. လွှဲးဆဲ 'torture; all-treat; trouble'

76.13 မြှုံးဖြောင့်ဖြောင့် စောင့်သည်တရား၊ 'people pressure moral principles straightforwardly'
တရား 'justice; fairness; moral principles' (Pàdhamtroa)

76.14 သုံးပါးရတနာ၊ သွွှဲကြည်ညို 'they profess lovingly in three jewels'
သုံးပါးရတနာ 'three (Buddhist) jewels' are Buddha, Dhamma (the law) and Sanigha
(the monk-hood.)

76.15 ပုဂ္ဂိုလ်သီလဝင်၊ အရည်းရှင်တို့ 'the monks or the virtuous men or individuals'
ပုဂ္ဂိုလ် 'individual; being' (Pà.puggalar)
သီလဝင် 'virtuous men' (Pà.sita+vanta)
အရည်း 'monk or hermit' (Pà.ariññā)

76.16 သုံးအင်သာသနာ၊ တည်ထွန်းကြာအောင်၊ သိက္ဌာစောင့်မှန် 'practise the moral uprightness in order to keep in existence the three-fold Sàsanà'. သုံးအင်သာသနာ 'three-fold aspects of Buddha's Dispensation are (1) pariyath (study of scriptures) (2) Patipathi (practice of Buddhist meditations) and (3) Pativedha (comprehension)
သိက္ဌာ 'practive of moral uprightness; dignity'

76.17 ဤဆယ်တန်ကား၊ 'these ten things'

76.18 မြတ်မွန်ဘူန်းတက်၊ ရွှေလက်ထက်၌ 'in the reign of the excellent and glorious one'
လက်ထက် 'in the reign of; in the time of'

76.19 မပျက်လေဘဲ၊ အစဉ်မြှုပ် 'do not change or deviate and remain permanent'
မပျက် 'Lit. does not fail'

76.20 ပြည်ထဲ့ငြိမ်ဆိမ် 'quiet and peaceful in the kindom'
ငြိမ်ဆိမ် 'quiet, silent, peaceful'

76.21 ရေချမ်းစိမ်သည် '(like) being soaked in cold water' ရေချမ်း 'cold water'
စိမ် 'steep; soak; merse'.

လေးကျွန်းဥက္ကား၊ မကိုဇ်မှတ်သည်¹၊ မန္တာတ်ပိတာ၊
တိုတွတ်ချာကား²၊ ရတနာပုံ၊ ပြည့်စုံကဲလွန်၊ မြို့မိမန်တက်³၊

Our most exalted chief, father king Mandhàtu, who was regarded as the head and leader of four continents reigned in full power, like and unfiuring banner in the excessively

တံခွန်လွှာင့်လွှာင့်၊ ဘုန်းပန်းပွင့်၍⁴ ကိုးဆင့်ပစ္စာမိုးရှိတဲ့
လျက်⁵၊ မင်းမူမင်းကျင့်၊ သင့်သည်၌သာ၊ တတ်လေ့လာ
သည်⁶။ သပ္ပါသယကါရိ၊ တန္တိမွေ့မွေ့။ သုံးဆောင်လေ့၏⁷။

perfect Ya-da-nar-bon palace, under a hoisted and unfolded nine-tiered white umbrella.

Then he used to observe the traditions by doing what is proper for a king.

ဤရွှေကီးလျော်။ ဤမက်ဟု၊ ဘော်နော်။
ရွှေဥက္ကာ်ကူလျက်⁸၊ ပြစ်မြှေမဖုံး၊ အမြိုက်သုံး၏⁹၊ ဆုံးခုံး
ဖြတ်ဖြတ် သင့်လျောက်ပတ်သား၊ ဆေးမြတ်မို့မို့¹⁰ နှစ်လီ
စက်စုံ၊ လူည့်ပြားတုံးလည်¹¹၊ နှည့်ဥာက်တော်၊ ချင့်နှိုင်း
လျော်မှု¹²။

He also ate innocent and best food after checking which is appropriate or not through his knowledge of food.

Only those good and suitable medicines he chose to take. Even on his itineary, he decided, using his method of pondering on a thing back and forth, if

he would happily stay on earth or in the sky.

Because he practised all four sublime states of mind, which were pure in origin, he was said to be an embodiment of law in all this human world.

Through his observance of (the Buddhiot) five fold precepts. he would enjoy 120 danger-free, long and prosperous years (of life)

Just as there grew on the sides of the city golden mountains, his merits,

like attaining the paths and fruithais (to nibbāna) dweloped, auspiciousness increased more than ever and the rays (of Buddhist Dispensation) shone bright in six different tuse.

ငါးဆစ်ပိုင်းခြား၊ ဤတရားကြောင့်¹⁷၊ ရှည်လျားမြင့်
ကြော်၊ ရာနှစ်ဆယ်လျှင်¹⁸၊ အန္တရာယ်မချည်၊ သက်ကော်ရှည်¹⁹၊ ရွှေပြည်ပတ်လျောက်၊ ရွှေတောင်ပေါက်သို့²⁰။

မင်ရောက်ဖိုလ်ကျိုး၊ ကုသိုလ်မျိုးလည်း²¹၊ မြို့လှုမိုးမျှ
တိုးခွဲမင်္ဂလာ²²။ တိုင်းထက် သာသည်²³၊ အဝါခြားက်
ရောင်ရဲရဲတည်း²⁴။

77.1 ලෙ:ශුද්:ඉඛදු මගිදුමුත්තායි 'he who is considered the head of four continents and headress of them?'
 ලෙ:ශුද්: 'four continents'
 ඉඛදු 'chairman; head' (Pà.ukkattha)
 මගිදු 'head-dress; crested head-wear' (Pà.makuta)

77.2 මණ්ඩලිත්තා ත්දිඳත්තාගි: 'our magnificent lord, the father Mandhat'
 මණ්ඩලිත්තා is the name of a legendary, universal king famous for his fabulous wealth, splendour, glory and power (Pà.Mandhàtu)
 එතා 'father' (Pà.pètā)

77.3 එතකාදු ප්‍රෙශ්ංශුගැලුණ් ප්‍රිඩ්මාන්තයන් 'in the Ya-da-nar bun palace which has everything in excess' ප්‍රෙශ්ංශු 'having everything' ගැලුණ් 'excessively'

77.4 ත්දුන්ලුද්ලුද් 'වැන්ප්‍රාද්‍යන්ත්‍රි' 'Lit. bloom into a flower of glory unfurking the banners; i.e. (the king) reigned over the kingdom with power or glory'

77.5 ගි:හඳ්පතුවා මි:ශ්‍රිතාලුගන් 'hoist a white umbrella of nine tiers, almost touchig the sky?'
 ගි:හඳ් 'nine tiers' ටුවා 'white umbrella' (Hindi. patthú)

77.6 මං:මුංද:ගැඳුණ් වද්‍යවත්ත්තා තත්තෙලුලාවත්තා 'study what is proper for a king and in accordance with royal practices.'
 මං:මුංද:ගැඳුණ් 'royal customs and manners'

77.7 වඩායගිඩී තක්ෂීමු.මු. ව්‍යාහෙංලෙගන් 'always do and eat what is suitable for him?'
 වඩායගිඩී 'doer of what is proper' (Pà.sappàya+kàrú)
 තක්ෂී (arch) ' , tradition; customary'
 ව්‍යාහෙං 'use;eat?'

77.8 ලුෂුගි:ලෙං 'ලුෂුමතෙන්තා ගොඳෙනුවා ගුවාන්තාලුගන් 'knowing through his knowledge of food which is proper and which is not'
 මතෙන් (fr. මවද්‍යතෙන්) 'not proper; not appropriate?'
 ගොඳෙනුවා 'knowledge of food.; (Pà.bhojana+ññí)

77.9 ප්‍රිඩ්මාංද්: ප්‍රිඩ්ගිව්‍යා: 'uses the best free from all kinds of flows.'
 ප්‍රිඩ්මාංද්: 'Lit not covered with even an iota of faults'

77.10 එං:එං:ප්‍රිත්ප්‍රිත් වද්‍යලෙගාත්ත්පත්තා: ගො:ප්‍රිත්ම්ඩ් 'use good medicines appropriate (for him) after decision'

77.11 කුත්තිංගන්ත් ලුන්ද්‍රා:ත්ලත්තා: 'Lit. a pair of two feet were going round, i.e. on his itineray'

77.12 කුත්තාන්තෙන් ගැංද්කිංද්:ලෙංමු 'only when he considered and decided in his knowledge which pondered over and over?'
 කුත්තා (fr. ප්‍රාන්ත්‍රාන්ත්‍රාන්ත්) 'ponder much back and forth.'

ဉ်သို့ ဟောသား၊ ဒိဝိဇ္ဇာ နိရောဂဟု¹၊ ဉာဏ်နှာ
အလက်ာကား²၊ မဟာသမတ်၊ ကဗ္ဗာနတ်မှု³၊ ပြတ်ယခေါင်း၊
နေ့နှစ်ဆောင်သည်⁴။

ကုန်းဘာင်တည်ရင်း၊ အလောင်းမင်း၏⁵၊ မှန်ကင်း
တဆုံး ဖြစ်တော်မှု၏⁶၊ ဘုပ်ထပ်၊ တမြောင်းဝါယ်⁷၊ စေတိဂုံတွေ်
ပုံထိုးမှတ်ဖြင့် အမြတ်ပြောန်း⁸။

ရှိလက်နှုန်းသား၊ မစွဲလေးနာဂရိ⁹၊ ပင်မတည်ထောင်း
မင်းမင်းနောင်လျှင်¹⁰၊ ဘုန်းရောင်နေခြော်၊ မြို့နှုန်းတည်နှင့်¹¹၊
အပြည်ပြည်တိုက်၊ တစိုက်မိုးယံး၊ စံသူသူတို့¹²။

ဆောက်ဦးဂလ္ဗား၊ ပါရမိကို¹³၊ မြောက်ချိလေးမြတ်၊
ရှိသေည့်တ်၍¹⁴၊ လိပ်မှတ်ခွေစာ၊ ဆက်ပဏ္ဍာနှင့်¹⁵၊
စကြောတော်သို့ ကျိုးသည့်ကြောင်းနှစ်¹⁶၊ ရည်ကြွယ်ရာကျော်၊
သက်တော်မြို့မြှင့်¹⁷။

ပန်းသီပွဲပွင့်လျက်¹⁸၊ လေးဆင့်သစ္ား၊ သမ္မာရင့်ကို¹⁹၊
ဘုန်းသစ်နှုံးသား²⁰၊ ပုံထိုးသရီ၊ မဟေသီလည်း²¹။

မြောက်ပါ့နှုံး၊ မြို့မဆုံးမျှ²²၊ တုံးတုံးအားသည်း၊ ဆည်းတော်
မူတိ²³၊ တိုင်းမသီသား၊ ဟောမိင်္ဂား၊ ရှင့် ကျေးဇူးကို²⁴။

မြောက်တူးရင်းစစ်²⁵၊ ကပ်လူးသစ်၍၊ သတ္တရာန်ယခေါင်
ရင့်တိုင်းပြောင်စိမ့်²⁶၊ စာတောင်တင့်နှိုင်း၊ ဆင့်ဆင့်လှိုင်းသည်း²⁷၊
သံပိုင်းတင်ထ တတိယတည်း²⁷။

This much of prosody, which is as sweet
in essence as danger-free, divine medicine, is to
record (the life of king Min-don).

Our king is on august personage in the

in distued, solor lineage of king Alaung-mai, the ariginal founder of Kon-boung dynasty, who himself desunded from king Mahāsommata the lord of the world.

He is the eldest brother of all kings who, wiht glories that shone like the sun, founded for the fust the fist time the city of present.

Mandalay considered the most excellent with signs of topes, shrines and crested caves.

Rulers of several other countries under the sky became respectfully submissive to the profound

Collection of his virtues and approached his feet with golden messages and presents. For more than a hundred long years, he will bloom like a flower.

As a means of re-newing his glory, which is

mature enough to attain the four noble truths, the king was active in building topes and pagodas that enshrine Buddhist relics, scattering

the whole surface of Zambu-continent and making the sky unable to hold.

Whenever someone takes all of the boundless qualities of our Bodhi-embryo or future Buddha and sings sweetly of

it in a newly-created world-age, it will shine out for a long time.

This is the third portion of our historical record put into writing, after comparison with various literary documents.

78.1 ဗြိသို့ ဟောသား ဒိဝေါသခါ နိရောဂဗျာ 'this presentation of words which are free from diseases like a divine medicine'.
 ဒိဝေါသခါ 'divine or godly medicine?'
 နိရောဂဗျာ 'disease-free' (Pā + ni+roga) (Pā ã divā + osadha)

78.2 ဉာဏ်ချို့စွာ၊ အလက်ကား 'prosody whose taste is very sweet. i.e. present literary composition is very good to read? .

78.3 မဟာသမတ်၊ ကဗျာနတ်မှ 'from Mahāsamat, the lord of the world'.
 မဟာသမတ် 'the very first ruler of men or the great ruler elected by men in the beginning of the world.
 ကဗျာနတ် 'good or lord of the world'. (Pā. mahā+ ammata)

78.4 မပြတယခေါင်၊ နေ့နှစ်ဆောင်သည် 'lid: one who bears the solar lineage in an connected way from remote past. i.e a descend and of un-interupted solar race.'

78.5 ကုန်းဘောင်တည်ရင်း၊ အလောင်းမင်း၏ 'of A-Laung-min, the original founder of Kon-baung dynasty.'
 တည်ရင်း ' (one who) originally founded.'

78.6 မျှန်ကင်းတဆူ၊ ဖြစ်တော်မူ၍ ' (is) the most exalted person'
 မျှန်ကင်း: 'pinnacle; person of exalted position.'

78.7 ဘူပထဝါ တမြေညိုဝယ် ' on a flat surface of earth.'
 ဘူပထဝါ ' earth; globe.' (Pā. bhūmi +pathoū)

78.8 စေတီဂူထွက်၊ ပုထိုးမှတ်ဖြင့်၊ အမြတ်ပြောန်း ' determined as the excellent land with its shrines, pinnalced or crested caues, toper.'
 စေတီ ' shrine; caitya .' (Pā. cetiya)
 ဂူ 'cave.' (Pā. guhā)
 ပုထိုး ' tope; thūpa.' (Skt. sthūpa)
 ပြောန်း ' considered; decided; determined.' (Pā. pathāna)

78.9 ရှိလက်ဝန်းသား၊ မန္တလေးနိုင် ' Mandalay city in existence or present Mandalay city.'
 မန္တလေးနိုင် ' city, palace-capital.'
 နိုင် ' city, palace-capital.' (Pā. nagara)

78.10 ပင်မတည်ထောင်၊ မင်းမင်းနောင်လျှင် 'the elder brother of all kings who built (Mandalay) for the first time.'

78.11 ဘုန်းရောင်နေ့ခြည်၊ မြို့နှုန်းတည်နှင့် ' (king) whose power is as bright as the sun and he who builds the capital with a palace.'

78.12 အပြည်ပြည်တိုက် တိုက်မိုးယ် စံသူတို့ ' (those) rulers of (other) numerous countries in neighbour-hood.'

အပြည်ပြည်တိုက် ' in many countries or continents.'

စံသူ (fr. စံသေသူ) ' those who stay in power.'

78.13 ဆောက်ခြီးဂဲ့မီ ပါရမိကို ' the profound paraphernalia of virtues.'

ဆောက်ခြီး (fr. အဆောက်အခြီး) ' paraphernalia.'

ဂဲ့ ' deep ; profound !' (Pā. gambhūra)

ပါရမိ ' virtues ; perfections.' (Pā. Pāramñ)

78.14 မြှောက်ချိလေးမြတ် ရှိသေည့်တံ့၍ ' flatter chin in reverence and stoop respectfully.'

လေးမြတ် ' in reverence ; in esteem.'

78.15 လိပ်မှတ်ရွှေစာ ဆက်ပဏ္ဍာနှင့် ' message in golden letters along with presents.'

လိပ် ' Letter ; alphabet .' (Pā. Lipi)

ပဏ္ဍာ ' presents.' (Pā. pannākāra)

78.16 ကြောတော်သို့ ကြို့သည်ကြောင်းနှင့် ' about how (they) are subservient to (his) feet.'

စကြာ ' feet ' ကြို့ ' be subservient.'

78.17 ရှည်ကြွယ်ရာကော် သက်တော်ဖြီးမြင့် ' his life in as long as male than a hundred.'

ရာကော် ' over or more than a hundred.'

78.18 ပန်းသို့ပွင့်လျက် ' blooming like a flower.'

78.19 လေးဆင့်သစ္ာ သမ္မာရင့်ကျိုး ' (his) accumulation of the knowledge of four noble truths was mature.'

လေးဆင့်သစ္ာ ' four noble truths ' in Buddhist thought are (1) Truth of Suffering (dukkha), (2) Truth of Cause of Suffering (Samudaya), (3) Truth of Cessation (hirodha) and (4) Truth of the Path to cessation (magga).

သမ္မာ ' accumulation ; preparation.' (Pā. sambhāra)

78.20 ဘုန်းသစ်နှီးသား ' as a way of creating new powers.'

ဘုန်းသစ် ' new power and glory.'

နှီး (fr. နှီးဆော်) ' urge, remind ; create.'

78.21 ပုထိုးသရီ မဟေသီလည်း ' topes with Buddha's relics and pagodas.' ဂုဏ်း ' tope ; thūpa.' (Skt. Stūpa)

သရီ ' bodily relics ; relics .' (Pā. saûra)

78.22 မြော်ပါနှုံး မိုးမဆုံးမျှ ' scattering all over the continent, more than the sky can hold.'

မြော်ပါ ' continent ; Zambūdipa continent.' (Pā. Zambūdipa)

မိုးမဆုံး ' lit. more than the sky can take.' i.e.

Literally filling every inch of the earth.'

78.23 တဲ့တဲ့အားသည်း၊ ဆည်းတော်မူဘီ 'steadfastly and zealously, he exerted for (it).'
တဲ့တဲ့ 'firmly ; stedfastly.'
အားသည်း 'with zeal ; zealously.'
ဆည်း (fr. ဆည်းပူး) 'put forth efforts ; exert.'

78.24 တိုင်းမသိသာ၊ ဟောမိုင်ဖူး၊ ရှင့်ကျေးလူးကို 'your un-countable and boundless virtues who are the bud of enlightenment.' တိုင်းမသိ (or အတိုင်းမသိ) 'boundless ; beyond measure.'
ဟောမိုင်ဖူး 'bud of highest wisdom or enlightenment' refer to someone who is about to attain enlightenment or Bodhi-wisdom.'

78.25 မြစ်တူးရင်စစ် 'Lit. uproot and examine ; i.e go deep to the root of all, his virtues and scrutinize them.'

78.26 ကပ်လုံးသစ်၍၊ သက္ကရာဇ်ယခေါင်၊ ရင့်တိုင်းပြောင်စိမ့် 'Lit: make a new world and sing of (them) for long years and they will shine whenever you do so; i.e. they continue to shine, even if you sing sweetly of them in a new world.'
ကပ် 'wouorld - age ; world.' (Skt. kalpa : Pā. Kapf)
ယခေါင် (arch.) 'remote past ; for long.'

78.27 စာစောင်တင့်နှိုင်း၊ ဆင့်ဆင့်လှိုင်းသည်၊ သံပိုင်းတင်ထ-တတိယတည်
'after comparision with literary documents, they are here put an record as the third part of our history.'
စာစောင် 'several literary documents or records.'
သံပိုင်း 'record ; record of historical events.' (Pā. sommuti)